ROLL 61

NEW ORDER • KURTALAN EKSPRES • HERBIE HANCOCK • RÖYKSOPP • NEV • FOUR TET

ROLLING STONES

112480 şubat 2002/02
2 000 000 TL

40 yılın 40 şarkısı
ve de benim yeni albümüm

john mellencamp

macy gray

PIERRE BOURDIEU • CAY TAYLAN • SARAGOUDAS'LARDAN EGE TÜRKÜLERİ

mayall john

Bayan James
Derginin birinde okudum onu
Bir kraliçeydi sanki
Başkalarının söyledikleriyse tam tersiydi
Meraklandım, neydi acaba aslı astarı
Ama öyle sağa sola sorarak bulunabilecek biri değildi ki
Ele avuca sığmaz Bayan James tuhaf biri
İki ay geçti aradan
Kabir ziyaretine gitmiştim günün birinde
Güzel bir kız gördüm orada, tam bana göreydi
Telaştan isim soramadık birbirimize
Bir alâkasını kuramamıştım Bayan James'le
Şaştım kaldım aynı kişi olduklarını farkedince
PTT'den aldım telefonunu
Evinden aradım onu
Yalnız olduğunu söyledi
Görmek ister miydi bu gece beni
Neden olmasın dedi, olur tabii

El ver tabib
Yaver gitmedi talihim
Hiç aklımda yoktu bu
Başım belada
Bir yolunu bul n'olur, el ver bana
Yüz vermiyor kimse
Bir şifa bul n'olur, el ver bana
Aşk bir kumar
Kimi seçeceğini bilemiyor beşer
Kazanan kağıdı bulmak isterken
Kaybeden çıkıyor çektiğin
Şansımı denedim ve kaybettim
Karnım tok ama "ben demedim mi"lere
Yaver giden senin talihin belki de
Tuhaf olmasına tuhaf tabii
Hayat böyle işte ne var ki

Çocukluk ediyor birimiz
Saçma sapan bir münakaşaydı
Çılgına döndük ikimiz de
İkimiz de hatalıydık belki de
Çocukluk ediyor ama birimiz

Bencillik etmeseydin
Çekip gitmeseydim
Düşünmeden edemiyor insan
Aşkın mânasını

Çekip gittim
Ve yitirdim sana olan hislerimi
Beni sinir ettiğinden beri
Oturup konuşmalıyız belki de
Çocukluk ediyor birimiz

2401
Bir kahraman yaşıyor 2401'de
Güneşin altında bir aile sirki
Sen bakarken keyfine
Gün boyu çalışıyor anneleri
Çabalıyor değiştirmeye düzeni
Yapılması gereken o kadar çok şey var ki
Ay nereye gitti acaba
Rasathaneye haber vermeli
Pam kırmızı odada,
düşünüyor nereye gideceğini
Gail ve Pauline
Sinsice dolanan kim kapınızın önünde
Kuzgun mu, yoksa manyağın biri mi?
Yeniden kuşanabilir mi silahını
2401 numara
Başımı sokacak bir yer buldum sonunda
Demiryolunun üstünde,
Kansas her gün biraz daha yakın geliyor gözüme
Yemek yapıyor Bayan Christine
Neşesi yerinde
Teşekkür etmenin bir yolunu bulmalı
Nasıl bir şey acaba insanın kendini paralaması

Geceyarısını çoktan geçti
Geceyarısını çoktan geçti, sevgilimi istiyorum
Beklemenin yok bir mânası
Belli gelmeyeceği, hüzün bunun adı
Geceyarısını çoktan geçti
Soğuk bir bekleyiş şafak sökene dek
Aşk doğduğuna pişman eder insanı bazen
Geceyarısını çoktan geçti, umurunda değil ama
Hasretim ona
Yitirmişsen sevgilini
Yok gidecek hiçbir yerin

İkili oynamak
Boktan, beylik bir sahnedir
ikili oynamak
iyi dostlarım var derken
sırtından bıçaklanırsın

Boktan bir heriftir ikili oynayan
Çabalar durur kaybedesin diye
Endişe dolar zihnine
Acı çekersin hüzünle

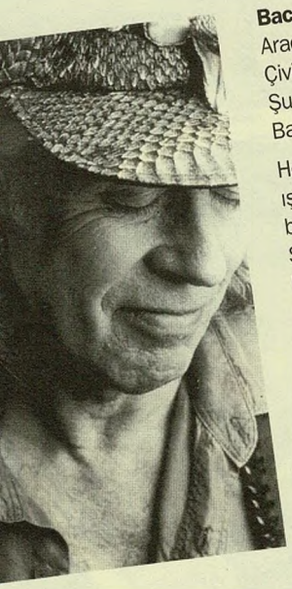

Bacaklarım nereye gitti?
Arada bir değdiriyorum dudaklarımı şişeye
Çivisi çıkmış her şeyin, yüzümde koca bir gülümseme
Şu suali sorup duruyorum kendime
Bacaklarım nerede?

Her şey ikileşiyor ve titreşiyor,
ışık başımı döndürüyor
bir tembellik sarıyor her yanımı, iyiyim yine de
Şu suali sorup duruyorum kendime
Bacaklarım nerede?

Bir kadeh daha versene, kral gibiyim alimallah
Kalkıp biraz dolaşsam iyi gelecek sanki
Şu suali sorup duruyorum kendime
Bacaklarım nerede?

Kafayı yemişim, konuşan bir makinayım
Uykudayım, kafam cin gibi, yoksa rüyada mıyım?
Rüyadaysam eğer
Bacaklarım nerede?

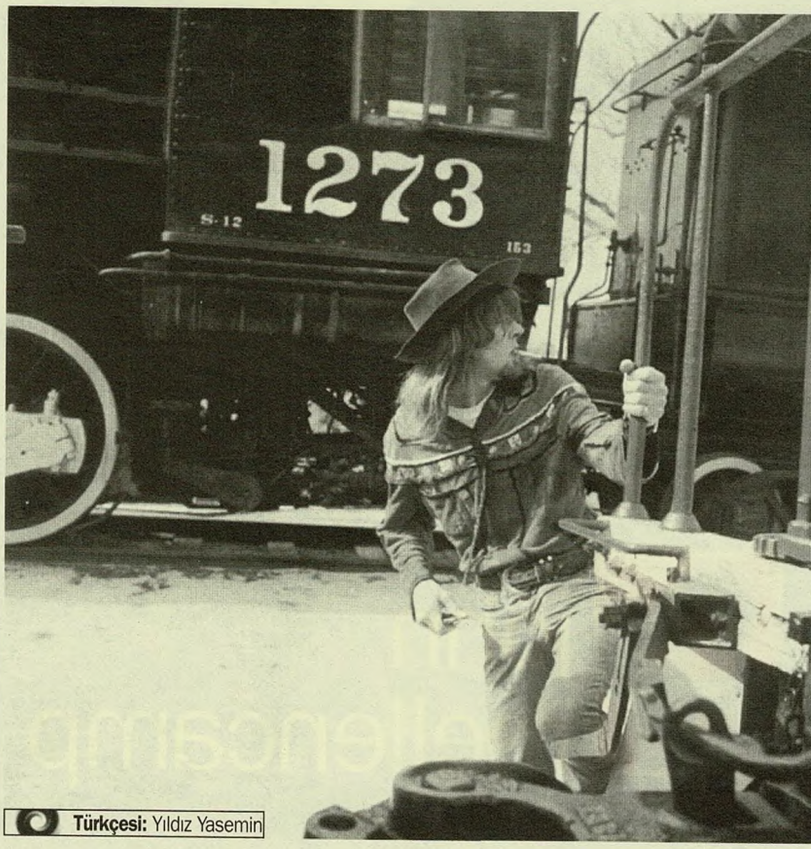

Türkçesi: Yıldız Yasemin

4 Ajans
9 Pierre Bourdieu
12 Mick Jagger
14 En güzel Stones şarkıları
19 Keith Richards
22 John Mellencamp
26 Roger Waters
28 Four Tet
30 Herbie Hancock
32 Macy Gray
34 New Order
36 Cay Taylan
38 2001'in En İyileri
40 Nev
42 Ege Türküleri
46 Kıraathane
48 Gayd
50 Albümler
56 Liste
57 Kurtalan Ekspres
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ahmet Güneş, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Atilla Aydoğdu, Aylin Aslım, Baran Özdemir, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Doğan Ertener, Donat Bayer, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özhan Binici, Pınar Öğünç, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Serkan Seymen, Sevin Okyay, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Yıldız, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu **baskı:** Stampa **dağıtım:** Bir-Yay **adres:** Büyükparmakkapı sok. Tuna Apt. No 21/4 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 293 94 80 **yıl** 6 **sayı** 61 **şubat** '02 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11) - Orhan Esen (231 53 48 - 233 49 41)
AYDA BİR YAYINLANIR

ROLL OVER SATAN

manifesto

Müsaadenizle takdim edeyim kendimi • Hali vakti yerinde zevk sahibi biriyim • Çok uzun zamandır aranızdayım • Dinden, imandan ettim birçoklarını • İsa hazretleri şüpheye düşüp acı çektiğinde yanındaydım • Kudüs valisine ellerini yıkatıp defterini düren zat-ı âlimdir ama • Müşerref oldum • İsmimi tahmin ettiniz umarım • Kafanızı karıştıran şey • oyunumun doğası • St. Petersburg civarındaydım • Değişim vaktinin geldiğini gördüğümde • Çarı ve bakanlarını havale ettim temize • Çığlık atıyordu Anastasia dehşet içinde • Blitzkrieg taaruzuna karşı tank kullandım • Cesetler kokmaya başladığında • General rütbesi aldım hatta • Müşerref oldum • İsmimi tahmin ettiniz umarım • Kafanızı karıştıran şey • oyunumun doğası • Zevkle seyrettim • krallarınızın ve kraliçelerinizin çarpışmasını yıllarca • yarattıkları tanrılar adına • Haykırdım, "kim öldürdü Kennedy'leri?" • Sen ve ben, öyle değil mi? • Müsaadenizle takdim edeyim kendimi • Hali vakti yerinde zevk sahibi biriyim • Tuzak kurdum gezgin ozanlara • Ruhlarını teslim ettiler varamadan Bombay'a • Müşerref oldum • İsmimi tahmin ettiniz umarım • Kafanızı karıştıran şey • oyunumun doğası • Suçludur her aynasız • Her günahkâr bir aziz • Tıpkı yazının aslında tura olduğu gibi • İblis deyin bana • Çünkü ihtiyacım var zaptetmeye kendimi • Benimle tanıştığınızda • nazik olun biraz • Sempati duyun, zevk alın • Gösterin öğrenilmiş nezaketinizi • Mahvederim yoksa ruhunuzu • Müşerref oldum • İsmimi tahmin ettiniz umarım

ve meali

"Symphaty For The Devil" için söylenmesi gereken ilk şey, rock şarkılarının birçoğundan tamamen farklı olduğu. Genellikle duygusal /cinsel ilişkileri konu edinen bu alanda, felsefî mevzulara el atan şarkılar azınlıktadır. Bu şarkının sözleriyse tepeden tırnağa edebî. Enstrümantasyonu da bir rock şarkısı için yadırgatıcı. Rock'un alamet-i farikası olan tekdüze 4/4 ritmi görülmez burada. Şarkıda ritm gitar bile boy göstermez. Onun yerine elektro bas ve piyano –Nicky Hopkins'e şapka– şarkıyı fitiller ve akor yapısını tayin eder. Wyman'ın bas gitarı, normalde ritm gitarın olan rolü üstlenir ve mükemmelen icra eder. Bu şarkının olağandışı bir başka özelliği de, mütemadiyen evrilmesidir. Genelde, rock şarkıları aynı enstrümanların birbirlerine eşlik edişini her dizede yineler, bu şarkıdaysa sürekli bir ilerleme gözlenir, her dizeyle birlikte yeni enstrümanlar ve vokaller eklenir.
Şimdi sözlere gelelim. Yüzeyde şunu görüyoruz: Jagger, şeytanın kötü biri olmadığını söylüyor. "Bütün polisler suçlu, bütün günahkârlar azizdir" diyor, "Kennedy'leri öldüren sen ve ben" diyor. Peki fark ne? Hepimiz aynıyız, öyle değil mi? Şeytan da bizden biri. Ama biraz daha derine inildiğinde, iyiyle kötünün, görüntüyle gerçekliğin birbirine karışmasının bizzat "şer" güçlerin marifeti olduğu görülüyor.
Şeytan, bir centilmen edasıyla "hali vakti yerinde, zevk sahibi biri" olduğunu söylüyor. "Müsaadenizle takdim edeyim kendimi" ve "müşerref oldum" gibi kibar ifadeler kullanıyor. Fakat, şarkı boyunca, İsa'nın çarmıha gerilişinden Kennedy'lerin öldürülmelerine, insanlık tarihinin vahşet sahnelerinde geziniyoruz. Haçlı seferleri ve Bolşevik devrimiyle de karşılaşıyoruz. Hemen belirtelim, Ekim devrimi olumlu bir örnek olarak veriliyor. Dolayısıyla, hataya düşmeyelim: Bu dünyada gerçek bir "şer" var.
Ve asıl belirleyici nakarat geliyor: "İsmimi tahmin ettiniz umarım. Kafanızı karıştıran şey, oyunumun doğası". Burada, Jagger, "bu şarkıda, tahmin ettiğiniz gibi şeytan rolünü oynuyorum" demiyor. Başından beri bu aşikâr zaten. Şeytan şunu söylüyor: "Umarım beni tanırsınız, çünkü farklı görüntülerle karşınıza çıkıyorum. Ve benim oyunum bizzat kötülük yapmak değil, sizin kötülük yapmanıza yol açmak." Görüntü ve gerçeklik, kötülük ve iyilik arasındaki bu bulanıklık şarkı boyunca sürüyor. İsa'dan söz ediliyor, ama sadece acısından değil, "şüpheye düşmesi"nden dem vuruluyor. Şeytan "birçoklarını dinden, imandan ettiğini" söylüyor. Ve bir tehditle bitiriyor sözlerini: "Mahvederim ruhunuzu."
Jagger, şeytanı dinî bir öge olarak benimsediği yolunda yapılabilecek yorumlara karşı şu dizeyi söylüyor: "Zevkle seyrettim kral ve kraliçelerinizin çarpışmasını yıllarca / yarattıkları tanrılar adına." Dolayısıyla, Jagger, hıristiyan doktrinini savunmuyor, şeytanı bir sembol, kötülüğün kişileşmiş hali olarak sunuyor ve gerçek dünyadaki icraatlarını gösteriyor.
Sözler böyle, şimdi de müziğin şarkının mânasını nasıl genişletip pekiştirdiğine bakalım. "Sympathy" olağandışı bir beat'le açılıyor, sadece bir davul –konga– duyuluyor, ardından miks giriyor, onu marakas takip ediyor. Bir jungle beat'i çıkıyor ortaya. Jagger arka planda uluyor, sesi elektronik marifetlerle daha bir yabanileşiyor, uzakta yankılanıyor ve karanlık bir jungle'daymışız hissini veriyor. Beat sürerken piyano ağır ve oturaklı bir akorla giriyor ve Jagger rafine İngiliz aksanıyla "müsaadenizle kendimi takdim edeyim, hali vakti yerinde zevk sahibi biriyim" diyor. Ve bir algı çelişkisi yaratıyor: Jungle'da mıyız, yoksa bir İngiliz aristokratının malikanesinde mi?
Bas devreye girmeden Jagger ilk dörtlüğü geçiyor, geri planda perküsyon yükselerek devam ediyor. İkinci dörtlükte bas giriyor, ama biteviye, mükerrer bir riff çalmıyor, doğaçlama yapıyor ve Jagger'ın yüzeydeki rafine görüntüsünün altında yatan tehdidin sinyalini veriyor. Piyano hızlanıyor, doğaçlama yapıyor ve vurmalıların ritmini yakalıyor. Müzik, sözlerin anarşizmine ayna tutuyor. Ve Jagger'ın sesi giderek kontrolden çıkıyor. Üçüncü dörtlükle birlikte her dizenin ardından "wu, wuu" vokalleri gelmeye başlıyor. Jagger'sa yeniden kontrollü; neredeyse her sözcüğün duygusunu vererek söylüyor. Dördüncü dörtlükte sahneye Keith Richards çıkıyor, müthiş bir solo çekiyor. Beat'i pek umursamadan bir yılan gibi notadan notaya kıvrılıyor. Richards'ın gitarı, şarkıdaki Jagger karakterinin mükemmel bir müzikal temsili. Solodan sonra Jagger'a dönüyoruz, son dörtlük ve koro. Artık kilit kırılmış: Perküsyon, bas, piyano, gitar ve vokaller birbirine karışıyor, sonsuz bir doğaçlama başlıyor. Richards'ın gitarı ve Jagger'ın vokali birbirlerini kurnazca taklit ediyor. Kaosun içinden Jagger sesleniyor: "Tahmin et ismimi". Nihayet şarkı sona eriyor, fakat sanki uzakta bir yerlerde devam ediyormuş hissini veriyor, başka bir kente, başka bir seyirciye doğru yol alıyor. Bu arada prodüktör Jimmy Miller'ın hakkını teslim etmek gerekiyor. Arka plandaki düzeni sağlayarak öndeki anarşiyi mümkün kılıyor. Hopkins'in piyanosu ve vurmalılar her an taşacak gibi olan tencerenin kaynamasını sağlıyor. Jagger'ın pozcu ve dekadan olduğu söylenir, fakat bu şarkıda oyunbazlığı yüksek bir estetik amaca hizmet ediyor. Hülâsa, dahiyane özgünlükte bir şarkı.

Herb Bowie ("Reason To Rock" adlı internet sitesinden)

Mizah meslek olmamak şartiyle güzeldir. Onu her şeyin yerine koyduğumuz zaman, kainat bir sırıtmadan ibaret kalır. **AHMET HAMDİ TANPINAR**

Dalgın bulutlar güneşin önünü kapatır
NEŞE YAŞIN

aşk iklimdir
tarikat cihazlarıyla
yaratır dünyasını
inanmayanlar için
Allah imkânıdır
MURATHAN MUNGAN

ahşap evlerin birinde sevgilim türkan
ahşap evlerin birinde ihtilâl kardeş
mutlu olmaya çalışan işçiler gibi
HÜSEYİN AVNİ DEDE

Bira, samimiyetin kutsal içkisi değil midir? Her türlü ikiyüzlülüğü, bütün o görgü kuralları komedisini süzen filtre? Sevenlerini, yalnızca olanca masumiyetleriyle işemeye, olanca safiyetleriyle şişmanlamaya iten? **MILAN KUNDERA**, Bilmemek

Arka kapağımızdaki vesikalık foto sergisindekilerden biri, "Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi" öyküsünün yazarı Ziya Osman Saba. Bilin bakalım hangisi?

Pazar sabahı Velvet

U2'dan yeni albüm: Amerika'da, sınırlı sayıda yayınlanacak "U2 7"da genellikle son albümden şarkıların remiksleri, akustik kayıtları, single'ların B yüzleri yer alıyor. Tabii gündemde bir de Grammy var: Bu ay yapılacak ödül töreninde, Yılın Kaydı, Yılın Albümü, Yılın Şarkısı, Yılın Rock Albümü dallarında aday olan grubun epey sükse yapması bekleniyor. Geçen ay Stephen Hawking'in doğumgününe katılan The Edge, arada Mojo'nun geleneksel sorularını yanıtlamış ve U2 riff'lerinin cilasının sırlarını vermiş...

Bugünlerde en çok hangi müzikler hoşunuza gidiyor?

The Edge: Captain Beefheart'ın yeniden basılan albümlerini aldım. Küçük dilimi yuttum. Biliyorum, blues yapıyor ve epey de çalıp çırpıyor, ama çok özgün bir sesle yapıyor bunları. Anton *(Corbijn, fotoğrafçı)* onu tanıyor. Ne istediğini son derece detaylı bir şekilde anlatırmış müzisyenlerine.

Gelmiş geçmiş en favori albümünüz?

Bob Marley'in "Exodus"u herhalde, ya da Beatles'ın "Rubber Soul"u. Television'ın "Marquee Moon"unu da hep sevdim, ama sırf Tom Verlaine'in gitarı yüzünden. Şarkıları boşver!

İlk aldığınız plak neydi?

"A Hard Day's Night". Kardeşimle beraber Dublin'deydik, dükkanın adını unuttum ama şimdi. Bazen plak alabilmek için paramızı birleştirirdik, bazen de her birimizin yeterli parası olurdu. Bir keresinde ben "With The Beatles" diye tutturmuştum, o da "White Album" diye. Bir türlü anlaşamadık, gidip Ringo Starr'ın "Sentimental Journey"ini aldık. Uzlaşmak her zaman iyi sonuç vermeyebiliyor.

Kendiniz hariç, hangi müzisyenin yerinde olmak isterdiniz?

Jimi Hendrix. Niye mi? Bütün kuralları yıktı ve muhtemelen bizim hayal bile edemeyeceğimiz sesler yarattı. Hiç gayret sarfetmiyordu ve her şey her an değişiveriyordu, bu da hepten harap edici bir durumdu.

Banyoda ne söylersiniz?

Sadece U2 şarkılarındaki armoni bölümlerimi. Pratik yapmak için iyi bir yer.

Cumartesi geceleri için tercihiniz?

"Apparently Nothing"in olduğu Young Disciples albümü, "Road To Freedom". Şahane soul müzik.

Ya pazar sabahları?

"The Velvet Underground and Nico". Sanki bir pazar sabahı oturma odalarında çalıyorlarmış gibi geliyor kulağa.

Gorillaz projesinde Damon Albarn'ın sağ kolu olan prodüktör **Dan "The Automator" Nakamura**'nın şu sıralar başını kaşıyacak vakti yok. Öncelikle, "Wanna Buy A Monkey?" adını taşıyacak bir albüm hazırlıyor. Bu albümde son on yılda yaptığı remikslerden bir demet sunacak; Gorillaz, Air, RZA/Bobby Digital, Tortoise, De La Soul, Doves ve Zero 7 parçalarını bir araya getirecek. "Wanna Buy A Monkey?"de ayrıca Faith No More'dan Mike Potton'la oluşturduğu Lovage projesinden ve kendi grubu Deltron 3030'la yaptığı çalışmalardan örneklere de yer var. Nakamura, bir taraftan da Rage Against The Machine'den ayrılan **Zack de la Rocha**'nın solo albümüyle ve Mike Patton'ın yeni grubu Peeping Tom'un albümleriyle meşgul oluyor. Bitmedi: Bu sene sırada yeni **Gorillaz** albümünün kayıtları var.

1998'de "The Space Between Us" albümüyle ufak çapta bir sükse yapan **Craig Armstrong** nisan ayında ikinci albümünü yayınlıyor. Massive Attack'in "Protection" albümünden piyanist ve aranjör kimliğiyle de hatırladığımız İngiliz sanatçının "As If To Nothing" isimli albümü çok zengin işbirliklerine gebe: Mesela Wim Wenders'in aynı isimli filmi için yazılan U2 şarkısı "Far Away So Close (Stay)"in cover'ında konuk olarak Bono var... Lemonheads'çi Evan Dando, single şarkısı "Wake Up In New York"a katılacak... Albümde ayrıca Robert Fripp, David McAlmont, Photek, Mogwai ve Alpha'dan Wendy Stubbs yer alacak.

Trip-hop crooner'ı **Perry Blake** üçüncü albümünün kayıtlarını bitirdi. "California" adındaki albüm, daha önce Tanita Tikaram ve Kylie Minogue'la çalışan prodüktör Marco Sabiu'nun gözetiminde kaydedildi.

"Leopold Blum" isimli filmde iki kült sanatçı, **Dennis Hopper** ve **Sam Shepard** rol alıyor. Mehdi Norowzian'ın yöneteceği film, oğlu deliliğin eşiğindeki bir kadının dramını anlatıyor.

Ünlü disco prodüktörü **Giorgo Moroder**'dan film müziği: Alman kadın yönetmen **Leni Riefenstahl**'ın 48 yıl aradan sonra hazırladığı "Impressionen Unter Wasser" isimli belgeselin müzikleri Moroder'e emanet... Ağustos ayında 100 yaşını kutlayacak Leni Riefenstahl, Nazi Partisi için yaptığı belgesellerle ve Adolf Hitler'le olan dostluğuyla "kötü şöhret"e sahip bir yönetmen. Yeni filmi "Impressionen Unter Wasser" (Sualtı izlenimleri) ise Hint okyanusunda dalış yaptığı 25 yılın enstantanelerinden oluşuyor.

11 Eylül vakası dolayısıyla kesintiye uğrayan yeni **Sonic Youth** albümünün kayıtları yeniden hız kazandı. New York'lu gruba bu albümde, bir dosttan da öte, adeta yeni bir eleman olarak Jim O'Rourke da katılıyor... Bu arada Sonic Youth'un en ünlü üç albümü ("Dirty", "Goo" ve "Daydream Nation") yeniden basılıyor. Her bir albüm double CD olarak yayınlanacak ve ikinci CD'ler demo ve konser kayıtlarını, stüdyo denemelerini ve single'ların B yüzlerini içerecek. Ayrıca grubun hayranlarına üç de "görsel" şölen: Daha önce video kaset olarak edinilebilen "Screaming Fields of Sonic Love", "The Goo That Lives On My Heart" ve "1991: The Year Punk Broke" isimli görüntü kayıtları ve filmler DVD formatında yeniden basılıyor.

Giant Sand'in yeni hedefi bir cover albümü: "A Cover Magazine (The Retirement Issue)" isimli albüm mart ayında yayınlanacak. Howie Gelb'in Calexico elemanları Joey Burns ve John Convertino'yla oluşturduğu bu ittifaka bu albümde PJ Harvey ve Grandaddy topluluğu elemanları da katılıyor. Albümde yorumlanacak şarkılar arasında Neil Young'ın "Out On The Weekend"i, Sonny & Cher'in "The Beat Goes On"u, Black Sabbath'ın "Iron Man"i, Johnny Cash'in "Wayfaring Stranger"ı, Nick Cave'in "Red Right Hand"i ve Goldfrapp'in "Human"ı da var.

Replacements'ın lideri **Paul Westerberg** dördüncü solo albümü "Stereo"yu nisan ayında çıkarıyor. Bunu, Grandpaboy kod ismini kullanarak yayınlayacağı "Mono" ismindeki bir ikinci albüm izleyecek.

4→

YENİ ALBÜM

DOUBLEMOON RECORDS www.doublemoon.com.tr

AZİZA A. "KENDİ DÜNYAM"

Aziza A., uzun süredir beklenen yeni albümü: "Kendi Dünyam" ile dünyayı kasıp kavurmaya hazırlanıyor. Oryantal hip-hop'un ilk ilahesi sayılan Aziza A., bu albümde, dinlemeyi sevdiği bütün türleri (hip-hop, drum'n'bass, house ve arabesk) lekesiz bir küre içinde kaynaştırıyor. Parçalarındaki house unsurları Detroit çıkışlı; kendine özgü sosyal eleştirisi ise doğu motifleri ve zaman zaman da sövgü yüklü metinlerle bezenmiş. Köklerini sokaktan alan ve de caz, soul, funk ve arabesk etkileri taşıyan müziğiyle hip-hop'a yeni bir soluk kazandıran Aziza A., gündelik hayatın yalınlığını, cazibesini ve gerçekliğini kurnaz bir tınıyla yansıtmayı başarıyor. Yapımcılığını, eski dostları Turgay Ayaydınlı, Andreas Advocado ve Boris Meinhold'un üstlendiği albümün mastering'ini de yine dev bir isim: Wilsingh Wilson gerçekleştirmiş.

Söz (Aziza A., Alper Akkoç, İmran Ayata, Nilay Altınok), **Müzik** (Andreas Advocado, Turgay Ayaydınlı, Boris Meinhold, Stefan Bühler, Martin Dog Kessler)

Andreas Advocado *(Bas Gitar)*, Turgay Ayaydınlı *(Klavye, Saksofon, Vokal)*, Boris Meinhold *(Gitar, klavye)*, Stefan Bühler *(Gitar, Piyano)*, Björn Werra *(Bas Gitar)*, Adnan Karaduman Yaylı Çalgılar Grubu, Hamdi Akatay *(Perküsyon)*, Mehmet Akatay *(Perküsyon)*, Samim Karaca *(Ud)*, Özkan Alıcı *(Bağlama, Cüra, Divan)*, Görkem Ökten *(Kanun)*, Ertan Tekin *(Düdük)*, Furkan Bilgi *(Kemençe)*

ORIENTATION "BOSPORUS BRIDGE"

MERCAN DEDE "SEYAHATNAME"

İLHAN ERŞAHİN "VİRGO"

ŞİRİN PANCAROĞLU & IGNACE JANG "KUYRUKLU YILDIZ ALTINDA"

SULTANA "ÇERKEZ KIZI"

HÜSNÜ ŞENLENDİRİCİ& LAÇO TAYFA "BERGAMA GAYDASI"

BABA ZULA "ÜÇ OYUNDAN ONYEDİ MÜZİK"

AYDIN ESEN "TIMESCAPE"

İSTANBUL BLUES KUMPANYASI "SAİR ZAMANLAR"

BURHAN OCAL&JAMAALADEEN TACUMA "GROOVE ALLA TURCA"
featuring NATACHA ATLAS

WAX POETIC "WAX POETIC"

BROOKLYN FUNK ESSENTIALS "IN THE BUZZBAG"
featuring LAÇO TAYFA

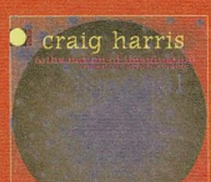

CRAIG HARRIS "ISTANBUL"
featuring BARBAROS ERKÖSE

DOUBLEMOON RECORDS

RH POZİTİF

Rh Pozitif, Havyar Sokak, No:54, Cihangir 80060, İstanbul
Tel: (212) 292 97 71/72, 244 33 94 Faks: (212) 292 97 73
E-mail: doublemoon@turk.net

EMI

Genel Dağıtım EMI-KENT Elektronik San. ve Ticaret A.Ş.
İ.MÇ. 6. Blok No. 6302
34470 Unkapanı / İstanbul

Bulut bulutu öper birleşip büyürler düşleri köprü olur köprüden kuzu geçer
NEŞE YAŞIN

yeniden yaşamaya bir çocukluk aramak / her yenilgi sonrası böyle soluk soluğa **ATTİLA İLHAN**

serin bir rüyanın hatırınadır çektiğim dünya ağrısı
BİRHAN KESKİN

Bir suç işleyen kişiyi suçlu diye adlandırırsanız, şahsiyetinin ya da yaşamının suçlu olmayan bütün diğer veçhelerini silmiş olursunuz. **HEGEL**

Geceyi hece hece kemirmek benim işim / Dilim dişim ondan böyle kapkara
MÜMTAZ TUZCU

Kim bilir belki de yalnızca yanlış yollar vardır. Bununla birlikte, size uygun olan yanlış yolu bulmak gerekir yine de.
SAMUEL BECKETT

bazı uykusuzluklar rüyadır **MURATHAN MUNGAN**

İnsan ruhunun en az tahammül edebileceği şey saadettir. **AHMET HAMDİ TANPINAR**

Britanyalı grup Feeder'ın davulcusu **John Lee** 7 Ocak'ta, 33 yaşında intihar etti. En son 2001'de "Echo Park"ı yayınlayan grup, 1992'de John Lee ve şarkıcı Grant Nicholls tarafından kurulmuştu.

Sheryl Crow'un ilkbahara kalan dördüncü stüdyo albümünde misafir listesi uzuyor: **Emmylou Harris** "Weather Channel" isimli şarkıyı Crow'la birlikte söyleyecek. Fleetwood Mac'ten **Stevie Nicks** ise "You're Not The One" şarkısına iştirak edecek. Bu, Nicks ve Crow'un ilk beraberlikleri değil. Daha önce Nicks'in son albümü "Trouble in Shangri-La"da işbirliğine gitmişlerdi.

Robert Smith'in kulakları bugünlerde bol bol çınlıyor. **The Cure**'un Fransız dostları, grubu bir konserler dizisiyle anıyor: The Cure Friends Party ismindeki organizasyon Polargirl ve Curtis Newton öncülüğünde, yerel grupların da katılımıyla ocak ayında başladı, şubatta da Fransa çapında devam edecek.

Nisan ayında **Lee Hazlewood** için bir tribute albüm yayınlanıyor. Katılımcılar: Kid Loco, The Webb Brothers, Lambchop, Tindersticks, Jarvis Cocker, Richard Hawley, Calexico, Stephen Jones, St Etienne, Kings Of Convenience, Johnny Dowd, Mark Lanegan, The Amazing Pilots, Kathryn Williams ve Evan Dando.

Bu ay **Johnny Cash**'in 70. yaşgününü kutluyoruz (26 Şubat 1932 doğumlu). "The Essential Johnny Cash" isimli ikili toplama albüm kutlamaların odağında yer alacak ve "siyah mantolu adam"ı kariyerinin ilk yıllarından alıp bugünlere kadar getirecek. Ayrıca bu sene içinde Johnny Cash'in beş eski efsanevî albümünün yeni baskıları da yapılacak: "The Fabulous Johnny Cash" (1959), "Hymns by Johnny Cash" (1959), "Ride This Train: A Stirring Travelogue of America in Song and Story" (1960), "Orange Blossom Special" (1965) ve "Carryin On With Johnny Cash and June Carter" (1967). Bu albümlerin tümüne, ait oldukları dönemlere ait yayınlanmamış "bonus" şarkılar da ilave edilecek... Zannediyor musunuz ki bu sene 70'lik delikanlının sadece eskileriyle idare edeceğiz! "For You" isimli yeni bestesi, Mel Gibson filmi "We Are Soldiers"da kullanılacak. Büyük ihtimalle yaz aylarında yeni Johnny Cash albümünün kayıtları da tamamlanacak.

"Frankofon Tom Waits" namıyla maruf şarkıcı **Arno** yeni albümü "Arno Charles Ernest"i şubat sonunda çıkarıyor. Albümde yer alacak 15 şarkıdan biri bir Rolling Stones cover'ı: "Mother's Little Helper".

Suede'in sonbaharda yayınlamayı düşündüğü yeni albümünde prodüktör hanesinde **Stephen Street**'in adı yazacağa benzer. Street, The Smiths ve The Cranberries'le olan işleriyle epeyce ünlenmiş bir prodüktör. Suede'in albümünün stüdyo çalışmaları esnasındaki kod adı şimdilik "Subject To Nicotine Stains".

Jon Spencer Blues Explosion'ın nisanda yayınlanacak yeni albümünün adı belli oldu. "Plastic Fang"da yer alacak 12 şarkı-

RÖYKSOPP

Mantar ve duman

Müzik dünyası 2001'in sonlarında Arktika diyarlarından gelen "iki yabancı"yı büyük muhabbetle karşıladı. "Melody A.M." isimli ilk albümlerini yayınlayan Norveçli elektro-pop ikilisi Röyksopp'la Les Inrockuptibles dergisi konuşmuş...

Bize tuhaf gelen bu ismin bir anlamı var mı?

Svein Berge: Röyksopp ismi aslında yabancılar için pek de anlaşılır olmayan bir kelime oyunundan geliyor. "Duman" ve "mantar" kelimelerinin bitiştirilmiş hali. Bizim açımızdan bu ismin hiçbir somut önemi yok. İstediğiniz şekilde adlandırabilirsiniz. Bazı gazeteciler Röyksopp'un oturduğumuz yeri anlatan bir kelime olduğunu sanıyorlar. Gerçi, insanların bu isimde, gerçeküstü bir yerin varlığına inanmaları hoşumuza giderdi. Biz müziğimizi, herkesin içinde uyumakta olan fantezi ve yaratıcılığa bir çağrı olarak görüyoruz.

Oturduğunuz yer Norveç'teki küçük bir kent değil mi? Oraların müziğinize nasıl bir etkisi oldu?

Berge: Bizim orada, kışın gece aralıksız dört ay sürer. Böyle ücra bir köşede büyümüş olmanın müziğimizi etkilemesi kaçınılmaz bir şey. Sonuçta, bizler pek yetenekli olmadıkları halde, özel bir yerde gözünü açma şansını yakalamış insanlarız. Eğer Tromso'da yaşıyorsan, genellikle önünde çok zengin olmayan iki seçenek vardır: Gidip karda oyun oynamak –ki genellikle çok zevklidir– ya da alkolik olmak. Bizim sosyal hayatımız, en sık dışarı çıktığımız dönem, karanlık çöktüğü andan itibaren başlıyor.

Röyksopp müziğini oluşturan unsurları nasıl tarif ediyorsunuz?

Torbjorn Brundtland: Stüdyodayken son yirmi-otuz sene boyunca yapılmış şeyleri kullanarak kendimize has toplamamızı oluşturuyoruz. 60'ların bir soul 45'liğinden alınmış bas tonları, elektrodan apartılan açık ritmler... Müzisyenlik yolunda ilerlerken senden evvel yapılan şeylerden etkilenmemek mümkün değil –tabii beynini yıkamamak koşuluyla. Mesela ailem beni klasik piyano eğitimi almam için zorlamıştı, ama Erik Satie'den, onun sadece özü koruyan yanından çok şey öğrendim. Dünyanın bir ucunda küçük bir delikte büyümüş olmak belki de bizim şansımız oldu. Sünger gibi olduğumuz düşünülürse, eğer Londra'da olsaydık, müziğimiz de herkesinki gibi olacaktı.

Berge: Bizim orada, herkesin mutlaka gitar çalmayı öğrenmesi gerekir. Eğer bu kurala uymuyorsan, sıkı bir dayağı haketmişsin demektir. Zaten sınıf arkadaşlarımızla bayağı problem yaşamıştık bu yüzden. Maalesef rock bizi ne esinlendirdi, ne de heyecanlandırdı. Anne babalarımız gençliklerinde dinlermiş. Öte yandan, elektronik müzik bize hakikaten yeni geliyordu.

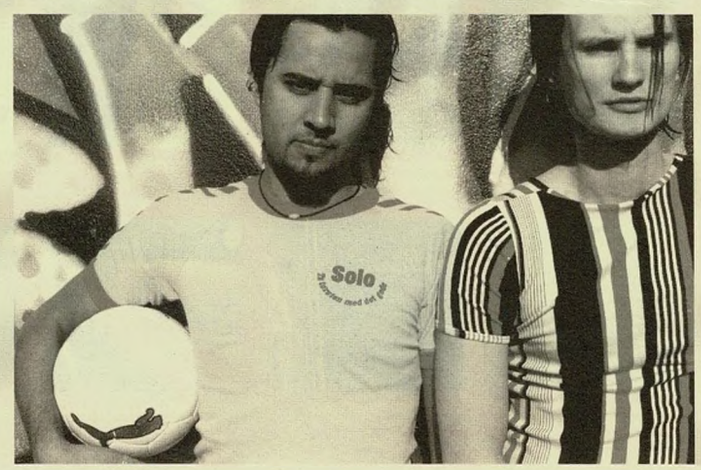

Müzikte en önemli şey ritm duygusu mu sizin için?

Brundtland: Bekaretimizi kaybettiğimiz andan itibaren, kızları tavlamak için müziğimize ritm eklemenin ne kadar önemli olduğunu anladık.

Gelecekte nasıl albümler beklemeliyiz Röyksopp'dan?

Brundtland: Kendi kendimizin en katı eleştirmenleriyiz. Sizi son iki ayda elli tane şarkı yaptığımıza inandırmaya çalışabilirdim, herhalde dinleyicilerimizi etkilerdi bu. Ama gerçekle alâkası olmazdı. Çok yavaş çalışıyoruz. Yeni şeyler, yeni bir boyut yakalayabilmek için, zamanımızı bol bol kullanıyoruz. Biraz iddialı bir ifade bulabilirsiniz ama, müzik bizim tek ilgi alanımız. Geleceğimizi planlamaya çalışıyoruz, hedefimiz bol kız, bol para!... Hayır hayır, kızların güzel olması, ya da paranın değeri çok önemli değil, biz gene de mutlu oluruz! Henüz işadamı sayılmayız, ama bu bizi çekiyor. Gelecek albümümüz için kalifiye elemanlar tutacağız. Stüdyoda porno filmler izleyip, ara verdiğimiz zaman sağa sola emirler yağdıracağız. Ama usta müzisyenlerin arkasına saklanmayacağız, her tür riske hazırız.

Çeviren: ***Alican Tayla***

6→

Bulut sınırı geçer askerler ateş açar bulut dünyaya düşer **NEŞE YAŞIN**	üstüme varma bulutları tutamam böyle paldır küldür gideceklerdir gelmezsen farketmez kimseyi aramam asıl sevdiklerim en içimdekilerdir onlarla yaşarım eğer yaşarsam **ATTİLA İLHAN**	Burnunuz tıkalı, gözünüz bağlı iken, biri yanmış, diğeri yanmamış iki sigaradan birini ağzınıza, diğerini elinize verseler, hangisinin sönük, hangisinin yanık olduğunu anlayamazsınız. *(26 Ocak 1961, Hayat mecmuasından)* Ben Amerikan edebiyatının hamburger ve kolasıyım. **STEPHEN KING**		ah felice ben senin yokluğuna mıhlandım, haricimde dönüyor dönüyorsa dünya **BİRHAN KESKİN**
gözümdeki açık rüya kapanmıyor **MURATHAN MUNGAN**		İnsanlar da kuyuya benzer. İçlerinde boğulabiliriz. **AHMET HAMDİ TANPINAR**		

dan biri olan "Hold On et Over and Over"da Dr John ve Funkadelic'den Bernie Worrell konuk sanatçı olarak yer alacak. İlk single "She Said"iyse mart ayında dinleyebileceğiz.

80'ler new-wave'inden **Adam Ant** ateşli silah bulundurmak ve kullanmak suçundan bir pub'da gözaltına alındı. Sanatçının resmî internet sitesi, bunun sadece bir oyuncak tabanca olduğunu iddia ediyor.

Norwegian wood

Norveç'te neler döndüğünü anlamak için kestirme bir yol var: Jazzland Records'un yayınladığı albümler. Cazdan haz alan, ama elektronik müzikten korkmayan yenilikçi müzisyenler hep bu ülkeden çıkıyor son yıllarda. Çoğu konuğumuz da oldu İstanbul'da: Beady Belle, Bugge Wesseltoft, Wibutee... Jazzland Records'un yeni yayınladığı "Future Jazz From Norway" isimli toplama albüm bu saydığımız üçünün yanında, diğer Norveçli sanatçılarla birer parçalık ayaküstü sohbet imkanı sağlıyor: Kornstad Trio'nun buzul trompeti, Eivind Aarset'in amansız elektro gitarı, Atomic, Sidsel Endresen, Jon Eberson'un çalışmaları... İşi ilerletmek isteyenler bu sanatçıların albümlerini tek tek de temin edebilirler. Türkiye'de de bulunabilen Jazzland albümleri hakkında www.jazzlandrec.com sitesinden de yararlanmak mümkün. "Future Jazz From Norway" albümünde world music dünyasının en ünlü kadın şarkıcılarından Mari Boine'nin (fotoğrafta Samit davulu çalıyor) "Gulan Du" isimli şarkısına yapılmış remiks de yer alıyor. Yüzyıllar öncesinin kuzeyli halkı Laponların (veya Samitler) şamanlara kadar uzanan müzikal geleneğini şarkılarına taşıyan Mari Boine, "Mari Boine Remixed" albümünde Nils Petter Molvaer, Biosphere, Illumination, Jah Wobble gibi tanınmış isimlerce ziyaret ediliyor.

Radiohead bir kısa metrajlı film hazırlığında. "Amnesiac" albümünden "Pull Pulk Revolving Doors" ve "Like Spinning Plates" şarkılarının kullanılacağı filmin, moleküler biyoloji ve genetik mühendisliği biliminin sularında gezinen bir öyküsü olacak. Thom Yorke ve arkadaşları bu amaçla yönetmen Johnny Hardstaff'a teklif götürdü.

William Shakespeare şarkı sözü yazarı: "When Love Speaks" adını taşıyacak albümde Shakespeare'in sonelerini sekiz ayrı şarkıda, Rufus Wainwright, Bryan Ferry, Des'ree ve Annie Lennox'un sesinden dinleyebileceğiz. Ralph Fiennes, Kenneth Branagh, John Hurt ve Diana Rigg ise aynı albümde şiir okuyacaklar.

Neil Young bahar aylarında "Are You Passionate?" adını taşıyacak yeni albümünü yayınlıyor. Albümdeki şarkılar arasında 11 Eylül saldırıları üzerine yazılmış "Let's Roll" da yer alacak.

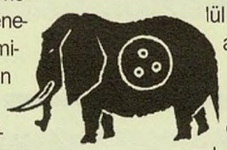

Depeche Mode bu ay "Exciter" albümünün dördüncü single'ı "Goodnight Lovers"ı yayınlayacak. B yüzünde "When The Body Speaks"in akustik yorumunu, "Dead of Night"ın remiksini de dinleyebileceğiz.

Meksikalı besteci **Juan Garcia Esquivel**, 3 Ocak günü geçirdiği bir kalp krizi sonucu 83 yaşında hayatını kaybetti. Sanatçı kariyeri boyunca Güney Amerika folkloruyla pop müzik tonlarını avangard biçimde birleştirmiş, özellikle 90'larda elektronik müzik camiasının gözdesi olmuştu. Hayranları arasında REM, Stereolab ve John Zorn da vardı.

Swing çağının ve popüler müziğin efsanevî sarışınlarından **Peggy Lee** 82 yaşında Los Angeles'ta öldü. Benny Goodman'ın ekibinde şöhret kazanan, kendi bestelerinin yanısıra Burt Bacharach'dan Leiber & Stoller'a kadar pek çok şarkıyazarının eserlerini yorumlayan şarkıcı, bir dönem Hollywood'un da gözde isimlerinden olmuş, filmler çevirmişti. En önemli hitleri arasında "Manana", "It's A Good Day", "Lover", "Johnny Guitar" filminin aynı isimli şarkısı ve "Fever" bulunuyordu.

Mart ayında efsanevî "muzlu albüm"ün, yani **"The Velvet Underground & Nico"**nun yeni bir double "lüks baskı"sı yapılacak. İlk CD'de orijinal stereo stüdyo kayıtlarının yanısıra Nico'nun solo albümü "Chelsea Girl"den seçilmiş şarkılar olacak... İkinci CD'deyse albümün mono miksi kullanılacak ve hiç yayınlanmamış "Miss Joanie Lee" parçası ilave edilecek.

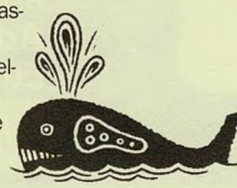

POSTA PRESS
ENTERNASYONAL ŞALALA
sayı 9

Banka operasyonunun iç yüzü
Bir şeytan üçgeninin kıskacında Türkiye: Holding bankaları, devlet, IMF...

İstanbul aslanları
Nöbetleşe yoksulluk: Sultanbeyli'nin aynasından "memleket gerçeği"

Gölge oyunu gibi
Ertuğrul Kürkçü'nün gözüyle ÖDP'de yol ayrımı

Sanatçının futbolcu olarak portresi
Yeşil sahadan tuvale: Burhan Doğançay

Geçmiş geçmiş değildir
Raffi Kebapçıyan'la edebiyattan Ermeni meselesine

Bir rock starının yükselişi ve düşüşü
Big Country'nin lokomotifi Stuart Adamson'ın öyküsü

Dakota'dan adam çıkmaz
Dakotalı muhabirimiz Davut Kasapoğlu "Deli Yürek"i sizin için izledi

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

Şehbender Sok. No:3 Asmalımescit
Tünel Beyoğlu 80040 İstanbul
Tel: (212) 292 73 68
e-mail: babylon@turk.net

babylon Şubat'02

babylon-ist.com

Harem

1 Şubat Cuma

MUNDO LATINO
LATIN DANCES & PROMOTIONS

Latinomania

Mundo Latino SALSA KABARE SHOW

2 Şubat Cumartes

Murat Taner sunar:

Patika: Ornette, Ornette

5 Şubat Salı

Kurban

6 Şubat Çarşamb

Kompania Ketencoğlu

İzmir Şarkıları

7 Şubat Perşembe

Fujifilm Music Week-Ends (Havana)

Tony Martinez & The Cuban Power

FUJIFILM RADIO XI-GEN FM 95.9 ISTANBUL

8 Şubat Cum
9 Şubat Cumartes

Bacardi Rum sunar

Brezilya Karnavalı

Ev sahibi: Delma Lucia Da Silva Reyhan

BACARDI

12 Şubat Salı

Okay Temiz

"Oriental Wind"

13 Şubat Çarşamb

Haldun Dostoğlu sunar:

Adriano Celentano ve Luigi Tenco sevgililer icin söylüyor

14 Şubat Perşembe

Miller Clubeer Time!

Buscemi (Lommel)

Miller GENUINE DRAFT

15 Şubat Cum
16 Şubat Cumartes

Babylon Juke Box

19 Şubat Salı

Demir Demirkan

20 Şubat Çarşamb

Hip-Hop Rulez

Nefret & Hedef 12

21 Şubat Perşembe

The British Council Presents

Badmarsh & Shri (Londra)

The British Council

22 Şubat Cum
23 Şubat Cumarte

Murat Taner sunar:

Canlılararası Müzik Topluluğu

26 Şubat Salı

Garanti Caz Yeşili

İlhan Erşahin sunar:

"Harikalar Diyarı ve Diğer Şarkılar" (New York - İstanbul)

Garanti CAZ

27 Şubat Çarşamb
28 Şubat Perşemb

Babylon bir Pozitif Titreşimdir. pozitif-ist.com

Radikal TOTAL İletişim TURK•NET RADIO XI-GEN FM 95.9 ISTANBUL "Açık Radyo." 94.9 STİL MATBAACILIK A.Ş.

Pierre Bourdieu
1931-2002

Çok sevdiğimiz, çok takdir ettiğimiz bir düşünürdü. "Düşünür"den öteydi, klasik ve fakat ölümsüz deyişin, "filozoflar dünyayı yorumlamakla yetindiler, aslolan onu değiştirmektir"in hakkını veren bir eylem adamıydı. Sadece entellektüel değil, angaje bir aydındı; emekçilere, yoksullara, dışlanmışlara angajeydi. Habermas'ın ifadesiyle, "neo-liberal istilaya karşı direnişin sözcüsü"ydü. Collège de France'da sosyoloji kürsüsü profesörüydü, ama toplumsal muhalefet hareketlerinde militanca tavır alışıyla adını duyurdu. Grevcilere destek verdi, işsizler hareketinin yanında yer aldı, kaçak göçmenlerin hakları için mücadele etti. 23 Ocak'ı 24'üne bağlayan gece, 71 yaşında vefat etti. Anısı önünde saygıyla eğilerek, ünlü Alman yazar Günter Grass'la Aralık 1999'da Fransız-Alman televizyonu Arte için yaptığı uzun sohbetin bir bölümünü Le Monde'dan naklediyoruz.

ZOLA VE SARTRE'IN VARİSİ

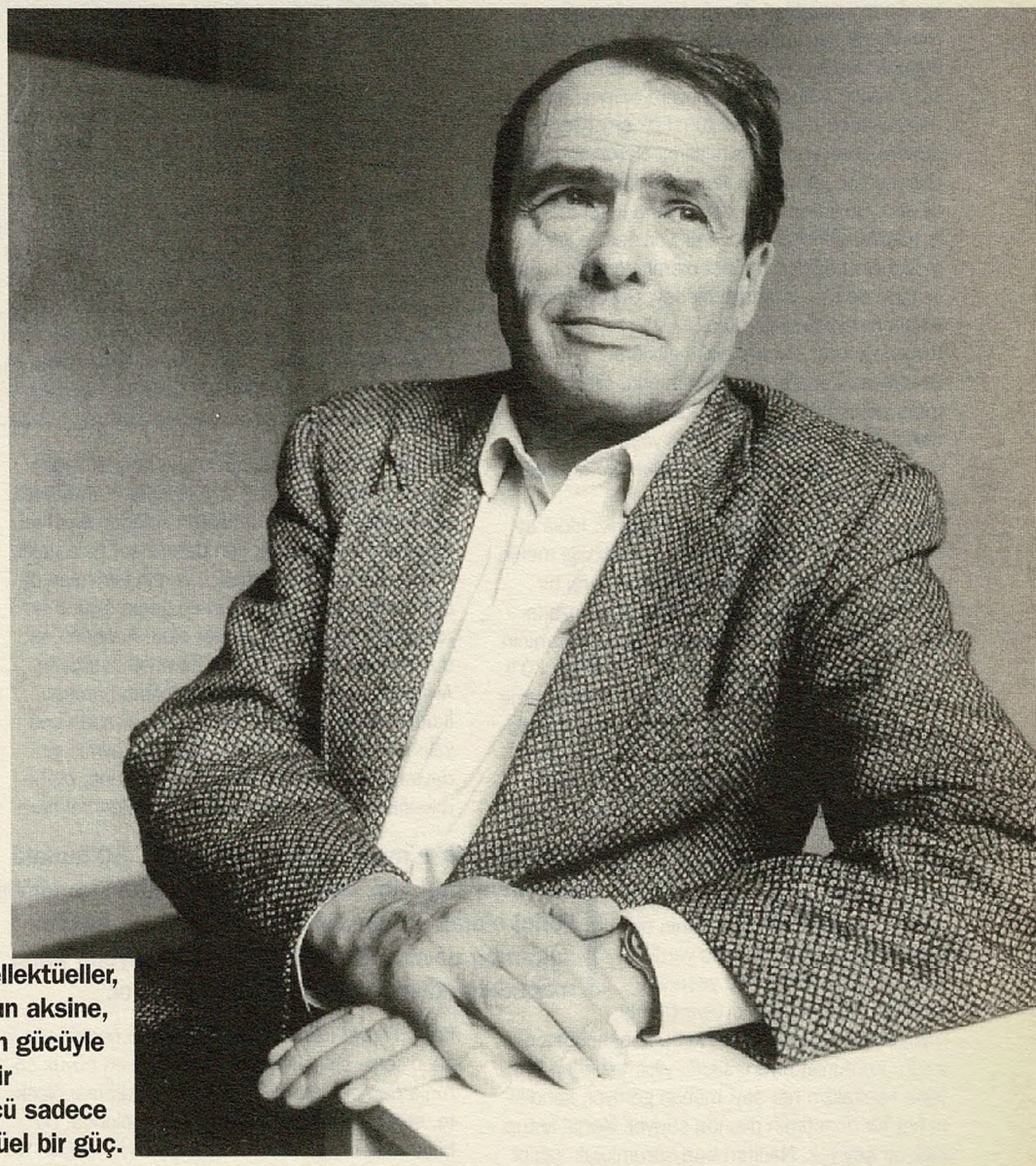

Pierre Bourdieu: Bir yerde, "Avrupa ya da Alman geleneği olarak" –ki bu aynı zamanda Fransız geleneğidir de– "ağzını açmak"tan söz etmiştiniz. Sendikacılarla birlikte kamusal alanda diyalog fikri aklımıza geldiğinde, Nobel ödülünü alacağınızı bilemiyordum tabii ki. Bu ödülü almış olmanıza çok seviniyorum, aynı zamanda, Nobel'in sizi değiştirmemiş olduğunu, önceki gibi "ağzınızı açmaya" hazır olduğunuzu görmek de beni çok sevindiriyor. Birlikte ağzımızı açmak hoşuma gider.

Günter Grass: Alman geleneğini göz önünde bulundurursak, bir yazarla bir sosyoloğun bir araya gelmesine nispeten ender rastlanır. Bizde, daha ziyade olan şudur: Filozoflar odanın bir köşesinde toplanır, sosyologlar bir başka köşede ve iki grupla da arası soğuk olan yazarlar, bodrumda buluşur. İkimizin arasındaki gibi bir iletişim istisnaî bir durumdur. "Dünyanın Sefaleti" ("La Misère du monde", 1993) adlı kitabınızı ya da son kitabım "Benim Yüzyılım"ı düşündüğümde, yaptığımız işlerde bizi bir araya getiren bir şey var: Tarihi, aşağıdan bakarak anlatıyoruz. Toplumun tepesinden konuşmuyoruz, tarihe kazananların bakış açısıyla bakmıyoruz, mesleğimizle, kaybedenlerin, kenarda kalanların, kıyıya itilenlerin, toplumdan dışlananların yanında yer alıyoruz. "Dünyanın Sefaleti"ni, çalışma arkadaşlarınızla birlikte, kendi bireyselliğinizi geriye çekip, her şeyi herkesten daha iyi bildiğiniz iddiasına girmeden, tamamen anlamak üzerine kurmuşsunuz: Fransız toplumuna ve toplumsal koşullarına bir bakış; tabii başka ülkelere de gayet iyi oturabilir. Anlattığınız hikâyeler, bir yazar olarak bende onlardan hammadde olarak yararlanma arzusu uyandırıyor. Örneğin, taşradan Paris'e gelmiş olan, geceleri mektupları tasnif eden genç kadın hakkındaki incelemeniz çok çarpıcı. Çalışma ortamlarının tasviri, gösterişli bir anlatımla altı çizilmeden, toplumsal sorunları anlamamızı sağlıyor. Hayran kaldım. Toplumsal koşullarla ilgili böyle bir kitap keşke her ülkede olsa. Benim kafama takılan tek mesele şu –belki o da sosyolojinin alanına giriyordur: Bu tür bir kitapta hiç mizah yok. Benim hikâyelerimde büyük rol oynayan şeyler, örneğin başarısızlığın komik yanı, bazı karşılaşmaların, peşpeşe gelen olayların absürdlüğü eksik gibi.

Kendime şu soruyu soruyorum: Biz, entellektüeller, ne yapabiliriz? Çünkü, neo-liberal vizyonun aksine, bütün toplumsal kazanımlar mücadelenin gücüyle elde edilmiştir. Entellektüellerin büyük bir sorumluluğu var, çünkü egemenlerin gücü sadece ekonomik değil, aynı zamanda entellektüel bir güç.

Bourdieu: Değindiğimiz tecrübelerin büyük bir kısmını siz zaten harika bir şekilde anlatıyorsunuz. Ancak, bu deneyimleri onları yaşamış birinden doğrudan alan kişi bunun altında eziliyor. Büyük bir yük bu; araya mesafe koymak neredeyse düşünülemez bir şey. Örneğin, bazı anlatıları kitaba koymama noktasına geldik, çünkü bunlar çok fazla dokunaklı, insanın içine işleyen, fazla ıstıraplı deneyimlerdi.

Grass: "Komik"ten söz ederken, trajedi ve komedinin karşılıklı olarak birbirlerini dışlamadıklarını, aralarındaki sınırın belirsiz olduğunu söylemek istiyorum.

Bourdieu: Çok doğru. Aslında, bizim istediğimiz, en ufak bir süslemeye gitmeden, bu absürdlüğü okuyucuların gözleri önüne brüt halde sermekti. Önümüze koyduğumuz şartlardan biri, edebiyat yapmaktan kaçınmak gereğiydi. Belki sizi şaşırtacağım ama, insan bunlar gibi dramlarla karşı karşıya geldiğinde bir kışkırtma oluyor, güzel yazma arzusuna kapılıyor. Kendimize koyduğumuz koşul, bu hikayelerin olağanüstü, neredeyse katlanılmaz şiddetini yontmadan, cilalamadan vermekti. Edebî olmak için edebî olmak istemiyorduk. Ama politik nedenler de var: Avrupa'da, Latin Amerika'da ve pek çok ülkede geçerli olan neo-liberal politikanın uyguladığı şiddetin etkisi öylesine büyük ki, bunun saf kavramsal analizlerle farkına varılamayacağını düşünüyorduk. Eleştiriler bu politikanın

→9

ürettiği etkinin seviyesine ulaşamıyor.

Grass: İkimiz de, sosyolog ve yazar olarak, Avrupa aydınlanmasının çocuklarıyız. Sanki Avrupa aydınlanma hareketi başarısızlığa uğramış gibi, bu gelenek her yerde –Fransa'da ve Almanya'da olduğu kesin– yeniden tartışma konusu ediliyor. Yüzyıllar içinde, Aydınlanma'nın başlangıçta varolan pek çok veçhesi –mesela Montaigne'i düşünelim– kayboldu. Mizah da bunlardan biriydi. Voltaire'in "Candide"i, Diderot'nun "Jacques le Fataliste"i mesela, onlar da korkunç toplumsal koşulların tasvir edildiği kitaplar. Istırapta ve başarısızlıkta da insanoğlunun komik, ve bu anlamda, muzaffer olabilme yetisinin ortaya çıkmasına engel değil bu durum.

Bourdieu: Evet, ama Aydınlanma geleneğini kaybetmiş olma duygusu, bugün neo-liberal vizyon tarafından dayatılan dünya vizyonuyla bağlantılı. Neo-liberal devrimin muhafazakâr bir devrim olduğunu düşünüyorum –30'lu yıllarda Almanya'da sözü edilen muhafazakâr devrim anlamında. Muhafazakâr bir devrim çok tuhaf bir şey: Geçmişi restore eden ve kendisini ilerici olarak sunan, regresyonu, gerilemeyi ilerleme kılığına sokan bir devrim. Bu yüzden, bu regresyona karşı mücadele edenler gerici olarak görülüyor. Teröre karşı mücadele edenler, terörist olarak görülüyor. Bu ikimizin de maruz kaldığı bir şey: Gönüllü olarak arkaik muamelesi gördük...

Grass: Dinozor diyorlar bizim gibilere.

Bourdieu: Muhafazakâr devrimlerin, "ilerici" restorasyonların gücü işte burada. Bize "eğlenceli değilsiniz" diyorlar. Ama içinde yaşadığımız dönem hiç de eğlenceli değil! Hakikaten, hiç değil, gülecek hiçbir şey yok.

Grass: Eğlenceli bir çağda yaşadığımızı iddia etmedim ben de. Edebî araçların uyandırdığı melûn bir gülüş de toplumsal koşullarımıza karşı bir protestodur. Bugün neo-liberalizm diye pazarlanan şey, 19. yüzyıldaki Manchester liberalizminin yöntemlerine dönüşten başka bir şey değil. 70'li yıllarda, bütün Avrupa'da kapitalizmi sivilize etme çabası vardı. Sosyalizmin ve kapitalizmin, her ikisinin de Aydınlanmanın pek dikiş tutturamamış çocukları olduğu prensibinden hareket ediyorsam da, bunların karşılıklı olarak bir kontrol işlevleri vardı. Kapitalizm bile bazı sorumluluklara tâbiydi. Almanya'da biz buna "sosyal piyasa ekonomisi" diyorduk ve muhafazakâr partinin de dahil olduğu bir konsensus vardı: Weimar Cumhuriyeti'nde yaşanan koşullar bir daha asla ortaya çıkmamalıydı. 80'li yılların başında bu konsensus bozuldu. Komünist hiyerarşilerin yıkılmasından bu yana kapitalizm her şeyi mübah görüyor, kendisini her tür denetimin dışında sayıyor. Karşıt kutup diye bir şey yok. Nadiren bazı sorumluluk sahibi kapitalistler de temkinli olma çağrısında bulunuyor, çünkü araçlarının pusulayı şaşırdığının farkına varıyorlar, neo-liberal sistemin dogmalar yaratarak komünizmin hatalarını tekrarladığını görüyorlar.

Bourdieu: Evet, ama bu neo-liberalizmin gücü, en azından Avrupa'da, kendilerine sosyalist diyen kişiler tarafından uygulanmasından da geliyor. Schröder, Blair ya da Jospin sosyalizmden söz edip neo-liberalizmi uyguluyorlar. Bu nedenle, sosyal demokrat hükümetlerin solunda eleştirel bir pozisyon varetmek son derece zor hale geldi. Fransa'da 1995'de emekçi, ücretli kesimleri olduğu kadar, entellektüelleri de geniş ölçüde harekete geçiren büyük grevler oldu. Ardından, bir dizi hareket geldi: işsizlerin hareketi, işsizlerin Avrupa yürüyüşü, kaçak göçmenlerin hareketi... İktidardaki sosyal demokratları en azından sosyalist bir söyleme zorlayan, sanki öyleymiş gibi davranmaya yönelten sürekli bir çalkantı, bir hareketlilik vardı. Ancak, pratikte, bu eleştirel hareket çok zayıf kaldı, bunun en önemli nedeni ulusal ölçekle sınırlı kalmasıydı. Bence en büyük sorunlardan biri, politik düzeyde, uluslararası ölçekte, sosyal demokrat hükümetlerin solunda, bu hükümetlerin üzerinde hakikaten etkisi olabilecek güçte bir pozisyonu varedebilmekte. Ama bir Avrupa hareketi yaratmak için gerçekleştirilen çabaların halihazırda çok muğlak olduğunu düşünüyorum; kendi kendime şu soruyu soruyorum: Biz, entellektüeller, bu zarurî harekete katkıda bulunmak için ne yapabiliriz? Çünkü, neo-liberal vizyonun aksine, bütün toplumsal kazanımlar mücadelenin gücüyle elde edilmiştir. Dolayısıyla, eğer "sosyal bir Avrupa" istiyorsak, bir Avrupa toplumsal hareketinin olması lazım. Ve bence, böyle bir hareketin oluşturulmasında entellektüellerin büyük bir sorumluluğu var, çünkü egemenlerin gücü sadece ekonomik değil, aynı zamanda entelektüel bir güç. İşte bu nedenle de, ütopyayı kurmayı denemek için, "ağzımızı açmamız" gerektiğini düşünüyorum, çünkü bu neo-liberal hükümetlerin güçlerinden biri de ütopyayı öldürmeleri.

Grass: Sosyalist ve sosyal demokrat partilerin kendileri de, komünizmin yıkılışının aynı zamanda sosyalizmi de dünya haritasından sileceğini iddia eden bu teze biraz inandılar ve komünizmden çok daha uzun süre öncesinden beri varolan Avrupa emekçilerinin hareketine güvenlerini kaybettiler. Eğer kendi geleneklerini terkedersen, kendini de terkedersin. Almanya'da, işsizleri örgütlemek için birkaç çekingen girişim oldu sadece. Yıllardan beri sendikacılara şunu anlatmaya çalışıyorum: Emekçileri sadece bir işleri olduğu zaman sendika kapsamına almakla yetinemezsiniz, işlerini kaybettikleri anda dipsiz bir uçuruma yuvarlanıyorlar. Bütün Avrupa çapında bir işsizler sendikası kurmanız lazım. Avrupa'nın inşasının sadece ekonomik alanda olmasından sızlanıp duruyoruz, ama ulusal çerçeveyi aşan ve sınırların ötesinde etkisi olan bir örgütlenme ve eylem biçimi bulmakta sendikalar yeterince gayret göstermiyor. Küresel neo-liberalizme karşı bir karşı-ağırlık yaratmak gerekiyor. Ama, giderek, pek çok entellektüel her şeyi yutuyor –bu da yapsa yapsa insanı ülser yapar, başka bir şey değil. Olup bitenleri söylemek gerekiyor. Bu nedenle esas olarak entellektüellere güvenme konusunda şüpheliyim. Halbuki Fransa'da, bana öyle geliyor ki, hâlâ tereddüt etmeden "entellektüeller"den söz ediliyor; Almanya'ya dair tecrübelerim, entellektüel olmanın solcu olmak anlamına geldiğini düşünmenin yanlış olduğunu gösteriyor. Bütün 20.

Neo-liberalizm muhafazakâr bir devrim. 30'lardaki Almanya'daki gibi. Geçmişi restore eden, kendisini ilerici olarak sunan, regresyonu ilerleme kılığına sokan bir devrim. Bu yüzden, bu regresyona karşı mücadele edenler gerici olarak görülüyor.

JACQUES DERRIDA

Sosyolojinin sosyolojisini yaptı

O kadar çok şeyi paylaştığım eski bir dostumdu! Dostluğumuz her zaman çok yoğun, çok zengin, gerilimli ve bazen zor bir ilişkiydi. Onun ölüm haberi beni çok sarstı. 1949'da, Louis le Grand'da, Ecole Normale'e hazırlık sınıfında tanışmıştık, sonra Ecole Normale'de beraberdik. O zamanlar henüz sosyolog değildi, felsefe hakkında konuşurduk, özellikle de Leibnitz ve Heidegger hakkında. Derken, Cezayir'de tekrar buluştuk, ben askerliğimi yapıyordum, o sosyolojiye ilk adımlarını atıyordu. Ama fikir alışverişimiz 60'ların sonunda tam mânasıyla yeniden başladı; sosyolojiyi baştan başa elden geçirme projesi üzerine çalışmaya koyulmuştu; sosyolojinin sosyolojisini yapmak için felsefeyle bütünleştiren bir çalışmaydı bu.

Bütün dünyada, çağdaş sosyolojinin büyük ve özgün bir simasıydı. Entellektüel alanlar dahil, kendisininki de dahil, toplumsal aktivitenin bütün alanlarının sorumluluğunu üstlenmek, hesabını vermek gibi bir tutkusu vardı. Gözde kelimelerinden biri olan "objektive etmek" (her spontan pratiğin sonucunu analiz etmek ve nesnel kılmak) kavramı etrafında oluşturduğu bu "hiper-eleştiri"nin inşası, onun girişiminin merkezinde yer alıyordu. Felsefî alana yaklaşımına dair tartışmalarımız, anlaşmazlıklarımız oldu, ama başta göçmenlerin durumu konusu olmak üzere, militan projelerde sık sık kendimizi yan yana bulduk. Ortak eylemlerimizden biri de 1994'de, Strasbourg'da Yazarlar Parlamentosu'nun kurulmasıydı. 1995'den itibaren, her zamanki angaje aydın tavrıyla toplumsal mücadelelerde radikal pozisyonlar aldı. Epey yalnızdı. Her ne kadar aynı jestlere sahip olmasak, olaylara yaklaşışımız birbirine benzemese de, en azından, onun esin kaynağı olan şeye kendimi hep çok yakın hissettim. Bir tanığı ve yeri doldurulması imkânsız bir dostu kaybediyoruz.

bakınız

Pierre Bourdieu otuzbeşinci sayımızda şeref misafirimizdi

"Medyalar hakiki "koruma görevlileri" haline geldi. Gazeteciliğin içindeki paranın ve iktidarın sansürüne maruz kalan, küçük şeflerin talimatlarıyla medyatize olan, çok yüksek ücretler alan ve uslu birkaç başrol oyuncusunun karşısında, herkesi bir araya getiren, birleştiren "yurttaşlık bilinci"ne sahip bir "eleştirel gazetecilik hareketi"nin doğmasını çok isterdim." (sayı 35, eylül-ekim 99)

yüzyıl tarihinde, nazizm de dahil, bunun karşı örnekleri var: Goebbels gibi bir adam da entellektüeldi. Benim açımdan, entellektüel olmak bir nitelik göstergesi değil. Kitabınız "Dünyanın Sefaleti", emek dünyasından gelen insanların, sendikalıların toplumsal alanda entellektüellerden çok daha fazla tecrübe sahibi olduklarını gayet iyi gösteriyor. Bu insanlar bugün ya işsiz ya da emekliler ve sanki hiç kimsenin onlara ihtiyacı yokmuş gibi bir kenara itilmişler.

Bourdieu: Bir saniyeliğine yine bu kitaba döneyim, "Dünyanın Sefaleti"ne. Entellektüellere çok daha mütevazı ve aynı zamanda, öyle sanıyorum ki, alışılmışa göre çok daha faydalı bir işlev verebilme gayreti söz konusu: Kamusal yazarlık işlevi. Kuzey Afrika ülkelerinde çok iyi tanıdığım bu kamusal yazarlar, yazmayı bilen ve bu becerilerini bildikleri şeyleri söyleyebilsinler diye başkalarına ödünç veren kişilerdir. Sosyologların tamamen özgün bir konumları var. Onlar diğer entellektüellerden farklı; çoğu zaman –her zaman değil– kendilerine söyleneni dinlemeyi, deşifre etmeyi ve kağıda döküp aktarmayı bilen insanlar.

Grass: Ama bu aynı zamanda neo-liberalizme yakın duran entellektüellere de çağrıda bulunulması gerektiği anlamına gelir. Onların da bazıları, her tür denetimden muaf bir şekilde hareket eden para dolaşımının, kapitalizmin dümen suyunda hakimiyetini kuran bu çılgınlık biçiminin herhangi bir muhalefet tarzına toslaması gerekmez miydi diye kendi kendilerine sormaya başladılar. 2.000, 5.000, 10.000 kişinin işten çıkarılmasına yol açan ve hiç de akıl kârı olmayan şirket birleşmeleri mesela. Sadece borsa kotalarında maksimum kârı elde etmek önemseniyor.

Bourdieu: Evet, maalesef, oybirliğiyle kabul gördüğü havasını yaratan bu egemen söylemi sadece engellemek, ona karşı çıkmak değil söz konusu olan. Onunla etkili bir şekilde savaşmak için, eleştirel söylemi yayabilmek, kamusal kılmak lazım. Egemen söylemin istilâsı ve saldırısı altındayız. Gazeteciler, büyük çoğunluğu, bilinçsizce de olsa, genellikle bu söylemin suç ortaklığını yapıyor. Bu oybirliğini kırmak istediğinde, işin çok zor. Bir kere öncelikle, Fransa'da, çok tanınmış, çok kabul gören kişilerin haricinde, kamusal alana erişmek çok zor. Başlarken, "ağzınızı açacağınızı umarım" dememin nedeni, bu çemberi kabul görmüş kişilerin kırabildiğini düşünmemdir. Ama maalesef onlar da sessiz kaldıkları için ve öyle kalmaları için kabul görüyorlar. Kabul görmenin kendilerine sunduğu "sembolik kapital"i, söz hakkı olmayanların sesini duyurmak için kullananların sayısı çok az. "Benim Yüzyılım"da bir dizi tarihî olaya değiniyorsunuz; içlerinden bazıları bana çok dokunaklı geldi –şimdi aklıma Liebknecht'in mitingine giden ve babasının omzuna işeyen küçük çocuğun hikâyesi geldi. Bunun sizin şahsî bir anınız olup olmadığını bilmiyorum ama, her halükârda, sosyalizmi öğrenmenin çok orijinal bir yolu. Satır aralarında entellektüellerin rolüne, eleştirel gözüktüklerinde dahi trajik olaylarda suç ortağı olma biçimlerine dair çok şey söylüyorsunuz. Ayrıca, Heidegger hakkında söylediklerinizi de çok sevdim. Aramızdaki bir ortak nokta daha. Heidegger'in retoriği üzerine Fransa'da çok gürültü koparan bir analiz yapmıştım.

Egemen söylemin istilâsı altındayız. Bu çemberi, kabul görmüş kişiler kırabilir. Maalesef onlar da sessiz kaldıkları için kabul görüyorlar.

Grass: Bu Liebknecht'li hikâyede, bir yanda gençliğin ajitatörü Liebknecht'in –sosyalizm adına ilerici bir hareket yola koyuluyor–, öte yanda da, kendi coşkusunun içinde, oğlunun omuzundan inmek istediğini farketmeyen babanın olması benim için önemliydi. Çocuk babasının ensesine çişini yaptığında, adam şiddetli bir tokat atıyor. Bu otoriter tavır, oğlanı Birinci Dünya Savaşı seferberliğinde gönüllü olarak askere yazılmaya ve Liebknecht'in gençleri tavır almaya yöneltmek istediği şeyin tam tersini yapmaya götürüyor. "Benim Yüzyılım"da, 1966, 67, 68'deki tepkilerini düşünen bir profesörü tasvir ediyorum. O dönemde, hareket noktası yüce duruşların felsefesiydi. Bazı radikal hamleleri oluyor ve Adorno'yu ortalıkta, milletin içinde çok kötü duruma sokanların arasında yer alıyor. O dönemin çok tipik bir biyografisi bu. 60'lı yıllarda, olayların göbeğindeydim. Öğrencilerin protestoları zarurîydi ve 68'in yalancı-devriminin sözcülerinin kabul ettiğinden çok daha fazla şeyi harekete geçirdiler. Tamam, devrim olmadı, hiçbir temeli yoktu, ama toplum değişti. "Bir Salyangozun Günlüğü"nde "ilerleme bir salyangozdur" dediğimde öğrencilerin nasıl da bağrıştığını anlatıyorum. Çok azı anlamak istiyordu. Her ikimiz de sağlığımız yerinde olduğu müddetçe ağzımızı açmaya devam edeceğiz, ama zamanımız sınırlı. Fransa'da durumun nasıl olduğunu bilmiyorum –daha iyi olduğunu sanmıyorum– ama, Alman edebiyatında genç kuşağın, Aydınlanma'nın özünde yatan ağzını açma ve burnunu sokma geleneğini sürdürmeye pek meraklı ve istekli olmadıklarını görüyorum. Bir değişiklik, bir yenilenme olmazsa, bayrağı devredeceğimiz kimse yok. Böylece Avrupa geleneğinin iyi bir kısmı da kaybolup gidecek.

Çeviren: ***siren İdemen***

JÜRGEN HABERMAS

Tutkuyla angaje bir eylemciydi

Dün Niklas Luhmann, bugün Pierre Bourdieu: Ölümlere tanık olmak, aynı kuşaktan insanların yüreğine dokunur her zaman. Bourdieu ile birlikte, 20. yüzyılın, disiplinler arası sınırlara aldırmayan, son büyük sosyologlarından biri kayboluyor.

Cezayirli köylü toplumuyla kapitalizm zihniyetinin çatışmasını ele aldığı ilk incelemelerinden itibaren muhakkak ki bir etnologdu da. Ancak, yorulmak nedir bilmez üretimi, sosyolojinin olduğu kadar, felsefenin, ekonominin, toplum bilimlerinin ya da hatta dil analizinin her birinde yeni perspektifler açtığı bütün disiplinlerin çatısı altında yer alıyor.

Temel kavramları, örneğin "sembolik kapital", sosyolojiye olduğu kadar tarihe de eleştirel yükümlülükler getiriyor. Adorno'yu çok alâkadar eden "habitus" gibi bir kavramı da bize veren Bourdieu'ydü.

Sosyolojinin sınırlarını aştığı gibi, akademik konformizmin adamı da değildi. Tıpkı Foucault gibi, siyasî angajmanla entellektüel angajman arasına bir engel koymayı imkânsız kılan o büyük akademik tutkular zihniyetine aitti. Yaşı ilerledikçe, okumuşların akademik "ne kokar ne bulaşırlığı" ona tahammül edilmez geliyordu. Bu ona, tarafsızlık adına bir tür kaçış gibi görünüyordu.

Neo-liberal istilâya karşı direnişin sözcülüğünü üstlenerek karşı ateşler açıyordu. Bu şekilde, Fransız entellektüel alemini kutuplaştırdı. Bu zekânın cömertliğine, yürekliliğine ve çatışmaları göğüsleme gücüne hâlâ hayranlık duyuyorum. Üniversite dünyasına mesafeyle bakan analist ve araştırmacı gücü ve özgürlüğü; tutkuyla angaje bir eylemci duruşunu seçmek üzere gözlemci duruşunu terk edip büyük saldırısını başlatarak eski tarz bir hümanist haline gelmesi beni derinden etkiliyor.

Mick Jagger

Stones hakikaten yosun tutmuyor, en başta da Jagger. Bir solo albüm daha peydahladı: "Goddess In The Doorway". İlk gün satışların 1000'i bulamadığı, 900 küsurlarda kaldığı yazılıp çizildi. Mevzu rakamlarsa, başka rakamlara bakalım. Stones 40 yaşına geldiğine göre, Jagger da 60'ın eşiğinde. Servetiyse durduk yerde çenemizi yorar. Ve Jagger hâlâ hevesle müzik yapıyor. Şapka çıkarmak için yetmez mi bu? Libération, Uncut ve Mojo'dan yaptığımız kolaja buyrun.

HARPO'NUN MIZIKASI

Dünyanın en büyük rock'n'roll topluluğunun şarkıcısısınız. Neden solo albüm yapıyorsunuz?

Mick Jagger: Bol bol gitar çalmak istediğim için. *(gülüyor)* Kısaca, solo albüm yapmayı sevdiğimden diyebilirim. Hayatta yalnızca zevk aldığınız şeyi yapmak istediğiniz bir noktaya geliyorsunuz. İki buçuk yıl süren o uzun turnemizden sonra eve döndüğümde, kendi şarkılarımı yazmaya karar verdim. Solo albüm olsun diye değil, şarkı yazayım diye başlamıştım.

Stones fanlarına göre, Keith Mick'siz, Mick Keith'siz olmaz...

Stones büyük bir topluluk, ben onların bir parçasıyım, onlar da benim bir parçam, ama yıllar bir sürü beklenti ve önyargı gibi, süprüntüleri de beraberinde getiriyor. Stones'un müzik yelpazesi oldukça geniş olsa bile, aynı insanlarla çaldıkça bir şablonun içine giriyorsun, her istediğini yapamıyorsun. İnsan bir şarkıcı ve yazar olarak bu şablonun dışına çıkmak istiyor.

Stones'un dışında yeni şeyler üretmek size daha mı kolay geliyor?

Evet, çünkü kurul toplanmıyor. Bir topluluk için kurul iradesi gerekiyor. O da bazen tat kaçırıyor. Herkesi memnun etmeye çalışmakla başlıyorsun, işin sonunda kimse tatmin olmuyor. Stones'un her plağında böyle oldu demiyorum, ama böyle bir tehlike de mevcut.

Bir Stones albümünün nasıl olacağı tahmin edilebilir. Ama aynı şey bir Mick Jagger albümü için pek geçerli değil...

İşin güzel tarafı da bu zaten. Stones hayranları belli bir tür müzik beklerler. Bir Stones albümünde yeterli sayıda rock parçası olmasına dikkat ederim, çünkü beklenti öyledir. Stones çok pop müzik yapmıştır, ama artık yapmıyoruz. Yapamıyoruz değil, yapmıyoruz. Bir solo albümdeyse daha renkli bir çalışma ortaya çıkabilirsin. Ayrıca insanları ikna etmek veya kendini rezil etmek gibi bir derdin de olmuyor.

Şarkılarınızda kendinizi anlatmıyorsunuz. Hiç Bob Dylan'ın "Blood On The Tracks"i gibi ya da mesela Bob Geldof'unki gibi bir albüm çıkarmadınız.

Kendi hakkımda bir albümü baştan sona dinlemek herhalde sinirime dokunurdu. Birine yazılmış bir mektup, bir itiraf ya da bir aşk meselesi gibi şahsî şeyleri işin içine sokarım, ama bunun ötesine de geçmeyi isterim. Bob Geldof'u çok severim. Fakat o tür albümleri biraz tek boyutlu buluyorum. Albüm yazmak, piyes yazmak gibidir. Herkesin, rolleri sizin oynadığınızı düşünmesini istersiniz. Ama kendinizin birçok değişik yönünüzü göstermeniz gerekir. Bütün albüm boyunca boynu bükük aşk hikayeleri veya benzeri şeyler anlatmak bana iyi gelmiyor.

Bono'yla yaptığınız "Joy" nasıl ortaya çıktı?

"Joy"u yazarken kulağımda Bono vardı. Bu şarkı onun için biçilmiş kaftan. Bono'nun melodi duygusu benimkinden çok farklı. Ona notaları veriyorum, o bambaşka bir şey çıkarıyor.

Pete Townshend'le nasıl bir araya geldiniz?

Pete komşumdur. Solo albüm yaptığımı duymuş, çalmak istedi. "Joy"un onun gitar tarzına çok uyduğunu düşünüyordum. Albüm üzerine çalışmaya geldiğinde şarkıları daha dinlemediği halde birkaç saat içinde altı ayrı bölüm için kayıt yaptık. Bunun altından günlerce kalkamayanlar gördüm. *(gülüyor)*

Wyclef Jean'la bir araya gelmeniz nasıl oldu?

New York'ta konserlerine gitmiştim, orada tanıştık. Haitilidir, ama reggae söylerken Bob Marley'den ayıramazsınız. Çok bilgili bir müzisyen; bu özelliğe hiphop'çularda pek rastlayamazsınız. Çoğu sadece hiphop'tan anlar.

Başkalarının albümlerinde yer alıyor musunuz?

Seve seve katılıyorum. Charlie Watts'ın albümünde klavye çaldım, Peter Wolf'un country albümünde söyledim.

Sentez varoşlarda yaratılır. Ama kültürel birikim, tarih bilinci ve öğrenme isteği gerekir; Slim Harpo'nun armonikayı nasıl çaldığına kadar birçok şeyi öğrenme isteği.

Ruh halinizin alaycı bir mizahla hafif kızgınlık arasında gidip geldiği söylenir. Ama "Goddess In The Doorway" fena halde duygusal.

Evet, bu doğru. Bu albüm gerçekten de daha içten duyguların bir ürünü ve son zamanlarda yaşadıklarımı dile getiriyor. Birçok ruh hali bir arada sunuluyor. Çok yoğun geçen bir yılın ardından, içe dönük gizemcilikten güldürüye ve aşk mektuplarına kadar bir sürü şey sığdırdığım bu albüm çıktı.

"Joy"da dinî bir hava var...

Ben şarkılarda dinsel temaları kullanmaktan hoşlanırım. İlahiye benzer başka şarkılarım var, mesela "Exile"daki "Just Wanna See His Face", "Beggars Banquet"de "Sympathy For The Devil", son albümdeki "Saint of Me". Eğer bu hayatının bir parçasıysa, kendini ifade etmenin de bir parçası oluyor. Ama, iman üzerine yazmak kolay değil, halbuki bir araba üzerine şarkı ne kadar kolay yazılır. "Joy" benim hoşuma gidiyor, çünkü şarkıda yaradılışdan duyulan memnuniyet, ilahinin rock'la birleşmesiyle iletiliyor.

"Hideaway"de yok olma, meçhule karışma gibi isteklerden bahsediliyor...

Bu konu şarkılarda çok işlenmez mi zaten? Herkes bazen sırra kadem basmak ister. Hayatla boğuşmaktan yorulursun. Sürekli iletişimin getirdiği baskıyı üzerinden atmak istersin. Tatilin esprisi de bu değil mi? Bunu satıyorlar.

"Don't Call Me Up" eski bir sevgiliye sesleniyor. Onu malûm kişi için mi yazdınız?

Hayır, Jerry için yazmadım. Böyle bir bağlantı kurulabilir tabii, ama söz konusu durum kişisel bir şey değil, başka insanların da böyle hissettiği zamanlar oluyor. Bu parçayı çaldığım kadınlar da "ben de aynen böyle hissetmiştim işte!" diyorlar. O şarkı gerçek bir insana yazıldı, ama o insan Jerry Hall değil.

"God Gave Me Everything" de dikkat çeken şarkılardan. Tanrı istediğiniz her şeyi verdi mi hakikaten?

Genel olarak pek şikayetçi değilim. O şarkıyı Miami'de sahilde bir sabah uyandığımda yazdım; keyfim yerindeydi.

On dakikada yazdığınız söyleniyor...

Doğru. Sözlerin pek üzerinde düşünülmemiş olduğunu kabul ediyorum. Lenny Kravitz harmonik iskeleti çatmıştı, elimizde melodi vardı, ama şarkıyı tam taşımıyordu. Bir anda bir şey bulup çıkarmak gerektiğini hissediyordum. Aslında alışkın olduğum çalışma tarzı değil bu. Zamanımı uzun uzun kullanarak çalışmayı tercih ederim. Bir anda insanın aklına süper bir fikir gelebileceği için düşünmemek gerekir diye bir şey yok. Ama, bu şarkıda, söylemeye başladığım anda, sözler kendisini kabul ettirdi; iki saat içinde şarkı kaydedilmişti. Parçanın bu spontan yanı dinlerken hissediliyor.

Uzun süre satanizmle özdeşleştirilen biri için bu şarkı dine dönüş işareti gibi...

Mümin bir hıristiyan olduğumu söyleyecek değilim, ama bu albümde ruhani ve manevi yan ağır basıyor, sonuç itibariyle

"Satisfaction" ve "God Gave me Everything", ikisi birden nasıl söylenebilir ki?

Sahnede insan ister istemez çoğalıyor, çok-yüzlü oluyor. Art arda neşeli, hüzünlü, duygusal olabiliyorsun. Tıpkı senaryoya göre rol değiştiren bir oyuncu gibi. Aynı şey, şarkılar için de geçerli.

Size bunca şeyi veren Tanrı, ikinci bir hayat da bahşetseydi...

Bunu zaten yaşadığıma göre, başka bir hayat seçerdim.

David Beckham'ınkini mi mesela?

Kesinlikle hayır. Heyecan verici muhtemelen, ama çok kısa ömürlü. Bir futbolcu 30 yaşına geldiğinde, profesyonel açıdan bitiyor. Okulu da erken yaşlarda bıraktıkları için, kendilerini başka bir şeye dönüştürmeleri çok zor.

Tuttuğunuz bir takım var mı?

Arsenal! Ama uzakta oturduğum için maçlara gidemiyorum, TV'de seyretmekle yetiniyorum.

Film projelerinize büyük vakit ayırıyorsunuz, ama "Everybody's Getting High" şarkısında

film endüstrisini hayvanat bahçesi gibi tasvir ediyorsunuz.
Öyle ama! Rock endüstrisi de pek farklı değil.
Şu anda üzerinde çalıştığınız film var mı?
Martin Scorsese'yle birlikte yazdığımız "The Long Play" isminde, müzik pazarıyla ilgili bir film var. 60'larda küçük bir plak şirketinde çalışan iki Amerikalının 30 yılda yaşadıkları, yollarının nasıl ayrıldığı, müzik ve popüler kültürün nasıl değiştiği anlatılıyor. Sonbaharda bu filmle meşgul olacağım. Bir de Che Guevara'yla ilgili bir film yapmayı düşünüyorum. Ayrıca Caitlin-Dylan Thomas çifti üzerine yapacağım film için de bütçeyi toparlamaya çalışıyorum.
Bir rock yıldızının bir berduşla yer değiştirmesini anlatan bir senaryo yazmışsınız.
Prensle dilenci hikayesi gibi bir şey. Şaka olsun diye bir günlüğüne yer değişiyorlar, sonra işler karışıyor. Keşke büyük bir film şirketim olsa, aynı anda beş film birden yapsam.
Stones 40 yaşında. Bu nasıl bir duygu?
Kutlama için uygun bir yıl, ama yeni bir albüm çıkaracağımızı sanmıyorum.
Bir söyleşide hayat hikayenizi hiç yazmadığınızı, çünkü hiçbir şey hatırlamadığınızı söylemiştiniz. 40. yıl böyle bir şey hazırlamak için gayet uygun değil mi?
Aslında her şeyi hatırlıyorum. Ama şöhretlerin hayat hikayelerini bir yazı türü olarak ilginç bulmuyorum. Öte yandan, üzerinde tekrar tekrar düşünülecek bir hayat tecrübesi söz konusu. İşin güzel tarafı, bununla birçok insanın da içtenlikle ilgilenmesi.
Stones 40. yılı kutlamak için bir araya gelecek mi?
Öyle düşünüyoruz. Ama 40. yıldönümümüzün günü belli değil. Tarihi değişken bir kutlama söz konusu. Bu kaçırılmayacak kadar güzel bir fırsat.
Bazen "Let It Bleed'in üzerinden 30 yıl geçmiş, aşalım bunları artık" demiyor musunuz?
Kesinlikle. Ama bence "Let It Bleed"le bugünün müziği arasında bir ilişki var. Bugünkü şarkıların çoğu 60'larda yazılmış olabilirdi. Hayat tarzı değişti, ama kimse aradaki zinciri kıracak kadar güçlü bir müzik üretmedi.
Yeni albümleri izlemeyi önemsiyor musunuz?
Ben günümüz müziğini ilginç buluyorum. Daha geçen gün Ryan Adams'ın yeni albümünü aldım. Bazen de pek umurumda olmuyor. Bu yaz çocuklarla tatil yaptık ve ister istemez onların dinlediği müziğe maruz kaldım. Fakat yeni müziği buna göre değerlendirmem haksızlık olur, çünkü benim çocukların müzik zevki biraz boktan. *(gülüyor)* Beni en çok sinir eden şey, dans etmeye gittiğimizde çalan parçayı bilmemek. DJ kabinine gidip sormak da olmuyor tabii.
Stones'un etkisi birçok yerde gözünüze çarpıyor mu? Mesela Ryan Adams albümünde bu çok bariz.
Bunu benim söylemem doğru olmaz. Ama evet, hemen her yerde dolaylı ya da dolaysız etkimizi hissettiğimi söylemek zorundayım.
Starsailor'ın 21 yaşındaki solisti James Walsh "o günleri yaşayanlar şanslı" demişti. Bu durum size tuhaf geliyor mu?
Biz de muhtemelen aynı şeyleri hissetmişizdir. Tut ki 50'lerde bir caz meraklısıydın, Armstrong gibi öncüleri değil de, Ken Coyler gibi taklit İngiliz gruplarını dinleyerek büyümüştün. O zaman Armstrong'un New Orleans'daki ilk konserlerini dinlemiş olan insanlarla tanıştığında, sen de onlara şanslı olduklarını söyleyecektin.
Eskiye kıyasla bir farklılık da, şimdi her türlü müziğin kolayca bulunabilmesi. Siz müzik hayatınıza başladığınızda iyi müzik bulabilmek, define avcılığı gibi bir şeydi her halde...
Ama bu da keşfinizi daha da büyüleyici hale getiriyordu. İngiltere'de bulamadığım için Slim Harpo ve Lightnin' Sam'in plaklarını posta havalesiyle getirttiğimi hatırlıyorum. Hatta plakların bir kısmı da postada kırılmıştı. Ne hayal kırıklığıydı! Gördüğünüz gibi, her şeyi hatırlıyorum. *(gülüyor)* O plaklar hâlâ evde duruyor.
Sizce Amerikan müziğinin en güzel sentezi için bir İngiliz grubuna mı ihtiyaç vardı?
Evet. Birkaç Amerikan topluluğunu hariç tutarak diyebiliriz ki, İngiliz toplulukları blues, country, rock, caz gibi türlerin sentezini daha iyi beceriyorlar. Ama Memphis'de doğmuşsan, yörenin müziğiyle o denli içli dışlı olursun ki, başka bir tarzda çalamazsın. Eğer Allman Brothers'san, Georgia müziğininin dışına çıkmakta zorluk çekersin. Sentez varoşlarda yaratılır. Ama kültürel birikim, tarih bilinci ve öğrenme isteği gerekir, Slim Harpo'nun armonikayı nasıl çaldığına kadar birçok şeyi öğrenme isteği. Elbette bu müziği Amerikalılar üretti, ama İngiliz grupları repertuarlarına Amerikan müziğini de dahil edip –belki de bilmeden– bir sentez yarattılar. Stones da bir "blues topluluğu" olarak yola çıktı, ama boş vakitlerinde Buddy Holly şarkıları çaldı.

Stones çok pop müzik yapmıştır, ama artık yapmıyoruz. Yapamıyoruz değil, yapmıyoruz.

11 Eylül'de hayatını kaybedenlerin anısına düzenlenen konserde şarkı söylediniz. Otuz yıl önce, düzenin size karşı pek de iyi niyet göstermediği zamanlarda, aynı şeyi yapar mıydınız?
Aynı felaket o zaman olsaydı, eminim yine yapardım. Bu tür konserler, 70'li yıllarda, pek çok dayanışma eylemini peşinden sürükleyen Woodstock'un izinde yapılmaya başladı. Onları sizin deyişinizle "düzen" yararına diye tanımlamak zor. Sorunuza dönersek, cevabım evet. Ayrıca, şu anda her şey hâlâ varsayımdan ibaret olduğu için, bütün bunlar teorik kalıyor.
O dönemde, çizginin kötü, yanlış tarafında olduğunuz düşünülüyordu...
Bu, bazı gazeteci bozuntularının paçavralarında yazdıklarının sonucu. Ama en başından beri, ciddi gazeteler bize karşı daha anlayışlıydılar. Tahlil yapıyor, anlamaya çalışıyorlardı, yeni popüler kültürün kaale alınması gereken bir hareket olduğunu hissetmişlerdi. Başlangıçta, Cliff Richard veya Elvis'in temsil ettiği şeye entellektüeller burun kıvırıyordu. Ancak, bu müzikle başka sanat biçimleri arasında bağlantı kurulur kurulmaz, sadece üzerinde durulması gereken değil, aynı zamanda aleyhtarlarına karşı savunulması da gereken, hakiki bir sanat hareketiyle karşı karşıya olunduğu anlaşıldı.
O yıllarda John Lennon'la çok yakındınız. Onu andığınız oluyor mu?
Eksikliğini çok hissediyorum, çünkü dünyada olup biten olayları titizlikle yorumlayıp kıyasıya eleştiren biriydi. Her ne kadar bazı durumlarda, "hoşluk" olsun diye öyle davranıyormuş gibi gözükse de... Şu "bed-in" olayının yeni albümü için basit bir reklam mevzuu mu, yoksa gerçekten düşünülmüş siyasi bir eylem mi olduğundan hâlâ emin değilim.

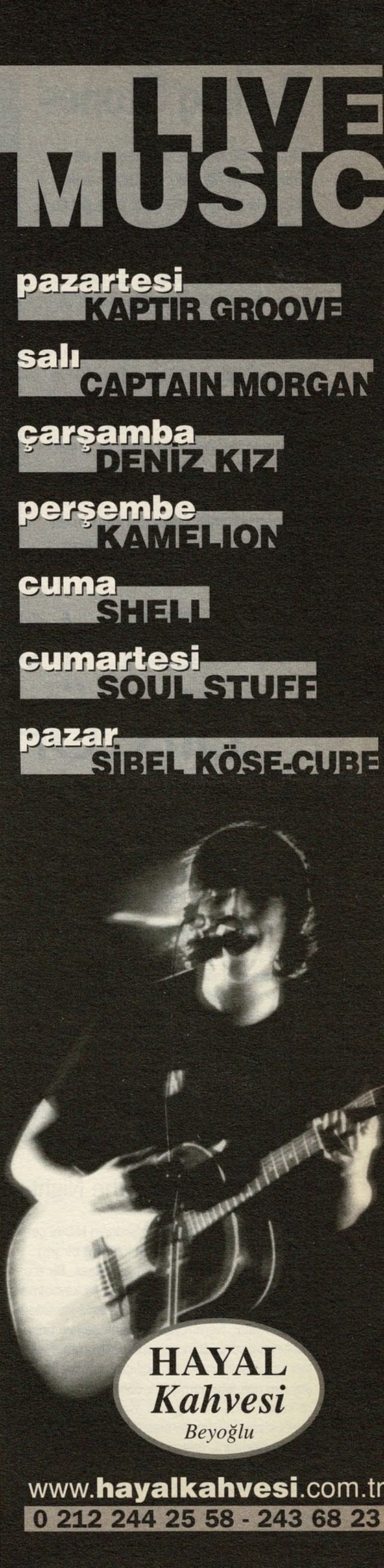

Rolling Stones

Tonlarca Stones şarkısından biri de "Time Is On My Side"dı (Zaman safımda). Öyle hit-mit olmamıştı, ama gel zaman git zaman, en manidar şarkılarından biri haline geldi: Zaman onların safında. Ya da belki de onlar zamanın safında. Öyle ya da böyle, Stones 40 yaşında, hâlâ ayakta. Vaktiyle "dünyanın en büyük rock grubu" ünvanı boşuna verilmemiş. Peki, böyle bir grubun 40. yılı nasıl idrak edilir? Refikimiz Uncut, güzel bir yol bulmuş, rock müzisyenleri ve eleştirmenleri arasında geniş bir anket yapmış, "en güzel 40 Stones şarkısı"nı sormuş, sonra da her şarkı için katılımcılardan yorumlar almış. Bu kadarla da kalmamış, "ilk 10"un hikayesini Keith Richards'a anlattırmış. Buyrun şölene...

Bir kurşun menzili, bir öpücük mesafesi

40. Winter

(Goat's Head Soup, 1973)

Ryan Adams: "Goat's Head Soup", hakkı en az teslim edilen Stones albümü. "Winter", biraz "Midnight Mile"ı hatırlatıyor, ama ondan daha iyi. Albümün tamamı Keith'in mührünü taşıyor.

39. Stray Cat Blues

(Beggars Banquet, 1968)

Bob Geldof: Nasıl altından kalktıklarına aklım ermiyor. Kızarmış ekmeğin üzerine sürülen tereyağ gibi bir şarkı.

38. Hot Stuff

(Black and Blue, 1976)

Tim Burgess: *(Charlatans)* Bu şarkının duygusuna bayılıyorum. Harika bir funk'ı var. Ama klibi berbat. Şeytanî blues imajlarının yanısıra hep mizah duyguları vardı, bu unutuluyor.

37. Undercover of the Night

(Undercover, 1983)

Julien Temple: *(yönetmen)* Şarkının klibini çekmiş olmam hasebiyle benim için ayrı bir yeri var. Bu şarkıyla Keith tahtını geri alıyor. Bir ara Stones'un şeytanî ve kanun dışı hali kaybolmaya yüz tutmuştu, "Undercover"la eski kimliklerini kazandılar. Neredeyse bir punk şarkısı bu. Toplumsal yönü olan şarkıları seviyorum. Pistols'la çalıştıktan sonra, açıkçası Stones'la mesai yapmak istememiştim, çocukluğumda onlara hayran olmama rağmen. Keskin bir klip yapabileceklerini düşünmemiştim, fakat yanıldım.

Simon Goddard: *(eleştirmen)* Bu şarkı son yirmi yıllarının zirve noktası. Jagger, ABD'nin Latin Amerika politikasını yerden yere vuruyor. Bunda belki de Clash gibi toplulukların Stones'un artık depolitize dinozorlar olduğunu söylemelerinin payı var.

Nick Hasted: *(eleştirmen)* Keith'in gitarı cehennemî bir rüzgar estiriyor, davul New York kulüpleriyle Afrika kabileleri arasında gidip geliyor. Jagger'ın son defa ilginç söz yazdığı şarkı, Latin Amerika'da yaşanan dehşeti dile getiriyor.

Andy Williams: *(Doves'un davulcusu)* 80'ler Stones'un gölgede kaldığı bir dönemdi, ama bu şarkı müthiş bir funk dersi.

36. Memo To Turner

("Performance" soundtrack'i, 1970)

Jon Spencer: Kesin tariflerle konuşursak, bu bir Stones şarkısı değil, ama sonuçta Jagger ve Richards tarafından yazıldı ve mükemmel iş görüyor, bir bakıma yoldan çıkmış bir rock şarkısı.

Adam Sweeting: *(eleştirmen)* Jagger'ın "Performance"da Anita Pallenberg'le seviştiği sahneye eşlik eden şarkıda, Ry Cooder'ın gitarı yılan gibi deviniyor. "Memo To Turner", Stones'un yarattığı psiko-seksüel havanın alamet-i farikası.

35. Respectable

(Some Girls, 1978)

Phill Jupitus: *(komedyen)* Sex Pistols ve Buzzcocks'a olan hayranlığıma rağmen, Stones'u elimin tersiyle itmemiştim. Bu benim favori Charlie Watts parçam. Watts'ın minimalist yaklaşımının yanında Bertolt Brecht hafif kalır.

34. Start Me Up

(Tattoo You, 1981)

Bob Harris: *(BBC2 DJ'i)* BBC2'de çaldığım ilk şarkı. Şahane bir riff'i var, insana hakikaten "hadi başlayalım" dedirtiyor.

33. Waiting On A Friend

(Tattoo You, 1981)

Scott Kannberg: *(Pavement'ın gitaristi)* Harika bir itiraf şarkısı –Stones bu işi çok iyi becerir zaten. Klibi de favorimdir. Çok içten ve dürüst bir şarkı, nedense pek kaale alınmıyor.

Nick Johnstone: *(eleştirmen)* Hem şarkı, hem klip Stones ruhunu mükemmel bir şekilde resmediyor. Melankolik sözler, inanılmaz cool bir müzik ve klipteki yoldaşlık: Klasik Stones dizilişinin, özellikle de Keith Richards ve Ron Wood arasındaki bağın belgeseli. Stones fanları arasında Brian Jones dönemine tutkun olanlar var, Mick Taylor dönemini tutanlar var; bana kalırsa Stones demek Richards-Wood ikilisi demek. Bu, dostluk –erkekler arasındaki dostluk– üzerine yazılmış harikulade bir şarkı. Dostlarımla ne zaman bir kriz yaşasam, onu dinlerim.

32. Soul Survivor

(Exile On Main Street, 1972)

Johnny Marr: *(Smiths'in gitaristi)* "Exile"ı dinlediğimde Stones'un gelmiş geçmiş en büyük grup olduğuna çoktan kaniydim zaten. Groove ve ritm gitar açısından dinlediğimde niye büyük olduklarını kavradım. Şarkının arketip Keith riff'ine ve rhythm & blues tarafına bayılıyorum.

31. Lady Jane

(Aftermath, 1966)

Nick Dagger: *(Counterfeit Stones'un solisti)* Bu benim en gözde Stones albümüm. Ama şarkının gayri-Stones bir havası var. Onların tuhaf bir aristokrasi olduğunu biliyorduk, ama "Lady Jane" onları 8. Henry'ye bağlıyor.

Michael Gira: *(Swans)* Onların ilk çıkışını hatırla-

14→

yacak kadar yaşlıyım, ama o zamanlar müziklerini ruhuma çekemeyecek kadar gençtim. Beatles'ı ilk dinlediğimde gidip Beatles peruğu ve sivri burun ayakkabılar almıştım. Stones'u ilk dinlediğimdeyse esrar içmeye başladım. Geçenlerde bu şarkıyı bir daha dinledim. Sözler zırva, ama yaratılan atmosfer, Elizabeth dönemi taklidi o sözleri psikedelik güzelliğe dönüştürüyor.

30. The Last Time

(Single, 1965 / Out of Our Heads , 1965)

Duke Erickson: *(Garbage'ın gitaristi)* Genellikle "en iyi gitar riff'i" ünvanı "Satisfaction"a layık görülür, ama bu şarkının açılış bölümü en az onun kadar güçlü ve heyecan verici. "The Last Time", Jagger'ın harikulade vokali, Richards'ın akustik dokunuşları ve armoni patlamalarıyla kopup gidiyor. Benim çalmak istediğim ilk gitar cümleleri bu şarkınınkilerdi.

Steven Soderbergh: *(yönetmen)* En gözde Stones şarkım. Müthiş bir çengel ve gelmiş geçmiş en güzel gitar lick'leri.

29. Shattered

(Some Girls, 1978)

Ed Hamell: *(şair, protest şarkıcı)* 11 Eylül'den dört gün sonra New York'ta bir düğüne davetliydim. Herkesin keyfi kaçıktı, kimse dans pistine yanaşmıyordu. DJ her yolu denedi, baladlar, retro-disko, alternatif rock; kimsenin kılı kıpırdamıyordu. DJ, nereden estiyse, Stones çalmaya başladı. Pist bir anda tıklım tıklım oldu. Sonra "Shattered"a uyandı DJ, insanlar bir yandan dans ediyor, bir yandan da Jagger'ın "This town is in shatters – Bu şehir paramparça" deyişiyle ağlıyor, sonra katıla katıla gülüyor, sonra tekrar ağlamaya başlıyordu.

Neil Hagerty: *(Royal Trux)* "Shattered"ın single'ı çıktığında çok gençtim; punk ve disko unsurlarını kullanarak yaptıkları şarkıyı görünce onlarla gurur duydum. Üstte yine blues ve rock köpükleri vardı, ama alttan akan 70'lerin, erken 80'lerin New York underground'uydu.

Jim Sclavunos: *(Nick Cave & The Bad Seeds'in davulcusu)* "Gimme Shelter" hippi idealizminin sona erişinin beyanıydı, "Shattered" ise 80'lerin gelişinin, o yılların halet-i ruhiyesiydi. Sözlerin berraklığını ve olup bitenlerin özgün bir memnuniyetsizlikle ele alınışını çok seviyorum.

28. Under My Thumb

(Aftermath, 1966)

Chris Hillman: *(Byrds'ün ve Flying Burrito Brothers'ın gitaristi)* Bu şarkıyı seven kadın var mı, şüpheliyim. En azından, Jagger'ın o günlerde kadın düşmanı olduğu biliniyor. 64'te, 65'te bu tavır ona eğlenceli geliyordu sanırım. O ilk zamanların maçoluğuna rağmen nefis bir şarkı, müthiş bir bas ve koro var.

27. Moonlight Mile

(Sticky Fingers, 1971)

Simon Goddard: "Sticky Fingers"ın sonunda bu şarkıyı dinlemek –Paul Buckmaster'ın müthiş yaylılar düzenlemesi ("Space Oddity"nin aranjörü de odur) sayesinde– sert bir fırtınanın ertesindeki görkemli sükûnet gibi. Kurşuna dizilmeden önce "son arzum" diye istenebilecek bir şarkı. Rivayete göre, Stones bu şarkıyı sabahın dördünde kaydetmiş. Keith çoktan sızmış olduğundan Mick Taylor'ın kotardığı "Moonlight Mile"ı dinlemek için de en uygun vakit sabahın dördü.

Dave Marsh: *(eleştirmen)* "You Can't Always Get What You Want" gibi bu şarkı da, bütün gece ayakta kalmanın sebeb-i hikmetini ifşa ediyor, eğer onları şafak sökerken dinliyorsanız –o şarkılar varolduğundan beri ben öyle yapıyorum. İlki her yıl biraz daha ürkütücü geliyor, belli bir ana dair olmaktan ziyade, gündelik hayatın çirkin gerçekliğini ifade eder oldu. İkincisine gelince, kokain etkisinin ilk defa böyle hassas bir içe bakış yaratışına tanık oluyorum. Her ikisi de çok güzel ve Stones'un daha sonra cearet edemediği türden bir alaycılıkları var. Bu şarkılar, Stones'un müzikal iştahlarının son iki örneği.

26. Beast of Burden

(Some Girls, 1978)

Nils Lofgren: *(Neil Young ve Bruce Springsteen'in ekibinde gitarist)* "Steel Wheels" turnesinde, Los Angeles konserinden önce, soundcheck'i seyretmiştik. Koca stadyumda sekiz kişiydik. Teker teker sahneye çıkıp "Beast of Burden"ı çaldılar. Bütün şarkıyı gözümüzün önünde söylediler. Jagger sahnenin ucuna kadar gelip karıma cilve bile yaptı. Stones'un en güzel şarkılarından bir kısmı çok yumuşak şeyler. Sert bir beat'le bir araya gelen o yumuşaklık muhteşem.

David Stubbs: *(eleştirmen)* 78'de Stones punk öncesi dönemin kalıntıları gibi görülüyordu. Mesela Tom Robinson, onlara "artık dağılın" çağrısı yapıyordu, çünkü artık geçer akçe değillerdi. "Some Girls", Stones'un cevabı oldu. Hâlâ geçer akçeydiler. "Miss You"nun diskovariliğine rağmen, başta "Beast of Burden" olmak üzere, hüzünlü bir tefekkür hakimdi albüme. Meydan okuyan, mahzun ve kederli bir atmosferi var "Beast of Burden"ın. Ama bu son haykırışlarıydı ve kendileri de bunun farkındaydı.

Nick Johnstone: Geçenlerde Ron Wood'la Kingston'daki evinde bir söyleşi yaptım. Ona "Beast of Burden"ı –Stones'un bu en gevşek ve en funky şarkısını– çalmanın nasıl bir duygu olduğunu sordum. Derhal elindeki şarap kadehini kenara koydu, akustik gitarını aldı ve çalmaya başladı. Ağzında sigarası, karga yuvası saçlarıyla gitarına iki büklüm yumulmuş bu sıska adamın –Stones hep sıskaydı– çalışını seyrederken, sözcüklere meydan okuyan bir niteliğe, bir içeriğe, Stones'u Stones yapan şeye tanık oldum. Biraz gitar bilen herkes bir Stones şarkısını çalabilir. Ama sadece Stones öyle çalabilir. Bilinen bir gerçeği teyid ediyor bu: Birlikte çaldıklarında başka bir gezegenden gelmiş gibiler. Acayip bir sihirleri var, başka kimsenin çalamadığı gibi çalıyorlar. Hâlâ dünyanın en büyük grubu olmalarını buna borçlular.

25. Child of the Moon

("Jumping Jack Flash" single'ının B yüzü, 1968)

Johnny Marr: Stones'u ilk keşfettiğimde Manchester'da bir gençlik kulübüne takılıyordum. Oradaki juke-box'ta "Jumping Jack Flash" vardı, yaşça daha büyük olan müdavimler en çok onu ve "Layla"yı, Free'nin "Wishing Well"ini, Led Zep'in "Living Loving Maid"ini çalarlardı. "Jumping Jack Flash" beş-altı sefer dinlendikten sonra, plağın B yüzü konurdu: "Child of the Moon". Bu şarkı bana Stones'u keşfedişimi hatırlatır hep. Önümde yepyeni bir dünya açılmıştı. Bir bakıma Beatles'ın "Rain"iyle paralellik arz ediyor. Aynı muğlak psikedelik havası var; bir B yüzü şarkısı olarak bir daha hiçbir albümde yer almadı maalesef.

24. All Down The Line

(Exile On Main Street, 1972)

Adam Sweeting: *(Eleştirmen)* Richards ateşe benzin döküyor. Jagger'ın vokalinde stilden çok içerik dikkat çekiyor. Şarkının enerjisi, Jagger'ın nefeslilere ve piyanoya meydan okuyuşundan kaynaklanıyor. Kathi McDonald's'ın vokali diva mertebesinde. Partilerde buzları eriten bir şarkı.

23. Rocks Off

(Exile On Main Street, 1972)

Frank Black: *(Pixies)* Keith Richards'ın gitarına tipik bir örnek. Hep çok yakalayıcı notalarla girer şarkıya, yirmi saniyede kulağınızı teslim alır. Jagger'ın karışık komedi havasındaki sözlerini de seviyorum, mesela "güneşin parıltısı içimdeki günışığını kaçırıyor" gibi dizeleri.

22. Get Off My Cloud

(Single, 1965 / December's Children, 1965)

Ian MacDonald: *(eleştirmen)* En Dylan'vari şarkıları, "protest" müziğe en büyük katkıları. 65'te büyük olaydı, çıkar çıkmaz listelerde Barry McQuire'ın "Eve of Destruction"ının ardından ikinci sıraya yerleşmişti. Prodüksiyon ve performans açısından da harika, Watts'ın davulu da öyle.

21. I Just Want To See His Face *(Exile On Main Street, 1972)*

Ryan Adams: Yürekten inandığım ilk Stones şarkısı. Onları severek büyüdüm, fakat sonra sanatsal rock'a yöneldiğim dönemde, Sonic Youth ve benzerlerini dinlemeye başladım, Stones'u gözardı ettim. Derken karlı bir kış günü, bu şarkı düştü zihnime. O gün en az yirmi defa dinledim. O anın anısından ötürü favori Stones şarkım bu. Sanki bir kilisedeler ve her şey rayından çıkmış, her şey çok güzel. İnsanın nutku tutuluyor.

Richard Lloyd: *(Television'ın gitaristi)* Bu şarkı da, "Monkey Man" ve "Midnight Rambler" gibi, din üzerine felsefî bir yorum. Beyazların ikiyüzlülüğüne ışık tutuyor; harika bir şarkı, inanılmaz gü-

→15

bakınız

Rolling Stones onbeşinci ve yirmiüçüncü sayımızda bizlerleydi. Ayrıca onaltıncı sayımızda Brian Jones, yirminci sayımızda plaklarıyla Keith Richards misafirimizdi.

Keith Richards: "Biraz daha roll olsun istiyordum, çünkü kâfi miktarda rock'umuz var. Peki roll'umuza ne oldu? Muhtemelen kontrbasın içinde yaşıyor."
(sayı 15, ocak 98)

zel bir kayıt, özellikle tamtamları ve ekosuyla.
Ira Kaplan: *(Yo La Tengo)* Stones'un sevdiğim taraflarından biri de şu: Bazı şarkıları ne kadar çok dinlerseniz dinleyin, ne dediklerini kavrayamıyorsunuz, hep esrarengiz bir şeyler kalıyor. "I Just Want To See His Face", o şarkıların en güzellerinden biri. Keşke biraz daha uzun olsaydı. Gaipten geliyor ve bir anda yitip gidiyor.

20. Can't You Hear Me Knocking *(Sticky Fingers, 1971)*

Ryan Adams: Keith'in mührü. Bugüne kadar duyduğum en sıkı gitar cümleleri. Tamamen yaban ve serbest. Parçanın sonlarına doğru bütünüyle free caza girdiklerini söylememe gerek yok herhalde. Tamamen kaza eseri olmalı, zira bir daha o şarkının finalinin kıratına erişemediler. Rock'un zirve noktalarından biri. O ölçüde serbestleşmek ve Eric Dolphy veya John Coltrane gibi caz yapmak görülmüş şey değil.
Howie Beck: *(şarkıyazarı-şarkıcı)* Watts'la Keith'in paslaşmaları olağanüstü. Stüdyoda çok eğlendikleri belli oluyor. Şarkının finali huşu verici.

19. Wild Horses

(Sticky Fingers, 1971)
Michael J. Sheehy: *(Dream City Film Club)* Bana kalırsa, Flying Burritos'un versiyonu daha güzel. Yine de şarkının titreşimi ve Jagger'ın her notanın hakkını verişi çok güzel.
Chris Hillman: Niye o şarkıyı yaptığımızı anlayabilmiş değilim. Stones'un versiyonunu bizimkine tercih ederim. Bir aralar Gram (Parsons) ve Keith çok yakındı. Bu şarkı, ikisinin kısa ama aydınlatıcı bir anı paylaştıklarını gösteriyor.
Michael Gira: Bugüne kadar dinlediğim en sıkı aşk şarkılarından biri. "Angie" bunun yanında solda sıfır kalıyor.

18. Ruby Tuesday

(Single, 1967 / Between The Buttons, 1967)
Terry Miles: Safkan psikedelik pop.
Phil Manzanera: *(Roxy Music'in gitaristi)* Stones'un sert rhythm & blues olmayan ilk şarkısı. Stones'un yumuşak tarafı. 60'ların ruhu var o şarkıda, epey İngiliz ve galiba biraz da Ortaçağ esintileri hissediliyor.
Chris Hillman: Sanırım Brian Jones'un marifeti. Hâlâ dinlenebilen bir şarkı. Sözleri hâlâ manalı.
Mick Farren: *(Pink Fairies'in solisti, yazar)* Hep bu şarkının Brian Jones'un mezartaşı olması gerektiğini düşünmüşümdür.

17. Sway

(Sticky Fingers, 1971)
Ed Hamell: Birkaç yıl önce Austin- Texas'ta bir festivaldeydim. Finalde Alejandro Escovedo bu şarkıyı söyledi. Ve 2000 kişi aynı anda jilet atmış gibi oldu. Neredeyse dinî bir andı.

16. Brown Sugar

(Sticky Fingers, 1971)
Johnny Marr: Bütün Stones klasiklerinde olduğu gibi, bu da ilk iki saniyesinde hemen tanınıyor. Bunu Keith'in başlıbaşına bir tarz yaratmasına borçlular. Sadece yeni bir sound değil, yeni bir gitar tarzı yarattı Keith. Robert Johson'dan veya Hubert Sumlin veya Howlin' Wolf'tan bu yana en cool gitar stili. Fuzuli entellektüellikten, şıklıktan veya teknik saçmalıklardan kurtulup olayın kalbine nüfuz eden bir tarz onunki.
Phil Manzanera: Bir gitarist olarak dinlemesi ve çalması fantastik bir riff. Yıllarca çalmaya uğraştım onu, zira standart gitar akoru değil, ayrıca beş telle çalınıyor. Bunun hakkında internette sayfalar dolusu yazı var. Keith'in nasıl yaptığını görünce insana basitmiş gibi geliyor, ama ilk yapan oydu. Derinlemesine incelediğim bir parça. O kadar çıplak, sade ve mükemmel ki...
Dave Ball: *(Soft Cell)* Hayatımda ilk defa "kahverengi şeker"in ne mânaya geldiğini anlamıştım. Ne? Jagger o sözleri Marsha Hunt için mi yazmış? Belki de öyledir.

15. Have You Seen Your Mother Baby Standing In The Shadow *(Single 1966 / Flowers, 1967)*

Joe Strummer: Single'ı ne kadar heyecan vericiydi, o acımasız gitar, o dahiyane armoni... Ve o "baby", o baby lafı çok önemliydi. 1966, Stones single'larının yağmur gibi yağdığı bir dönemdi, bir sonraki hafta bunun gibi bir single'ın daha elimizde olacağını bilmek çok güzel bir duyguydu. Plağın kapağı da nefes kesiciydi –saten şapkalı Charlie Watts!
Ian McCulloch: *(Echo & The Bunnymen)* Bu şarkıyı ilk kez bir pub'da dinlemiştim. O sırada biz de bir albüm kaydediyorduk. Aklım uçmuştu. Rock'tan çok punk'tı. Bu şarkı, Stones'u Velvet Underground'a bağlayan zincirin halkasıydı.

14. Honky Tonk Woman

(Single 1969 / Let It Bleed, 1969)
Ed Hamell: "Bir rock şarkısı nasıl olmalı?"ya mükemmel bir örnek. Gitaristseniz, Richards'ın imzası olan riff'e takılırsınız, yapımcıysanız aranjmanın sadeliğine ve gücüne bayılırsınız. Sözlerde bas yok! Böyle bir şeyi bir hit şarkıda hiç gördünüz mü? Wyman neredeydi? Sigara mı yakıyordu? Sahneden mi düşmüştü? Eğer bir fansanız, yalnızca ne mükemmel bir şarkı olduğunu, kimsenin onlar gibi olmadığını düşünürsünüz.
Jim Reid: *(The Jesus and Mary Chain)* Gelmiş geçmiş en güzel rock şarkısı girizgahı. Davulun girişi ve açılış dizesi harika: "I met a gin-soaked bar room queen in Memphis" –müthiş bir dize.

13. 2000 Light Years Away From Home

(Their Satanic Majesties Request, 1967)
Johnny Marr: Bu şarkının son on yılda yeniden popüler olmasına şaşırmadım. Zamanında kadri bilinmemişti. Sade, groove'u var, cool. Brian Jones'un mellotronu şarkıyı sürüklüyor. Riff'i de çok iyi.
Nigel Williamson: *(eleştirmen)* "Satanic Majesties", Stones'un en az kıymet verilen albümü. Çıktığı günlerde, Beatles'ın "Sgt. Pepper"ının soluk bir taklidi olduğu söylenmişti. Belki bir kesişmenoktası var, ama aynı zamanda psikedelik müziğin zirve noktalarından biri. Bu şarkı, albümün en iyi parçalarından. Stones, 22 yıl sonra, 89'daki "Steel Wheels" turnesinde ona iade-i itibar kazandırdı.

12. Happy

(Exile On Main Street, 1972)
Jay Farrar: *(Uncle Tupelo)* Katıksız bir Keith şarkısı. Bas dahil, bütün gitarları o çalıyor. Sözleri de seviyorum. "Never wanna be like Papa, working for the boss every night and day". Keith'in söylediği şarkıları seviyorum. Stones'un özü Keith'in gitarıdır. Beni çeken de o.

11. You Can't Always Get What You Want

(Let It Bleed, 1969)
Adam Sweeting: Girişteki Londra Bach korosu yıllanmış şarap tadında. Aynı zamanda Mick ve Marianne Faithfull aşkının bittiğinin ilanı. "Mr. Jimmy" bölümüne gelince, prodüktör Jimmy Miller, o dizeyi Jagger'ın kendisine yazdığına kani.
Richard Hawley: Oyumu "Jigsaw Puzzle"a vermeyi düşünmüştüm, Dylan'vari sürreel sözlerinden ötürü, ama bu daha özgün. Adı hepimiz için ebedî bir gerçeği söylüyor: "Her zaman istediğini elde edemezsin".

10. We Love You

(Single, 1967 / Hot Rocks, 1972)
Bob Stanley: *(St Etienne)* Pink Floyd'un "The Piper At The Gates of Dawn"ından eksiği yok, fazlası var. Ses efektleri ve prodüksiyon müthiş. Ne kadarı Brian Jones'un marifeti, bilinmiyor. Harpischord'ları ve sitarı onun dahil ettiği söylenir. Jones'dan sonra bu tür deneysellikler kalmadı. Fakat o da o kadar nahoş bir karakter ki, bu fikirlerin ondan çıktığına inanamıyor insan.
Daf: *(Super Furry Animals'ın davulcusu)* Stones'a takılmadan önce Beatles fanıydım. Bu single'ı da Lennon ve McCartney geri vokallerini yaptığı için almıştım. Piyano riff'ine dikkat! Stones'un psikedelik müzikle flörtünün başlangıcını işaret eden bir şarkı.
Nick Hasted: Jagger, Richards ve Jones'un gençliğe kötü örnek olmaktan hapse atılması söz konusuydu. Şarkıdaki ayak sesleri ve kapanan hapishane kapıları bu duruma göndermeydi. Jagger'ın Oscar Wilde'vari pozuyla yapılan promosyonun da sebebi buydu.

9. Play With Fire

(Single, 1965 / Out of Our Heads, 1965)
Joe Strummer: Bu şarkı, Stones'un dehasını gösteriyor. O güne kadar blues'u ve Amerikan kültürünü referans alıyorlardı. Birden yüzlerini kendi ülkelerine döndüler. Bu şarkıda Stepney ve Knightsbridge gibi yer isimlerini duymak çok güzeldi, müzik de başka bir zamandan geliyormuş

16→

gibiydi, İngiltere tarihinin başka bir döneminden.
Marc Almond: Geçenlerde televizyonda bu şarkının arkaplanda çalındığını farkettim. Çok hoşuma gitti. Zihnimde yankılanmaya başladı. Birkaç gün sonra da gidip aldım.

8. Jumping Jack Flash
(Single 1968 / Through The Past Darkly, 1969)
Jeffrey Lewis: *(şarkıcı)* Stones sonraki on yılda bu tür şarkılar yazsaydı, Sex Pistols'dan bir farkları olmazdı. Rock daha iyiye gitmiyor. Bu şarkı Beatles'la karşılaştırılabilir mi?
Mick Farren: Stones'un ana rahmindeki punk rock'a büyük katkısı.
Michael Bonner: *(sinema eleştirmeni)* Bu şarkı bana hep "Mean Streets"de De Niro'nun bara girişini hatırlatır. Kırmızı neon ışığında, tipik bir Scorsese ağır çekimidir.
Andy Williams: Bana hep "Mean Streets"i ve De Niro'nun bara girişini hatırlatır. De Niro bara girdiğinde bu şarkı çalar.

7. 19th Nervous Breakdown
(Single, 1966 / High Tide and Green Grass, 1966)
Butch Vig: *(Nirvana'nın prodüktörü, Garbage'ın davulcusu)* Bir sürü Stones klasiği var, ama bu şarkı dün olduğu gibi bugün de çağdaş.
Chris Hillman: Stones'un enerjisi beni hep büyülemiştir. Byrds'deyken davulcumuz Michael Clarke'la hep Stones'da olmayı hayal etmişizdir. "Breakdown"un riff'i Keith Richards harikalarından biri. Sözler de mükemmel.
Charlie Gillet: *(yayıncı)* Aranjmanı harikulade. Jack Nitzsche'nin marifeti mi acaba? Popüler müzik hiç bu kadar iyi olmamıştı. Son yirmi yılda bu şarkının yanına bile yaklaşılamadı. Bugünlerde söylecek lafı olanlar, sözlerini melodiye bağlamaktan ürküyor nedense ve işi uzmanlara bırakıyorlar. Onlar da şarkıları büyük kalabalıkların ve radyoların zevkine göre işliyor. Ortaya çıkan şeyler de sade suya tirit oluyor.
Johnny Marr: Stones'un 1965-1967 arasındaki single'ları, enerji ve düzenleme perspektifi yönünden Smiths üzerinde çok etkili oldu, özellikle ikinci albümümüzden itibaren. Üç buçuk dakikalık rock'n'roll. Stones, bugünkünden çok daha muhafazakâr bir sanayide korkusuzca bildiğini okuyordu. Bu bana çok çekici ve esinlendirici geliyordu. Bir arkadaşımın büyük grupların "emperyal" dönemleri olduğuna dair bir teorisi var. Stones'un emperyal dönemi de 1965-1967 arasında single'larıyla listeleri altüst ettikleri zamandı.

6. Paint It Black
(Aftermath, 1966)
Marc Almond: Favori şarkım. Ben iflah olmaz bir Jagger fanıyım. Benim kitabımda Jagger'ın yanlış bir şey yapacağı yazmaz.
Butch Vig: Bu şarkı beni hep tebessüm ettirir. Ortadoğu motifine bayılıyorum, sanırım Keith Richards'ın marifeti. Tempo nefis, davul gürlüyor, sözler karanlık ve ürkütücü. Bu şarkıyı söylerken Jagger'ın aklından neler geçiyor diye merak ediyor insan.
Ian Astbury: *(Cult'ın solisti)* 20. yüzyıl üzerine olağanüstü bir yorum. Stones, bütün toplumsal kurumların çöktüğünü farketmişti. Bu parçada kentli voodoo sound'unu mükemmel icra ediyorlar.
Charlie Gillet: Şarkının tuhaf bir Hint sound'u ve cinnetli sözleri var. Mick ve Keith çok mahir şarkı yazarları, ama aynı zamanda müthiş sürükleyiciler. Charlie Watts'da İngiliz davulcularının hiçbirinde olmayan bir tayming duygusu var. Ben hiçbir zaman ikinci gitaristin kim olduğunu önemsememişimdir, fakat sanırım önemli bir şey, çünkü en çok sevdiğim Stones parçaları Brian Jones'lu dönemden.
Ed Harcourt: Geçenlerde "Full Metal Jacket"ı seyrediyordum ve bu şarkı çıkageldi. Her dinleyişimde beni uçuran bir şarkı.
Chris Hillman: Bu şarkıyı, Brian Jones'un etkisini hissettirdiği için seviyorum. Herkes onu es geçiyor, ama grubun aslî ögesiydi. Kimsenin kadrini bilmediği işler yaptı. Ben kendimi rock tarihinde bir dipnot olarak görüyorum, Jones da öyle, Bazen ölüm bir ikon statüsü getiriyor, Gram Parsons ve Jim Morrison'da olduğu gibi. Jones'un ölümüyse, kayıtlardan silinmesine yol açtı.

5. Tumbling Dice
(Exile On Main Street, 1972)
Joe Strummer: Stones'un her dönemini severim, ama bu şarkının ayrı bir yeri var. Müthiş şarkı, müthiş performans. Slow'la sıkı rock arasında gidip geliyor. Mistik bir beat'i var, ne zaman çalınsa, herkes gibi ben de sözleri mırıldanmaya başlarım. Bu şarkı özelliğini sözlerine de borçlu., özellikle "Louie, Louie" kısmına.
Ed Hamell: Bu şarkı herkes için değil. Jagger'ın sözleri kadar kaygan ve ele gelmez. Watts'ın davulu gibi hem gevşek, hem ölçülü. O herif dahi mi? Watts'ın davulu, Richards'ın gitarı kadar tarihî ve çağdaş bir fenomen.

4. I Can't Get No Satisfaction
(Single, 1965 / Out of Our Heads, 1965)
Charlie Gillet: "Satisfaction"a kadar bütün hitleri cover'lardı. Ve Jagger benim kulaklarıma ikna edici bir soul veya blues şarkıcısı gibi gelmiyordu. İkinci dereceden bir Don Covay gibiydi. Fakat "Satisfaction"dan itibaren Stones'u yeniden değerlendirmem gerekti. Tavır, ritm, melodi, hepsi birden aynı şarkıda! Bu şarkı gelmiş geçmiş en müthiş şarkı sözleriyle en müthiş gitar riff'ini bir araya getiriyor.
David Stubbs: Sadece Stones'un olgunlaşmasının kilometre taşı değil, rock'un yeni bir evreye girişinin sinyaliydi bu şarkı. Keith Richards'ın gürleyen riff'i ve Jagger'ın vokalinin bir türlü gelmeyen zirveye tırmanışı... "And I've tried, and I've tried, and I've..." Varoluşçu bir protest şarkı ve Beatles'ın süslü coşkusunun karşı kutbu. "Satisfaction", patlamaya hazırlanan fırtınanın habercisiydi.

3. Sympathy For The Devil
(Beggars Banquet, 1968)
Bob Geldof: Stones'un sözlerine gereken değer verilmiyor. "Sympathy For The Devil"ın sözleri müthiş. "Beggars Banquet"ten "Exile On Main Street"e kadarki dönemleri nefes kesiciydi.
Will Sergeant: *(Echo&The Bunnymen'in gitaristi)* Sanırım Bulgakov'un "Usta ve Margarita"sı üzerine inşa edilmiş. Büyüleyici. İnsanların hakkında ne düşündüğünü merak eden bir şeytan... Çok cool bir hayalgücü; bu şarkı Stones'un yaratıcılığının göstergesi. Evet, onları dinlemekten bıkmanın imkanı yok.
Arthur Baker: *(prodüktör)* "Satisfaction" 60'ların iyimserliğini dile getiriyordu, bu şarkıysa o dönemin tabutuna çivi çakıyor. "Sympathy" ilk çıktığında çocuk denecek yaştaydım, ama hedonizm döneminin ve hippi idealizminin sona erdiğini sinyallediğini farketmiştim.
Michael Bonner: Keith'in gitar solosu jilet gibi, yıldırımı gökyüzünden yere indiriyor adeta. Charlie'nin davulu öfkeli bir voodoo beat'i; o güne kadar ya da o günden beri hiç o güzelikte çalmadı. Jagger'ın sözleri apayrı bir durum. Hâlâ provokatif, hala azametli.
Steve Wynn: *(Dream Syndicate)* Tüm zamanların en iyi gitar solosu. Eğer biri bana onu çal derse, nah derim. Öyle bir solo ki, bir yandan küfrü basarken bir yandan da gülümsüyor. Bu şarkı ayrıca Mick'in bir zamanlar ne müthiş bir söz yazarı olduğunu hatırlatıyor. Kennedy'ler için 1968'de o lafları etmek büzük ister. Ve kulağa asla uygunsuz ya da övücü gelmiyor. Anti-gospel bir hakikati

→17

dile getiriyor bu şarkı. Fakat son yirmi yıldır yazdığı sözlere bir bakar mısınız? "Onun için yanıyorum, yanıyorum, ama o buz gibi." Pes be birader!

Jeffrey Lewis: Neden bugünlerde kimse bu kadar iyi değil? Bu albümlerdeki sound'da aslan payı prodüktör Jimmy Miller'ın galiba. Stones ne ondan önce ne de ondan sonra bu kadar iyi sound etmedi.

Nick Dagger: "Beggars Banquet"teki birçok şarkı gibi, bir folk şarkısı olarak başlayıp sonra Afro-Küban beat'lerle bambaşka bir yere gitiğini tahmin ediyorum. Şarkı, giriş cümlelerinden itibaren o kadar atmosferik ki... Ve o "wuu wuu" bölümü popun unutulmaz anlarından biridir.

2. Street Fighting Man

(Beggars Banquet, 1968)

Ian MacDonald: Bu şarkıyı sevmemin sebebi, Charlie Watts'ın davulu, gitarların trafo gibi olması, Jagger'ın melodisinin kalabalıkların polis barikatını zorlaması gibi sound etmesi ve prodüksiyonun mükemmelliği. "Get Off My Cloud" hariç tutulursa, "Street Fighting Man" Stones'un beat'i en vurucu şarkısı. Bu şarkı 60'ların Vietnam karşıtı, düzen karşıtı yürüyüşlerinin şarkısı. "Dancing In The Street"in devrim şarkısı haline getirilmesi. Bu hergeleler sevilmeyecek gibi değil be birader.

Johnny Marr: Başka bir topluluk tarafından yapılamayacak bir şarkı bu. Stones'un artık klişe haline gelmiş tarafları iyiden iyiye belirgin bu şarkıda: Sıkı, ama gevşek. Hepsi aynı alanda oynuyor, ama hiçbir gerginlik yok.

Bob Stanley: Keşke daha çok "Street Fighting Man" gibi plaklar yapsalar. Şeytanî blues dalgasında öyle aman aman değiller, şu Güney Fransa işleriyse insanı sıkıntıdan patlatıyor.

Butch Vig: Jagger istim üstünde. Hâlâ rock'n roll'un en iyi söz yazarlarından biri. Aynı anda hem zamana dayanıklı, hem de günümüz kültürüne (karşı kültüre demek daha doğru) paralel şarkılar yazabiliyor, kim ne dersin, bence böyle.

Andy Wiliams: Farklı kayıt seanslarından bir araya getirilmiş duygusunu veren şarkılarına bayılıyorum. Bu da onlardan biri. Beta Band gibi gruplar bugün öyle yapıyor.

Steve Wynn: Charlie Watts'ın davulu ve müthiş bir vokal. Bu şarkı insana bir rock grubu kurma veya gidip ortalığı yakıp yıkma duygusunu veriyor. İkisini birden aslında.

Adam Sweeting: 1968 mitinglerin, protesto gösterilerinin, suikastlerin senesiydi. "Street Fighting Man", yükselen sosyal gerilime Stones'un en dramatik ve uzgörüşlü tavrıyla ayna tutuyor. Gücünü içindeki unsurların minimalize edilmiş olmasından alıyor. Bu şarkı aynı zamanda marksist ayaklanmaya dair şarkı söylerken amatör röntgenciler gibi görünen Stones'un kanundışı duruşunun muğlaklığının altını çiziyor.

1. Gimme Shelter

(Let It Bleed, 1969)

Ian Astbury: Beatles kafaya hitap ediyordu, Stones'sa bedene. Bu şarkıda müthiş duyusal bir sound var. Erken 80'lerde Londra'nın gotik kulüplerinde çalınıyordu.

Bob Harris: 68'de idealizm duvara toslamıştı. "Gimme Shelter", o dönemin sonunu ilan ediyor.

Frank Black: Şarkının rock ruhu o kadar güçlü ve sinematik ki... İlk piyano akorları o kadar dramatik ki, insanın nutku tutuluyor.

Guy Garvey: *(Elbow)* Davul girdiğinde iyice patlaması için teybimin kayıt düzeyini ayarlatmıştım. Bu şarkı biz ve Primal Scream dahil olmak üzere birçok grubu derinden etkilemiştir.

Nick Hasted: Jagger "Tecavüz, cinayet, bir kurşun menzilinde / Aşk, kardeşler, bir öpücük mesafesinde" diyor yumuşakça, ama ne öpücükler geldi, ne de sığınak bulanabildi.

Michael J. Sheehy: Armonikayla slide gitarın karışımı sihirli. Herkes Charlie Watts'ın özgün davul stilinden söz ediyor, ama ben onun giyim zevkine ve söyleşilerde açığa çıkan mizahına hayranım.

Duke Erikson: Jagger hiç böyle acılı söylememişti. Bu şarkı bir Stones klasiği. Mary Clayton soluksuz kalana kadar inliyor, Mick ve Keith gitarların arasında koşturuyor. Hem kendi dönemini yansıtan hem de uzun yıllar sonra hâlâ ayakta olan sanat eseri yaratmak çok zor bir iş. Ama "Gimme Shelter" bunu başardı. O zamanki duygularımız böyleydi, umarım hâlâ öyledir.

Marc Almond: Ne diyor Mick şarkının sonunda: "Bir kurşun menzilinde, bir öpücük mesafesinde". Çok güzel bir duygu.

Arthur Baker: Öyle epik bir şarkı ki, ondan sonra yaptıkları yanında soluk kalıyor. 1969'dan 1972'ye dek Stones'a kimse laf edemez. Fakat sonraları, severek büyüdüğümüz Stones'un kötü bir parodisi haline haline geldiler.

Mick Joyce: *(Smiths'in basçısı)* Charlie Watts hep Keith'in gitarının peşinden gitti. Ben de Smiths'de, Johnny'yle (Marr), Watts'ın "Gimme Shelter"da yaptığını yapmaya çalıştım. Bu şarkı sadece girizgahıyla bile gelmiş geçmiş en iyi Stones şarkısı olmayı hak ediyor.

Ed Hammell: Amerika'da herkes 11 Eylül'de nerede olduğunu, ne yaptığını hatırlar. Ben stüdyomda çalışıyordum, olayı iki saat sonra TV'den öğrendim. O görüntüleri seyrederken zihnimde "Gimme Shelter" yankılanıyordu. Karım, beni her şeyi döndürüp dolaştırıp rock'a bağlamakla eleştirir. Bu doğru, özellikle sizinle aynı duyguyu paylaşmayanlarla konuştuğunuzda. Rock'n'Roll Hall of Fame müzesinin inşaatını yakından takip ettim, açıldığında ilk fırsatta gittim. Büyük hayal kırıklığına uğradım. Müthiş güzel bir mimarinin içine yerleştirilmiş bir Hard Rock Cafe'yle karşılaştım. Rolling Stones bölümünde, ekranda bir tarih vardı: 63'te meşin ceketleri, Ian Stewart ve Brian Jones'la, 72'de Mick Taylor'la, 75'te Ronnie'yle... Yüreğim paralandı. Onlar bugüne kadar hiç tanışmadığım dostlarım. Hayatımın sadece on yılını onlarsız geçirdim. O yılları da hatırlamıyorum zaten. Keith göçtüğünde (hepimizi gömeceğine kuşkum yok, ama bir örneğe ihtiyacım var) yakın dostlarım arayıp taziyelerini bildirecekler. Peki mevzu ne? Şu: 11 Eylül'de dehşete tanık olduğumda yalnızdım. "Gimme Shelter" zihnimde yankılandığında olayları rock'a bağlamıyordum. Bir dosta ihtiyacım vardı.

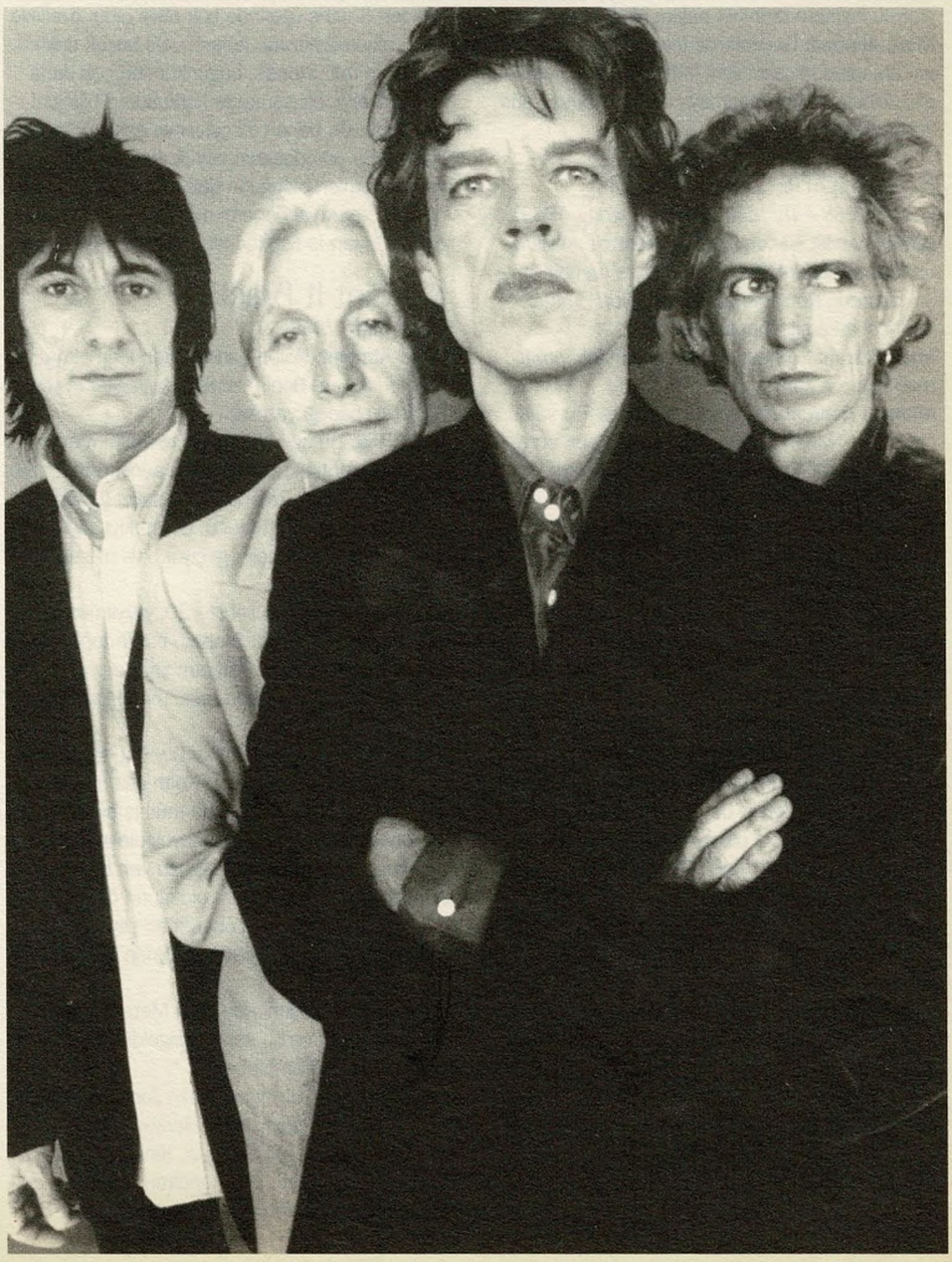

KEITH RICHARDS'IN GÖZÜYLE

FIRTINA FIRTINADIR

10. We Love You

Bu şarkı bana hapishaneyi hatırlatıyor. Kefaletle serbest bırakılmıştık, bizi içeri tıkacaklarını düşünüyorduk. Demir parmaklıklar üzerimize kapanmadan önce son bir atış gibiydi. "Bunu bir daha yapamayacağız" diyorduk. Gerçekten çok kötü bir dönemdi; enselendiğimizi düşünüyorduk.

Kaydetmek ne kadar sürdü? Öyle çok cebelleştiğimizi hatırlamıyorum. Çok yavaş bir şarkıydı, dolayısıyla tempoyu ikiye katlamak zorunda kalmıştık. Bir ritm parçasıydı. Nicky Hopkins nefis bir piyano çalmıştı. Bir prizma duygusu vardı şarkının, onu kaybetmeden hızlandırdık. Hapse girmeden önce bütün kurtlarımızı dökelim gibi bir havadaydık. Şarkının orijinal adı "We Love You, Goodbye"dı galiba. *(gülüyor)*

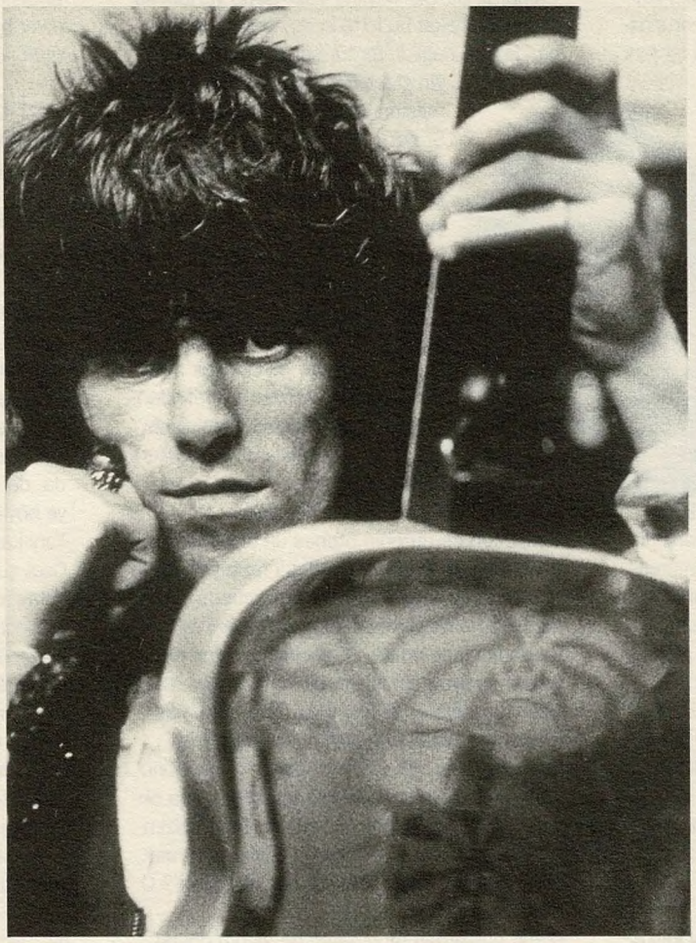

9. Play With Fire

Bu parçanın seçilmesi harika bir şey, çünkü ta ilk zamanlarımıza ait küçük, zarif bir şarkı. Neredeyse Elizabethyan bir blues, bir Ortaçağ tadı da var, bir bakıma "St. James Infirmary"yi çağrıştırıyor. Bu şarkıyla ilgili hatırladığım temel şey, onu bir şarkı olarak düşünmediğimiz. Phil Spector, The Crystals ve Ronettes'le yaptığı işlere mola verdiği bir gün aranjörü Jack Nitzsche'yle birlikte bizi ziyaret etmişlerdi. Beraber çaldık, biz onlar için teneffüs gibiydik, çünkü onlar büyük orkestrasyon olayına takılıyorlardı, arada bir gelip bizimle çalmak, onlara rahat bir nefes aldırıyordu. O zamanlar şarkı yazmanın ne demek olduğunu bilmiyorduk. Şimdi işi çözdük anlamında söylemiyorum bunu. Uzun bir zaman kendimi bir şarkıyazarı olarak görmedim ben, fakat sonra farkettim ki, beni en çok ilgilendiren şey şarkı yazmak. Kendimi hep gitarist olarak görmüştüm, gitarist olmak istemiştim. Bir şarkıyazarı olduğumu kabullenmek çok zaman aldı. Bana hep ordan bir şey, burdan başka bir şey, al, kes, yapıştır, bitiştir gibi geliyordu, kim kimden ne araklamış diye bakıyordum. Sonra zamanla anladım ki, hırsızlık yapmıyorum, esinleniyorum.

Şarkının esin kaynağı ne? Londra'daki halet-i ruhiye sanırım, ya da o günlerdeki hayatımız. Orda burda sürtüyorduk. Kendimizi bir blues topluluğu olarak görüyorduk, ama aynı zamanda pop alemindeydik. "Play With Fire" gibi şarkılar yaptığımız deneylerdi. El yordamıyla yönümüzü bulmaya, "şarkı nasıl yazılır"ı çözmeye çalışıyorduk.

Ve tabii ortalıktaki her şeye kulak kesiliyorduk. Dylan yeni yeni ortaya çıkmıştı. John ve Paul... Şarkı yazma sanatında ya da en azından şarkıyazarının statüsünde bir ivme oldu. Kendi şarkılarını yazıp söyleme, bayağı önemli bir şey haline geldi.

8. Jumping Jack Flash

Ah, işte elmaslarımdan biri. Tuhaf... Çünkü şu küçük kasetçalarlardan birine kaydedilmiş, sonra da stüdyoda amplifiye edilmiş, sonra tekrar çalınmıştı. Şarkıdaki o kasvet tuhaf. Çünkü mümkün olan en kaba şekliyle kaydedilmişti. Akustik gitarı alıp o ilk kasetçalarların mikrofonuna dayayıp yüklenmiştim. Öyle yüklenince elektro gitardan daha elektro bir hali oluyor akustik gitarın. Küçük bir hoparlörden banda aktarıp tekrar çalıyorsun...

Yatak odamda o küçük aletle kaydedip stüdyoya götürdüğümde vaziyeti anlamadılar. Peki dedim, gelin, yatak odamda yaptığım şeyi burada yapalım. Olympic stüdyolarındaydık, sinema salonu büyüklüğünde bir yer. Ve biz bir köşede yerdeki bir kasetçaların etrafına toplanmış çalıyorduk. Çılgınlık işte.

Benim için "Jumping Jack Flash"i sahnede çalmak demek, "hadi bakalım, kaplanı serbest bırakalım" demek.

O şarkıdaki sound'un bizim alamet-i farikamız olacağının farkında mıydım? Hayır. Bir bakıma, bir tarz size kendini empoze ediyor. Bu nasıl oluyor, bilemiyorum. Bir fikir geliyor aklına, ya da bir tını veya riff, alıp başını gidiyor, seni de sürüklüyor peşinden ve keşfediyorsun. Gerçi çoğu zaman, "yaa ben buralara gelmiştim" diyorsun, ama yine de, "dur bakalım, burada daha görmediğimiz bir sürü şey var" diyorsun. Yaptığın bir şey sana geliyor, tam da bu nedenle... Şarkının harika bir ruhiyatı var ve onu çalmak büyük zevk, müzikal anlamdaki bütün sınırlılığına rağmen, müthiş bir ritm imkanı sunuyor ve ilgini ayakta tutuyor. Zaten bana göre iyi şarkının tarifi şu: 500. defa çalmak istiyor musun? Cevap evetse, o zaman iyi bir şarkıdır o.

7. 19th Nervous Breakdown

Harika bir şarkıdır. Bir bakıma, bir ucu Everly Brothers'a uzanır. Mick ve ben Everly Brothers'a hayranız, böyle bir köprü onların da hoşuna gider diye düşünmüştük. İlk ABD turnemiz bizim için üniversite gibiydi. Altı hafta Bo Diddley, Little Richard ve Everly Brothers'la çaldık. Sahnede ne yapılacağını, ne yapılmayacağını orada öğrendik. Kendi setimiz bittikten sonra Little Richard'ı, Bo'yu, Jerome Green'i ve Everly'leri seyrederdik. Bu bizim siyah Amerikalı müzisyenlerle ilk doğrudan temasımızdı. Ve "ta-

MICK JAGGER'IN İLK 10'U

Hayatlarımızın soundtrack'i

Çok zor iş bu. Elimde bir liste olsa... En aşikâr olanlarını sıralayabilirim. Ya da en gölgede kalanlarını. Bazılarını o kadar çok söylüyorsunuz ki, insan usanıyor. Elbette "Satisfaction" harikulade bir şarkı. Ama benim için artık başka bir düzeyde. O kadar çok cover'ı yapıldı ki, benden uzaklaştı. "Sympathy For The Devil"ı ve "Ruby Tuesday"i çok seviyorum. Fakat çok sevdiğim tonlarca başka şarkı var. "Out of Tears" gibi yeni baladları da çok seviyorum, eskileri kadar iyiler. Şarkıların şöyle bir özelliği var: Hayatınızın belli anlarıyla buluşuyorlar ve onları o olaylarla birlikte hatırlıyorsunuz. Filmlerde bu olmuyor, çünkü uzunlar. Ama üç dakikalık bir şarkı hayatınızın bir anını hatırlatıyor. Bu bir yaz, bir noel, bir aşk ya da başka bir şey olabilir. Mesela "bekaretimi 'Beast of Burden'la kaybettim" diyenler oluyor. Stones şarkıları insanların hayatlarının soundtrack'lerinin bir parçası.

Benim için şöyle bir fark var, ben o şarkıları yanımda taşıyorum. Charlie'de (Watts) bütün şarkılarımızın olduğu bir defter var, onunla iddiaya girmiştim, hepsini ezberden söylerim diye blöf yapıyordum. Ama hepsinin ilk dizesini söyleyebilirim. *(gülüyor)* "Top 10" listesi yapamayacağım maalesef. Fakat aklıma ilk gelenler şunlar:

1. Gimme Shelter **2.** Wild Horses **3.** You Can't Always Get What You Want **4.** Sympathy For The Devil **5.** Midnight Rambler **6.** Honky Tonk Women **7.** Out Of Control **8.** Sway **9.** Undercover Of The Night **10.** Miss You

mam, onların yanında sırıtmıyoruz" demiştik. Bizi yüreklendiren onlardı. Onlar total süper starlardı bizim gözümüzde ve "hadi gelin birlikte çalalım" demeleri –biz daha tıfıl veletlerdik– müthiş itici bir güçtü. Müziği ciddiye almaya işte o zaman başladım.

Little Richard'dan çok, Chuck Berry'ydi beni cezbeden. Chuck adamımdı. Keşke tanışmasaydım. Hayatımdaki sayılı sukut-ı hayallerden biridir o. Chuck'ın göt olduğunu söylemek zorundayım. Adamla müziği arasında öyle büyük bir fark var ki... Howlin' Wolf'u, Muddy Waters'ı, Little Walter'ı, John Lee Hooker'ı, hemen hemen bütün ünlü blues'cuları tanıdım. Her biri beklentilerimin ötesinde ve üstündeydi. Fakat Chuck tam bir hayal kırıklığıydı. Bu berbat bir şey, çünkü adamın plakları gelmiş geçmiş en büyük esin kaynağıdır. Sanırım hapse girdiğinde kötü bir şey yaşadı ve ondan bir türlü kurtulamadı...

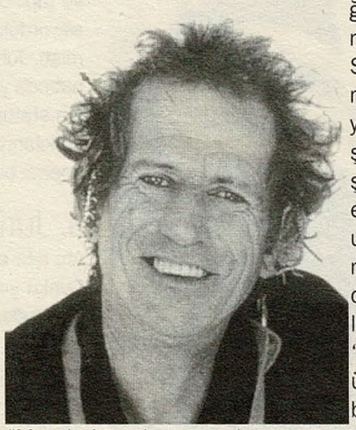

Bir müzisyenin mezar taşında yazabilecek en iyi şey şu: "Meşaleyi taşıdı ve devretti." Yaşları benden ufak müzisyenlerle tanıştığımda, kendimi trubadurlardan minstrellere, baladcılardan öykü anlatıcılarına, uzun bir zincirin halkalarından biri gibi hissediyorum. Ve tuhaf bir kardeşliğin, bir cemiyetin üyesi gibi... Kimsenin karviziti yok, gizli el sıkışmalar yok, ama muhteşem bir devamlılık duygusu var, zamanın sisleri içinde uzanan... Ve sen de öykü anlatan, şarkı söyleyen ve insanları mutlu eden insanlardan biri olduğunu görüyorsun. O insanlar da, onlara verdiğin zevkin hatrına sana şefkat ve ihtimam gösteriyorlar.

6. Paint It Black

Kısa bir çingene şarkısıydı. Altından nasıl kalkacağımızı bilemiyorduk, ta ki Bill Wyman bir nevi Macar, Romen, Bulgar ezgisini ortaya çıkarana dek. "Hah" dedim, "bu bir çingene şarkısı". Başlangıçta bir baladdı. Brian sitarda, ben gitardaydım, biraz doğu havası vardı. Brian çok mahirdi, herhangi bir enstrümanı 10-15 dakikada söker ve ona ilginç bir sound eklerdi. "Under My Thumb"da da marimba çalmıştı. "Paint It Black"teki sitar sayesinde güzel bir Ortadoğu ezgisi çıktı ortaya.

5. Tumbling Dice

Ülkeden kovulduğumuz günlerdi. "Size ihtiyacımız yok, siktirin gidin" demişlerdi. Bizi silmek istiyorlardı. Biz de "keyfiniz bilir" deyip yurtdışına çıkmıştık. Fakat bu lafta kolay, olayın kendisi hiç de öyle değildi. Bir tür sürgündeydik. Tekniğin giderek geliştiği bir dönem olmasına karşılık, "Exile On Main Street"i bir bodrumda, kamyonumuzun içinde kotardık. Doğaçlama yapıyorduk ve İngiltere'nin dışında yaşamaya alışmaya çalışıyorduk. "Exile On Main Street" bir lojistik dersiydi. Evden uzakta varolmayı becerebilecek miydik? Bu sorunun cevabını arıyorduk. O zamanlar bu ciddi bir meseleydi, Britanya "düzen"i tarafından "bela" ilan edilmiştik. Namlularını üzerimize çevirmişlerdi. Ama iyilere boyun eğdirilemez. "Çekip gider, başımızın çaresine bakarız" demiştik.

Gerçekten de düzenin Stones'un dağılmasını istediğini düşünüyorum. Beatles'ı fazla yağladıklarını farketmişlerdi, onlara vuramıyorlardı, çünkü madalya vermişlerdi bir kere, öyle değil mi? Sonradan iade ettiler, en azından bazıları ettiler, ama madalyayı almışlardı bir kere. Düzen, tabii bize vuracaklardı. Birkaç yıldır "yılın olayı"ydık. Bu saldırıyı davet etmediğimizi söyleyemem. "Hadi bakalım, gel üzerime, gel de gör gününü" türünden bir posta koymaydı bizimkisi. Ama onlar en kötü yumruklarını salladılar. Bu da bizim işimize geldi tabii. Hediye atın dişine bakılmaz. Gidip toslayacağın en berbat şey ne olabilir? O rezil İmparatorluk.

Bütün bunlardan muhteşem bir albüm doğdu. Harbiden sarstık ortalığı. "Tumbling Dice"ı yazışımı hatırlıyorum, evet. Güney Fransa'dayız, sürgünde, Cap-Ferrat'nın manzarasını seyrediyoruz, "hiç fena değil" diyoruz. *(gülüyor)* Aslına bakarsanız, 64'ten beri yollardaydık, 1971'e dek ömrümüzün altı-yedi yılı ülke dışında geçmiş zaten, ama yine de sürgün duygusu başka oluyor. Gram Parsons bizimleydi, ayrıca bir sürü müzisyen ziyaretimize geliyordu. Parsons'la birkaç yıl öncesinde yollarımız kesişmişti. İkimiz de müzisyen olmasaydık, yine kanka olurduk. Tesadüfen ikimiz de müzisyendik. Hiç hiti olmadı, ama harikaydı. Müthiş karizması vardı; çok şeker herifti. Keşke daha çok şarkı bıraksaydı arkasında. Onu hâlâ özlüyorum. İyiler erken gidiyor be birader. Vay be. Nerede kalmıştık? *(gülüyor)*

4. I Can't Get No Satisfaction

Onu nasıl yazdığımı hiç hatırlamıyorum. Çünkü o şarkı gecenin bir yarısında uyanıp başucumdaki küçük kasetçalara yaptığım kayıtlardan biri. Yalnız olduğum gecelerde gitarımla beraber yatarım; öyle bir geceydi, uykudan uyanıp 15 saniye çalıp kaydetmiştim. Ne çaldığımı hiç hatırlamıyorum, gece kayıt yaptığımı kasetçalardan anladım. Bandı başa sarıp dinlemeye başladım. Da da, da da da... *(şarkıyı mırıldanıyor)* Yirmi saniye böyle gidiyor, geri kalan kırk dakikası horultu. Yani kazara "ne yapmışım" diye bakmasam... Özet şu: Şarkı rüyayla geldi. Şarkı yazmanın en kolay yolu bu! Hakikaten nasıl yazdığımı hatırlamıyorum. Bu olaydan birkaç gün sonra stüdyoya girdik, Los Angeles'taydık, Amerika turnesinin ortasında "Aftermath" için stüdyoya girdik. "Bir şarkı eksik" dediler, "bir şarkı daha lazım". Bunun üzerine, "bende şöyle bir şey var" dedim ve çaldım. O albüme girebileceğini sanmıyordum, daha demo halindeydi. Kayıtlardan sonra turneye devam ettik, bir hafta sonra bir gün radyoda baktım, "Satisfaction". Küfrü bastım. "Niye koydunuz o parçayı, en ham halinde, sizi orospu çocukları!.." "Kapa çeneni Keith" dediler, "listelerde bir numarayız"!

Bir müzisyenin mezar taşında yazabilecek en iyi şey şu: "Meşaleyi taşıdı ve devretti."

3. Sympathy For The Devil

Ah, harika. Koptuğumuz şarkı. Onu aklınıza gelen her türlü ritmde gezdirdik. *(gülüyor)* Bir folk şarkısı gibi başlayıp sambayla bitiyor. Bir şarkının ne kadar elastik olabileceğine çok iyi bir ör-

PAZARTESİ: İsmet
Soul, Funk, Reggae
SALI: DJ Volkan Dip Sahaf Arşivi
Abidik gubidik twist, sentetik oyun havaları ve daha neler neler...
60'ların 70'lerin garip şarkıları
ÇARŞAMBA: DJ Tayfun Rio'dan Tokyo'ya
60'lardan günümüze Japon pop müzikleri, Samba, Rumba, Tropicana, Finlandiya Tangoları, Japon Latinleri.
Dans edelim dans dans.
PERŞEMBE: DJ Ana Bala
Işık, tütsü, dans, plak, biraz dia

CUMA: Dr. Moog
Voodoo
22:00-24:00 arası tamtam dümtek zamanı
(vurmalı çalgını al da gel)
CUMARTESİ: 15'de bir DJ 6'lar
15'de bir DJ Trash Mango
PAZAR: Parti günü

• Ekolojik ve sıcak şarap bulunur...
• Pek yakında canlı müzik ve performanslar

in DE in
Yeraltı kültürü

20:00 – 04:00 arası

Taksim Sıraselviler Cad. No: 65 Tel: (0212) 252 09 08

nek. Bir balad olarak başlayıp gelmiş geçmiş en sıkı rock şarkılarından biri haline gelen sadece o değil. tersi de geçerli tabii. Şarkı Dylanvari başlıyor, "Please allow me to introduce myself" *(Dylan'ın sesini taklit ederek söylüyor)* ve ben cayırdıyorum.

Şarkılar tuhaf şeylerdir, bir kere torbadan çıktılar mı, sizi fena şaşırtırlar. "Bak bir şarkı için şöyle bir fikrim var" dersin, birilerine çalarsın, onlar oraya buraya bir şeyler eklemeye başlar, şarkı başka bir tarafa gitmeye başlar, sonra ritm eklenir ve birden farkedersin ki, kafanda bitmiş olan şarkının milyonlarca imkanı var. Zaten bir şarkının iyi olup olmadığı, onu 15 ayrı tarzda çalıp çalamayacağınla ölçülür. Eğer çalınabiliyorsa, o zaman ilginç olmasına yetecek özü var demektir. Mesela "Start Me Up"ın o kadar çok versiyonu var ki, aklınız şaşar. Mesela 45 reggae versiyonu var. Sonra sıkılıp rock'n'roll versiyonunu yapmıştık. Sonra da tekrar 30 reggae versiyonunu yaptık. Ve onların varlığını 79'a, 80'e kadar unuttuk. Yeniden keşfettiğimizde, "işte" dedik, "olay bu". Çok eğlenceliydi.

2. Street Fighting Man

Bu da benim kasetçalar yılımdan. Tamamen akustik. Tek elektrikli enstrüman olarak bas gitar var. Akustik gitarla yapabildiğin bazı şeyleri elektro gitarla yapamadığını keşfettim. Elektrik bazı nota uzunluklarını silikleştiriyor. Aslında benim yaptığım, kasetçaları "pick up" olarak kullanmaktı. Gitarıma bağlı değildi, birkaç adım mesafedeydi.

O şarkıyı yazarkenki halet-i ruhiyem... Londra'daydım, yıl 68, 69. Şehirde tuhaf bir ruh hali vardı. "Gimme Shelter"ı yazmamdan az sonraydı. O da, "Street Fighting Man" de o günlerin Londra'sını yansıtıyor. Şehrin göbeğinde yaşıyordum ve havada acayip bir duygu vardı. Ayrıca kafamız da çok iyiydi. *(gülüyor)* Sözlerin dörtte üçü Mick'in, dörtte biri benim. O zamanlar genellikle şöyle yapardık: Aklıma bir fikir geldiğinde Mick'i çağırırdım, "bak dinle" deyip çalardım. Çerçeveyi verip "şunu adam etsene" derdim, o boşlukları doldururken ben bir başka şarkıya geçerdim. Senaryo buydu. Birkaç gün sonra Mick gelir, "bu nasıl geliyor" derdi. Bir şaheser çıkartmış olurdu.

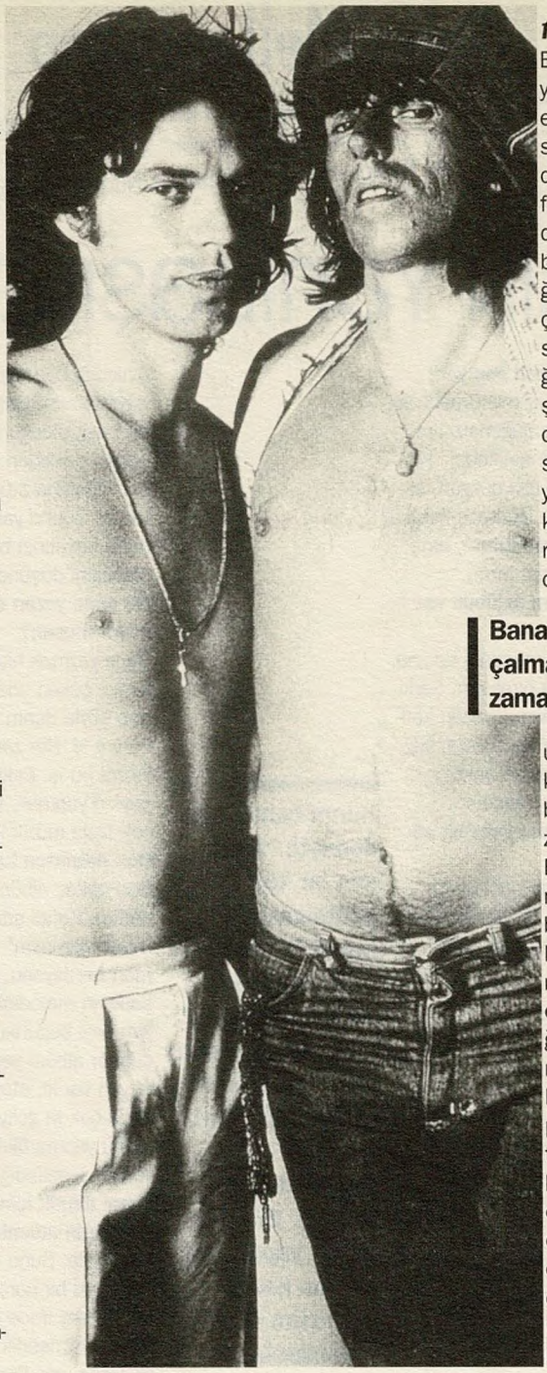

1. Gimme Shelter

Bir numara o seçildi ha? Hakikaten mi? Ne acayip! Harika! Onu Robert Fraser'ın Mount Street'teki dairesinde yazmıştım. Çok gri bir öğleden sonraydı. Aslına bakarsanız, o şarkı, müzikle ifade edilebilenden, çalınmış halinden çok daha fazla duygu yüklüydü. Müziğini aşan bir ruhu vardı. Yine de fırtına fırtınadır... Bu şarkının neden bir numara seçildiğini anlıyorum... Bir şarkı yazdığın zaman bir süreç başlar. Kaydedilir, üzerinde çalışılır, genellikle iyileştirme istikametinde bir süreçtir bu, fakat sonuçta ortaya çıkan, ilk yazdığın gibi değildir. Şunu anlatmak istiyorum: Bir şarkı yazarsın ve "bakalım ötekiler ne diyecek?" dersin. Zira bu sihrin bir parçasıdır. Bir fikir bulursun, onu gruba pas edersin, sihir grubun onu ne yaptığıdır. Fakat, galiba "Gimme Shelter" ve belki de kısmen "Jumping Jack Flash", benim onları yazarken kulağımda duyduğuma çok yakın oldu. Dolayısıyla, "Gimme Shelter" grubun so-

Bana göre iyi şarkının tarifi şu: 500. defa çalmak istiyor musun? Cevap evetse, o zaman iyi bir şarkıdır o.

und'una yakın olmaktan çok, kendi ilk haline yakındı. Bu nedenle, bu şarkının birinci seçilmesi benim için çok gurur verici. Aslında Top 10'unuzun tamamına katılıyorum!

Benim eklemek istediğim şarkılar var mı? Konuşmanın başından beri bu var aklımda, fakat bir türlü seçim yapamıyorum. Hepsi bebeğim. Bir yığın kağıt birikti, yayıp yapıp bozuyorum listemi. Sizin seçtikleriniz gayet yerinde. Zaten bana en çok sevdiğiniz Stones şarkısı hangisi dendiğinde, şu an üstünde çalıştığım şarkı derim. Stones'un sırrına gelince... Birbirlerine sadakat beslemeleri ve bırakma arzusu duymamaları. Hepimiz yaşlanıyoruz, ama hiçbirimiz içimizin geçtiği kanısında değiliz. Hâlâ grubun büyümesini bekliyoruz. Gerçi sonunda üçümüz kaldık ama, olsun. *(gülüyor)* Yaptığımız işe ebedî bir aşk duyuyoruz. Asıl mazruf bu. Bir yandan sehpaya çıkarılıyoruz, kurşuna diziliyoruz, ama öte yandan şımartılıyoruz, pohpohlanıyoruz, takdir görüyoruz. Bize gönül verenler sayesinde hâlâ buradayız. Onlar olmasaydı, biz de olmazdık.

Çeviren: **Yücel Göktürk**

Herşeye Rağmen

Nev

MC · CD

aura productions

JINGLEHOUSE

John Mellencamp

Şükür kavuşturana! John Mellencamp geri döndü. Amerikan rock'unun "halkçı kanadı"nın kıyak ozanı, "üç dakikalık edebiyat"ın pîri "Cuttin' Heads" albümüyle eski "süratli" zamanlarını yad ediyor, "yurtta sulh cihanda sulh" şarkısı "Peaceful World"le Bush yaltakçılarını kızdırsa da, listelerde yeniden boy göstermesini biliyor... Buyrun size Boston Globe, Indianapolis Nuvo ve Billboard söyleşilerinden bir demet...

GERÇEKLİĞİN YANIBAŞINDA OLMAK

Son albüm piyasaya çıktığından beri günlerin nasıl geçiyor?
John Mellencamp: Stephen King'le beraber yazdığımız Broadway müzikalini bitirmeye çalışıyorum. Kafamda bir de bağımsız film projesi var. 30'lu yaşlarında bir kadın öğretmenle sınıfındaki küçük bir çocuk arasındaki arkadaşlığı anlatan eli yüzü düzgün, alçakgönüllü bir hikaye. Ayrıca New Orleans Jazz & Heritage Festivali'nde kullanılmak üzere bir resim bitirmeye çalışıyorum, ama önce bitirip beni tatmin edip etmeyeceğini görmem lazım.
Şarkı sözlerinde çok etkileyici bir hikaye anlatım üslûbun var. Bunun bir takım basit formülleri var mı?
Hayır, asla. Belli bir şey yapmak üzere oturmam masanın başına. Gitmesi gereken yere gitmesi için şarkıyı serbest bırakırım. Şarkının ilerleyebileceği kendi alanı olması gerekir. Saçma sapan kafiye oyunlarına girmenin de anlamı yok. Vaktiyle böyle şarkılar yazdım. Şarkıyı sonuna kadar dinlemesen bile, sözlerine baktığında nereye doğru gittiğini anlayabiliyorsun. Klişeler, klişeler.
Son albümünü nasıl nitelendiriyorsun? Sanki daha yalın bir sound var gibi...
Yalın kelimesi biraz aldatıcı. Sanki "hop, bir, ki, üç" gibi bir hava yaratıyor. Sıkı bir performans sergiliyor olman ve klişelerden uzak kalmayı başarman gerekiyor. Etraftaki milyonlarca plağı dinlediğimde hep aynı hisse kapılıyorum: "Ben bunu daha önce duymuştum. Başka bir şey çal, akıllı ol!" Bu yüzden daha yalın ya da basit olduğunu düşünmüyorum. Aslında bu çok daha zor bir süreç, o yüzden bu albümü yapmam aylarımı aldı. Bir avuç adamın öylesine stüdyoya girip kafasına göre takıldığı hissiyatını yaratan bir sound yakalamak hiç kolay değil. Tek yapman gereken, bunu hayatının bir parçası olarak algılamak. Bir şeyin çok kolay olacağını düşündüğün anda batarsın. Her şeyde böyledir bu.

Karım bana şöyle demişti: "John, sen bir kot pantolonsun, hep öyle kalman lazım. Kot kimi zaman moda olur, kimi zaman olmaz ama sen o kotun içinde hep rahat edersin." Çok akıllıca bir tavsiye. 25 yıldır albüm yapıyorum. Kim bu kadar uzun süre albüm yapabileceğini düşünür? Tam 19 albüm. Aman allahım!

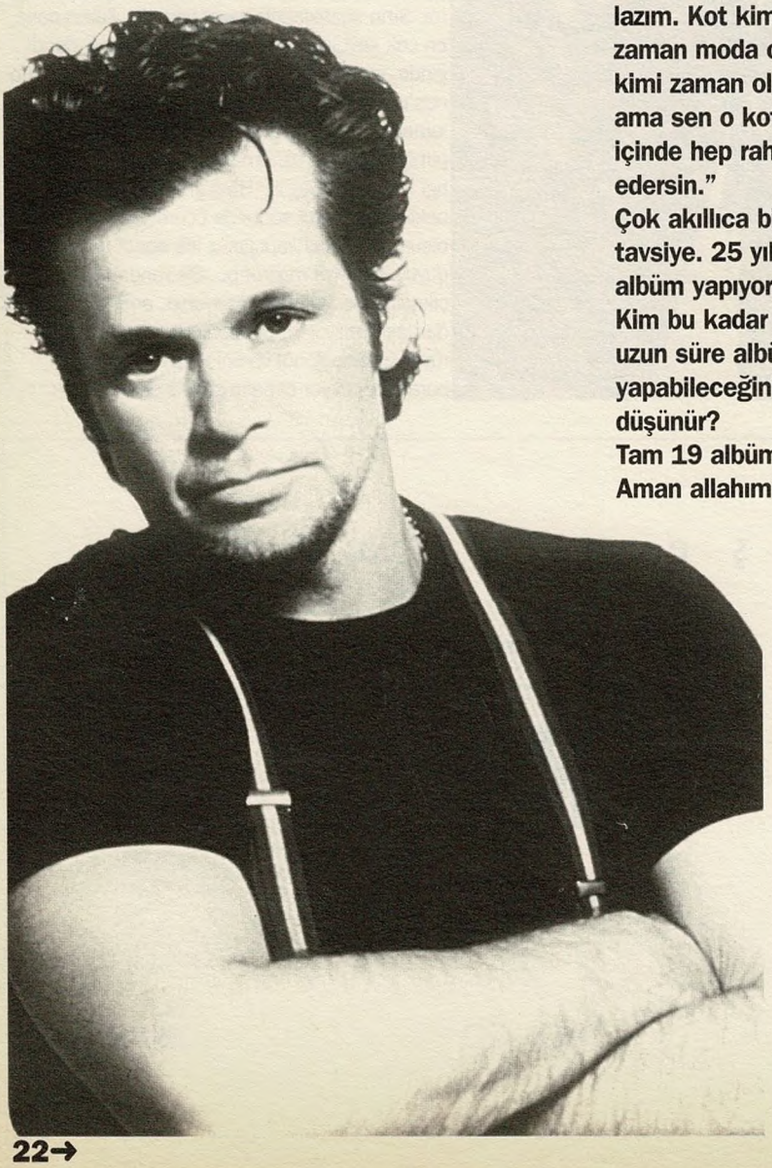

Bir şarkı yazarı olarak hâlâ öğrenme sürecinde olduğunu düşünüyor musun?
Şarkı yazmak hiç bitmeyecek bir öğrenme dönemidir. Yaratma sıkıntısı çeken adamları hiç anlamamışımdır. Ben kendi kendime hep şöyle derim: Pencereden dışarı bak, yazacak o kadar çok konu var ki. Her zaman gerçekliğin yanıbaşında olmaya çalışmaktan ibaret bu iş. Eski kıyafetleri atmak, daha önce yapmadığın bir şeyleri yapmak, farklı bir ses aramak işin zor kısmı –ve albüme çok fazla müzik koymamak.
Çok müzikten kastın ne?
Son birkaç albümümü dinlediğimde çok fazla müzik olduğunu farkettim. Kendi şarkılarımı dinlerken "ne halt etmeye bu kadar çok müzik yığmışım" diye düşündüm. Çok fazla melodi, çok fazla keman partisyonu, çok fazla gitar, her şeyden çok fazla vardı. Bu şarkının melodisi nerede, nerede? Çok fazla müzikten kastettiğim şeyi bugünkü teknolojiyle yapmak çok kolay. O kadar uzun süredir albüm yapıyorum ve etrafımda o kadar çok yetenekli müzisyen var ki, etrafta binlerce fikir uçuşuyor. Bu fikirlerin hepsi o anda çok iyi geliyor kulağa. Ama geri dönüp dinlediğimde, bu albümü yapma fikrinin temelde çok az müzik içerdiğini hatırlayıveriyorum: Hatırladığım tek şey, bir herifin sesi ve bir gitar.
İlham almak için kimleri dinliyorsun? Kariyerinin başındayken dinlediğin adamlarla bugün dinlediğin adamlar aynı mı?
Kesinlikle. Bunu salakça bulabilirsin ama, o zamanlar rock insan hayatının bir parçasıydı. Bugün olduğu gibi değildi. Müzik gerçekten bir şey ifade ediyordu ve müziğin yaratabileceği değişikliklerle ilgili bir iyimserlik vardı. Benim genç kızlarım var ve hiçbir şeye aldırdıkları yok. Dinledikleri müzik o an için iyiyse, bu onlara yetiyor da artıyor bile.
Peki sen ne dinliyorsun?
Bu albümü yaparken Woody Guthrie, Hank Williams ve Robert Johnson dinledim. Bir yıldır sadece bunları dinliyorum. Başka hiçkimseyi...
Yani Top 40 seni ilgilendirmiyor?
Top 40'ın ne olduğunu bile bilmiyorum. Bu listede hangi şarkıların olduğunu öğrenmek için Billboard'a bakman lazım, çünkü benim oturduğum Indianapolis'te bu şarkılar çalınmıyor. Kimsenin dinlediği bile yok bunları. Top 40'taki parçaların çoğu şehir müziği.
Ama burada da birkaç tane şehir müziği çalan radyo var...
Hangisi Christina Aguilera çalar, allahaşkına? Bugünkü pop müziği streç pantolonlu kızlardan ibaret. Bu beni başka bir düzeyde ilgilendirir, ama müzikal düzeyde değil...
Los Angeles'ta büyüseydin, yine bir şarkıyazarı mı olurdun?
Hayır. Los Angeles ya da New York'tan çıkma beş kıyak isim sayamazsın bana.
Sen ve senin gibilerin bunca yıllık emeklerine karşılık pop müziğin bu durumda olması seni rahatsız ediyor mu?
Ben böyle bakmıyorum bu işe. Sana bir şey söyleyeyim: Müzik dünyasında en şanslı adam benim. İnsanların hâlâ çaldığı şarkılarımdan memnunum. Müzik dünyası içinde tanıştığım insanlar açısından memnunum. Müzik o dönemin pop kültürünü yansıtır ve bu böyle sürüp gider. Ben ve benim gibi bir avuç insanın müzik

dünyasına egemen olmasını bekleyemezsin, çünkü pop müzik doğası gereği gençlere hitap eder. Benim yaşımdakilere değil.

Müziğin pop ve rock/rap'e yöneldiği bugünlerde albüm çıkarmak ne ifade ediyor?

Geleceğin müzik için ne sürprizler hazırladığını bilemiyorum, bu yüzden tek yapabileceğim ,kendimi günün modalarıyla kısıtlamamak. Bugün radyolarda çalan müzik, temelde para müziği. Para müziğiyle ilgili bir derdim de yok. Bence okeydir. Birilerinin para kazanması lazım. Bir süre müzik dünyasının dışına düşüp sonra geri döndüğümde etrafımdaki değişiklik beni şaşkınlığa sürüklemişti. Popüler müziğin çehresi değişmişti. İşte o zaman karım bana bir şey demişti: "John, sen bir kot pantolonsun, hep öyle kalman lazım. Kot kimi zaman moda olur, kimi zaman olmaz, ama sen o kotun içinde hep rahat edersin". Çok akıllıca bir tavsiyeydi. 25 yıldır albüm yapıyorum. Kim bu kadar uzun bir süre albüm yapabileceğini düşünür ki? Tam 19 albüm. Aman allahım!

Son albümde ilginç bir adamla, Chuck D.'yle çalıştın. Bu buluşma nasıl gerçekleşti?

Chuck'ın yaptığını yapabilen çok az adam var ortalıkta. Belli bir bakış açısı var ve bu bakış açısını her an koruyor. Birlikte olduğumuz anların hiçbirinde onun bu bakış açısından bir milim saptığını görmedim. Sürekli koruduğu bir vizyonu var. Müzik ya da film endüstrisinin içindeki insanlar, kamuoyunu, prodüktörü ya bir dergiyi memnun etmek uğruna sık sık bakış açılarından saparlar. Chuck böyle bir adam değil. Bu yüzden o şarkıdaki tercihim başından itibaren Chuck oldu.

Albümün ismi nereden geliyor?

"Cuttin' Heads" (Kelle toplamaca) eski blues'cuların kullandığı bir deyim. Sıcak bir yaz akşamı ya da haftasonları sokak köşelerinde durup çalmaya başlarlar. Öbür sokağın köşesinde de başka adam durur. Kim etrafına daha fazla adam çekerse o kazanır. Buna da "cuttin' heads" derler. Missisippi'de bir kasabaya girdiğinde, sokakta yedi adamın çaldığını görürsün. Her biri diğerlerini safdışı bırakmaya çalışır. Cuttin' Heads'in pîri Robert Johnson'mış. Her seferinde diğerlerini alt edermiş. O sokağa girdiğinde diğerleri "siktir, yine bu herif geldi, ben bırakıyorum" dermiş.

Yani bu albümü yapmakla bir anlamda "işte rock'n'roll albümü böyle olmalı" mı demek istiyorsun?

Umarım bunu demeyi beceriyorumdur. Endüstriyi tanıyorsan, bunun zor olduğunu bilirsin. Bugünkü müzik yukarıdan aşağıya yönetiliyor, oysa tam tersi olmalı. Benim gençliğimde dinlediğimiz müzikler sokaktan gelmeydi: Robert Johnson, Bob Dylan, Rolling Stones... Hepsi sokağın müziğini, siyah müziği yapıyorlardı. Bu yüzden siyahları bu kadar çok seviyorum. Bana her şeyi onlar verdi. Bana dinlediğim müziği verdiler. Bugünkü müzik, benim yaşımda heriflerin oturduğu odalardan yönetiliyor: "Bu kız şöyle görünse nasıl olur, şöyle bir reklam yapsak..." Belki bir taraftan bu da olacak, ama müziğin bundan ibaret olmaması gerekir. Belki de rock öldü, bilemiyorum, çünkü çok uzun bir süredir var ve para her şeyden daha önemli olmuş durumda. Bunca zamandır müzik dünyasının içindeyim ve paranın hiç bu kadar başat olduğu bir dönem görmedim. Film piyasasında da böyledir, ilk hafta iş yapmazsan, battın. Müzik de giderek film sektörüne benziyor. Benim çocukluğumda Doğu Yakası, Batı Yakasından farklıydı. Ortabatı da diğerlerinden. İnsanların tipi, konuşması da farklıydı. Şimdi her şey Gap'ten fırlamış gibi. Yedi ve altı yaşında iki oğlum var ve benim gibi giyiniyorlar, bu çok acayip bir durum. Ben çocukken babamla ortak hiçbir yanım yoktu. Hepimiz CNN seyrediyoruz, hepimiz aynı kasabanın insanıyız. Başından beri aynı şeyi haykırıyorum: Şirketler kimliğimizi çalıyor!

Büyük plak şirketleriyle çalışmana rağmen kimliğini korumayı başarabildiğini düşünüyor musun?

Tam olarak değil. Çünkü sürekli olarak Ortabatı rocker kimliğiyle özdeşleştirildim. Bu ne demek ki? REO Speedwagon da o bölgeden. Bob Seger, Dylan, hepimiz aynı bölgedeniz. Bu aynı şeyi yaptığımız anlamına mı geliyor? Bu yüzden bir kimliği korumak çok zor. Adımın bir gün hatırlanacak olması bile benim için yeterince şanslı bir durum.

Plak şirketinin adamları "Hurts So Good", "Jack and Diane" ve "Hand To Hold On To" şarkılarını dinleyip "Bunca zamandır burada bunu mu yapıyordunuz? Tam bir çöplük. Kendinizi Clash mi zannediyorsunuz? Biz senin Neil Diamond olmanı istiyoruz" dediler. "Neil Diamond mı? Ne diyorsunuz siz!" dedim.

Çiftçilerin sorunlarına odaklanan Farm Aid konserlerinden bahsedelim istersen. Sence en önemli Farm Aid konseri hangisiydi?

Birincisi. Hepsi kendi içinde önemli, çünkü hâlâ bir çiftçi krizi var. Farm Aid'e bundan daha büyük bir sorumluluk yüklemek bence haksızlık olur.

Peki Farm Aid macerası senin kişiliğini değiştirdi mi?

Farm Aid her an hareket halinde. Neredeyse 15 yıl oldu. "Burada bir sorun var" cümlesiyle yola çıktık ve giderek burası bir kriz merkezine dönüştü. Topladığımız parayla elimizden gelen bütün yardımı yapmaya çalışıyoruz. Benim kişiliğimde ne değiştirdiğine gelirsek... Willie (Nelson) gibi yaşı benden büyük insanlarla bir arada olmak, dürüst bir insan olarak yaşama konusunda bana çok şey öğretti diyebilirim. Ben, Willie ve Neil'e (Young) göre çok daha küt bir adamım.

Kariyerinin öyle bir noktasındasın ki, oturup geçmişinin pastasını yiyebilirsin. Oysa sen sürekli sound'unu, üslûbunu ve bakış açını yeniden keşfediyorsun.

Yaptığım bu, evet. Şarkı yazmak, bunları icra etmek ve bunların farklı yorumlarını sunmak benim işim. Willie ve Neil gibi benim de üzerinde durduğum temel, uzun solukluluk. O anla ilgili değil. Gençken müzik o anla ilgili bir şeydi, çünkü anın dışında her şeyden bihaberdik. Ama şimdi öyle değil. Uzun soluklu düşünmek ve ona göre üretmek gerekiyor. Frank Zappa olmanın ve 75 albüm yayınlamanın bir zafer olduğunu şimdi idrak edebiliyorum. Dylan 45. albümünü yaptı ve bir haftada 100 bin satıldı. İşte zafer budur! Bunun için çalışıyoruz. Eğer daha azıyla yetineceksen, bu işi bırak, daha iyi.

Senin bütün kariyerin beklenmedik gelişmelerle dolu. 79 yılında Pat Benatar senin "I Need A Lover" şarkını cover'layınca ve bu şarkı listelerde başarıya ulaşınca birden senin albümüne olan ilgi arttı. Bir gece içinde hayatın değişti bile denebilir. Hemen stüdyoya girdin ve ikinci albümü yaptın. Ama albümün adı içinde bulunduğun durumdan pek de hoşnut olmadığını fısıldıyordu sanki: "Nothing Matters and What If It Did?" (Hiçbir şey fark etmez ve etse ne çıkar ki?)

Bu isim stüdyoda arkadaşımla aramızda geçen bir diyalogdan çıktı. Çılgın bir şey yapıp yapmama konusunda konuşuyordu. "Eğer şöyle yaparsak, sonuçları kötü olmayacaktır. Ama eğer böyle yaparsak, tanıdığımız herkes bizden nefret edecek" dedim. O da bana baktı ve "hiçbir şey fark etmez ve etse ne çıkar ki?" dedi. Tam olarak ne tartıştığımızı hatırlamıyorum, aradan 20 yıldan fazla zaman geçti.

Plak şirketi nasıl karşıladı albümü?

Valla bilmiyorum. Albüm masraflarını o zamanki menejerim mi ödedi, yoksa plak şirketi mi, onu bile bilmiyorum. Stüdyodan çıkıp eve gittiğimde "bu iş buraya kadar" diye düşündüm. Müziği çok ciddiye alıyordum, ama bu noktalara geleceğine ihtimal vermiyordum. Sonra bir gün menejerimden bir telefon geldi ve albüm satışlarının patladığını söyledi. "Ain't Even Done With the Night", "I Need A Lover"dan bile daha başarılı oldu ve birden kendimi Kinks'le yüzlerce konserlik bir turnede buldum. Ray ve Dave Davies benden nefret ederlerdi, ama Kinks dışındaki tek alternatif Uriah Heep'ti, ben de Kinks'i seçtim.

Bir sonraki albümün "American Fool"un hikayesi ne? Bu ismin anlamı neydi?

Yine albüm sürecinde yaşadığımız bütün aksiliklerin, aptallıkların özeti. Bir de o dönemki özel hayatımın çalkantıları düşünüldüğünde... Albümün adı temelde, kamuoyunun ve rock eleştirmenlerinin gözündeki sıfatımdı benim. Indiana'da yetişmiş bir adam olarak moda olan olmayan her şey konusunda cahildim. Her şeyi görünürdeki yüzüyle değerlendiriyordum. Ama müzik endüstrisine asıl girişim bu albümle oldu ve daha önce farkında olmadığım bir sürü şeyin farkına varmaya başladım. Albümün kayıt süreci tam bir felaketti. Plak şirketi beni sıkıştırıyordu, ben de dikkafalılık ediyordum. Sonuçta şirket albümden nefret etti. Plak şirketinin adamları Florida'ya geldi ve "Hurts So Good", "Jack and Diane" ve "Hand To Hold On To" şarkılarını dinleyip "bu ne saçmalık. Bunca zamandır burada bunu mu yapıyordunuz? Tam bir çöplük.

bakınız

Birinci sayı konuklarımızdan biri, kısa bir söyleşisi ve kendi fırçasından portresiyle John Mellencamp'ti.

"Eğer hangi plakları yapmış olmak istediğimi sorarsanız, "John Wesley Harding" derim. İlkgençliğimde bütün Dylan külliyatına sahiptim. Dylan ve Donovan için her şeyi feda edebilirdim. Hayranı olduğum en büyük insan Dylan'dır. Woody Guthrie ve Dylan." (sayı 1, kasım 96)

1

Kendinizi Clash mi zannediyorsunuz? Biz senin Neil Diamond olmanı istiyoruz" dediler. "Neil Diamond mı? Ne diyorsunuz siz!" dedim. "Bu davullar çok gürültülü, her şey çok gürültülü. Bunları temizlemelisin" dediler. O zamanlar Bee Gees modaydı ve bizim yaptığımız kayıtlarda ciladan eser yoktu.

Ve albüm 82 yılının 1 Nisan günü piyasaya çıktı...

Evet. Menejerim plak şirketine gitti ve "bu çocuk gençliğin içinden geliyor ve yaptığı şeyin bir karşılığı olduğundan emin. Sizin işiniz albümü beğenmek değil, onu satmak. Eğer bu işin üstüne eğilmeyecekseniz, eğilecek başka birini tanıyorum" dedi. Gerçekten de iki adamla bağlantı kurdu ve plak şirketinin hiçbir desteği olmadan bu adamlar "Hurts So Good"u radyolara tanıttılar ve çaldırmaya başladılar. En sonunda plak şirketi bu parçanın bir hit olduğuna ikna oldu. Ardından "Jack and Diane" ikinci single olarak yayınlandı ve aynı anda Top 10'da iki şarkım birden yer alır oldu.

Başarı hoşuna gitti mi?

Hem de nasıl. Heart'ın alt grubu olduk ve ilk defa bir grup bize adam gibi davrandı. Kiss'le 20 konser verdik ve sonunda kovulduk. Uçakta onlar birinci sınıfta oturuyor, biz de arkada ekonomik sınıfta gidiyorduk. Gittiğimiz her yerde basından biz övgü alıyorduk, Kiss ise eleştiri. Bu da onları sinir ediyordu. Sonra REO Speedwagon turnesinden de atıldık. Normal bir altgrup gibi davranmıyordum. Saat 8'de sahneye çıkmamızı istiyorlardı, oysa o saatte salona kimse gelmemiş oluyordu. Ben de diyordum ki, insanlar gelince sahneye çıkarım. Benim için 13 ya da üç şarkı çalmak değildi önemli olan, çaldığımda dinleyecek insanın olmasıydı. Heart'la turneye çıktığımız zaman da aynı şeyde direttim. Bu sefer işim kolaydı, çünkü 1 numara olan bir albümüm ve bir single'ım vardı. 9'da sahneye çıkıyor ve 9:30'da iniyorduk. Heart'la tam 130 konser verdik ve her gece için 17 bin dolar aldım. Sadece bir yıl önce Kinks, altgrubu olmamız için bizden para almaya çalışıyordu. Heart'la anlaşmamın bir parçası da ismimin afişte yer almasıydı. Turnenin ortasında bir konsere gittik ve afişte sadece Heart'ın adı vardı. "aaa, John Mellencamp bu akşam çalmıyormuş" dedik ve arabaya atlayıp havaalanına gittik. Turne menejeri bize yetişti ve ekstra para önerip adımın afişe eklendiğini söyledi. Geri döndük ve sahneye çıktık. Tavrım çok netti anlayacağın.

Senin için iyi olmuş, desene.

Ama aynı turne esnasında bir başka şey daha oldu. Arada bir günlük tatilim vardı ve Londra'da Beach Boys'un altgrubu olmak için yüklüce bir para teklif edildi. Kendi aletlerimi değil, oradaki aletleri kullanacaktım. Gittik, soundcheck bile yaptırmadan sahneye çıkardılar. Daha konserin başlarında önce davulcunun zillerinden biri kırıldı, ardından bir ampli patladı, arka arkaya hepimizin aletleri bozulmaya başladı. Seyircilere dedim ki, "Beni görmek için gelenler şunu bilsin ki, bu boktan aletler yüzünden konsere devam edemiyoruz. Elimde olsa paranızı geri verirdim. Onun yerine size bu aletleri verelim". Ve sahnedeki bütün aletleri seyircilere atmaya başladık. Sonradan öğrendim ki, Beach Boys da bu aletlerle çalacakmış... Ne zaman istediğim için değil de, para için bir şey yaptıysam, sonunda iş boka sardı.

Geldik 83 yılındaki "Uh-Huh" albümüne...

"American Fool"un tersine, gitgide şarkıyazarlığı konusunda kendime güvenmeye başlamıştım. "John Mellecamp ne demek istiyor?" sorusunun en çok kafama takıldığı dönemdi. Artık genç çocuklar da değildik, 30'umuza yaklaşıyorduk. "Pink Houses" şarkısı da bu dönemde çıktı. Bu şarkıyı yazdıktan sonra, diğer şarkılarımdan farklı olduğunu anladım. "Hurts So Good" ve "Jack and Diane" gibi şarkılar mutlu tesadüflerdi. Bu işi nasıl yapacağını bilmeyen bir adam tarafından şans eseri yapılmış iyi şarkılar, ama yine de saygı duyduğum Dylan gibi adamların şarkılarının yanına yaklaşamazlardı. "Pink Houses"u yaptıktan sonraysa, "bunu gerçekten ben mi yazdım" diye düşündüm.

Plak şirketi bu sefer beğendi mi?

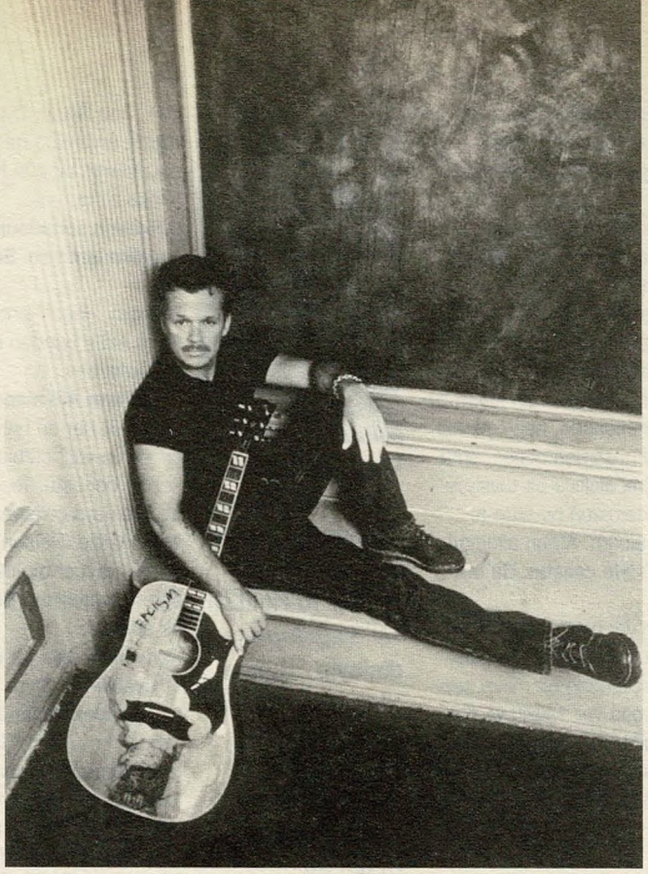

İşte o gitar: Fuck faşizm!

O zamanlar yükseklerden uçuyordum. Dört-beş milyon albüm satmıştım. "Pink Houses"ı ilk dinlediklerinde "aman tanrım!" dediler. Henüz Amerika'ya karşı böylesine eleştiri getiren bir şarkı yoktu ortada. Bruce'un "Born in the USA"i henüz yayınlanmamıştı. İnsanlar bizi dinliyor ve ciddiye alıyorlardı, biz de bunun karşılığını vermek istiyorduk. O noktaya kadar hepimiz amatördük, tek başımıza hiçbirimiz bir şey yapamazdık, aletlerimizi iyi çalamazdık. Ama artık olgun müzisyenler haline gelmiştik ve sesim de iyice oturmaya başlamıştı. Bu nedenlerle, "Uh-Huh" kısa sürede üç-dört milyon sattı.

"Scarecrow" albümüne gelelim. Bu fikir nasıl oluştu?

Çiftçilikle geçinen bir çevrede yaşayıp bu insanların sorunlarını görerek. George ve ben "Rain on the Scarecrow" şarkısını albümün en son şarkısı olarak yazdık ve kaydetmeden 20 dakika önce düzenledik. O albümde eski halk müziğine dayanan ama aynı zamanda çağdaş olan bir müzik yapmak istiyordum. Bu nasıl becerilir? İşte soru buydu! Aslında "Scarecrow" çiftçilerden daha çok, büyük şirketlerle ilgiliydi. O dönemde bu konuda gerçek bir militandım. McDonald's'larla mücadele edemeyip kapanan küçük büfeler, artık kasaba olmaktan çıkan Ortabatı kasabaları... Amerika'nın her yerinde aynı dükkan markaları boy gösteriyordu. "Small Town" şarkısını, Woody Guthrie'nin "This Land Is Your Land" şarkısı gibi bir halk şarkısı olarak düşündüm. "Lonely Ol' Night" şarkısıysa Larry McMurty'nin "Hud" kitabındaki satırlardan esinlenilerek yazıldı. Bu romandan uyarlanan Paul Newman filmini herhalde binlerce kez seyretmişimdir. 30'lu yaşların başında hayatta bundan daha fazlası olması gerektiğini düşünüyorsunuz. Bir grubum ve bir ailem vardı, ama kendimi bir şekilde yalnız hissediyordum, artık genç değildim. Bu hayatta daha fazla vizyon, daha fazla seks, daha fazla bir sürü şey olması gerektiğini düşünüyorsun. Sonra anlıyorsun ki yok. Bunu anladığımda ne oldu, tahmin edin: Rahatladım.

Ama aslolan kendi ideallerinle başkalarının gerçekliklerini karşılaştırmak ve ne kazanıp ne kaybettiğini görmek, öyle değil mi?

Evet, ama bunu ancak 40'lı yaşlarında yapabiliyorsun. "Lonely Ol' Night"ın klibini çekerken George Green'in karısı bana dedi ki: "Sakın klipte güzel kızlar oynatma, gerçek hayatta o güzel kızların hiçbiri yalnız geceler geçirmez". Ben de "iyi o zaman, seni oynatırım" dedim. Gerçekten de onu oynattım; 30'lu yaşlarında çekici bir kadın... O zamanlar Duran Duran gibi grupların bol bol güzel kızlarla doldurduğu klipleri modaydı. "Lonely Ol' Night" ise sıradan insanlardan bahsediyordu.

30'lu yaşların başında hayatta bundan daha fazlası olması gerektiğini düşünüyorsun. Bu hayatta daha fazla vizyon, daha fazla seks, daha fazla bir sürü şey olması gerektiğini düşünüyorsun. Sonra anlıyorsun ki yok. Bunu anladığımda ne oldu, tahmin edin: Rahatladım.

Bugünün "Scarecrow" müziği, "O Brother, Where Art Thou?" filminin soundtrack'indeki müzik herhalde. Bu soundtrack bütün folk ve pop albümlerini solladı.

Doğru. Woody Guthrie'nin ilk albümlerini dinlersen, keman ve mandolinden ibaret olduğunu görürsün. Benim folk müziğimse rock davullarının olduğu ve Top 40 radyo istasyonlarında çalınabilecek formatta bir folk müziğiydi. Yine de o dönemdeki Duran Duran ve Boy George modasının hayli dışında kalıyorlardı.

Arkadan "Lonesome Jubilee" geldi. Albümün ilk adı "Bobtown"du.

Bobtown, büyükannemle büyükbabamın evlendikten sonra yaşadıkları bir kasabanın adıydı. Ama albüm bir süre sonra tema değiştirdi ve İncil esinlenmeleriyle birlikte daha ciddi bir havaya büründü. Bunun üzerine albümden bazı şarkıları çıkardım, yenilerini ekledim. Bu albümü yaparken kendime güvenim tamdı. Çünkü kapalı gişe 140 konser vermiştim. Sydney'de 11 kapalı gişe stadyum konserinden sonra ve sizin için çıldırıp bağıran o kadar çocuktan sonra koltuklarınızın kabarmaması imkansızdır. Stüdyoya girdiğimizde deneysel takılmak için yeterince güvenim ve param vardı. İş, ailemi geçindirmek olmaktan çıkmıştı artık. Birçok seviyeye hitap edebilecek bir albüm yapmak istiyordum. John

Cascella ve Lisa Germano'nun "Paper In Fire"daki çalışlarını duyduğum anda "işte insanların daha önce hiç duymadığı sesler" dedim. O zamanlar gitar sololarından nefret ediyordum ve onlardan bütün albümde gitarın yerini tutabilecek melodik bir bütünlük istedim. Plak şirketi bu şarkının single olmasını istemedi. Çevremdeki insanlar da çekingendi. Ama ben "hayır" dedim. Albümü yaparken çok sıkıntılıydım, stüdyoyu terkettiğim, aletleri tekmelediğim, bağırdığım oldu, ama "Paper In Fire", "Cherrybomb", "Chick It Out" ve "The Real Life" gibi şarkılar ortaya çıktıkça, albüm de belirmeye başladı. Bütün şarkılar sıradan insanları anlatıyordu. "Paper In Fire", "bir insanın günlerini nasıl geçirmesi gerektiğine kim karar verebilir ki?" gibi bir tema taşıyordu. Karmaşık duygusal durumları en basit şekliyle anlatıyordu, bu yüzden de sanırım albüm bu kadar başarı kazandı.

"Lonesome Jubilee" kariyerinde önemli bir dönüm noktası, öyle değil mi?

O zamanki şarkılarım John Mellencamp'le değil, olmak istediğim adamla ilgiliydi. O dönemde burnumun dikine yokuş aşağı gidiyordum ve bundan da gururluydum. Yaşım, plaklarımın başarısı ve bütün bunların birleşimi yüzünden benimle konuşmanız imkansızdı. Aldığım her karar bencilceydi. Çocuklarım ve ikinci karım açısından şimdi vicdan azabı çektiğimi itiraf etmeliyim.

Yani "dediğimi yap, yaptığımı yapma" durumu.

Aynen.

Kamuoyunun sana karşı olan takdirinin tüm mahrem günahlarını sileceğini mi düşünüyordun?

Evet. Ve tabii olmadı. Hâlâ gençtim ve hayata açtım. Tahmin edersin ki, bu insanı yakıp kül ediyor.

"Big Daddy" albümü böyle mi ortaya çıktı?

Çok ısınan her şey eninde sonunda yanar. Benim o dönemki hayatım da kavga üzerine kuruluydu. Karımla, plak şirketiyle, her şeyle... Gruptaki elemanlar da kendi başlarına birer rock yıldızı olmuşlardı ve onlarla da kavgalıydım. Hepimiz yorgunduk ve bir süre her şeyden uzaklaşmak istiyorduk.

Bu albümden ilk "Pop Singer" single'ı çıktı.

Ben kendimi rock-folk müzisyeni olarak görüyorum, ama kariyerim boyunca insanlar bana pop şarkıcısı dedi. Bu beni çıldırtıyordu. "Pop Singer"ı bu yüzden yazdım.

İkinci single Reaganizmi yerin dibine batıran "Jackie Brown"dı.

Bir sanatçının mücadele için elinde çok az silah vardır. Gidip bir herifi yumruklamak sana yakışmaz ya da basına küfretmek seni aptal göstermekten başka işe yaramaz. Elimde sadece şarkılarım vardı. "Pop Singer"ı dinlediğinde, "yaşasın, herif kendi boğazını kesiyor, artık bu herifle uğraşmak zorunda kalmayacağız" diyen pek çok insan olduğundan eminim. 1988-92 arası evde oturup resim yaptım. Şarkı yazdıysam da, tesadüfen ya da yasal zorunluluklardandı. Bu süre içinde tek bir konser de vermedim.

91 sonunda çıkan "Whenever We Wanted" ise ilk kez gerçek adın olan John Mellencamp imzasıyla yayınlandı. "Cougar"ı isminden tamamen atmıştın. Ve albüm kapağında senin resimlerinden bir seçme vardı.

Bu albüm dürüst bir albümdü. O dönemde yaşadığım ve hissettiğim şeyleri yansıtıyordu, ama albümün ardından çıktığımız tanıtım turnesi hayatımın en büyük hatalarındandı.

Ve o sıralarda yeniden aşık oldun. "Human Wheels" albümü de Elaine'le olan bu aşkınızı yansıtıyordu.

Bu albümdeki şarkılar çok iyiydi. Bütün albüm kışın kaydedildi ve parlayan tek ışık Elaine'di. Her an stüdyodaydı ve neredeyse albümün prodüktörüydü. O olmasa, bu albüm ortaya çıkmazdı.

10 ay sonra da "Dance Naked" geldi.

Plak şirketi "Human Wheels"la ilgili yeterli özeni göstermediğini itiraf edince, hemen yeni bir işe giriştim. Kayıtlar tesadüflerle doludur. Me'shell Ndegeocello'yla çalışıyorduk. Yeni müzikal fikirleri vardı. Arabada eve dönerken Van Morrison'ın "Wild Nights"ını işin içine katmaya karar veriverdim. Şarkı çok büyük başarı kazandı ve bir yıla yakın süre listelerde kaldı.

1996'daki "Mr Happy Go Lucky" geçirdiğin kalp kriziyle ilgili ironik bir albümdü.

Kalp krizinden sonra ne yapacağını şaşırıyorsun. Artık kalp hastasısın ve evde kalıp hiçbir şey yapmaman lazım gibi geliyor. Ama beslenme alışkanlıklarımı değiştirdikten ve egzersizlere başladıktan sonra tekrar konserlere çıkıp çıkamayacağımı merak etmeye başladım. Sahte bir isimle birkaç kulüpte sahneye çıktım ve çok eğlendim. O dönemde müzik endüstrisi ciddi bir değişim içindeydi. Benim gibi erkek şarkı yazarları ortadan kaybolmuştu. Albümün prodüksiyonu tamamen yeni ve özgündü. Dans prodüktörü Junior Vasquez'le çalıştım. R&B ve dans müziğinin çeşitli biçimleri hep müziğimin içinde varolmuştu, tıpkı Ortabatı'nın müziğinde olduğu gibi. Popüler müzik tarihinin belli bir döneminde Ortabatı, Los Angeles ya da New York'tan daha fazla siyah müziği dinlenen bir yerdi. Çünkü etrafta sadece siyah müziği vardı. İçgüdüsel olarak grubum da her zaman siyah ve beyazların karışımından oluşuyordu. Bugün de yarı yarıya... Dört nesil siyah müziğini dinleyen geniş bir yaş yelpazesinde müzisyenler var grubumda.

Büyük vatansever, doğru da olsa yanlış da olsa, Amerika'ya inanan adamdır. O ben değilim. Dünyanın slogandan çok sevgiye ihtiyacı olduğunu söyleyip duruyorum. Dönüp kendimize bakmamız ve Afganistan'daki insanların bizden niye bu kadar nefret ettiklerini anlamamız gerekiyor.

Birçok insan seni büyük bir vatansever olarak görüyor ve 11 Eylül'den sonra ülkenin içinde bulunduğu halet-i ruhiyeyi nasıl gördüğünü merak ediyor.

Büyük bir vatansever değilim her şeyden önce. Şarkılarımda Amerika'nın kendisine dönüp bakması gerektiğini söyledim hep. "Burası Amerika değil mi" gibi başka yerlere çekilebilecek bir nakaratı olan "Pink Houses" bile, sözlerin tamamını dinlediğinizde, insanların kendilerine dönüp bakmaları gerektiğini anlatır. "Peaceful World" diye yeni bir şarkım var, yine aynı şeyi söylüyorum. "Crazy Island" da aynı şeyi anlatıyor. Büyük vatansever, doğru da olsa yanlış da olsa, Amerika'ya inanan adamdır. O ben değilim.

New York saldırısı kurbanları için düzenlenen konser sırasında seyircilere binlerce bayrak dağıtıldı ve orada bulunan insanların bazıları, son olaylarla ilgili daha fazla yorum yapmadığın için rahatsız oldular. Sana bir tür lider gözüyle bakılıyor.

Ben kendimi böyle görmüyorum. Kafamda bunlarla oturup şarkı yazmıyorum. İnsanlar rahatsız olduysa, yapabileceğim bir şey yok. Ben rock grubu olan bir adamım. Hep de böyle oldum. Başka bir iddiam yoktu. Amerika beni ilgilendiriyor, ama buna farklı bir anlam yüklenmesin. Küçük kasabalar da beni yakından ilgilendiriyor, ama küçük kasabaların koruyucu meleği değilim. Rock da beni ilgilendiriyor, ama onu kurtaracak olan ben değilim.

Terörizm ve savaşın yeniden boy göstermesinin ardından, insanlar zevklerini daha farklı yollardan seçiyorlar sanki.

Artık olay sayılarla ilgili olmaktan çıktı. İnsanlar niye "Peaceful World" gibi bir şarkı yazdığımı merak ediyorlar. "Now More Than Ever" şarkısından bu yana dünyanın slogandan çok sevgiye ihtiyacı olduğunu söyleyip duruyorum. Şu anda da her zamankinden daha çok aynı şeye ihtiyacımız var. Dönüp kendimize bakmamız ve Afganistan'daki insanların bizden niye bu kadar nefret ettiklerini anlamamız gerekiyor.

Çeviren: ***Ogan Güner***

FLOYD'UN BUGÜNÜ, DÜNÜ: ROGER WATERS ANLATIYOR

Geçen ay, yeni yayınlanan best of "Echoes" şerefine Roll'da çarşaf çarşaf Pink Floyd vardı. Şimdi tok karnına bir acı kahve niyetine Roger Waters'ın da söyleyecekleri var. "Echoes"un ardından Télérama dergisi Floyd'un eski padişahıyla konuşmuş...

MESELA GUERNICA

Toplama albüm "Echoes"un yayınlanmasını nasıl karşıladınız?

Roger Waters: Bütün öznel taraflarıyla, bir best-of işte... David Gilmour ve diğer ikisi tarafından ben gittikten sonra kaydedilen parçaların geri kalan şarkılarla bir arada bulunmamasını yeğlerdim. Ve şarkıların sıralanışının kronolojiye uymasını beklerdim. Sonuçta bütün kararları David verdi. Hepsini birbirine karıştırmak istedi, neden böyle yaptığı anlaşılıyor: Böylece bütün şarkılar aynı seviyeye gelmiş oluyor. Umursamıyorum bile, kimse bu albümü satın almak zorunda değil.

Pink Floyd her zaman işi ölçüsüzlüğe, aşırılığa vuran bir grup oldu. Neden böyle?

Ben basitliği, sadeliği seviyorum: Beni her zaman blues müziği ve şarkıyazarları cezbetmiştir. Bob Dylan'ı, Neil Young'ı, John Lennon'ı bıkıp usanmadan dinlerim, daha da gerilere gidersek Leadbelly'yi, Bessie Smith'i, Billie Holiday'i... İşte hayranlık duyduğum insanlar bunlar. Leonard Cohen'i Olympia sahnesinde seyrettiğim günü hatırlıyorum: Hiçbir şey yoktu, sadece o vardı, müzisyenleri ve kelimeleri... Ama ben aynı şeyi hiç yapamadım. Hep bir şeyleri tasarlamak istedim, güçlü bir görsellik yaratan ışık efektleri, dekorlar, filmler arasında şarkı sözlerimin ifade ettiği duygular... Bunun sebebini, rock müziğinin, özellikle de Pink Floyd'un çok büyük kalabalıklara hitap etmesinde aramak lazım. Bu koşullarda, sanatçı sahnedeki unsurlardan sadece bir tanesi; onun ötesinde bir gösteri yaratmak zorundasınız. Grafik eğitimimi de düşünürseniz, bu görsellik beni hep ilgilendirdi... Aslına bakarsanız, belki de sebep başka bir yerdedir: Ben dikkat çekmek için hep koltuk değneklerine ihtiyaç duydum. Babamı çok küçük yaşta kaybettim, ama onun ilgisini hep üzerimde tutmayı arzuladım. Elbette ki bu imkansızdı, ama erkeklerin çoğunda, sürekli şaşkınlığa uğratmak istediğim bir baba figürü görüyordum. Bütün davranışlarım bu ihtiyaçtan kaynaklanıyordu. Yaşım ilerledikçe bu durum bir ölçüde iyileşti... Davranışlarıma yön veren bir diğer sebep de, kadınları elimde tutma isteği oldu. Annemden başka kimsem yoktu ve beni terkedeceği korkusu yaşıyordum. Onunlayken ve hayatımdaki diğer kadınlarla birlikteyken, yeterince ilginç biri olmadığımı sanıyordum. Sanki beni ben olduğum için değil de, başka bir şey için sevmeleri gerekiyordu.

Pink Floyd elemanlarıyla yaşadığınız uzun tartışmalardan sonra bugün kendinizi daha iyi hissediyor musunuz?

Benden bahsederken söyledikleri gibi, alıngan, zorba, hatta megaloman bir kişilik yapım olduğunu düşünmüyorum. Doğru, uzun bir süre boyunca depresif biriydim, öfke duygusuyla hareket ettim, ama kurnazca hazırlanmış bir propagandanın kurbanı olduğumu sanıyorum, ki bu durum birlikte çalıştığım insanlara iyi bir mazeret sağladı. Benimki gibi yaratıcı ve dominant karakterli bir insanın, bir grubun parçası olması kolay değil. Nesnel olarak, işin dörtte üçü benim elimden çıkıyordu. Bu da ister istemez, diğerleri için onur kırıcı bir şeydi.

> **Ben sadeliği seviyorum: Şarkıyazarlarını, Dylan'ı, Neil Young'ı, Lennon'ı usanmadan dinlerim... Ama ben aynı şeyi hiç yapamadım.**

Eserlerinizi bir tür karamsarlığın ve depresyonun beslediğini kabul ediyor musunuz?

Ben sadece gördüğüm ve etrafımı kuşatan gerçekler hakkında yazıyorum. Ama şarkılarımın her birinde, umutsuzluktan ziyade, isyan duygusu buluyorum. Bütün şarkı sözlerimde bir iletişim arzusu var gibi geliyor bana. Mesela Picasso'nun "Guernica"sını alın. O resimde görülmemiş bir şiddete rastlarsınız, sanatçının bozgununu ve öfkesini buram buram hissedersiniz. Ama insancıl bir mesajı da farketmemeye imkan yok: İnsanların korkuya cephe alarak bir araya gelmesi arzusu yayılıyor. Eğer eserin içinde bu duygular mevcut olmasa, tablo bakılacak bir şey olmaktan çıkardı: Yalnızca yıkıntılar ve cesetler. Benim şarkılarımın da aynı orantıya sahip oldukları söylenebilir.

Size besteci olma yolunu Syd Barrett'in "kaybı" mı açtı?

Onu tam olarak kimse bilemez. Ama bu durum beni dürtükledi, neredeyse kaçacak delik bırakmadı. Yazmak zorundaydım, yoksa grup biterdi. Ve istemediğim tek bir şey varsa, o da yeniden bir iş aramak, kendimi bir mimarlık bürosuna tıkılmış görmekti. Bir grubun içinde yer almak ve müzik yapmak istiyordum.

Yazdığınız ilk önemli şarkı "Set The Controls For The Heart Of The Sun"dı. Bugün baktığınızda, size çağrıştırdığı özel bir şey var mı?

O dönemde parçayı pek ahım şahım bulmuyordum. Hele ki sadece parçanın isminin olduğu satırı tek başıma yazdığımı düşünürseniz!.. Geri kalan mısraları bir Çin şiirleri derleme kitabından apartmıştım. Ama zamanla o şarkıya geri döner oldum. Bir aile kanserden ölmek üzere olan oğullarının sürekli bu şarkıyı dinlemek istediğini yazmıştı bana. Yatağında ona refakat etmesi, acılarını dindirmesi için. Böyle bir mektup almak gerçekten altüst edici. İnsan kendi kendine ancak şunu diyebilir: "Ne iyi etmişim de bu şarkıyı yazmışım." Çocukların nasıl dinlediklerini ve ne anladıklarını hiçbir zaman bilemem, demek bir şey var ki onlara geçiyor. Müziğin sihirli tarafı da bu: Sen bir ses yapıyorsun, gürültü çıkarıyorsun, herhangi biri için herhangi bir yerde, çok şey ifade ediyor.

Çeviren: ***D.B.***

26→

İyi kitap, çok okunur

YKY'nin Ocak ayındaki tekrar baskıları

Bütün Öyküleri *(4. baskı)* Yusuf Atılgan • **Mavi Saçlı Kız** *(47. baskı)* Burçak Çerezcioğlu • **O / Hakkâri'de Bir Mevsim** *(11. baskı)* Ferit Edgü • **Çığlık** *(3. baskı)* Ferit Edgü • **Eylülün Gölgesinde Bir Yazdı** *(6. baskı)* Ferit Edgü • **Okuma Uğraşı** *(6. baskı)* Akşit Göktürk • **İshak** *(2. baskı)* Onat Kutlar • **Ölümcül Kimlikler** *(10. baskı)* Amin Maalouf • **Yaşamın Ucuna Yolculuk** *(9. baskı)* Tezer Özlü • **Bir Dinozorun Gezileri** *(68. baskı)* Mîna Urgan • **Çavdar Tarlasında Çocuklar** *(6. baskı)* J. D. Salinger **Sözün Ötesi** *(3. baskı)* Akşit Göktürk • **Bir İmparatorluk Çökerken** *(12. baskı)* Cahit Uçuk • **Kültürün ABC'si** *(2. baskı)* Bozkurt Güvenç **Yüzyılın Türk Şiiri** *(2. baskı)* Haz. Mehmet H. Doğan • **Şiirler** *(3. baskı)* Ahmet Hamdi Tanpınar • **Bir Acıya Kiracı** *(5. baskı)* Metin Altıok • **İstanbul'un Tarihsel Topografyası** *(2. baskı)* Wolfgang Müller - Wiener • **Denemeler** *(4. baskı)* Francis Bacon **Pasajlar** *(4. baskı)* Walter Benjamin • **Leylâ ile Mecnun** *(2. baskı)* Fuzulî • **Ecce Homo** *(6. baskı)* Friedrich Nietzsche **Büyük Argo Sözlüğü** *(4. baskı)* Hulki Aktunç • **Modernizmin Serüveni** *(5. baskı)* Haz. Enis Batur • **Semerkant** *(24. baskı)* Amin Maalouf • **Aritmetik İyi, Kuşlar Pekiyi** *(2. baskı)* Cemal Süreya

YKY **YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ:** • İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **Internet satış: www.estore.com.tr/bulvar/yky**
YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

Four Tet

Londra'nın müzik aleminin genç yeteneklerinden Kieran Hebdan –nam-ı diğer Four Tet–, İngiliz Modern Müzik Günleri'nin elektronika gecesi vesilesiyle İstanbul'dan geçti. Hebdan'la, eski grubu Fridge'den, Aphex Twin'e yaptığı remiksten, Londra'nın meşhur kulübü Fabric'ten ve elektronik aleme dair daha bir sürü şeyden konuştuk...

] TEKNOLOJİ DEĞİL, HİSSİYAT [

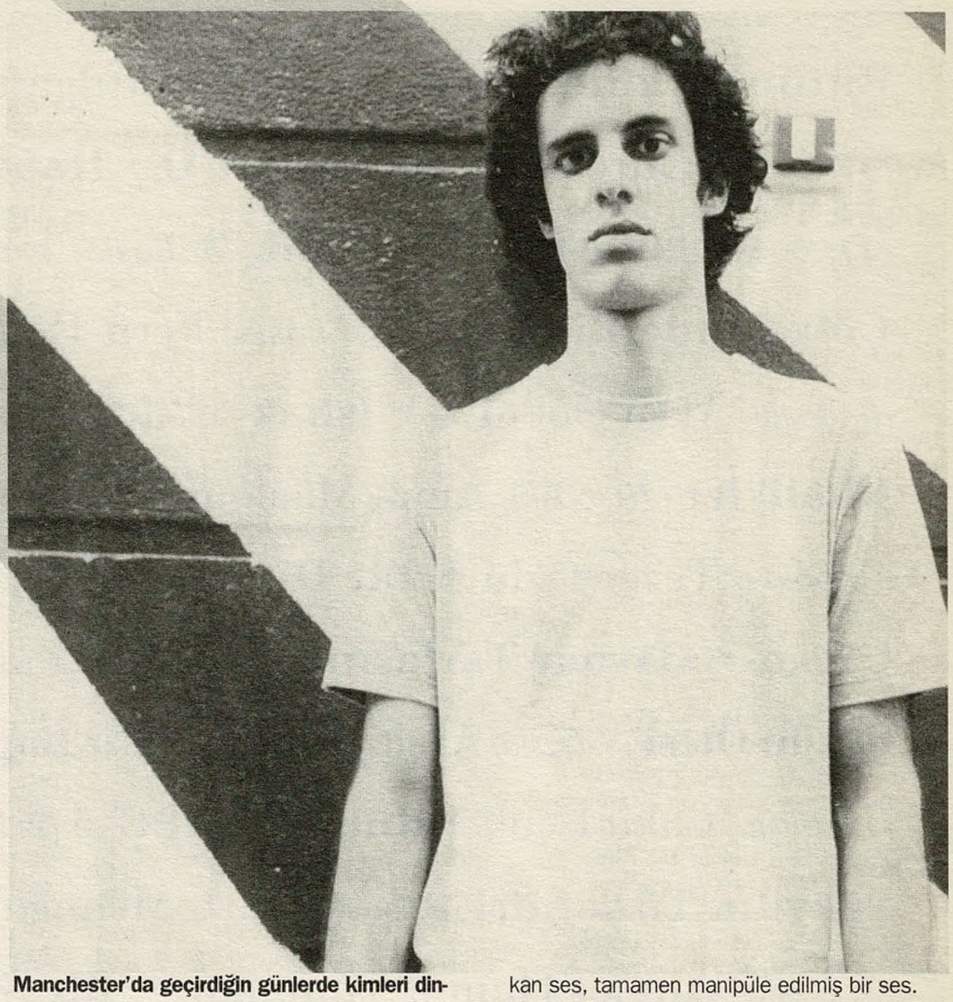

Müzik yapmaya ne zaman başladın?

Kieran Hebdan: 1990 yılıydı sanırım, 12-13 yaşlarında olmalıyım. İngiltere'deki her genç gibi ben de okul arkadaşlarımla bir şeyler tıngırdatıyordum. O zamanlar gitara sardığımız zamanlardı, sürekli Jimi Hendrix, Led Zeppelin dinliyorduk. Sonra, 15'imize geldiğimizde arkadaşlarım Sam Jeffers ve Adem İlhan'la Fridge adlı grubu kurduk. O güne kadar genelde başka grupların cover'larını çalan gruplarda bulunmuştum. Fridge'le beraber, ilk defa, insanların herhangi bir enstrümanı çalabildiği için değil, aynı müzik zevkine sahip olduğu için bir araya geldiği bir grubun üyesi olmuştum. Bütün gün oturup çalışıyorduk. Çalışmak dediğim de, bütün gün elimizde gitar, akor basıyorduk. Ama bizim açımızdan çok eğlenceli olduğunu itiraf etmeliyim.

Fridge'in hikayesi nasıl gelişti?

İlk konserimizi okulda verdik. Yanlış hatırlamıyorsam, daha çok Velvet Underground türü şeyler çalmıştık. Milletin de bayağı hoşuna gitmişti. Sağda solda çalmaya başladık. Bir gün plakçı dükkanında bir adamla rastlaşıp muhabbete daldım. Adı Trevor Jackson'dı ve plak yapmamızı teklif ediyordu. Trevor'ın teklifi o sıralarda tam arandığım fırsattı, kendisi dans müziği camiasından geldiği için yapacağımız müzik o formata daha yakın olacaktı, bunun da bizim açımızdan bir sakıncası yoktu. O zamanlar jungle yeni patlamıştı. Fabio, Goldie zamanları. Özellikle Goldie'nin çıkışını hatırladıkça hâlâ heyecanlanırım. Böylece, Trevor'ın da katkılarıyla diyelim, dans müziğine doğru yöneldik. Ama hemen belirtmeliyim ki, tek bir türe hiçbir zaman sadık kalmadık. Trevor yaptığımız plaklardan birini Gilles Peterson'a vermiş, o da beğenince Radyo 1'de yaptığı programda çaldı. Böylece o zamana kadar pek de aşinası olmadığımız acid caz aleminden de olumlu tepkiler aldık. Bir grup olarak belli bir takipçi kitlemiz vardı, şimdi de buna dans müziği aleminden katılanlar olmuştu.

Galiba o sıralarda kısa bir üniversite maceranız oluyor...

(gülüyor) Evet, üniversite maceramızın kısa sürdüğü söylenebilir. 90'ların başında üniversiteye başladık. Bu bir anlamda dağılmamız anlamına da geliyordu. Sam'le ben Manchester'a, Adem de Coventry'ye, farklı üniversitelere gittik. Artık sadece tatillerde bir araya gelip çalışabiliyorduk. Bir taraftan bilgisayar programcılığı eğitimi alıyordum. Eskisi kadar yoğun beraber olamadığımız o günlerde elektronik müziğe merak sardım. Bilgisayar programcılığı okuyordum, ama zamanımın çoğunu evde bilgisayarımın başında geçiriyordum. Four Tet projesi de o günlerin ürünüdür. Üniversitenin ikinci yılında çok önemli bir gelişme oldu; Gobeat firması bizimle çalışmak istediğini iletti. Biz de hemen okumayı bırakıp Londra'ya döndük, aldığımız paralarla kendimize bir stüdyo kurduk.

Elektronik müzik yapmakla DJ'lik arasında önemli farklar var. Herkesin sürekli dans etmesi gibi bir sorumluluk söz konusu DJ'ler için.

Manchester'da geçirdiğin günlerde kimleri dinliyordun?

Öncelikle, elektronik müzik yapan biri olarak, rave hadisesini bütünüyle ıskaladığımı söyleyebilirim. Manchester'da olduğum dönemde Hacienda efsanesi çoktan sona ermişti. Ama yine de bazı sıkı mekânlar vardı. O dönemde Twisted Nerves, Squarepusher gibi isimleri dinliyordum. Alternatif müzik yapan gruplardan Mogwai de iyi bir çıkış yakalamıştı.

Bir söyleşide organik sesleri değiştirerek tanınmayacak hale getirmekten hoşlandığını söylüyorsun. Organik seslere olan merakın nereden geliyor?

Müzik aşkımdan, özellikle de 60'ların sonuna ve 70'lerin başlarına rastlayan dönemde yapılan caz müziğine duyduğum sevgiden kaynaklanıyor. Tabii bunu söylerken amacımın bahsettiğim müziği yeniden üretmek olmadığını ekleyeyim. Organik seslerle çalışmak bana bir grupla çalıyormuşum hissi veriyor, gerçek bir enstrümandan yola çıkıyorsun, ama aslında ortaya çıkan ses, tamamen manipüle edilmiş bir ses.

Sence elektronik müzik alanında bir old school - new school ayrımı yapılabilir mi?

Böyle bir ayrım var. Ben elektronik müzikle uğraşanlar arasında oldukça yeni sayılırım. Daha önce kulağıma çalınmamış o kadar çok sıkı parça var ki. Mesela A Guy Called Gerald'ın "Voodoo Ray"ini ilk defa geçen yıl duydum. Bence muhteşem bir parça, bütün o dönemin hissiyatı parçada ifadesini bulmuş. Tabii o dönemin de genel olarak ne ifade ettiğini bilmek, öğrenmek size düşüyor, ama dediğim gibi, bu noktada da "Voodoo Ray" gibilerinin çok aydınlatıcı olduğunu söyleyebilirim. Sonuçta old school - new school tartışması son döneme ait bir şey değil, insanlar elektronik müziğe el attıklarından beri, yani 50'lerden beri sürüp giden bir tartışma.

Bugün elektronik müzik sektörüne baktığımızda house, speed garage ya da progressive house/trance gibi onlarca türle karşılaşıyoruz. Bu sınıflandırmalar hakkında ne düşünüyorsun?

Bu sınıflandırma hikayesi daha çok plak şirketlerinden, müzik basınından ve müzik mağazalarından kaynaklanıyor. Müzisyenlerin yaptıkları müzikle ilgili olarak böyle bir sınıflandırma önceliği olduğunu sanmıyorum, en azından benim yok.

Aynı zamanda DJ'lik yapıyorsun, DJ'lik müziğini nasıl etkiliyor?

Kötü! *(gülüyor)* Şaka bir yana, elektronik müzik yapmakla DJ'lik arasında önemli farklar var. DJ'likte belirleyici olan, kitlenin nasıl tepki verdiği. Yani herkesin sürekli dans etmesi gibi bir sorumluluk söz konusu DJ'ler için. Ritmde sürekli büyük zıplamalar, inişler çıkışlar olmalı. Böyle bir müziği kulüpte dinlemek harika, ama öyle bir plak da yapmak istemem doğrusu. Bazen kulüplere sıkça gittiğim dönemlerde benzer deneylere girişiyorum, sonra aradan iki-üç hafta geçiyor, yaptıklarımı dinlediğimde "aman allahım" diyorum, "ben ne yapmışım!" Kendi müziğimi yaparken kendimi daha serbest hissediyorum. DJ'lik yaparken tek derdim, insanların dansetmesi. Cuma ve cumartesi geceleri çalmayı her zaman tercih etmişimdir. Bir dönem Londra'da Fabric'te DJ'lik yaptım.

Neler çalıyordun?

Fabric harika bir klüp. Bir dönem Gilles Peterson'la beraber cuma geceleri ana odada çalıyordum. Genelde ilk on dakikada farklı sound'lardan altı-yedi şarkı çalıp kitlenin nabzını yoklarım, tepkilere göre, nasıl bir müzikle kopacaklarsa, öyle çalarım. Burada da tercihim çeşitlilikten yana. Bazı DJ'ler vardır, setin başına geçip kafayı indirir, pikapların burgacında kaybolurlar. Onlar için teknikleri çok önemlidir. Bense insanların kulübe geldiklerinde sıkı şarkılar eşliğinde dans etmek istediklerini düşünüyorum. İşte bu yüzden sete hiphop'la başlayıp, sonra garage'a dönüp, derken araya on dakikalık bir jungle sıkıştırıp, sonra ortamına göre başka bir sound'a, mesela teknoya bağlamayı severim. Fabric zaten böyle bir anlayışla yaratılmış bir kulüp, üç farklı ortamda sürekli değişik müzikler çalıyor.

Hangi DJ'leri beğeniyorsun?

Geçenlerde J Rock adında bir DJ dinledim, çok iyiydi. Her plaktan iki kopyası vardı, her ikisini de aynı anda çalıp oldukça ilginç numaralar yaptı. Numara derken yanlış anlaşılmasın, adam boş değildi, millet geberesiye dansetti. Bir de DJ Sneak adında birini dinledim. Amerikalı old school bir abi, üç pikapla çaldı gece boyunca. Bir ara Fletwood Mac bile çaldı, baktım herkes elleri havada kopuyor, kolay iş değil, adama hayran kaldım. Bunların dışında sahnede görmekten her zaman büyük heyecan duyacağım isimler, Daft Punk ve Basement Jaxx. Daft Punk'ın canlı performansını hiçbir şeye benzetmek mümkün değil, belki kendilerine bile. Olağanüstüler. Basement Jaxx ise dörtnala giden at gibi, bir an olsun tempoyu düşürmüyorlar.

Ev stüdyonda çalışmakla beraber, teknolojik gelişmelere ihtiyatla yaklaşan bir müzisyen olarak tanınıyorsun.

Evet, bu doğru. Hâlâ evimdeki bilgisayarda internet'ten indirdiğim programları kullanarak müzik yapıyorum. Burada önemli olan kendi fikirlerin; çıkış noktan sağlam olduğu sürece müzik yaparsın, aksi halde bilgisayarla oynamanın ötesine geçemezsin. Ben kendi adıma olabildiğince basit, sade bir müziğin peşindeyim. 80'lerin başında Detroit underground resistence hareketine bakınca, birçoklarının alt tarafı bir klavye ve drum machine'le tarih yazdıklarını görüyoruz. Bir anda ritmi keser, sonra aniden açarsınız, kitle kopar gider: Burada önemli olan teknolojinin bütün imkânlarını kullanmak değil, hissiyatı yakalamak.

Kısa sürede birçok remiks yaptın, başkalarının şarkılarını remikslemek senin için ne ifade ediyor?

Remiksleri bir nevi müzik endüstrisinin bilgisayar oyunu gibi görüyorum. Remiks yaptığınızda çok iyi para kazanıyorsunuz. Bu tabii remiksin satışından pay alamamanız, yani bir kere peşin ödeme yapılmasıyla da ilgili. Sonuçta başkasının şarkısını alıp kendi şarkın haline getiriyorsun. Sanatçılardan biri de bunun kaymağını yiyor. Remiks hikayesi oldukça karışık bir iş, anladığım kadarıyla remiks yaptırmak plak şirketleri için oldukça havalı bir iş. Bazı remiksleri sırf para için yapıyorum. Kendi adıma bir 12 inch yaparak kazanacağım paradan kat kat daha çok para kazanıyorum. Bunun doğal sonucu olarak da, kazandığım parayla rahatça kendi 12 inch'lerimi yapabiliyorum.

Hâlâ internet'ten indirdiğim programları kullanarak müzik yapıyorum. Çıkış noktan sağlam olduğu sürece müzik yaparsın, aksi halde bilgisayarla oynamanın ötesine geçemezsin.

Remikseleceğin şarkıları nasıl seçiyorsun?

Değişiyor. Bazen bir şarkı dinliyorum, şarkıdaki fikirler çok hoşuma gidiyor, burada böyle, şurada şöyle yapılsaydı çok güzel olurdu gibi fikirlere kapılınca yapımcı firmayı arıyorum. Mesela Cinematic Orchestra'nın bir şarkısını dinledim, çok hoşuma gitti. Ninja Tunes'u arayıp Cinematic Orchestra'nın prodüktörüyle görüşmek istediğimi söyledim. Kafamdaki fikirleri anlattım dilim döndüğünce. Meğerse telefondaki Cinematic Orchestra'nın prodüktörüymüş, hemen randevu verdi; oturduk konuştuk, sonunda remiksi yaptım. Ama bazen işler başka türlü de gelişebiliyor. Bir gün Warp Records'dan aradılar. Onuncu kuruluş yıldönümlerini kutlamak için bir albüm hazırladıklarını, kendilerine bağlı sanatçıların şarkılarından hangisini istersem seçip remikseleyebileceğimi söylediler. Kendimden geçtim tabii. Aphex Twin'in bir şarkısını seçtim. Benim yerimde kim olsa öyle davranırdı. Normal şartlarda Aphex Twin'in şarkısını remikslemem mümkün değildi, oysa her elektronik müzikçinin hayalidir bir Aphex Twin şarkısı remikslemek, en azından benim için öyleydi. Aphex Twin'in şarkısının hakkını vermeye gelince, tahminimden çok daha zor olduğunu söyleyebilirim. Şarkı üzerinde çalışmaya başladım, yaklaşık bir hafta sonra yaptıklarımı dinledim ve müthiş bir paniğe kapıldım. Aphex Twin'in şarkısının içine ettiğimden emindim. Neyse ki üç haftalık hummalı bir çalışmanın sonunda iyi bir şey çıktı ortaya, en azından utandırmayacak bir şey.

Yapımcı firmalarla aran nasıl, hangi özelliklerinden dolayı bir firmayı iyi olarak nitelendirirsin?

Sevdiğim sıkı müzisyenlerin, sevdiğim sıkı plaklarını basan firmaları beğenirim. Başka bir ölçüt yok benim için. Yapımcı firmalarla kendi ilişkilerime gelince, uzun bir mevzu bu. Genelde olumsuz bir yaklaşımım yok yapımcılara karşı. Bunun da temel nedeni, çok erken yaşlarda bu firmalarla karşılıklı oturup anlaşmak zorunda kalmam. Mesela Gobeat, Fridge olarak bizi sürekli dans müziğine yönlendirdi. Doğrudan pazar kaygısı güttükleri için yapmış değiller bunu. Firma olarak dans müziği geleneğinden geliyorlardı ve ekipleri dans şarkılarının prodüksiyonunu ve promosyonunu yapmaya daha yatkındı. Domino'yla daha seviyeli bir ilişkim oldu. Onlar benim ne yapmak istediğimi, ben de onların nasıl çalıştığını kolayca anladık. Prodüksiyonda en önemli etmen bu karşılıklı anlayış aslında. Müziğime müdahale edilmesinden hoşlanmam ama, çalıştığım firma için hüsran olacak bir albüm de yapmak istemem açıkçası.

Söyleşi: ***Alişan Çapan***

GÖNÜL KIVILCIM

Jilet Sinan

"Tanıştığımızda ben on üçündeydim, Kunt on dördünde.Kunt gündüzleri ayakkabı parlatıyor, geceleri matize çıkıyordu Elleri hamarattı, matiz işini ondan iyi bilen yoktu. Canı istedi mi enayileri uyandırmadan donuna kadar soyardı. Aslında aklı fikri okuldaydı; ama babasına kalırsa, dünyada herkesin bir işi vardı. Kunt'unki de babasının rakı parasını çıkarmak. On yaşında yüklenmişti boya sandığını omzuna... Çocukluğumuz beraber geçti Kunt'la; delikanlılığımız da. Kerhanenin de nezarethanenin de kapısını birlikte çaldık."

Gönül Kıvılcım, iyi bilmediğimiz bir dünyanın kapısını aralıyor bu çarpıcı romanında. Sokakların, sokakta yaşayanların dünyasını, onlardan birinin, Jilet Sinan'ın ağzından anlatıyor. Sert, acımasız, çıplak bir gerçek koyuyor okurun önüne. Unutulmayacak bir roman.

http://www.canyayinlari.com
e-posta:yayinevi@canyayinlari.com

CAN YAYINLARI

Herbie Hancock

İşe çocukken Mozart'la, Bach'la başladı. 1960'larda Miles Davis'le piyano çalıyordu, 70'lerde akranı Chick Corea'yla düetler yaptı, 80'lerde Marsalis Biraderlerin yolunu açtı. Antonioni'nin "Blow Up"ından Tavernier'nin "Round Midnight"ına, caz tarihinin soundtrack'ini hazırladı. Hep geleceği kovaladı: Kalfalığından bu yana funk'tan diskoya, rock'tan elektroniğe uzanan cazın usta ismi Herbie Hancock, yeni albümü "Future2Future"da manevi torunlarıyla elele caz rönesansının, akustikle elektroniğin dansının başını çekiyor. Independent ve Plastiks'den naklen: Bilge bir cazcı anlatıyor...

müzisyen değil ademoğluyum

Yeni bir füzyon albümü yapmaya ne zaman karar verdiniz? "Dis is Da Drum" yayınlanalı yedi yıl oluyor, en son o zaman hiphop'a ve acid caza takılmıştınız...

Herbie Hancoock: İşin aslı, bu yeni albümün fikir babası Bill Laswell. Onun ayakları çağdaş müziğe her zaman daha sağlam bastı. 70'lerde yaptığım eski plakların bir sürü dance prodüktörünü fena halde etkilediğini söyledi. Göğsüm kabardı, çünkü dürüst olmak gerekirse, ne o adamları, ne de müziklerini duymuştum daha önce. Benim eskiden olduğum gibi, şimdi de onlar bıçak sırtı bir noktada duruyor, nitekim ben de onların eserlerinden tamamıyla bihaberdim işte. Birdenbire, bu çocuklarla çalışmak, denemeler yapmak, sınırları yıkmak için şiddetli bir arzu duydum. Şansıma Bill bütün bu "kedi"leri tanıyor, her şey çok kolay ilerledi böylece. İlk dört gün ne yaptığıma dair en ufak bir fikrim yoktu. Genç bir arkadaşıma kabaca bir şeyler çaldım, "pekâlâ, sana yarın bir takım plaklar getireceğim" dedi. Bunlar benim için işaret fişekleri oldu.

Bu projeye girişmenizde, geleneksel caz sahnesinden sıkılmış olmanızın payı var mı?

Yok hayır, bu şekilde düşünmedim. İlginç etkileşimler her zaman hoşuma gitmiştir. Benden etkilenen insanlarla çalışmanın enteresan olacağını düşündüm sadece, hem belki bu sefer de ben onlardan bir şeyler kapabilirdim. "Future2Future"da genç insanların ürettiği bir müzik var, bu müzik popüler türlerle yakından ilişkili, ama paleti epey geniş tuttuk, benim önemsediğim de buydu. Bill, yıllardır beraber çalıştığı müzisyenleri gençlerle kaynaştırmak istiyordu. Bu insanlardaki saflık bana çok çekici geldi. Beraber çalıştığım bazı insanlar, mesela 20'li yaşlarımda birlikte çaldığım Miles Davis, genç müzisyenlere şans verdi ve korkmamaları, rahat köşelerinden çıkmaları için onları yüreklendirdi...

Sanki böylece bir daire tamamlanıyor, hem sizin, hem de dance prodüktörlerinin açısından...

Aynen öyle, zaten bu yüzden albümün adı "Future2-Future".

Albümün eskiyle yeninin, akustikle elektroniğin, gelenekselle deneyselin arasında bir köprü kurduğu söylenebilir mi?

Şeyleri görmenin sonsuz biçimi var, sonsuz miktarda perspektif geliştirilebilir, ama bunları yapabilmek için yaratıcılık gerekir. Miles'dan pek çok şey öğrendim. Aramızdaki konuşmalar sadece müzik üzerine değil, hayat üzerineymiş.

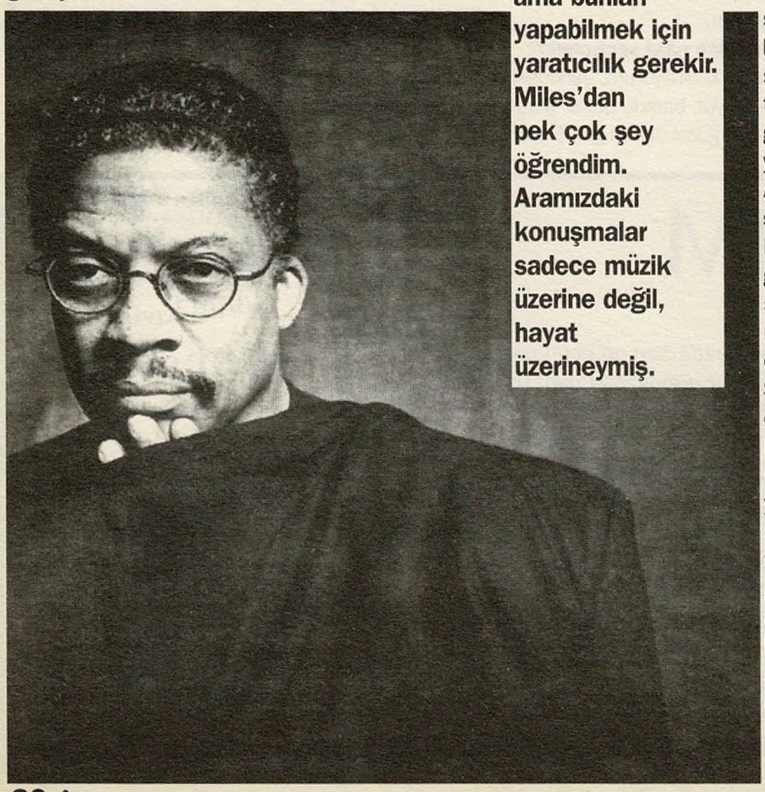

Haklısın, bu yüzden bu projede hem genç "kedi"ler, hem de emektarlar var. Eski ve yeni ekollerin bir evliliği bu. İnsanlar bu albüm üzerine değişik görüşler belirttikçe memnun oluyorum. Bu albümün bir köprü olduğu fikrine katılıyorum. Ama bir yandan da 21. yüzyılda yaşadığımız gerçeğine odaklanmaya gayret ettim. Yeni müzik nerelerde? Asıl meselem bu oldu: Geleceğin müziğini tasarlamak.

Carl Craig'in Innerzone Orchestra'yla benzer kaygılarla yaptığı çalışmadan haberiniz var mı?

Dediğim gibi, çağdaş müzisyenleri tanımıyorum, ama yapıp ettikleriyle biraz daha haşır neşir olmak planlarım dahilinde.

Albümün ilk single'ı "The Essence"ı DJ Krush, LTJ Bukem, Joe Claussell gibi son zamanların önde gelen prodüktörleri remikslemiş. Parçayı onlara emanet etmek sizin fikriniz miydi?

Sonuçlardan memnunum, özellikle DJ Krush'ın miksinden. Onları şirketten ortağım Chuck Mitchell ve Bill buldular. Söylediğim gibi, bu aleme o kadar da yakın değilim, ama albümü bitirdikten sonra iyice meraklandım, bazı hayranlık uyandırıcı prodüktörlerin izini süreceğim.

Chaka Khan "The Essence"da çok iyi bir iş çıkarmış. Onunla nasıl bir araya geldiniz?

İnsan sesini nasıl kullanırız diye Bill'e konuşurken, aklına Chaka Khan geldi. Çok iyi bir fikir olduğunu düşündüm, çünkü o da doğaçlamaya çok yatkın. Chaka'yla çalışmayı hep istemişimdir. Şansımız varmış, o da bizimle çalışmaya çok hevesliydi. Ona bandı gönderdik, sözlerle melodiyi bir anda bitiştirdi. Birkaç gün sonra okumalarını da bitirmişti. Kesip biçmeye başlayabilirdik.

Galiba misafir sanatçılardan hiçbiriyle stüdyoda yan yana gelmediniz...

Bazılarıyla tanışmadım bile. Bu yeni teknolojilerin en "cool" taraflarından bire de bu. Beraber müzik yapmak için bir arada olmanız gerekmiyor. Zaten yoğun takvimimiz buna imkan tanımıyordu.

Oysa albüm çok bütünlüklü, bir arada yapılmış gibi.

Bill'in eline sağlık. Onsuz yapamazdım. Müzisyenlerden biri gibiydi Bill, kendini post-prodüksiyonla sınırlamadı. Hassasiyet gerektiren tehlikeli bir işe giriştiğimizi biliyorduk, sanırım üstesinden geldik. Bu kıvamı yakalamak için sağ beyin lobuyla konsantre olmak gerekiyor, analitik işleyen sol tarafla değil. Bir şey düşünüyorsunuz ve anında yanıt alıyorsunuz, böyle bir duyguydu aradığım. Ayrı zamanlarda işe dahil olmuş olsak da, sanki hep birlikteymişiz hissi hakim oldu. Varlıklarını hep yanımda hissettim. Geleneksel kayıtlarda canlı çalarız, birbiriyle iletişim halinde olan bir grubun içerisindesindir. Şimdiyse, overdub'ları saymazsan, stüdyoda hep yalnızdım.

Artık hayatta olmayan bir misafir de var, Miles Davis'li yıllardan arkadaşınız Tony Williams...

Bill, bir aralar Tony Williams'ın bir albümünü yapmak istiyordu, bunun için görüşüyorlardı. Buna fırsatları olmadı, ama bu parçayı kaydedebildiler, sadece davulları ve bası. Sonra bu kayıtların bizim projeyle iyi buluşacağını düşündü. Tony'yle tekrar birlikte çalmak harikaydı. Wayne Shorter'la çalmak da aynı şekilde, harika bir durumdu.

Sadece Japonya'da bulunabilen nadir elektronik albümlerinizden "Dedication"ın ilk tekno albüm addedildiğini biliyor muydunuz?

Bill geçenlerde bahsetti; tekno dünyasının önde gelen birçok ismini fazlasıyla etkileyen bir albümmüş meğer, benim haberim yoktu. 1972'de yaptığım "Sextant" da öyleymiş. "Rockit" ya da "Chameleon" gibi parçalar olsa anlayabilirdim, ama "Sextant"a çok şaşırdım. O zamanlar kimse yüz vermemişti albüme, zaten hiç satmadı. Bir de "Rain Dance" adında bir parça vardı, sesi rastgele aksettiren bir alet kullanmıştık orada. Perdeler arasında gelişigüzel geziniyordu, beep-beep-boop-beep-boop diye. Bunun bir kısmını loop'layıp kullanmıştım. O günlerde pek de sık rastlanan bir şey değildi bu dediğim –erken bir sample diyelim. Biz eldeki malzemeyi daha fizikî şartlarla işliyorduk. Bandı oda boyunca açarsın, istediğin uçları bir araya getirir, yapıştırırsın. Artık böyle yapman gerekmiyor.

Geleneksel albümler yapan birinin bu tür yeni çalışmalarında ruh ha-

30→

leti nasıl oluyor?

Kendimi müzisyen sanıyordum, çünkü bu işi yapıyordum. Son yıllarda, Budizm sayesinde, anladım ki ben müzik çalıyorum, ama müzisyen değilim.. ademoğluyum yalnızca. Bu albümün hareket noktası buydu. Çeşitli bakış açılarını barındırmasının sebebi de bu. Çalışırken müzikal kavramlardan ziyade, yaşamsal kavramları gözettim. Bir örnek vereyim: Bill'le üzerinde durduğumuz konulardan biri, kariyerim boyunca çalışmalarımda insan sesini çok az kullanmış olmamdı. Bir müzisyen kafası, "bu albümde de biraz vokal kullanalım" derdi. Ama bu şekilde düşünmüyordum. İnsan sesine yoğunlaştım, çünkü çok çeşitli kullanımları olabilir insan sesinin. Bu yüzden albümde "akıl" üzerinde duruluyor, bu yüzden albümde "spoken word" var –Dana Bryant öncü müzisyenleri selâmlıyor, Tony Williams'ı mesela–, çeşitli şan parçaları, hatta "normal" şarkılar bile var.

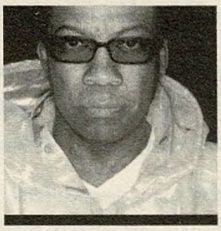

Caz çevreleri çok tutucu oluyor. Halbuki caz her zaman ilericilikle, yenilikçilikle, köşeli olmamakla ilgili bir şeydi... Belli bir şeyle sınırlanmak demek değildi caz.

Denemeler yapmak, ufkunuzu geliştirmek için belirli dönemlerde geleneksel caz normlarından ayrıldınız. Mesela 70'lerin başında Miles Davis'le olan çalışmalarınız, 80'lerde "Rockit", 90'larda "Dis Is Da Drum", şimdi de "Future2Future"...

Yeni, yol açıcı bir şeyler üzerinde çalışmadığım zaman canım sıkılıyor. Normalde bir araya gelebilecekleri düşünülmeyen şeyleri buluşturmaktan hoşlanırım. Şeyleri görmenin sonsuz biçimi var, sonsuz miktarda perspektif geliştirilebilir, ama bunları yapabilmek için yaratıcılık gerekir. Miles'dan pek çok şey öğrendim. Aramızdaki konuşmalar sadece müzik üzerine değil, hayat üzerineymiş. Bunu sonradan Budizm sayesinde kavrayabildim. Belki de en büyük ders şu: Olup bitenler kendinde iyi ya da kötü değildir; onların yapıcı mı, yıkıcı mı olduğunu belirleyen senin onlarla ne yaptığındır. Bir keresinde yanlış yerde yanlış akor basmıştım, Miles aldırış etmedi ve öyle bir şeyler üfledi ki, olay sekmeden başka bir kıvama girdi. Duyduğunun yanlış olduğunu düşünmemişti, o esnada vuku buluveren bir şey diye algılamıştı onu.

"Rockit"i yaptığınızda gelecekte klasikler katına yükseleceğini düşünmüş müydünüz?

Böyle düşünerek müzik yapmam. İçgüdülerimi izledim, bunun ne kadar yerinde olduğu da anlaşıldı, çünkü "Rockit" büyük bir hit oldu. "Future Shock"la beraber hiphop dünyasından çıkan en büyük hitler oldular. Önceden, 80'lerin başlarında ve ortalarında hiphop yeraltındaydı. Sonra birdenbire patladı, "Rockit" de iyi denk geldi. Yeni neslin önündeki kapıları açtı, DJ'leri ve prodüktörleri çok etkiledi, çünkü o ana dek bu türde yapılmış en büyük şey oydu.

Caz dinleyicilerinin çoğu sizin elektronik ilginize alışamamıştı, synthesizer'lar, çeşitli elektronik aletler neredeyse küfür addedilmişti...

Bu her zaman olur. Caz çevreleri çok tutucu oluyor, pencerelerini yeni rüzgarlara kapalı tutuyorlar. Kendilerinden saydıkları birinin yeni ufuklar aramasına tepki gösteriyorlar. Ben bu duruma alıştım, artık pek takmıyorum. Söz konusu müzik olduğunda dar kafalı değilimdir. Caz çalacağım diye ellerimi kollarımı bağlayacak bir mukaveleye imza atmış değilim. Bu yüzden "Future2Future"ı ilk elde bir caz albümü olarak görmüyorum, ama yine de caza özünü veren tavra ve ruha sahip. Caz her zaman ilericilikle, yenilikçilikle, köşeli olmamakla ilgili bir şeydi... Belli bir şeyle sınırlanmak demek değildi caz. Fakat neticede belli bir kategoriye hapsetmeden müzik diye anlıyorum ben bunu, çünkü zaten cazın mayasında hip hop, soul, drum'n'bass, spoken word gibi farklı elementler var. "Future2Future"ın çekirdeğinde doğaçlama ruhu ve kendiliğindenlik var. Bill, Carl Craig, A Guy Called Gerald ve Karsh Kale'den gelen malzemeyi çoktan biriktirmiş, Jack DeJohnette ve Charnett Moffeit'in canlı kayıtlarını bir kasette toplamıştı. Normalde Bill malzemeyi hazırlar ve bana dinletir, sonra da elimizdekini nasıl geliştirebileceğimizi tartışırız. Ama bu sefer, bana kayıtları ilk dinlettiğinde beni klavyenin başına oturttu ve kayıt düğmesine bastı. İlk defa dinleyeceğim şeyler üzerine çalmamı istiyordu, ilk tepkimi kaydedecekti. Kendiliğindenliğe çok önem veriyor Bill. Yaptığımız kayıtları dinledik daha sonra, bir melodinin, bir şarkının girişi, temeli olabilecek bir şeyle karşılaştığımızda, bütünü bunun üzerine inşa ediyorduk. Benim kayıtları yaptıktan sonra, farklı yerleri kesip edit ederek, bunun için de teknolojinin son marifetlerini kullanarak, parçalara nihaî hallerini vermeye başladık. İşler artık böyle yürüyebiliyor. Yeni teknolojiler çok ilgimi çekiyor, yeni cihazlardan, bilgisayarlardan çok hoşlanıyorum. Sadece müzikte değil, genel olarak bu şeylere ayak uydurmak istiyorum.

Caz çevresi bu albümünüzü nasıl karşılayacak sizce?

Bilmiyorum, çünkü caz çevresinin bir parçası değilim. 20'li yaşlarımdaki, New York'ta yaşadığım, hep kulüplere gittiğim zamanlardaki gibi değilim artık. Artık evde ailemle takılıyorum, Los Angeles'da yaşıyorum, çok da fazla dışarı çıkmıyorum. Bir caz kulübüne gidince de müziğin tadını çıkaramıyorum, çünkü insanlar habire etrafımı sarıyorlar, fotoğraf, imza istiyorlar.

70'lerde albümlerinizin arka kapaklarında klavye yığınları ve elektronik teçhizat arasında etkileyici pozlarınız olurdu. Bu kapaklardan ne tür aletler kullandığınızı takip ederdi insanlar. Ama bazen organik analog klavyeler yerine ucuz dijitalleri tercih ettiğinizi görmek birçok kişi üzüyordu...

Analog aletlere güvenemezsin. Devamlı bakım isterler, bu yüzden turne için uygun değiller. Ama bugün tüm analog klavyeler bilgisayar yazılımı olarak mevcut. İnanmak zor, ama aynı randımanı veriyorlar. Koca koca klavyeler ve modüler sistemler yerine her şey bilgisayarın içerisinde. Bilgisayarımda bir Rhodes sound'u var. Daha evvel dinlediğim Rhodes taklitleriyle kıyas kabul etmez. Teknolojinin neler yapabileceğini görmek şaşırtıcı.

Ya emektar Moog, ARP, Sequential?..

Moog'lar da var, AB3 Hammond org, hatta Lesley bile... Artık bu devasa aletlerin hamallığını yapmaya gerek yok. Yazılımlar yetiyor.

Albümlerinizi genellikle Verve'den yayınlıyorsunuz. Bu defa Transparent Music gibi küçük, bağımsız bir plak şirketiyle çalışmışsınız.

Transparent Music, kurucuları arasında yer aldığım küçük bir şirket, birkaç albüm yayınladı bile. Dağıtımın Avrupa ayağı zayıf olduğundan bu albümleri duymamış olabilirsiniz. Sıradan bir plak şirketi olmaktan ziyade, farklı bir yayıncılık zihniyetini yerleştirmek istiyoruz. Belirli bir anlayışı, bir yaşam tarzını temsil etmesini hedefliyoruz. Transparent Music, belirli tür ve sound'larla ilgilenen bir plak şirketi olmaktan çok, bunların üstünde bir kaliteyi hedefliyor. Yeni ifade biçimlerine açık bir yapı.

Çeviren: **Şahan Nuhoğlu**

Saklıkent
Slow Food

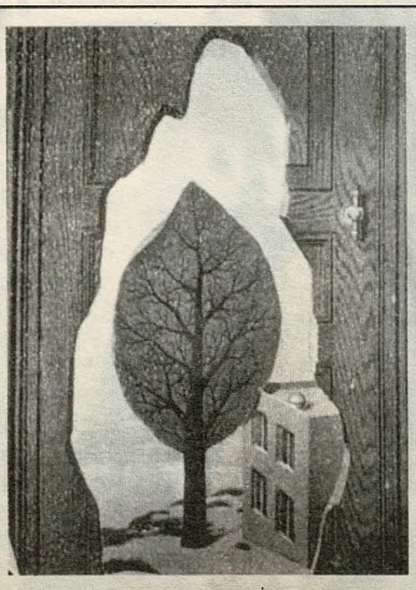

Aheste çek kürekleri
Mehtap uyanmasın

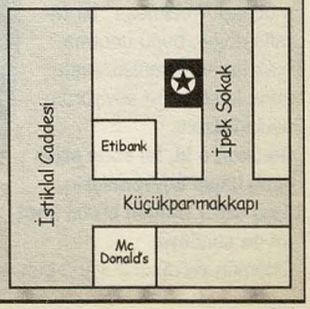

İstiklal Cad. Küçükparmakkapı İpek Sok. No: 18 Kat: 2

[Macy Gray]

2000'lerde soul'un kraliçelik payesi üç çocuk annesi, 30 yaşında bir genç kadına nasip oldu: Natalie McIntyre'a. Ya da bildiğimiz ismiyle Macy Gray'a... Nezleli vokali ve primitif orkestrasyonu sayesinde olağanüstü ilgiyle karşılanan "On How Life Is"in ardından "The Id" adlı ikinci albümünü de çıkardı geçen yılın sonlarında. (Albümün ismi bir yandan Freudyen "id" kavramına dokundururken, bir yandan da "kimlik/identity" çağrışımı yapıyor.) Geçmişi topyekûn kucaklayıp bugünlere getiren "yeni soul"cu (onun tarzına "nü-soul" da deniyor) Macy Gray MTV, VH1 televizyonlarına ve Les Inrockuptibles, Mojo dergilerine mülâkat vermiş...

Bir çizgi film karakteri

Albümün adından başlayalım. Niye "Id"?

Macy Gray: İd, düşünmeden ve içgüdülerinizi ayarlamadan önce yaptığınız şeydir. Gerçekten ne hissettiğinizi ve buna göre davranırsanız başınıza neler geleceğini gösterir. İçinden kendini bir uçuruma atmak istersin ve bunu yaparsın: İşte id budur. Albümün geneli, benim kendi id'imle ilgili. Çocukluk döneminizi hatırlıyor musunuz? Hani doğruyla yanlışı ayırt etmeyi, mantıksal bir zincir dahilinde düşünmeyi henüz öğrenmediğiniz dönemi? Ne kadar çılgın olduğunuzu, hayatın ne kadar eğlenceli olduğunu ve her an kendinizle ilgili ne kadar çok şey öğrendiğinizi düşünün. İnsanlarla ilgili her an yeni bir keşifte bulunduğunuz ve her insanın size farklı tepkiler verdiği bir dönem. Sadece içinizden geleni yapıyor ve doğru davranmak ya da kabul görmek gibi kaygılar taşımıyorsunuz.

Peki bu diyarlara uzanma fikri nasıl doğdu?

Almanya'daydım. Bir arkadaşıma o gün başımdan geçen bir olayı anlatıyordum. O da bana "tepeden tırnağa id'sin" dedi. Bu benim karar verip çevirdiğim bir düğme değildi elbette. Zaten orada duruyordu. Müzik de bundan ibarettir zaten. Tamamen otomatik! Seversin ya da sevmezsin. Müzik bir tür id'dir; evcilleştirilemez.

Şarkılarda En çok kullandığın sözcük "freak"; bir de "Freak Like Me" diye bir şarkın var. Kimdir "freak" sence?

"Freak" insanın kendine sakladığı şeyi temsil ediyor. Büyüdükçe bir kontrol sistemi geliştiriyoruz; başkaları tarafından kabul edilmek, iyi bir iş bulmak, ya da annelerle arayı iyi tutmak için bazı şeyleri kendimize saklamaya başlıyoruz. Ama herkes, mutlaka "freakness" bir tarafla doğar, bunu unutmamak lazım. İnsanlarda işte bunu keşfetmeyi seviyorum, sakladıklarını.

Görünen o ki, bu sefer stüdyoda kapıp koyvermişsin. Ama diğer yandan bütün kontrol de sendeydi.

Albümün prodüktörlüğünü ben ve Daryl Swann yaptık. Daha sonra devreye Rick Rubin girdi. Beni ve köklerimi çok daha iyi ifade eden bir albüm oldu. Başımda ne yapmam gerektiğini söyleyen biri yoktu.

Bu albüm "On How Life Is"den daha karmaşık bir albüm. Ama bir yandan da daha funk. Bu nasıl ortaya çıktı?

Çünkü kendimi daha funk ve özgür hissediyorum. Zaman sınırımız yoktu, elimizden geleni ardımıza koymadık... Konserlere kadar hiç yolculuk yapmamıştım. Bir gün okyanusu aşacağım aklıma gelmezdi. Avrupa'da bir sürü farklılıklar, Amerika'da olmayan şeyler keşfettim. Avrupa'ya gitmemiş olsaydım, "The Id"de yer alan bazı şarkıları asla besteleyemezdim. Paris'te Champs-Elysées'deki Virgin Megastore'da benim için çok önemli bir olay yaşadım. Bir öğleden sonra oraya gitmiştim. Bir tekno DJ'i set yapıyordu ve ortalık, deliler gibi danseden, zıplayan insanlarla doluydu. İşte o gün şunu anladım: Müzik öğleden sonra saat 2'de bir plak dükkanının içinde insanları kendinden geçirebilecek bir güce sahip. Nedenini tam olarak açıklayamıyorum ama o an, albümümün gerçekleşmesi açısından çok önemli oldu. Bende insanların başka bir tepki göstermeleri isteğini uyandırdı, bir partiye giderken benim CD'mi de götürmelerini...

Rick Rubin'le çalışmaya nasıl karar verdin?

Albümün yüzde 75'ini tamamlamıştık. Elimizde bir şarkının 28 farklı geri vokal kaydı ve bir başka şarkının 12 makara kaydı vardı. Çıldırmak üzereydik. Elimizde toplam 1000 adet kayıt vardı. Rick her şeyden önce bir "usta"dır. Geldi ve işe el attı. Onu biraz tanıyordum, bu yüzden işe dahil olması beni heyecanlandırdı. "Bu şarkıda John Frusciante'yi istiyorum" diyordum, tek telefonla işi bağlıyordu. "Billy Preston'ı istiyorum" diyordum, ayarlıyordu. Oda servisi gibiydi. Müzik dünyasının tamamına ulaşabilen ve herkes tarafından saygı gören nadir insanlardan biri Rick.

İlk albümün "On How Life Is?"in yapım süreci nasıldı peki?

Tam bir ay süreyle Hollywood'da Paramount stüdyolarına kapanmıştık. Ben ve şarkı yazarı iki dostum: Jeremy Ruzumna ve Darryl Swann. Her allahın günü sadece şarkı yazdık. Bir ayın sonunda elimizde 18-19 şarkı vardı. Ardından bir ay prodüktör aradık ve sonunda Andy Slater'la tanıştık. Onunla birlikte stüdyoya girdik. Bizim ilk kayıtlarımızın birçoğunu aynen kullandı. Sonra kendi ekibini çağırdı. Mellotron'lar, chamberlin'ler ve adını bilmediğim bir sürü garip alet. Şarkıların içine çılgın sesler ekledik. Dört-beş ayı stüdyoda geçirdikten sonra bir ay da miksle uğraştık ve toplam altı ayda albüm hazır oldu.

Müziği bir kariyer olarak seçmek ne zaman aklına düştü?

Müzikle ilgili ilk bağlantım anne-babamın plakları. Evimizde hep bir sürü insan olur ve hep müzik dinlenirdi. Müziğe ilk tutkum böyle başladı. Müzikle ilgili ilk anım: Sly Stone'un "Everyday People"ı, daha dört-beş yaşlarındaydım. Annemin en sevdiği şarkıydı, ve sürekli o dinlenirdi. Daha sonra çok fazla müzik dinler oldum ve çalmaya da başladım. Ama üniversite dönemine kadar sesim girmemişti işin içine... Gerçi, yedi yaşında piyano dersleri almaya başladım. Annem tam yedi yıl boyunca beni bu derslere sürükleyerek götürdü. Sonra senaryo yazarlığı okumak üzere sinema okuluna gittim. Orada Rich adında, müzik bölümünde okuyan bir çocukla tanıştım. Yurt odasında dört kanallı bir kayıt aleti ve her türlü enstrümanı vardı, ama şarkı sözü yoktu. İyi şarkı sözü yazamadığını söylüyordu. Benim aram da yazıyla iyi olduğu için, sırf eğlencesine ona şarkı sözü yazmaya başladım. Birlikte takıldık ve arkadaşlarımız bize eşlik etti. Bir şarkıyı kaydederken şarkıcı gelmediği için ben söyledim ve sesimi beğenip şarkıyı öyle bıraktılar. Sonra bu şarkı elden ele dolaşmaya başladı. Bir caz grubunda çalan çocuklardan biri bu şarkıyı dinleyip beni gruba davet etti. Otellerde çalıyorlardı ve ben de böylece müzik işinin içine girmiş oldum.

Bir arkadaşım bana "tepeden tırnağa id'sin" dedi. Müzik bundan ibaret zaten. Tamamen otomatik! Seversin ya da sevmezsin. Müzik bir tür id'dir; evcilleştirilemez.

Sen sinema bölümünden mezunsun. Bir senaryo yazmakla şarkı yazmak arasındaki fark nedir?

Her hikayenin bir başı, ortası ve sonu vardır. Senaryoda bu hikayeyi anlatmak için iki saatin vardır. Bir şarkıdaysa sadece üç-dört dakikan. Şarkıda kafiye bulman gerekir, senaryoda buna

32→

gerek yok. Tabii bunlar benzerlik sayılmaz. İşin aslı şu: Niyetiniz bir hikaye anlatmaksa, ikisinde de yapı aynıdır. Hikayeyi bir yerden başlatırsınız, ortasına gelirsiniz ve bitirirsiniz.

Macy Gray gerçek adın mı?

Hayır.

Nerden buldun?

Macy Gray, babamın çok sevdiği bir arkadaşının adıydı. Bu yaşlı adam bizim kapı komşumuzdu. Herkes ona isim ve soyadıyla hitap ederdi. "Macy" ya da "Bay Gray" demezler, "Macy Gray" derlerdi. Bu yüzden ismi aklıma kazındı. Gerçek ismim o kadar uzun ve sıkıcı ki, benle konuşmak bile istemezsiniz.

Aynı dönemdeki komşularından biri de Brian adında bir çocukmuş. Nam-ı diğer Marilyn Manson!

Evet, kendisiyle tanışmıyorduk gerçi ama, bizim sokaktan çıkan iki tipe baksanıza!

Sonra özel okulda yatılı okumuşsun. Bol bol beyaz müzisyen de dinlemiş olmalısın orada...

Hem de nasıl! Hudson, Ohio'daki o okula gittiğimde 14 yaşındaydım. Azınlık nüfusu çok düşüktü. Bir Asyalı öğrenci vardı. Latino hiç yoktu. Geri kalan bütün beyazlar zengin kesimden geliyorlardı. Oda arkadaşım, Stevie Nicks ve John Cougar Mellencamp hastasıydı. Benim radyom olmadığı için sürekli onun radyosundan rock-'n'roll dinlemek zorundaydım. O zamanlar etraftaki müzik çeşitliliğinin farkına vardım ve sevdim diyebilirim. Kendimi Rolling Stones plakları almaya giderken buldum.

Céline Dion dinlerken hep aynı aşktan bahsettiği hissine kapılıyorum. Ben her zaman aşık değilim ve Céline Dion'u da pek inandırıcı bulmuyorum.

Kafamdaki kategorilerden kurtuldum ve iyi müzik-kötü müzik ayrımı yapmaya başladım. Beyaz ya da siyah farketmez, iyi olanı seçip aldım. Benim sırrım, bütün müzik türlerini dinlememde yatıyor. Bütün zamanların en sevdiğim grubu Nirvana; benim üzerimde çok büyük etkisi olmuştur. Ama hiphop'a da bayılıyorum. Bütün bunlar benim müziğimde, kendi "freakness"ımla karışıyor. Yaptığım işin kilit noktası bu işte. Bir sürü müzisyen tamamen kendilerine kapanıyor, yaptıkları müzik türünden başka müzik dinlemiyorlar. Bence gerçek müzisyenler, hangi tür olursa olsun müziği severler. Ve bir müzisyenin yapabileceği en iyi şey de etkilenmeye açık olmaktır.

O yaşlarda çocuklar senin sesinle dalga geçiyorlarmış, doğru mu?

Önce o zamanki halimi tarif edeyim: Uzun boylu, sıska, koca kafalı, koca ayaklı ve incecik sesi olan bir kızdım. Bronşitim olduğu için burnum sürekli kızarıktı. Yani çizgi film karakteri gibiydim. İşte bu yüzden kendimi yazmaya verdim. İnsanlarla konuşmak yerine eve gidip onlara mektup yazıyordum... Bu tipim sayesinde iyi bir yazar oldum diyebilirim. Ama şunu da söyleyeyim, bence iyi bir şarkı sesle başlar. Parçanın ilgimi çekmesi için vokali duymam gerekir. Şarkıcıya kilitlendikten sonra, müzik, mesaj, gerisi önemsizdir. Prince'in büyük bir hayranıyım. Bence asla kötü bir şey yapamaz, çünkü müthiş bir sesi var. Aynı şey Bob Marley için de geçerli: Bütün bir gün boyunca, kendi kendime şarkının güzel olup olmadığını sormadan albümlerini dinlediğim olur. Önemli olan sesini duymam.

Akranların gibi rap'e hevesin olmadı mı?

Hiphop'u ilk keşfettiğimde onu bütünüyle içimde hissettim. Çünkü hiphop yapanlar arkadaşlarım gibiydiler, benim gibiydiler. LL Cool J ortaya çıktığında tam bir ahbap gibiydi. Hiphopçular ulaşılabilir insanlardı. Sokağa çıkarken onlar gibi giyinebilirdiniz, ama kim Michael Jackson gibi giyinebilirdi ki? Hiphop tam da hayatıma benziyordu, hiçbir fazlalığa kaçmadan. Céline Dion dinlerken hep aynı aşktan bahsettiği hissine kapılıyorum. Ben her zaman aşık değilim ve Céline Dion'u da pek inandırıcı bulmuyorum. Halbuki hiphop gündelik hayatın bir parçası. Ben kendi adıma, müziği bu ruhiyatla yapmaya çalışıyorum. Ama rap olmadan. Çünkü cidden beceremiyorum, denedim ama olmadı.

Sinemaya olan ilgin hâlâ devam ediyor mu?

Evet, fırsat buldukça bir senaryo üzerinde çalışıyorum.

Hikaye ne?

Bir aşk hikayesi. İyi bir hikaye.

En sevdiğin film türü aşk filmleri mi?

İnsanlarla ilgili filmleri severim. Suç filmlerini de severim.

"Training Day" filminde oyunculuğa da soyundun. Filmdeki karakter nasıl biri?

Tam bir getto kraliçesini oynuyorum. Sevgilim bir torbacı. Polis evi basıyor ve onu arıyorlar. Ama bunlar kötü polis ve asıl niyetleri arka odada sakladığım paraları bulmak. Bütün komşuları polislere saldırmaya çağırıyorum. Çılgın akrilik ojelerim var ve üzerimde pembe Versace bluz. Kıyak bir tipim anlayacağın. Oyunculuk birkaç günlüğüne eğlenceli, ama kariyer olarak asla yapamazdım.

"On How Life Is?"in yarattığı patlamadan sonra kendini nasıl hissediyordun? Müzik dünyasının yeni dahisi olmak nasıl bir duygu?

Bütün o patlama yaşanırken biz turnedeydik, bu yüzden aynaya bakıp ne kadar muhteşem ve dahiyane bir insan olduğumu takdir etme fırsatım olamadı.

Sesinin yanısıra şarkı yazarlığın da tamamen kendine has. Hatta şarkılarının seksi olduğu, hem de çok seksi olduğu konusunda herkes hemfikir.

Seks günlük hayatın bir parçası. Kadın olduğun için bundan korkmanın bir anlamı yok. Genç bir kızken sana duygusal bir karakterin olması gerektiği ve seksten bahsetmemenin yerinde olacağı öğretilir. Bu yüzden bacağını kırar oturursun, ama gerçekte her sabah uyandığında ilgiye ihtiyacın olduğunu farkedersin. Bu senin bir parçandır. Eğer kadın ve seksle ilgili bu kadar çok tabumuz olmasaydı, kadınların kafaları, ilişki içindeki yerleri konusunda daha az karışırdı.

Sesinin farklı rengi, insanların senden bahsederken en çok vurguladığı şey. Sence stüdyo kusursuzluğuna sahip diva'lar döneminde Macy Gray iyi bir zamanlamayla mı geldi?

Kesinlikle inanıyorum ki, müziğin bana ihtiyacı var. Şöhretin bana ne getirip ne götürebileceğini öğrendikten sonra, onu kaybetmek istemiyorum. Sadece istediklerini söylemek ve yapmak için de müzik çok iyi bir bahane. Çok fazla insanın müziğimi dinlemesini isterim, çünkü müziğimin onlara farklı, ufuk açıcı bir şeyler katabileceğine inanıyorum. İnsanlar şarkılarımı duyduklarında bağırmaya, dansetmeye başladıklarında, iyi bir şey yapmış olduğumu düşünüyorum. Çok basit aslında: Müziğimi, kendimi anladığımdan daha iyi anlıyorum. Müziğimi o kadar derinden hissediyorum ki, bir vagonun peşine takılmam gerekmiyor, Macy Gray'i bir sanatçı yapan her şeyi biliyorum. Ne yöne gittiğimi biliyorum.

Çeviren: ***Ogan Güner - Alican Tayla***

[New Order]

80'lerin "iyi şeyler"inden biri de New Order'dı. Ian Curtis'in 80 mayısındaki intiharından birkaç ay sonra Joy Division "Yeni Düzen"e geçti, punk tavrına sadık kalarak, Kraftwerk'in izinde danslı, rock'lu bir yol tutturdu... Manchester sound'a varan tüneli kazan da onlardı. Sonra dağılma; Electronic, The Other Two, Revenge, Monaco gibi kollara ayrılma ve nihayet 2001'in sonlarında "Get Ready"yle geri dönüş... New Order'cılar öykülerini Les Inrockuptibles'e anlatıyor...

BÜYÜK ÇELİŞKİ

yaş kırkbeş

Ne aradığımıza dair çok kesin bir fikir vardı kafamızda: Geçmiştekine kıyasla daha brüt, daha az dans ve daha az cilalı bir sound.

1994'den beri ilk turneniz; konserlere nasıl bir ruh haliyle çıktınız?

Peter Hook: Dürüstçe söylemek gerekirse, hep bu anı bekliyordum. İki yıl önce, birkaç konser için tekrar birlikte sahneye çıkmıştık. Hakiki bir turneden çok, şovumtrak şeylerdi bunlar. Epey gergindik, çünkü o sıralar birlikte takılmıyorduk hiç. Sahnede yeniden Joy Division parçalarını çalmak bize acaip iyi geldi; Ian'ın (Curtis) ölümünden beri böyle bir şey yapmamıştık. Yeniden grup kimliğine bürünmek için buna ihtiyacımız varmış. Ama eğer 15 yıl önce olduğu gibi yine aynı adrenalin yükselmesini yaşamasaydık, bugün tekrar sahneye çıkmanın hiçbir anlamı olmazdı.

1993'deki "Republic" albümünün ardından yaptığınız turneden nasıl anılar kaldı geriye?

Hook: Her şeyden bıktığımız, hiçbir şeyi sevmediğimiz bir dönemdi; kendi albümlerimizi, kendi konserlerimizi bile sevmiyorduk... Turneler her zaman çok da eğlenceli geçmiyor: Yolculuklar, oteller, soundcheck'ler... Özlemini duyduğumuz tek bir şey vardı: Birlikte bestelediğimiz parçaları çalmaktan zevk almak. Bu kadar basit. Önceki turnelerimizde, konserlerden sonra her akşam dışarı çıkıyorduk: Bir kulüpten ötekine derken, otelde son bir kadeh ve tekrar uçağa binme vakti geliyordu. Bu haftalarca böyle sürdü ve bizi mahvetti. Alkol, uykusuzluk; sonunda hepimiz kafayı yedik.

Barney Sumner: 15 yıl önce, Aerosmith'cilerin konserlerden sonra bir fincan çay içip uyumaya gitmelerini aklımız almıyordu. Şimdi, niçin böyle davrandıklarını gayet iyi biliyoruz... *(gülüşmeler)*

"Republic"in çıkışından sonraki ruh haliniz nasıldı?

Sumner: O albümün kayıtlarını tamamlamış olmamız bir mucize, çünkü tam mânasıyla çökmüş durumdaydık. Grup içindeki hava nefretlikti; müzik dışında birçok sorun vardı. Plak şirketimiz Factory'nin sadece kasasındaki açığı kapatmak için bize bir albüm yapmayı teklif ettiğini düşünüyorduk hepimiz. Üstümüzdeki baskı elimizi kolumuzu bağlıyor, bizi tamamen paranoyaklaştırıyordu. "Republic"in ardından çıktığımız turneden sonra, içim tamamen boşalmış gibiydi. Arzu ettiğim şeyleri değil, benden istenenleri yapıyordum, hiçbir yerde kendimi oraya ait hissetmiyordum. Sigortalarım atmıştı. İçinde bulunduğumuz durumla grubun öteki üyeleri arasına mesafe koyabilmem ve sükûnete kavuşabilmem tam iki yıl aldı.

Tarihî plak şirketiniz Factory'yle ilişkiniz nasıl bu noktaya gelecek kadar bozuldu?

Sumner: Kasalarına biraz para girmesini sağlayanın bir tek biz olduğumuzu farkettik, öte taraftan paralar savruluyordu. Happy Mondays'e, La Barbade'a gidiyordu, kilolarca esrar için para veriliyordu. Bize gelince, ortada daha tek bir şarkı yokken müthiş pahalı bir stüdyoya kapatılıyorduk. Üstüne üstlük, ortağı olduğumuz Manchester'daki Hacienda kulübü de bize çok pahalıya mal oluyordu. Bir hafta maliyeye bir milyon veriyorsun, ertesi hafta vergilere beş milyon gidiyor. Feci yıkıma uğramıştık, tam mânasıyla bunalımdaydık. İçimizden tek bir şey geçiyordu: Her şeyi terketmek.

Grubun tehlikede olduğunu ne zaman farkettiniz?

Sumner: Yaratıcılık açısından, Factory dönemi bizim hakikaten altın çağımızdı. Mutlak bir sanatsal özgürlüğe sahiptik. Fakat, grubun varlığıyla ilgili maddî sorunları halletmekte zorlanırken, kendimizi birden işadamları gibi bulduk. Çok daha önceden işlerin bu kısmını üstlenecek birini bulmalıydık. Bağımsızlığımızın bedelini çok pahalıya ödedik.

Hook: "Republic"in kayıtları sırasında, korkmaya başladık: Tam müziğe yoğunlaşacağımızı sandığımızda, her seferinde, hesap kitap işleriyle uğraşmamız gerekiyordu. Öylesine can sıkıcı bir hava oluşmuştu ki, herhangi bir bahane ortadan kaybolmak için yeterliydi. Onun için de turne biter bitmez, derhal birbirimizden uzaklaştık. Bütün köprüleri attık. Yine de herkes kısa süre içinde tekrar çalışmaya koyulacağımıza inanıyordu. Bunu yapmazsak kendimize haksızlık edeceğimizi söylüyorlardı, çünkü hiçbirimizin solo projesi New Order düzeyinde değildi. Zamanla sadece iyi anılar kaldı hafızamızda. Çünkü New Order bir aileydi. Fazla müşkülpesent, fazla mütehakkim, ama bir aile sonuçta.

Nasıl oldu da 1998'de kimse sizin adınızı bile duymazken tekrar birlikte sahneye çıkmaya karar verdiniz?

Hook: Öfkemiz dinmişti ve bütün sorunlar nihayet çözülmüştü. New Order'da, başka hiçbir yerde bulamadığımız bir simyanın olduğunu kabul etmek durumundaydık. Bunun kaybolduğunu kimse ispatlayamazdı; birbirimizden müzikal nedenlerle ayrılmış değildik. Menejerimiz Rob çok belirleyici bir rol oynadı. Gözlerimizin açılmasını o sağladı. Birbirimizle doğrudan bir temasımız kalmamıştı; beş yıl içinde konuşsak konuşsak en fazla üç kere telefonda konuşmuşuzdur. Rob aracılık yapmaktan usanmıştı ve bir buluşma ayarladı. Barney, Stephen ve Gillian'la karşılaşma fikri beni dehşete düşürüyordu. Beş dakika bile geçmedi ki, hepimizin bu anı beklediğini farkettik. Kendiliğinden müzik hakkında konuşmaya başladık ve arzumuzu sınamak için yeniden konser vermeye karar verdik. Çok önemli bir şey oluyordu; aşağı yukarı on yıl içinde ilk defa, hepimiz orada olmayı arzu ediyorduk. 1998'de tekrar sahneye çıktığımızda, ilk defa bir konser sırasında kendimizdeydik. Alkol, geçmişte, grup içinde o kadar çok gerilime yol açmıştı ki, o gün kimse korkusunu bastırmak için kafayı bulmaya kalkmadı. Konserler müthişti, yeniden hayata döndüğümü hissettim. Kendimi genç hissettim. Derken, yeni bir albüm kaydetme fikri doğal olarak gelişti.

Sumner: Sakınımlı davranmak istiyorduk. Konserlerden sonra, yeniden şarkı yazmaya karar verdik. Hiç kimse uzun vadeli projelere kalkışmak

bakınız

Barney Sumner, otuzbeşinci sayımızda Chemical Brothers'la birlikte Roll sayfalarındaydı.

"Yaratıcı doku insan vücudunun zamanla kırışmayan bir yanı. 20 yıl önce ne kadar titiz, ne kadar heyecanlı idiysem, şimdi de öyle. Şarkılarla benim aramda bir kaçıp kovalamaca var, onları ebelemek istiyorum." (sayı 35, eylül-ekim 99)

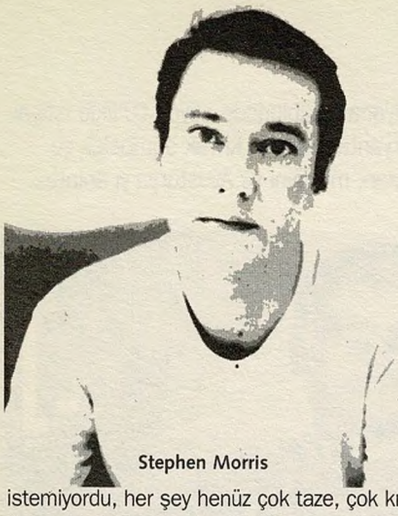
Stephen Morris

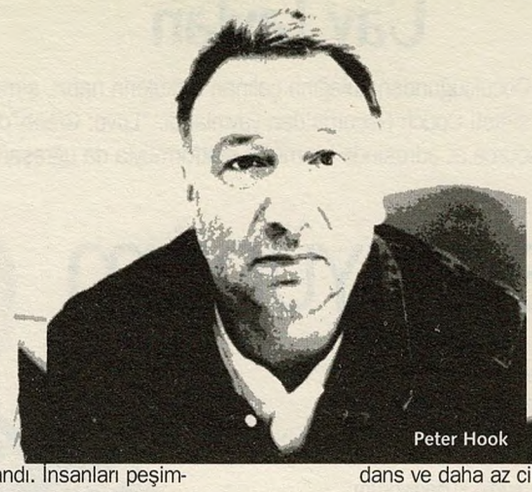
Peter Hook

Barney Sumner

istemiyordu, her şey henüz çok taze, çok kırılgandı. İnsanları peşimden çekiştiriyormuşum gibi hissetmek istemiyordum artık. Kişi olarak birbirimize saygı duymayı, birbirimizi dinlemeyi, birbirimizi sevmeyi yeniden öğrendik. Yine mutsuz olmak istemiyorduk.

Müzik yapma konusundaki fikirleriniz değişmiş miydi?

Hook: Dış dünyanın müzik yapma tarzımızı etkilediği tek sefer, "Blue Monday"i bestelediğimiz zamandır. O dönemde, Londra'da, sürekli kulüplere takılıyorduk. O kültür sound'umuzun rengini soldurdu. Yazmak çok mahrem bir şey. Müziğimizi dünyayla ilişkimiz belirledi hep. 24 yıldır birlikte müzik yapıyoruz; yaşamadığımız şey kalmadı, bütün hallerden, durumlardan geçtik. Tek endişemiz, şimdiki yaşımıza geldiğimizde, hâlâ iyi müzik yapabilecek olup olmayacağımızdı. "Get Ready"nin kaydı bütün bu endişeleri sildi attı. Bugün New Order dinleyenler 15 ila 45 yaş arasındaki insanlar. Kısacası, henüz tarihe karışmış değiliz.

Chemical Brothers'çılar gibi müzisyenlerin sizden etkilendiklerini söylemiş olmaları da sizi rahatlattı mı?

Hook: En önemlisi, insanların hâlâ bizimle çalışmayı arzu ettiklerini öğrenmemiz oldu: Prodüktör Steve Osborne, Smashing Pumpkins'den Billy Corgan, Primal Scream'den Bobby Gillespie, Chemical Brothers... Birbirinden bu kadar farklı insanlar için New Order'ın hâlâ bir anlam ifade ettiğini görmek bize güven verdi.

Sumner: Benim açımdan en ilginç işbirliği, gerçekleşmemiş olandı. Moby'yle çalışmak istiyorduk, çünkü onun izlediği yolun bizim New Order'la katettiğimize çok yakın olduğunu düşünüyorduk: Punk, tekno, sonra da dans müziği. Maalesef, onunla hiç karşılaşma fırsatımız olmadı.

Bir prodüktörde aradığınız özellikler nelerdi?

Hook: Daha önce yapmış olduklarını inkâr etmeden, New Order'ın yeni bir müzikal kimlik inşa etmesi gerekiyordu. Ne aradığımıza dair çok kesin bir fikir vardı kafamızda: Geçmiştekine kıyasla daha brüt, daha az dans ve daha az cilalı bir sound. Steve Osborne'la temas kurduk, onun Suede'le ve Placebo'yla yaptığı işlere hayran kalmıştık. Buluştuğumuzda, birlikte çalışmanın onun da gönlünde yattığını görmek güzel bir sürpriz oldu: New Order'ı dirilten adam olmak istiyordu. Istırabımızın ne olduğunu hemen anladı, dizginleri ele aldı. Çok coşkuluydu, saat kaç olursa olsun, kafasında yeni fikirlerle kapımızı çalıyor, bizi nefes aldırmadan çalıştırıyordu. Sanki 45 yaşında değil de, 17 yaşındaymışız gibi davranıyordu. Eski reflekslerimize kapılmaktan, eski başarılı formüllere yaslanmaktan çok korkuyorduk. Tuhaf bir şekilde, ileri gitmek için, her şeye ta en baştan başlamak, Joy Division'a, basit yapılara dönmek ihtiyacını hissettik. Steve Osborne, New Order'ın müziğini yeniden bulması için her birimizin kendi enstrümanımıza hakim olmamız gerektiğini anladı. Uzun süreden beri ilk defa, gayet fizikî bir çalışma içine girdik, makineler ikinci planda kaldı.

Eski başarılı formüllere yaslanmaktan korkuyorduk. İleri gitmek için, her şeye ta en baştan başlamak, Joy Division'a, basit yapılara dönmek ihtiyacını hissettik.

Sumner: Eskiden, kayıtları bitirdiğimizde mutlu olurduk, şimdiyse kayıtlar esnasında mutluyduk. Yaşlandıkça, müziğe başlamadan evvelki ressamlık reflekslerime döndüğümü farkettim. Grubu ilk kurduğumuz zamanlarda, kayda başlamadan evvel, etrafımızda olup bitenlere nüfuz etmek için tonlarca albüm alır, kulüplere takılırdık. Yaratıcı sürecin başlangıcıydı bu. Bu sefer tam tersi oldu: Birbirimizden uzak geçirdiğimiz bu uzun zaman zarfında içimizde uyuyan müziği nihayet dışarı çıkarabildik.

Başka bir albüm yapmayı düşünüyor musunuz?

Grubu ilk kurduğumuzda, 30 yaşında öleceğimizi düşünüyorduk. 30 yaşına geldiğimizdeyse, kendimizi hâlâ 17'sinde gibi hissediyorduk. 45 yaşına gelip de bir rock grubunda olmak, kendini yaşlı hissetmemenin en iyi yolu bence. Halbuki rock aleminde ve endüstrisinde yaşlılık imajına tahammül edilmez. Hayatımda gördüğüm en büyük çelişki bu.

Çeviren: **s.i.**

SOHO
SUPPER CLUB
restaurant bar lounge

14 Şubat
SevgiliSİZler Günü
SINGLES PARTY
(kırık kalpler, şendullar, müzmin bekarlar, loser`lar !!! gelin belki birini bulursunuz.)
tüm "hit"ler, slowlar bile...

Nefis dünya yemekleri ve eğlence bir arada. Ye iç gül oyna.

salı: FUNKY BOOTY 5 & 19 ŞUBAT 70's + 80's hits
SOUL-HO 12 & 26 ŞUBAT Hip hop+ R&B
DJ FRESH B & ROXANNE
çarş: YO-YO LatinFunkJazzHouse
perş: GROOVE Electronic Extravaganza
DJ SARP KAYALI from Los Angeles
cuma: PLUSH Thank God It's Friday
ctsi: G-SPOT Erotic Grooves

hergün 12.00 - 04.00

Meşelik Sokak No: 14 Taksim
Tel: 0212 245 0152
soho@sohoistanbul.com

Cay Taylan

Cay Taylan 21 yaşında, bir gurbetçi çocuğu. Çocukluğundan kulağına çalınan türkülerin nabzı, şimdi Viyana kulüplerinde atıyor. DJ'likle iştigal eden Taylan'ın ilk EP'si Dzihan & Kamien'in şirketi Couch Records'dan yayınlandı: "Love: Green"de oryantal havalar, kıvrak dümbelek ve dikbaşlı bir ambient groove'u var. Vitamine-source.at adresinde bir müzik platformuyla da uğraşan Taylan, müziğini ve Avusturya'yı anlattı...

TÜRKÜLERLE BÜYÜDÜM

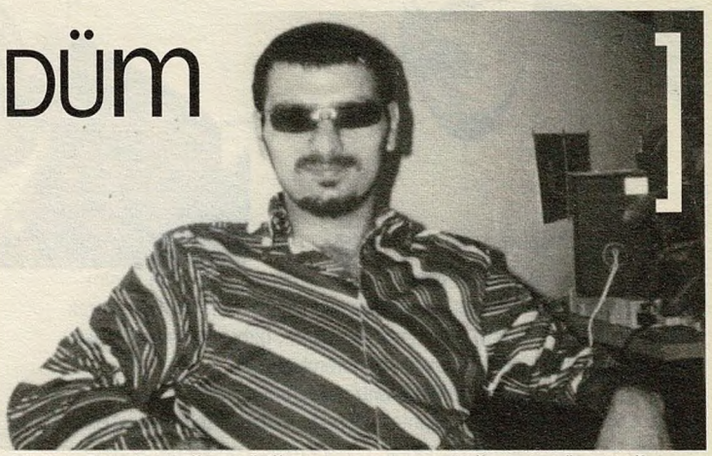

Plak maceran nasıl başladı?

Cay Taylan: Evde bilgisayarda bir CD yapmıştım, kaliteli değildi. Dzihan & Kamien de tam benim yapmak istediklerimi yapıyordu. CD'yi onlara gönderdim, beğendiler. Buluştuk, tanıştık. Yayınlamayı teklif ettiler.

Müziği yaparken neler kullandın?

Sampler veya mid, hiçbirini kullanmıyorum. Sadece audio kullanıyorum. Logic'de master yapıyorum. Sampler kullanmak hiç aklıma gelmedi. Hiçbir enstrüman da çalamam. Hepsi hissettiğim şeyler. Daha doğrusu, çalabiliyormuşum da, bunu bilmiyormuşum. Eski Kemal Sunal filmi "Bekçi"den esinlenme var. Bunu da sonra farkettim. İkinci parçadaki basın çıkışıysa çok ilginç. Tamamen mikrofonu hoparlöre tutarak ortaya çıkan bir olay. Bu rahatsız edici feedback sesini üç-dört saat filtre ettim ve ortaya parçada kullandığım bas çıktı. Genelde EP'de perküsyon kullandım. Bir de Yamaha keyboard kullandım.

Müzik yapmaya başlayana kadar nasıl bir hayatın oldu?

Yirmi senedir burada yaşıyorum. 21 yaşındayım. Erzincan'da doğdum. Evde türkülerle büyüdüm. Babam saz çalardı. Müzik her zaman vardı hayatımda, müziğe başlamam normal diye düşünüyorum. Hep Viyana'daydım. Üniversitede felsefe okuyorum, ama bu dönem çalışmaktan pek gidemedim. Babam amele olarak başlamış. Şimdilerde vergi dairesinde çalışıyor. Annem de devlet dairesinde çalışıyor. Tek çocuğum. Amcam da müzikle uğraşıyor. Daha çok türkü türünde çalıyor. Babam da –kendisi üretmese de– her haftasonu bildiği türküleri söyler.

Türkiye'nin kültürel yapısı müziğine yansıyor mu?

Mesela dinim yok, ateistim. Irkın da gereksiz olduğuna inanıyorum. Kendimi de bir Türk olarak kabul etmiyorum. Onun için tek bir toplumun sorunlarına değinmem, genel sorunlara değiniyorum. Ailem Zazaca konuşur. Herhalde ben de Kürtüm. Ama hiç belli olmaz, dedem belki de değildir. Bana soruyorlar, nerenin müzisyeniyim diye. Müziğimi Viyana'da yapıyorum, ama bu da bana bir kısıtlama getirmiyor. Yine soruyorlar, "ne tür?" diye. Bence yaptığım müziğin türü yok. Her türden müzik yapıyorum.

Sampler kullanmak hiç aklıma gelmedi. Hiçbir enstrüman da çalamam. Hepsi hissettiğim şeyler. Kemal Sunal filmi "Bekçi"den esinlenme var.

Plak şirketinden Dzihan & Kamien hariç ilk farklı prodüksiyon seninki mi olacak?

Evet, benimki ilk oluyor. Bundan sonra başkaları da olacak herhalde. Couch Records büyümeye çalışıyor.

Couch Records gecelerinde ismin geçiyordu. DJ'lik mi yaptın?

Couch Night'larda çaldım. Zaten dört yıldır DJ'lik yapıyorum.

DJ'lik geçmişin?

Amcamın diskoteği vardı. İlk kez 14 yaşımdayken deneme yaptım. Tabii o zaman çaldığımla bugün çaldığım arasında büyük fark var. Başlangıçta CD, sonra plak çalmaya başladım. Müzik tarzım da değişti. Plakta çıkan ses farklı. House, techno veya başka bir tarzın DJ'i değilim, her tarz çalarım yani. Flex'de, Meierei'de ve neredeyse bütün küçük kulüplerde çalmışımdır herhalde.

Bu kulüplerde çalma işi nasıl oldu?

Vitamin Source diye bir grubumuz var. Üç DJ ve iki vokalistten oluşuyor. DJ'lerden biri ben, biri de Kava. Üç senedir beraberiz. İlk zamanlarda para almıyorduk. Biz gidip soruyorduk "çalabilir miyiz?" diye, şimdiyse kulüpler bizi çağırıyor. Radyo şovumuz da var. Aynı zamanda bir gazetede de yazıyorum. Radyo Orange'da şov, Top1'da yazı devam ediyor. Direktörü Hikmet Kıyahan, burada Halk Eğitim

ROLL VİYANA'DA, SEQUENCE NETWORK FESTİVALİNDEYDİ

Mozart'tan Dorfmeister'e...

Önceleri Viyana dendiğinde akla (Freud'un yanısıra) Mozart geliyordu. Artık ona ilaveten Kruder & Dorfmeister önderliğinde tüm dünyaya açılan elektronik müzik camiası var. Ve Viyanalıların yaz aylarında dünyaya parmak ısırtacak bir de festivalleri var: 2001'in ağustosunda ikincisi düzenlenen Sequence Network Festival.

Festivalin emekçilerinden Franz J. Sauer şöyle diyor: *"Burası kültürel bir şehir. Frank Zappa 'Viyana'da iyi reaksiyon alırsam, bu iyi iş yaptığım anlamına gelir' demişti..."* Zappa'yı haklı çıkartırcasına büyük ilgi gören festivalde, dünyadaki elektronik müzik babaları teker teker cihazlarının başına geçtiler. 12 gecelik festival kapsamında çoğu farklı kulüpte 21 ayrı "suare" gerçekleşti. Bu gecelerde çalanlar arasında Peter Kruder, Richard Dorfmeister, Rainer Trüby, Funky Lowlives, Idjut Boys, Richie Hawtin (Plastikman), UKO, Markus Kienzl, Ian Pooley gibi birçok isim vardı. Franz J. Sauer'in ifadesiyle: *"Festivalin adı Network, çünkü sanatçıların buluşup fikir alışverişinde bulunmalarını sağlıyor. Geçen yıllardaki sanatçıların hâlâ görüştüklerini duyuyorum. Festival sayesinde Viyana'daki müzisyenler dünya çapındaki meslektaşlarıyla çalma fırsatı buluyorlar..."*

Franz J. Sauer, Sunhine Enterprises'ın patronu. Bir apartman dairesinde partiler düzenleyerek başlamışlar, işi büyütmüşler, yıllardan beridir hem plak yayınlıyorlar, hem de Meierei, Roxy gibi kulüpleri işletiyorlar. Viyana dışında da organizasyonlar yapmak istiyorlar, gözlerini Saraybosna'ya, New York'a, Moskova'ya, hatta Fas'a dikmişler.

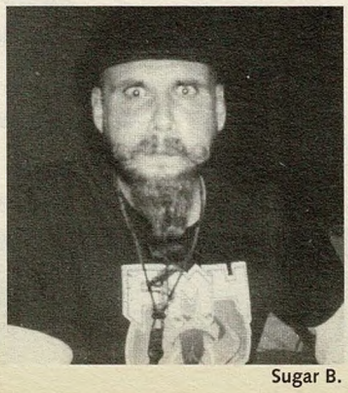

Sugar B.

Sequence Network Festival kapsamında sadece kulüp geceleri olmadı. Sabah erken saatlere kadar kulüplerde takılan Viyanalılar, öğleden sonra uyandıklarında Alt Eski Tuna kıyısında normalde okul olarak kullanılan bir teknenin sınıflarında DJ'lik ve müzik prodüksiyon atölyeleriyle haşır neşir oldular. Burada onlara Sunshine Enterprises ve Klein Records mensupları başta olmak üzere, birçok DJ ve yapımcı rehberlik etti. *"Günümüzde insanlar müzik yapabilme imkanına sahipler. Artık bir PC sahibi olan herkes müzik yapabiliyor, atölyelerdeyse bu programların nasıl kullanılacağı, nasıl müzik yapılacağı ve DJ'lik hakkında öğretici bilgiler veriliyor, bu kapsamda Cubase, Logic gibi birçok program kullanılıyor"* diyor Sauer.

Daha çok bir paylaşım ortamı havasında geçen festivalin mekânları, Club Meierei, Dub Club (Flex), Soulsugar gibi Viyana'nın ünü dünya çapında olan kulüpleriydi. Özellikle Peter Kruder gibi Viyanalılar için zaten bu kulüpler evleri gibi. Örneğin Dub Club'ın hem kurucularından hem de daimi DJ'lerinden Sweet Susi, Flex'e bisikletinin arkasına bağladığı plak çantasıyla gelebiliyor. Dub Club, yıllardır genellikle Flex'de düzenlenen bir "mutlu pazartesi" geleneği. Dub Club'ın kurucularından Sugar B anlatıyor: *"Yedi yıl önce başladık. Flex açıldığından beri Flex'in içindeyiz. Dub Club her zaman pazartesileri olmuştur. Pazartesi güzel bir gün. Birçokları düşünmez ama, DJ'ler pazartesileri boştur. Böylelikle birçok insan izlemek için fırsat buluyor. Örneğin 80 şiline Kruder & Dorfmeister'i izlemek güzel bir durum..."*

Biz Flex'deki bir Dub Club gecesine şahit olmadık ama, Peter Kruder'i, Rainer

okullarında çalışıyor: İkinci dil ve bilgisayar eğitimi veren, özel okuldan ucuza çok çeşitli şeyler öğrenilen yerler. Oradaki gençlerle bir gazete başlatmış. Yazıp yazmayacağımı sordular. Kabul ettim. Yazmaya başladıktan sonra da radyo programına başladım.

Yazılarının içeriği nedir?

Biraz politik içerikli. Edebî ve estetik bir şekilde yazıyorum, örneğin bütün kelimelerin baş harfleri küçük... Politik bir şeyi rüya şeklinde yazdığım oluyor. Herkes öyle kolayca anlamasın, biraz düşünsün de anlasın istiyorum. "Bu hükümet iyi değil, buna karşı bir şeyler yapmalıyız"ı herkes yazabilir. Baskı burada hep var, zaten artık çekinmiyorlar, daha açık açık gösteriyorlar.

Şiddet söz konusu mu?

Ben Avusturyalıların çok cesaretli olmadıklarına inanıyorum. Türkçedeki "havlayan köpek ısırmaz" sözü, sanırım tam buna uygun oluyor. Havlıyorlar yani.

Senin doğrudan başına gelen bir şey oldu mu?

Ben Türk gruplarla fazla takılmadım, genelde hep Avusturyalılarla görüştüm. Benim çaldığım tipte müzik çalınan yerlerde, zaten farklı düşüncede insanlar var, bir sorun olamaz. Ama birçok Türk, popüler radyoların çaldıkları parçaları çalan diskoteklere gittiklerinden arada hoşnutsuzluklar olabiliyor. Zaten Viyana'da müzisyenlerin yarısı Türk. En önemli müzisyen ikilisinin (Tunakan & Pulsinger) bir elemanı Erdem Tunakan.

Genelde ne gibi sorunlar oluyor?

İnsanlara sarkıntılık yapar, rahatsızlık verirler diye içeri alınmama gibi şeyler oluyor. Bu, çoğunlukla erkek gruplar halinde gezdiklerinde oluyor. Aynı şey zencilere karşı da var. Gerçi artık bizimkiler kendi partilerini yapıyorlar, öyle sorunları da olmuyor... Bakışları çok kötü insanların. Bakışlarla çok rahatsız ediyorlar. Yabancı birisini görmüş değil de, başka gezegenden birisi gelmiş gibi bakıyorlar. Hele bir zamanlar benim saçlarım çok uzundu EP kapağındaki gibi, o zaman iyice rahatsız ediciydi bakışlar. Başörtülü bir kadın tramvaya binerken kimse yardımcı olmazken, Avusturyalı olunca koşuyorlar. "Sen buralı değilsin, buranın tam haklarını kullanamazsın" demek istiyorlar. Avusturyalılar korkudan başka kültürlere açılamıyorlar ve tam tersi tepki gösteriyorlar.

Türkiye'yi tanıyor musun? Türkiye'de çalma durumların olacak mı?

18 yaşındayken geldiğimde türkü barlara gitmiştim. En son 93'de memleket taraflarına gittim. Bayağı bir gezdim. Aile yüzde 90 orada. Bu yaz Kruder ve Sugar B ile İstanbul'da çaldım zaten. Belki yine gideceğim. Karuan'ı da alabilirim yanıma. Kendisi Iraklı bir Kürt. O da Avusturya'da büyümüş benim gibi.

En büyük Zülfü Livaneli hayranıyım. Bence o insanüstü. Müziğimde en çok etkisi olan Aphex Twin'dir. 13 yaşımdayken "On" parçasını keşfettim.

Çocukluğundan bu yana neler dinliyorsun?

Babamlar Alevi olduğu için Alevi müzikeriyle büyüdüm. En büyük Zülfü Livaneli hayranıyım diyebilirim. Bence o insanüstü. Sertab Erener de iyi aslında, severim, ama son albümü hariç. Bir de Kubat çok seviyorum. Tarkan'ın son yaptığı prodüksiyon oldukça güzel, sesi mükemmel. Burada hiphop yapanlardan çok daha iyi. Hip hop, underground on senedir aynı. Mainstream ille kötüdür diye bir şey yok. Çok insana hitap eden şeyler de iyi olabilir. Müziğimde en büyük etkisi olan Aphex Twin'dir. 13 yaşımdayken "On" parçasını keşfettim. Hâlâ bayılıyorum. LFO da var tabii.

Kimin DJ-set'ini beğeniyorsun?

Peter Kruder yalnızken, Sugar B, Toza... Bir de Patrcik Forge. Couch gecesinde çaldı, 2.5 saat hiç boş bırakmadı. Her plakta bundan daha üstünü mü çalacak dedim, çok güzeldi. Canlı olarak Sofa Surfing mükemmel Viyana'dan. Waldesk var bir de, Viyanalı bir müzisyen.

Söyleşi: **Ahmet Güneş**

Trüby'yi, Llorca'yı Auersperg Sarayında izledik. Festival açılış gecesi, özel izinle bu tarihî mekânda yapıldı. Ev sahiplerinden biri de Madrid de Los Austrias'ın da yapımcısı olan Don Zanuste'ydi. Kruder ve Trüby'nin çaldığı salon aşırı sıcak olsa da, müzik hava aydınlanana kadar devam etti. Buradaki ilginç durum, 20 kişi kaldığı halde Kruder'in kabinden inmemesi ve sonuna kadar çalmasıydı.

Geçtiğimiz İstanbul Caz Festivalinde Kruder ve Trüby'yle İstanbul'a gelen Sugar B'yle sadece Viyana'dan değil, İstanbul'dan da konuştuk: *"İstanbul'un kalabalık nüfusundan haberim yoktu. Avusturya'nın tamamı sekiz milyon. Arabeskten gerçekten hoşlandım. İnsanların ailevî ilişkileri çok iyi. İnsanlar Türkiye'de doğmuş olmaktan dolayı gururlanabilirler..."*

Sugar B de herkes gibi Viyana'nın elektronik müzikteki atılımında Kruder & Dorfmeister'in hakkını teslim ediyor: *"Peter Kruder ve Richard Dorfmeister kapıları dünyaya açtılar. Öncesinde kimse ilgilenmiyordu. Dünya her geçen gün daha da küçülüyor."* Viyana'da özellikle canlı performanslarıyla çok saygın bir yere sahip olan Sofa Surfers grubundan Markus Kienzl de *"bence asıl önemli olan kendine güven"* diyor: *"Kruder & Dorfmeister'dan sonra insanlar kendilerine daha çok güveniyorlar."*

Viyana'da bu akımın öncülüğünü yapan Sunshine, G-Stone, Klein, Vienna Scientists gibi şirketlerce yayınlanan plakların bulunduğu Black Market isminde bir plak mağazası varmış, fakat şansımıza biz Viyana'dayken 15 günlüğüne tadilatta, yani göremiyoruz. Biz de gündüzleri klasik müziğin kollarına bırakıyoruz kendimizi. Müziği hem teknik olarak hem de tarihsel olarak ele alan bir müze var: Haus Der Musik. Müzede sesten başlayarak müziğin teknik detayları aktarılıyor, ayrıca birçok büyük klasik müzik ismi için ayrı ayrı odalar mevcut. Bu odalarda hayat hikayelerinden çaldıkları enstrümanlara kadar pek çok şeyi bulmak mümkün. Şehrin içinde Mozart, Schubert ve Johann Strauss gibi isimler için küçük anı mekânları da bulunuyor tabii. **A.G.**

Festival broşüründe bay ve bayan Barbie bebekler

4. Levent'teyiz...

CEZZAR PRODUCTION

STÜDYOLARI

Stüdyo A
- Mackie D8B 72 kanallı full otomasyon mixer
- Mackie harddisk record: 24 kanal
- Alesis Adat: 24 kanal
- 20 kişi aynı anda kayıt

Stüdyo B
- Yamaha 02 full otomasyon mixer
- Alesis Adat: 24 kanal
- Harddisk record
- 10 kişi aynı anda kayıt

SES KAYDI • DEMOLARINIZ • PRODÜKSİYONLARINIZ
ARANJELERİNİZ • REKLAM & FİLM MÜZİKLERİ
EDITING & MASTERING **YAPILIR**

KENDİ ARANJÖRLERİNİZLE VE YÖNETMENLERİNİZLE ÇALIŞMA İMKANI

Stüdyo kiralama saati 12 $

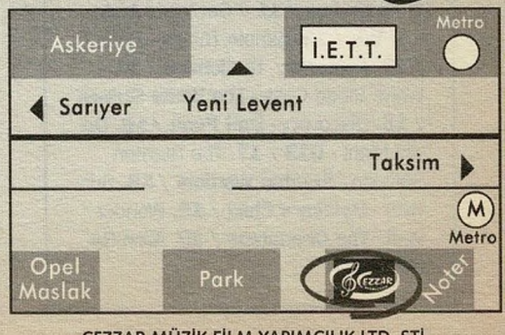

CEZZAR MÜZİK FİLM YAPIMCILIK LTD. ŞTİ.
Emniyet Evleri, Güvercinlik Sok. No: 3/A
Asaş Han 80650 4. Levent / İSTANBUL
Tel / Fax: (0212) 282 82 63 - 270 50 21

2iki 00bin 1bir

2001'in en iyi albümleri değerlendirmeleri için dergilerdeki gezintimize devam ediyoruz. Geçen ay başlamıştık, bu ay bitiriyoruz.

MOJO

1. Rings Around The World - **Super Furry Animals**
2. Love And Theft - **Bob Dylan**
3. Is This It? - **The Strokes**
4. Time (The Revelator) - **Gillian Welch** / **5.** Poses - **Rufus Wainwright** / **6.** It's A Wonderful Life - **Sparklehorse** / **7.** Vespertine - **Björk** / **8.** The Convincer - **Nick Lowe** / **9.** Gold - **Ryan Adams** / **10.** Amnesiac - **Radiohead** / **11.** Global A Go-Go - **Joe Strummer & The Mescaleros** / **12.** How I Long To Feel That Summer... - **Gorky's Zygotic Mynci** / **13.** All Is Dream - **Mercury Rev** / **14.** Oh, Inverted World - **The Shins** / **15.** White Blood Cells - **The White Stripes** / **16.** Essence - **Lucinda Williams** / **17.** No More Shall We Part - **Nick Cave** / 18. Things We Lost In The Fire - **Low** / **19.** Let It Come Down - **Spiritualized** / **20.** Ease Down The Road - **Bonnie Prince Billy** / **21.** Rooty - **Basement Jaxx** / **22.** Run Come Save Me - **Roots Manuva** / **23.** The Id - **Macy Gray** / **24.** Spoonface - **Ben Christophers** / **25.** Reveal - **R.E.M.** / **26.** 10,000 Hz Legend - **Air** / **27.** Songs In A Minor - **Alicia Keys** / **28.** Miss E - So Addictive - **Missy Elliott** / **29.** Moldy Peaches - **Moldy Peaches** / **30.** Rockin' The Suburbs - **Ben Folds** / **31.** Driving Rain - **Paul McCartney** / **32.** We Love Life - **Pulp** / **33.** The Invisible Band - **Travis** / **34.** Get Ready - **New Order** / **35.** Wonderland - **The Charlatans** / **36.** Asleep In The Back - **Elbow** / **37.** Chemistry Is What We Are - **Simian** / **38.** Wicked Grin - **John Hammond** / **39.** Rules For Jokers - **Thea Gilmore** / **40.** London, Not Tennessee - **Otis Lee Crenshaw**

SPIN

1. Toxicity - **System of a Down**
2. Amnesiac - **Radiohead**
3. Rooty - **Basement Jaxx**
4. Love and Theft - **Bob Dylan** / **5.** Vespertine - **Björk** / **6.** Gorillaz - **Gorillaz** / **7.** The Blueprint - **Jay-Z** / **8.** Discovery - **Daft Punk** / **9.** Weezer - **Weezer** / **10.** Strange Little Girls - **Tori Amos** / **11.** DE9: Closer to the Edit - **Richie Hawtin** / **12.** Proxima Estacion: Esperanza - **Manu Chao** / **13.** Essence - **Lucinda Williams** / **14.** Party Music - **The Coup** / **15.** Change - **The Dismemberment Plan** / **16.** Lateralus - **Tool** / **17.** The Id - **Macy Gray** / **18.** Is This It? - **The Strokes** / **19.** Born To Do It - **Craig David** / **20.** American Pie 2: Music - **Various Artists**

RollingStone

1. Love and Theft - **Bob Dylan**
2. Songs in A Minor - **Alicia Keys**
3. Goddess in the Doorway - **Mick Jagger**
4. Vespertine - **Björk** / **5.** The Blueprint - **Jay-Z** / **6.** Beautiful Garbage - **Garbage** / **7.** Proxima Estacion: Esperanza - **Manu Chao** / **8.** Is This It? - **The Strokes** / **9.** O Brother Where Art Thou? - **(Soundtrack)** / **10.** Amnesiac - **Radiohead** *(geri kalan 30 albüm alfabetik sırayla)* Aaliyah - **Aaliyah** / Gold - **Ryan Adams** / Rooty - **Basement Jaxx** / The Ghost of Fashion - **Clem Snide** / Party Music - **The Coup** / Everyday - **Dave Matthews Band** / Born to Do It - **Craig David** / Miss E ... So Addictive - **Missy "Misdemeanor" Elliott** / Gorillaz - **Gorillaz** / The Id - **Macy Gray** / Morning View - **Incubus** / Songs From the West Coast - **Elton John** / Lenny - **Lenny Kravitz** / Cachito - **Cachaito Lopez** / Driving Rain - **Paul McCartney** / The Moldy Peaches - **The Moldy Peaches** / Get Ready - **New Order** / The Tijuana Sessions Vol. 1 - **The Nortec Collective** / Satellite Rides - **Old 97's** / Satellite - **P.O.D.** / Reveal - **R.E.M.** / Iowa - **Slipknot** / Dark Days, Bright Nights - **Bubba Sparxxx** / Toxicity - **System of a Down** / Tea in Marrakech - **Tea in Marrakech** / Lateralus - **Tool** / Poses - **Rufus Wainwright** / Weezer - **Weezer** / White Blood Cells - **The White Stripes** / Essence - **Lucinda Williams**

THE FACE

1. Since I Left You - **The Avalanches**
2. Is This It? - **The Strokes**
3. The Blueprint - **Jay-Z**
4. Kittenz And Thee Glitz - **Felix Da Housecat** / **5.** We Love Life - **Pulp** / **6.** Melody A.M. - **Royksopp** / **7.** In Search Of... - **N*E*R*O*** / **8.** Rooty - **Basement Jaxx** / **9.** Execute - **Oxide & Neutrino** / **10.** The Optimist LP - **Turin Brakes** / **11.** I Get Wet - **Andrew Wk** / **12.** Simple Things - **Zero 7** / **13.** Amnesiac - **Radiohead** / **14.** White Blood Cells - **The White Stripes** / **15.** Discovery - **Daft Punk** / **16.** Devils Night - **D12** / **17.** The Stanton Session - **Stanton Warriors** / **18.** Survivor - **Destiny's Child** / **19.** Wonderland - **The Charlatans** / **20.** Allen Radio - **Slam**

WIRE

1. Vespertine - **Björk**
2. The Cold Vein - **Cannibal Ox**
3. Endless Summer - **Fennesz**
4. Screamin' And Hollerin' The Blues: The World Of Charley Patton - **Charley Patto/Various** / **5.** Feminist Sweeptakes - **Le Tigre** / **6.** The Olaturji Concert: The Last Live Recording - **John Coltrane** / **7.** New York In The 1960s: Sun Blindness Music - **John Cale** / **8.** Miss E... So Addictive - **Missy Elliot** / **9.** Bodily Function - **Herbert** / **10.** Sticks And Stones May Break My Bones But Names Will Never Hurt Me - **No-Neck Blues Band** / **11.** Amethyst Rock Star - **Saul Williams** / **12.** The Blueprint - **Jay-Z** / **13.** Inspiration Information - **Shuggie Otis** / **14.** No More Shall We Part - **Nick Cave And The Bad Seeds** / **15.** Ease Down The Road - **Bonnie Prince Billy** / **16.** Rock It To The Moon - **Electrelane** / **17.** Live At Fillmore East 7 March 1970: It's About That Time - **Miles Davis** / **18.** Amnesiac - **Radiohead** / **19.** Things We Lost In The Fire - **Low** / **20.** In Search Of... - **Nerd** / **21.** 69 Plunderphonics 96 - **John Oswald** / **22.** Massess - **Spring Heel Jack** / **The Blues Series Continuum** / **23.** La Novia - **Acid Mothers Temple And The Melting Paraiso Ufo** / **24.** The Bootleg Series Vol 1: The Quine Tapes - **The Velvet Underground** / **25.** Aether - **The Necks** / **26.** Italia - **Taku Sugimoto** / **27.** Standards - **Tortoise** / **28.** Do - **Toshimaru Nakamura & Sachiko M** / **29.** A Chance To Cut Is A Chance To Cure - **Matmos** / **30.** Liberation - **Jackie O Motherfucker** / **31.** Origin's Hesitation - **Fushitsusha** / **32.** All Is Dream - **Mercury Rev** / **33.** Works 1958-79 - **Nam June Paik** / **34.** We Love Life - **Pulp** / **35.** Corridors And Parallels - **David S Ware** / **36.** Glass Cage - **Glass Cage** / **37.** Run Come Save Me - **Roots Manuva** / **38.** Man Overboard - **Buck 65** / **39.** Cyclo - **Cyclo** / **40.** Vortices And Angels - **John Butcher / Derek Bailey / Rhodri Davies** / **41.** Haus DE Snaus - **Blectum From Blechdom** / **42.** Gold Teeth Thief - **DJ / Rupture** / **43.** String Quartet 2 - **Morton Feldman** / **44.** Labor Days - **Aesop Rock** / **45.** Challenge 1966-67 - **Spontaneous Music Ensemble** / **46.** Someday My Blues Will Cover The Earth - **His Name Is Alive** / **47.** Revolt Of The Negro Lawn Jockeys - **Jemeel Moondoc** / **48.** 5 - **Supersilent** / **49.** White Fog - **Sylvia Hallett** / **50.** Now, Listen! - **Solid Steel Presents Dj Food & DK**

karga

Şubat 2002

010202	Beslenme Saati	dj ugur
020202	Funked Up	dj SaLtUk
030202	.....	berk
040202	Wibutee	bahadır
050202	Autechre	bahadır
060202	New Order	bahadır
070202	John Coltrane	cem çınlar
080202	Independent	bahadır
090202	Jazzy	dj Met
100202	.....	berk
110202	Pulp	bahadır
120202	Sonderstab Music	bahadır
130202	Tool	bahadır
140202	Astor Piazzolla	Cem Çınlar/b.
150202	Leş Kargasi	dj 'A'
160202	New Sound	Eray Özbal
170202	.....	berk
180202	Jon Hassell	bahadır
190202	808 State	bahadır
200202	Japan	bahadır
210202	Frank Zappa	cem çınlar
220202	.....	etkin
230202	Reggae	dj Osman
240202	Crossover	berk
250202	Eric Truffaz	bahadır
260202	Robert Fripp	bahadır
270202	Krust (S.Williams)	bahadır
280202	Karga	bahadır

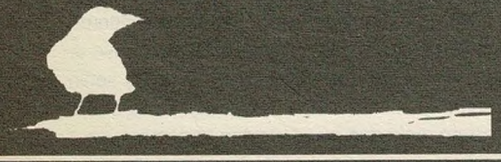

Kadife Sokak No:16 Kadiköy İstanbul
449 17 25-26 www.kargabar.com

GENEL KÜLTÜRDEN KENAR KÜLTÜRE : 101 FANZİN
SEÇİLMİŞ FANZİNLER SERGİSİ 8-27 ŞUBAT 2002
KARGART KADİFE SOKAK NO:16 KADIKÖY İSTANBUL
T:0216 449 17 26 F:0216 346 55 46 W:www.kargabar.com E:karga@kargabar.com

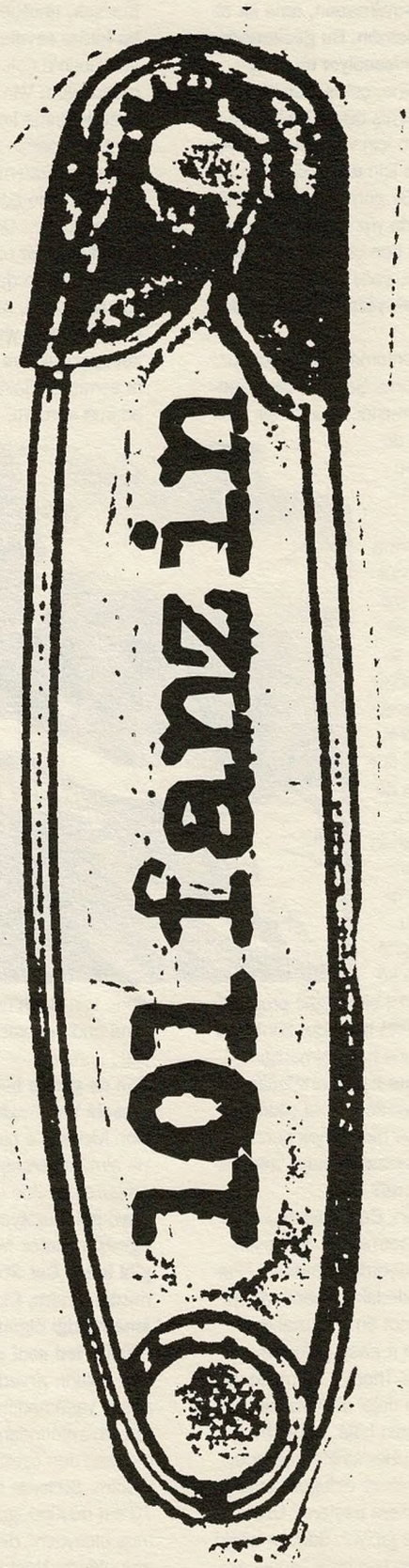

Nev] [2002, kısır popüler müzik dünyamıza yeni bir şarkıyazarı kazandırdı. "Herşeye Rağmen" isimli albümü ve özellikle "Zor" isimli şarkısıyla konuşulan Nev'e hoşgeldin diyoruz ve Roll sayfalarına buyur ediyoruz...

Şarkılar Hayatı Öğretti

Müziğe geç başlamış sayılmazsın, ama ilk albümünü 33 yaşında çıkardın. Bu gecikmeden dolayı kendini şanssız hissediyor musun?

Nevzat Doğansoy: Tersine, çok şanslı hissediyorum. Müzik bana verilmiş büyük bir hediye. Bunun farkında olduğum için ve bunu besleyip bugünlere getirebildiğim için aferin diyorum kendime. Hedefim şuydu: Bir gün bir albümüm olacakti ve o albümün yüzde yüz içeriğini ben belirlemeli, bütün şarkılarını ben yazmalıydım. Beni en çok heyecanlandıran, şarkı yazmak.

En başından beri mi şarkıyazarlığı heyecanlandırıyor seni?

22 yaşından beri ciddi anlamda, gece gündüz, kabus gibi yaşıyorum bunu. Şaire neden şiirlerin böyle güzel diye sormuşlar, "çünkü şiir gibi yaşıyorum" demiş. Ben de şarkı gibi yaşıyorum. Hep şarkıyı düşünüyorum. Leonard Cohen demiş ya: "Şarkı sözünün sınırlı formatı hoşuma gidiyor, bu gönüllü sınırlılık netleşmeme yardımcı oluyor." Bir takım deneyimleri alıp şarkının o sınırlı formunda dizelere döküyorsunuz; o anlam yüklediğiniz kelimelerin bir melodisi, bir ritmi var, onunla ilişki kurduruyorsunuz, başarınca da acayip mutlu oluyorsunuz. Bu saate kadar beklememin sebebi, biriktiren bir adam olmam. Doğru şarkılarla ortaya çıkmam gerekiyordu. Üniversitedeyken, yazın gitarımı alır, güneyde bir tatil köyüne giderdim. Orada ciddi bir reggae prodüktörüyle tanıştım. Bana teklifte bulundu, kontratlar falan yolladı, açıkçası buna hazır olmadığımı hissettim. Ve işi bugünlere kadar erteledim. Bir takım heyecanlarla, iyi niyetlerle yola çıkabilirdim ama, sabırlı olmak ve biriktirmek gerekiyor.

22 yaşlarında seni şarkıyazarı olmaya iten, etkilendiğin insanlar kimlerdi?

Eric Clapton, Don McLean, Cat Stevens... Ben babamı küçük yaşta kaybetmiştim, 16 yaşımdan beri Cat Stevens dinliyordum, mesela "Father and Son" çalardı, şarkıdaki babanın ağzından *(mırıldanıyor)*: "It's not time to make a change / Just relax, take it easy. / You're still young, that's your fault, / There's so much you have to know..." (Zamanı değil değişmenin / Ağırdan al, gevşe / Gençsin hâlâ, hatan bu / Çok şey var öğreneceğin) Her sinirlendiğimde, pire için yorganı yakmak üzere olduğum anlarda, kafamda o şarkı çalmaya başlardı. Uzaklardaydı ama, bana bir baba gibiydi. Şarkılar sanki bana hayatı öğretti. Benim başımda "şunu yap, bunu yapma" diyen adamlar olmadı, şarkılar oldu. Şarkıların diliyle iletişim kurmak çok önemli benim için. Çok kısıtlı formatta olabilir, ama çok derin mesajları var bence şarkıların.

Don McLean, "American Pie" şarkısını saymazsak, unutulmuş bir isim. Nasıl oldu da onu bu kadar sevdin?

Van Gogh'u çok severdim. O zamanki en büyük mutluluğum Van Gogh'un "Yıldızlı Gece" tablosunu karşıma koymak ve Don McLean'in "Vincent" şarkısının düğmesine basmaktı. Düşünsene, bir ozan-müzisyen, bir ressamın eserini şarkıyla ifade ediyor, şu an bile tüylerim diken diken oluyor... Don McLean acayip bir adam. Çok dürüst bir ozan. Tam gönül adamı. Beni heyecanlandıran da bu: Kendi hikayeni öyle bir soyutluyorsun ki, başkaları da kendini görebiliyor. Ortak bir alan yaratıyorsun... Bizim evin orda bir kebapçı dükkanı var, duvara Van Gogh tablolarını asmışlar. Baktım, aynı tabloları seçmişiz, adama sordum, "valla, baktıkça içimiz açılıyor" dedi. Van Gogh'un kim olduğundan haberi yok, ama ondan beslenebiliyor, onun enerjisiyle bir ilişki kuruyor.

Sen de günün birinde seni etkileyen birine, mesela Van Gogh'a şarkı yazmak ister misin?

Don McLean'e bir şarkı yazacağım. Ama ona layık olması gerekiyor, ona duyduğum muhabbeti en güzel şekilde ifade etmesi gerekiyor.

Saydığın müzisyenlerin üçü de zamana boyun eğmiş insanlar. McLean "tek şarkılık şarkıcı" gibi kaldı, Cat Stevens ordan oraya savruldu, müziği bıraktı, Clapton da gitgide popülerleşti ama müziği ölgünleşti. Onların, tırnak içinde "düşüş"leri seni etkilemedi mi?

Ben onların zirvede oldukları zamanı, 70'lerin başını yaşamadım zaten. Ama bugün hâlâ bütün albümlerinden mutluluk duyuyorum. Don McLean'den özellikle "American Pie"ı örnek vermedim. 80'lerde ilkgençliğimi yaşarken, 60'ları, 70'leri düşündüğümde, "keşke o yıllarda doğmuş olsaydım" derdim. Şimdiyse 80'leri bile arar oldum. Nostaljik olarak bakmıyorum, o dönemler beni besliyor. O dönem öyle yaşanan bir dönemdi. Belki de Don McLean dedi ki, "benim artık müzik yapmamın önemi yok, ben çiftçilik yapacağım". JJ Cale'e de bayılırım ben, adam hep çiftliğinde takılıyor. Leonard Cohen gitti Zen manastırına... Eric Clapton da beni besliyor. Bir sanatçının alternatif bir tarafı da olabilir, zamana ayak uyduran bir tarafı da. Cream zamanlarının tadını ayrı çıkartıyorum, "Tears in Heaven"ınkini ayrı...

Güneyde bu insanlardan cover yapan biri miydin?

Evet, ayrıca John Danver, Bob Dylan, Joan Baez, Bob Marley şarkıları söylerdim.

Chantage grubunun hikayesi nedir? Seni pek çok insan Chantage'dan tanıyor.

Antalya, Kemer'deki o tatil köyüne gelen yabancı müşteriler çaldığım şarkılarla birlikte bana çok değer verdiler, bir sanatçı muamelesi yaptılar. Beni şarkı yazmaya cesaretlendiren dönemler o dönemler oldu. Yine orada Kıvanç'la tanıştık. Şimdi Kıvanç K. adıyla bilinen Kıvanç Kutlumuş. Tolga İnci'yle ikisi bir kulüpte iki klavyeyle new-wave, Depeche Mode, U2, Erasure falan çalıyorlardı. Kıvanç beni üzerimde Red Hot Chili Peppers tişörtüyle görünce yanıma geldi, muhabbet etmeye başladık. Onların orada stüdyo ekipmanları vardı. Aldım elektro gitarımı, onlarla çaldım. "Senin gibi bir gitariste ihtiyacımız var" dediler. Kışın İstanbul'da, Cool Bar'da çalıyorlardı. Ben de aralarına katıldım.

Onların çaldığı müziğe ilgin var mıydı? Çünkü o sıralar senin görünümün gitar çalan bir folk şarkıcısı...

Depeche Mode dinliyordum. Yeni açılımları hiç reddetmemişimdir. Chantage'da sahneyi dolduran synth müziğinin altındaki gitarları çalabilecek adamdım. Orada da bir yerim vardı. Kimse "sen aslında folkçusun, niye bu müziği yapıyorsun" demedi.

Senin klasik repertuarın Chantage'a giremedi ama, değil mi?

Tam girmedi ama, o şarkılar albümümün en önemli deneyimleri oldu. Ama Cat Stevens "Wild World"le Chantage'a girdi, Bob Marley de, Eric Clapton da girdi. Bazen canım sıkıldıkça açıyordum gitarımı, tek başıma "Laila" çalıyordum sahnede.

İlk besten neydi, ne zamandı?

1992'de, iki parçayı aynı anda yazdım: Biri bu albümdeki "Herşeye Rağmen", diğeri de İngilizce "Gordian Knot". Zaten o bahsettiğim İngiliz prodüktör "Gordian Knot"ı dinleyince beğenmişti, bir aşk şarkısıydı. "Herşeye Rağmen"i ise engelliler için yazmaya başladım: "Karanlığı senin kadar iyi bilemem ama / Aydınlığı gördüğümden bazen emin değilim..." Baktım ki, tamam, engelliler var ama, asıl engel insanın içinde. Amaç bu engelleri kaldırabilmek. "Herşeye rağmen ayakta kalma şavaşı bu, engellere rağmen" diyorum. Bu şarkının içinde makamsal dokunuş-

40→

lar da var... Güneydeyken de sahnede birer ikişer şarkılarımı insanlara çalıyordum, Cool Bar'da Chantage'ın son dönemlerinde de çalmaya başladım, çok destek gördüm...

Chantage, cover'larla yetinen bir grup muydu, yoksa albüm yapma isteğiniz var mıydı?

Hep istedik. Ben Chantage'a katıldıktan sonra Hakan Özer de katıldı. Hakan'ı China Band'den tanırsınız. Böylece dört kişi olduk. İstek vardı ama, nedense böyle bir basiret yoktu. Stüdyo bilgisi, teknik anlamda donanımımız vardı, ama yapamadık.

O dönemki grupların çoğu ilerleyemedi. Cover grubu olarak kısır bir noktada kaldılar, sonra da dağılıp gittiler...

Kesinlikle. O dönemde en alternatif duruşlu gruplardan biriydik biz. New wave müzik yapan, synth anlayışını bu kadar iyi kullanan başka bir grup yoktu. Ama biz bile albüm yapamadık. Ben zaten buna isyan ettim. Cool'un kapandığı, Chantage'ın aktif olmadığı bir dönemde çok sevdiğim arkadaşım Teoman beni aradı, birlikte turne yapıp yapamayacağımızı sordu. Gitar çalan ve back vokal yapan birine ihtiyacı vardı... Star 88, Sokak Bar zamanlarında, bu trend'in başladığı ve asıl keyifli olduğu, Mimar Sinan tayfasının desteklediği dönemlerde, biz Teoman'la, iki gitar, çalar söylerdik barlarda, harçlığımızı çıkarırdık. Muhabbetimiz sonra da devam etti. Teoman'a "benim zaten albümüm çıkacak" dedim, "ben kendi yolumda gitmek isteyen biriyim". Teoman da dedi ki "yolda öğrenilecek çok şey var, gel sen beni dinle, gidelim bu turneye." Hakikaten de çok iyi oldu. Teoman'ın grubuna katıldım. 2000'de, şubattan ağustosun sonuna kadar... Bütün gittiğimiz yerlerde parçamı çaldım, cesaretlendim. Sağolsun, Teoman konserlerinde benim albümümün çıkacağını duyururdu. Beni seyirciyle başbaşa bırakırdı, kendi programının ortasında... Alıyordum elime akustik gitarı, "Zor"a girdiğim andan itibaren, ilk nakaratta insanlar şarkıyı söylemeye başlıyordu. Nasıl oluyor, şaşırıyordum. Tekirdağ'da bir organizatör sordu, "sen buraya geldin mi daha önce?" Hayır! "Peki nasıl söylüyorlar şarkıyı, nerden biliyorlar?"

Bulunduğum noktadan etrafıma baktığımda bu memleketin o kadar zengin kaynağı olduğunu görüyorum ki, tek bir tarz üzerinde ısrar etmek, işi zora sokmak, kendini hapsetmek demek.

Neden bir grup kurmayı denemedin de, kendi isminle albüm çıkarttın? Ama bir taraftan Nev, grup ismi olarak algılanıyor galiba...

Grup kurmaktan büyük mutluluk duyabilirdim. Benim müzikal bir ortağım var, Hakan Özer, bu projeyi buraya getirmemizdeki en büyük sebeptir. Fakat Hakan cingıl piyasasının gizli imparatorudur. Kıvanç pop camiasından önemli isimlere aranjmanlar yapıyordu. Grup kursaydım, Hakan'la, Kıvanç'la kurardım. Çok meşgul adamlar oldukları için olmadı. 98 şubatıyla 2001 kasımı arasında gerçekleştirdik bu kayıtları. Şimdi kendi grubum var, provalara başladık, duygu olarak tam bir grup gibiyiz. Nev ismi grup gibi algılansa da hiç rahatsızlık duymam. Hatta daha bile iyi.

Demin "Herşeye Rağmen" şarkındaki makamsal dokunuştan bahsettin. Albümdeki melodilerde, özellikle de vokalinde bu toprakların havası var... Türkiye'den kimler etkiledi seni?

Aşık Veysel, Fikret Kızılok, MFÖ dinlerdim, vokal olarak Yıldırım Gürses'i çok severdim. Aşık Veysel önemlidir hayatımda. Çalıştığım tatil köyünün sahibi Sivaslıydı. Onunla sohbet ederdik, bana Veysel'i anlatırdı, o dönemde kitabını da aldım okudum. Herkes gibi "Uzun ince bir yoldayım"ı biliyordum ama, bir de açtım baktım... Gördüm ki, bizim dolu dolu yaşayarak geldiğimiz sonuçlara, adam oturduğu yerden gelmiş... Albüme baktığın zaman farklı yerlerde gibi duran parçalar var. Ben bulunduğum noktadan, İstanbul'dan etrafıma baktığımda bu memleketin o kadar zengin kaynağı olduğunu görüyorum ki, o kadar çok yerden beslenebilme durumumuz var ki, tek bir tarz üzerinde ısrar etmek, işi zora sokmak, kendini hapsetmek demek. Bir gün efkârlandım, efkârımı nasıl ifade edeceğim? *(mırıldanıyor)* "Efkârlıyım başım duman / Sitemim var ey koca çınar..." Bunu rock'n'roll yapamazsın. Efkâr kelimesine yüklenen bir anlam var, dolayısıyla bunu muhayyer kürdi makamında yaptım. Varoş diyorlar ya –neresiyse oraları?–, oradaki insanlar neden bu müziği dinleyip hoşlanmasınlar? Rock'tan taviz vermeyen arkadaşlarım var, "Efkârlıyım"ı dinlediklerinde çok hoşlarına gidiyor mesela...

Diğer şarkılardan da biraz bahsedelim...

Albümdeki şarkıların yarısı on seneye varan, diğer yarısı son üç-dört seneye yayılan yeni şarkılar. Mesela "Mavi": Kendi doğamı anlatırken maviyle özdeşleştirdim, o folk-rock bir parça çıktı. Dalmaya da meraklıyım, bu şarkıyı suyun altında yazdım... "Herşeye rağmen" rock, "Nereye" pop çıktı. "Yaşarken doğmak" diye bir parçam var: Evet, ben yaşarken doğdum. İstanbul Üniversitesi İşletme mezunuyum, yöneticilik tecrübem de oldu. Bir yol ayrımına geldim, istifayı bastım, kendimle yüzleştim ve artık müzikle daha mutluyum dedim, kendi içimde olan bir şeye sahip çıktım.

"Yaptığım müzikle şu kitleyi hedefliyorum gibi pazarlamacı bir anlayışı reddediyorum. Çünkü o zaman işin içine ticari kaygılar giriyor ve kısıtlamalar başlıyor" demişsin basın bülteninde.

Her müzisyenin kendi seçimi var. Bir tarafta keşfedilmeyi bekleyen çok iyi müzisyenler var, kendi kafalarında bir imparatorluk yaratmış insanlar, belki de haklılar, bundan da mutlular. Bir de bu müziği farklı amaçlarla, ticaret düşünerek yapan insanlar var, özellikle son dönemde... Bu ikisinin ortasını dolduran, popüler merkezli, ama insanları besleyen ve yapılan iyi şeylerden beslenen insanlar çok az. Böyle insanlar olmayınca, insanlar tercih haklarını kaybediyor. O yüzden de sadece tüketime yönelik tercihlere yönlendiriliyorlar. Bazen daha çabuk algılanabilir melodilerle insanları davet edip daha derin sulara götürebilir bir sanatçı. Ben açıkçası bunu yapmak istedim. Hayat şartlarını düşünürseniz, insanlar kendilerine müzikten beslenme, sanattan beslenme şansını tanımıyorlar. Sen her şeyi bir yana bırakıp müzik üretmeye giderken, insanlar başka bir yöne gidiyor. İnsanlar arasında farklılıklar ya da farkında olmamaklıklar oluşmaya başlıyor. Dolayısıyla insanları davet etmen, onlarla belirli noktalarda buluşman, ama yine kendi istediğin şeyleri yapman gerekiyor. İnsanlarla buluşmak demek, illa da kötü işler yapıyor olmak demek değil.

Söyleşi: ***Derya Bengi***

17m²/Bakırköy

Beyoğlu ve Kadıköy'den sonra
Bakırköy'de bir dükkânımız
daha var. Sinema 74 Pasajında,
Yine Liman'a özgü ürünlerle
dolu 17 metrekarelik bir mekân...

Kitaplar, kartlar, posterler,
rozetler ve "başka" şeyler..

Bildiğiniz Liman artık Bakırköy'de...

BEYOĞLU: İstiklâl Cd. 140/96 Halep Pasajı (0212) 252 50 39
KADIKÖY: Sakızgülü Sk. 19 Bahariye (0216) 449 18 64
BAKIRKÖY: İstasyon Cd. Yakut Sk. Üstün Pasajı 4 (Sinema 74)
MERKEZ: Yeni Çarşı Cd. 58/1 Galatasaray (0212) 252 36 83
E-Posta: liman.ypm@superonline.com / Faks: (0212) 292 03 55

LİMAN.

Giasemi - Nikos Saragoudas

13 Aralık akşamı İş Sanat sahnesi, Giasemi-Nikos Saragoudas çiftini ve saz arkadaşlarını konuk etti. İzmir ve İstanbul türküleri bu sefer de komşunun dilinden, mızrabından dinlendi. Bahriyeli çiftetellisi, nikriz sirto, ağır zeybek, Arap gazel derken, Nikos Saragoudas dayanamadı, udunu bıraktı, bir de güzel oynadı. Ama "keşke meyhanede olsaydık, rakılar, mezeler nerede" diye sormadan da edemedi. Huzurlarınızda 1920'lerin, 1930'ların İzmirinden, Atinasından smyrneiko müziğinin canlı tarihi...

Hanumaki, Bahriyelis, Tsakidis

İlla rakı sofrası

Giasemi Hanım ve Nikos Bey, İstanbul'a hoşgeldiniz!

Nikos Saragoudas (ud, vokal): Biz de hoşbulduk efendim! Hem de ne güzel karşılaştık, karıştık, hemhal olduk, tarihte olduğu gibi... Ben İstanbul'u, Türkiye'yi, sizleri çok seviyorum! Her gelişimde böyle çocuk gibi heyecanlanıyorum! Sirkeci'ye geldim, hemen toprağı öptüm; insanlar şaşkın şaşkın bakıyor bu ihtiyar ne yapıyor, deli mi ne diye...

Müzikle ve udla tanışmanız nasıl oldu?

Ud çalmazdan evvel ses sanatçısıydım. Yetiştiğimiz yıllarda şarkıcıların sahne alabilmeleri için bir enstrüman çalmaları şarttı. Ben de kolay olsun diye ritm gitar öğrendim. Önceleri dimotika dediğimiz Yunan halk müziği ve rembetiko şarkıları söyledim. Aslında Küçük Asya müziğine merakım vardı. İstanbullu kemençeci Lambros ve Paraskos İondaridis kardeşlerin, Ayvalıklı kanuncu Lambros Savahidis'le Atina'da yaptıkları, içinde İzmir ve İstanbul şarkıları olan plağı dinlemiştim. Ama Alman işgaliyle birlikte, 41'den sonra Smyrneiko dediğimiz Küçük Asya müziği yasaklandığı için dimotika'ya yöneldim.

Neden yasaklanmıştı bu müzik?

Bilmem! Smyrneiko şarkıları politik değildir. Ama asi, kabadayı, delikanlı şarkılardır. İçkiden, esrardan, kavgadan, şehvetli aşklardan bahseder. Herhalde yukardakilerin hoşuna gitmedi bu konular savaş esnasında. *(gülüyor)* Smyrneika'nın büyük ustası Dalkas yasağa dayanamadı, kahrından kanser oldu, öldü adamcağız.

Smyrneiko tam olarak nedir?

1922'de İzmir'den gelen şarkılardır; zaten Yunancada da "İzmir tarzı" anlamına geliyor. Türkiye'deki müzisyenler bu müziği rembetiko'yla karıştırıyorlar. Smyrneiko daha eski bir müzik, makamlarla, sazla, udla çalınıyor. Rembetiko'ya öncülük ediyor. Rembetiko daha modern; buzuki ve gitarla çalınıyor. Mübadeleyle Atina'ya gelen Rumların Anadolu'dan getirdikleri bütün müziklere Smyrneiko denmiş. İstanbul, Ayvalık, Edremit, Gelibolu, Kapadokya... Bir tek Karadeniz'den gelenlerin müziği ayrıdır, Pontus müziği. Smyrneiko repertuarının çoğunluğunu İzmir ve İstanbul türküleri oluşturur.

Smyrneiko şarkılarının çoğu Türkçe sözlerle Türkiye'de çalınıyor, seviliyor. Acaba bu şarkıların ilk sözleri Türkçe miydi? Udi Tombulis'in, Rosa Eskenazi'nin, Rita Abacı'nın ilk plaklarında da bu şarkılar Türkçe söylenmiş...

Tabii, Türkçeydi. Anadolu'da Rumların ve Türklerin eskiden beri birlikte söylediği şarkılar bunlar. Daha sonra Atina'da Yunanca sözler yazılmış. Mesela Udi Tombulis, "Hanumaki" (Darıldın mı cicim bana) şarkısına Yunanca söz yazmıştır ve İzmirli Rosa Eskenazi bu şarkıyı Yunanca söylemiştir. "Katifes" (Kadifeden kesesi), "Bahriyelis" (Gemilerde talim var), "Tsakidis" (Çakıcı) gibi türkülerin kimler tarafından Yunancaya çevrildiği belli değil. Yani bunlar anonim oluyor.

41'de Smyrneiko yasaklandı dediniz. Sonra?

Ben bundan sonra biraz geç bir yaşımda, 36'dayken ud çalmaya başladım. Hiç hocam olmadı. Gerçi benim zamanımda Anadolu'dan gelenler kendi aralarında, panayırlarda, düğünlerde ud çalarlardı, ama profesyonel ud çalan yoktu Yunanistan'da. Ben de Kadri Şençalar'ın, Yorgo Bacanos'un plaklarını dinleye dinleye kendi kendime öğrendim. Nota okuyamıyorum, zaten ilkokul ikiden terkim. Ama bütün makamları bilirim: Uşşak, rast, saba, hicaz, segah... Daha sayayım mı? *(gülüyor)*

Bu makamlar Yunanistan'da da Türkçedeki adlarıyla mi anılıyor?

Tabii tabii, hepsi aynı... *(gülüyor)* Özellikle Kadri Şençalar çok yardımcı olmuştur bana. Biz zamanında çok rakı içtik, meze yedik Kadri Şençalar'ın Florya'daki evinde. Demin dedim ya, kemençeci İondaridis kardeşlerin ve kanuncu Lambros Savahidis'in Küçük Asya şarkıları plağından çok etkilendim diye... Ben de 15 yıl önce çok sevdiğim Türk müzisyen arkadaşlarımla böyle bir albüm yaptım. Saffet Müdeyyer –annesi Ermeni, babası müslüman Romandır– plakta keman çaldı, ama klarneti de ağlatırdı yani. Kanunda avukat Yılmaz Tektel, babası da "eski firma" *(Türkçe söylüyor)* meşhur Naci Tektel. Klarnette Ayvalıklı Tevfik Okşan vardı. Bu sanatçıları Atina'ya davet ettik ve "Burası İstanbul -Konstantinopolis" adıyla plak yaptık. Kapağına da Ayasofya'nın önünde çekilmiş yakışıklı bir fotoğrafımızı koyduk, çok fiyakalı oldu! Eşim Giasemi de yıllar sonra ilk defa şarkı söyledi. Plak Yunanistan'da özellikle gençler tarafından çok sevildi. Biz de son 15 yıldır İzmir ve İstanbul'dan Küçük Asya şarkıları çalıyoruz.

Kendi besteleriniz var mı?

Çok az, bir-iki tane. Sözlerini de eşim Giasemi Hanım yazdı. *(gülüyor)*

1993 yılında vefat eden meşhur Roman klarnetçi Vasilis Sukas'la tanışıyor muydunuz?

Sen nereden biliyorsun Sukas'ı? Bravo, "çok güzel"! Vasilis Sukas "eski firma, çok güzel, baba klarnet"! *(Türkçe söylüyor)* Sukas, Yunanistan'ın en iyi klarnetçisiydi. Bütün eski plaklarımda beraber çaldık. Ayrıca Sukas benim sofra arkadaşımdı: Ben, Vasilis Sukas, Mustafa Kandıralı, Kadri Şençalar, çok rakı içtik, meze yedik beraber. Zaten çok seviyorum Türk sanat müziğini, ama o da illa rakı sofrası istiyor. Bu yüzden tavernada çalmayı daha çok seviyorum, konser salonları resmî oluyor. *(gülüyor ve kırmızı şarabından bir yudum alıyor)* Hamiyet Yüceses, Zeki Müren, Müzeyyen Senar, Muazzez Abacı, Adnan Şenses, Yorgo Bacanos, Udi Hrant, Şükrü Tunar, Abdi Coşkun, Hüdai Aksu, Ayşe Taş, Mi-

Türkiye'deki bu müziği rembetiko'yla karıştırıyorlar. Smyrneiko daha eski bir müzik, makamlarla, sazla, udla çalınıyor. Rembetiko'ya öncülük ediyor. Rembetiko daha modern; buzuki ve gitarla çalınıyor.

42→

ne Koşan, Kibariye, Coşkun Sabah... Daha kimleri sayayım sana? *(bir hicaz şarkı mırıldanmaya başlıyor)* "Bakmıyorsun gözlerime sevdiğim, benden gizli bir arzuhalin mi var..."

Bugünlerde nerelerde çalıyorsunuz?

Çok güzel soru! Atina'da Yorgos Papazoğlu adında bir rembetiko ustası var, hem beste yapıyor hem şarkı söylüyor. Papazoğlu'nun eşi, ailesi İzmir'den gelmiş, gözleri görmeyen bir hanım. Bu hanımın yazdığı, mübadeleyi anlatan bir tiyatro oyunundan sonra biz sahne alıyoruz. Üç yıldan beri her cuma-cumartesi oradayız. Pazartesileriyse güzel bir tavernada çalıyoruz. Ayrıca festivallere, kültür merkezlerine gidiyoruz.

Giasemi Hanım, siz eşinizle müzik sayesinde mi tanıştınız? Aşk nasıl başladı? Nikos Bey sizi nasıl kandırdı?

Giasemi Saragouda (solo vokal): "Evet" *(Türkçe söylüyor ve gülüyor)*, Nikos'la bir şarkı sayesinde tanıştık. Ama o beni değil, ben onu kandırdım. *(gülüyor, Nikos Bey de başıyla onaylıyor)* Bizim tanışma hikayemiz Yunan radyo ve televizyonlarında da çok ilgiyle karşılanıyor. Benim teyzem profesyonel şarkıcıydı. Ben de 14 yaşımda ondan bu mikrobu kaptım herhalde... *(gülüyor)* "Ana-baba İzmirli." *(Türkçe söylüyor)* Bizim bütün aile İzmir'den beri çok güzel şarkı söyler. Benim bilinçli olarak hatırladığım ilk parça "Çakıcı" türküsüdür. "Çakıcı"yı ilk duyduğumda tüylerim diken diken oldu, "ah keşke ben de bu şarkıyı söyleyebilsem" diye iç geçirdim. "Çakıcı"yı söyleyerek başladım. Ardından Kazancidis, Hamiyet Yüceses, Müzeyyen Senar şarkıları geldi. Teyzem bir gün "seni gerçek müzisyenlerin önünde sahneye çıkaracağım" dedi ve Yunanistan'ın o zamanki en meşhur kemancısı Yorgos Koros'un orkestrasının önünde şarkı söyledim. Nikos da orada gitar çalıyordu. Benim sesimi çok yanık, dokunaklı bulmuşlar, çok beğenmişler. "Bu Arap sesi" dediler, ben tabii küçüğüm, anlamıyorum. O gün birbirimize aşık olduk. Bu durum dışarıdan o kadar açık bir şekilde anlaşılıyormuş ki, orkestranın lavtacısı bize gülerek "iyi çelenkler" dedi. Bizde evlenirken kilisede damatla gelinin başına çiçekten birer taç konur. Yani "iyi evlilikler" demek istedi. İki yıl sonra 16 yaşımda nişanlandık. O yıl çok problemli bir bademcik ameliyatı geçirdim ve 19 yaşımda evlenene kadar hiç sesim çıkmadı. Evlendikten sonra da üç çocuk doğurdum, oğullarımı büyütene kadar şarkı söylemedim. 15 yıl önce Nikos'un plaklarında söylemeye başladım.

Türkiye'de genelde kadınların gazel okuması pek hoş karşılanmazdı. Ama Rum kadın şarkıcılar "amane" denilen gazelleri okuyorlardı. Siz de gazel okuyor musunuz?

Ben amane okumuyorum, ama Nikos çok güzel okuyor. Herhalde bu akşam birkaç tane okur.

Nikos Saragoudas: Tabii, birkaç gazel okuyacağım. Ama benim tarzım tam Türk gazeli değildir; rembetiko amanesi ile karışık...

Davullarla zurnalarla

Andreas Papas (darbuka): Ailem halk dansları yapan bir grupta yer alıyordu, böylelikle ben de çok küçük yaşlardan itibaren halk müziğiyle tanıştım. Sadece darbuka değil; daire, bendir, davul, zil gibi çeşitli vurmalı sazları da çalıyorum.

Darbuka, Yunanistan halk müziklerinde eskiden beri kullanılıyor muydu? Yoksa 80'lerde başlayan rembetiko rönesansıyla mı popülerlik kazandı?

Her zaman popülerdi. Hikayesi de aynı Türkiye'deki gibi: Eskiden çömlek darbukalar üstüne hayvan derisi gerilirmiş. Sonradan bakır, pirinç, alüminyum darbukalar yapılmaya başlanmış ve plastik membranlar kullanılmış. Son yıllarda da Arap darbukaları ortaya çıktı. Çalım kolaylığı ve yüksek sesi nedeniyle popçular Arap darbukalarına yöneldi. Ama ben klasik bakır darbukaları tercih ediyorum, bunlar Makedonya, Yunanistan sound'una daha iyi gidiyor. Geçen yıl annemin köyünden genç bir bakır ustasıyla tanışana kadar darbukalarımı Türkiye'den alıyordum.

"Annemin köyü" dediniz. Yunanistan'ın neresindensiniz?

Makedonya bölgesinde Kastoria şehrinde doğdum. Ama annem Epirlidir. Epir'i biliyor musunuz? Arnavutluk sınırında...

Epir müziği çok meşhurdur, özellikle klarnet... Müzikal temelleriniz çok sağlam coğrafyalara dayanıyor: Makedonya ve Epir...

Evet, Yunanistan'ın birbirinden tamamen farklı ve iki zengin müzik geleneğinin bulunduğu bölgeler. Benim doğduğum Kastoria taraflarında Makedonya müziğinin tipik bandoları çok popülerdir. Trompet, trombon, tuba, saksofon... Bunlarla çiftetelliler, horonlar çalınır. Bandolardan önce davul-zurna ya da davul-sabuna (bir çeşit tulum) ikilisi varmış. Bu gelenek Yunanistan'da artık ölüyor, ama siz hâlâ davul-zurna çalıyorsunuz.

Bandoyla oyun havası çalma geleneği Türkiye'nin Ege ve Trakya bölgelerinde de vardı, ama ölmeye yüz tuttu. Oysa geçen yüzyılın başında İstanbul'da kanto ve oyun havası çalan bandolar bile varmış...

Bu tip bandoları Yugoslavya'dan Bulgaristan'a, Romanya'ya kadar bütün Balkanlar'da görürsünüz. Biz Yunanistan'da unutulan davul-zurna geleneğini yaşatmak için tamamen etnografik kaygılarla FM Records'dan iki albüm yaptık.

Epir müziği de çalıyor musunuz?

Tabii, çalıyorum. Epir bambaşka bir dünya, Avrupa'da eşi benzeri olmayan, çok farklı bir müzik var orada. Yunanistan'dan başlayıp Türkiye ve İran'dan geçerek Çin'e kadar ulaşan medeniyetler ırmağında Epir müziğinin çok özel bir yeri var bence. Bu müziği dünyanın herhangi bir yerinden gelen bir insana dinletin, ilk anda tüyleri ürperir. Klarnet ve kemanın pentatonik nağmeleri, lavtanın inatçı akorları, vokallerdeki ürpertici çokseslilik ve saatin yürüyüşünü hatırlatan darbuka ve def... İlkçağlardaki atalarımızın türküleri gibi ilkel, ama büyüleyici!

Klasik Türk müziğinde şarkıcılar def çalarak

hem ritm tutar, hem de usûlü vererek diğer sazları bir ahenk içinde tutmaya çalışır. Siz de şarkı söylüyor musunuz?
Sizdeki bu gelenek bizde biraz Epir müziğinde var. Burada çokseslilik olduğu için birinin diğer sesleri idare etmesi gerekir, bu yüzden baş vokalist def çalar. Epir müziği çalarken yan vokallere katılıyorum, ama sadece kendi zevkim için nadiren şarkı söylüyorum. Saragoudas'larla çaldığımız Küçük Asya şarkılarındaysa çokseslilik yok, bu bir solist müziği. Ama genelde içkili ortamlarda çalındığı için dostlar arasında nakaratlar birlikte söyleniyor. Bet sesli akşamcı muhabbeti işte: *(gülüyor)* "Aman, canım, kuzum, haydi, yallah..."

Kırık yay uzun yaya karşı

Çaldığınız lyra mı, kemençe mi?
Sokrates Sinopoulos (klasik kemençe): Klasik İstanbul kemençesi.
Herhalde Girit lyrası ile başlamış olmalısınız, öyle değil mi?
Hayır, ben Türk kemençesiyle başladım. Önceden klasik gitar, lavta gibi enstrümanlar çaldım. Ama kemençe ailesine klasik Türk kemençesiyle başladım. 1988'de Bosphorus grubu *(Nikiforos Metaxas'ın ekibi)* Atina'da ilk klasik Türk müziği konserini verdi. Orada İhsan Özgen'den dinledim ilk kez kemençeyi ve büyülendim. Atina'da sadece Ross Daly'nin bu enstrümanı çaldığını öğrendim ve ondan ders almaya başladım. Lyra ile klasik kemençe aynı aileden. Bulgarlar gadulka, Yugoslavlar gusla, Batı Avrupalılar rebek diyorlar. Ayrıca Ege'de Girit lyrası, Oniki adalarda çalınan Rodos lyrası, unutulan Sakız lyrası gibi farklı kemençeler var. Karadeniz kemençesi de, ki biz ona Pontus lyrası diyoruz, bu sazların yakın akrabasıdır.

Atina'da bir barın mutfağında çalışıyordum. Sahnedeki buzukici iki taksim yaptı bağlamayla ve bu sese hayran oldum. Daha sonra Yılmaz Güney'in filmlerinde bağlamanın görüntüsüne aşık oldum.

Lyra ile klasik kemençe arasındaki fark ne?
Şekilleri pek farklı değil, fakat çalınan repertuar farklı olduğu için çalma teknikleri farklı. Yunan müziğinde sizde olduğu gibi bir enstrümantal klasik müzik geleneği yok. Bizde klasik müzik, vokale dayalı kilise müziğidir. Bu yüzden lyra ile hep kıvrak oyun havaları çalınır, bu hızlı ezgileri çalmak için kısa yay çekilir, "kırık yay" deniyor. Ayrıca sınırlı bir ses alanında dolaşan bu dans parçaları için farklı pozisyonlara gerek yoktur, tek pozisyon yeter. Biraz Karadeniz kemençesi gibi yani. Klasik Türk müziği repertuarıysa daha ağır tempolara sahip, büyük usûller barındırıyor. Bu da ağır hareketlerle "uzun yay" çekmeyi gerektiriyor. Ayrıca bu repertuar iki oktavlık bir ses alanı gerektiriyor. Bu da klasik kemandaki gibi pozisyonların gelişmesine neden olmuş klasik kemençede. Yani klasik kemençe lyraya göre daha rafine, daha gelişmiş bir teknikle çalınır.
Klasik kemençedeki bu gelişmiş tekniği Tanburi Cemil Bey'e borçluyuz herhalde. Daha önce kemençe, lavta ile birlikte kaba saz takımı olarak anılır ve ince saza alınmazmış; meyhanelerin bayağı bir çalgısı olarak görülürmüş...
Evet, Cemil Bey'in tutucu müzisyenlere kemençeyi kabul ettirmesi çok zor olmuş. O devirde Vasilis, Nikolaki gibi Rum kemençeciler Galata meyhanelerinde icra-i sanat eyliyorlarmış. Ben sürekli Tanburi Cemil Bey dinliyorum. Ayrıca hocam Ross Daly ve onun hocası İhsan Özgen'in taksimlerinden feyz alıyorum. Bir de Yunanistan açısından İondaridis kardeşler çok önemli. 22'de klasik kemençeyi Atina'ya Lambros ve Paraskos İondaridis kardeşler getirmiş, birçok plak yapmışlar. Girit lyrasındaysa en önemli isim, merhum Manos Mundakis ustadır. Ross Daly de Girit lyrasını bu ustadan öğrenmiş, fakat daha sonra klasik Hint kemençesi saranghiden esinle ahenk telleri ilave etmiş.
Ross Daly'den bahseder misiniz biraz?
Bütün bir Asya'yı katedip dağarcığına birçok farklı müzik geleneğini dolduran bu İrlandalı müzisyen, yirmi yıl önce Atina'ya yerleşti ve tek kişi, adeta koca bir konservatuar gibi, Yunanistan'da genç insanlara Anadolu müziğini öğretmeye çalışıyor.
Klasik kemençeyi geleneksel tarzda çok iyi çalmakla kalmıyor, alaturka klarnetin cambazlık isteyen oyuncaklı taksimlerini andıran sololar da yapıyorsunuz...
Teşekkür ederim, iltifat ediyorsunuz. Ama ben kendimi hiçbir geleneğin temsilcisi olarak göremem, henüz sadece meraklı bir öğrenciyim. Ancak severek dinlediğim müziklerden esinleniyorum: Girit lyrası, İstanbul kemençesi, alaturka klarnet taksimleri, daha birçok şey...
Genç kuşağın en önemli kemençecilerinden Derya Türkan'la da "Letter From Istanbul" (İstanbul'dan Mektup) adlı bir albüm yaptınız; o da Ege müziğiyle çok ilgili bir müzisyen...
Derya Türkan'la dört yıl önce tanıştım, hem müzisyenliğini hem de insanî yönünü çok sevdim. Teknik olarak o kadar yakınız ki, onunla çalarken kendimi adeta aynanın karşısında hissettim. Hemen hemen aynı müziklerden etkilenmişiz. Böylesine yakın bir müzisyenle ortak bir çalışma yapmak çok eğitici ve mutlu edici oldu.

Yılmaz Güney'in filmlerindeki bağlama

Sizi albümlerinizden tanıyoruz. Türkiye'de çoktandır ihmal edilen Ege ve Rumeli tavrıyla bağlama çalıyorsunuz. Zeybek ve çiftetelli tavrına bu kadar sadık bir bağlamacı bulmak bugünün Türkiyesinde çok zor. Nasıl öğrendiniz?
Perikles Papapetropoulos (bağlama): Öncelikle, çok dinledim. Talip Özkan ve Ross Daly'den saz çalmayı öğrendim. Karşıma yeni bir türkü çıktığında, "acaba bunu Talip Özkan nasıl çalardı" diye düşünüyorum. Onun zeybek havalarındaki yorumunu hatırlayıp kendi duygularımla kaynaştırmaya çalışıyorum.
Bağlamayla ilk nasıl tanıştınız?
Tamamen şans eseri... 18 yıl önce Atina'da bir barın mutfağında çalışıyordum. Sahnedeki buzukici iki taksim yaptı bağlamayla ve bu sese hayran oldum. Daha sonra Yılmaz Güney'in filmlerinde bağlamanın görüntüsüne aşık oldum. O günlerde bir arkadaşım Ross Daly'den ders almaya başlamıştı, bir gün arabada giderken sazı kucağıma verdi ve o gün bugündür elimden düşmedi bağlama.
Yunanistan'da bağlama bilinen bir çalgı mı?
Biz "sazi" diyoruz. "Baglama" ya da "baglamadaki" dediğimiz enstrümansa buzukinin en küçük boyudur. Sazi, Küçük Asya, Türk çalgısı olarak tanınır. Anadolu'dan gelen Rumlar bağlamayı Yunanistan'a getirmişler. Tabii bu eski bağlama, yani tambura. Daha sonra buzukinin hakimiyetiyle tambura unutulmuş. 1980'lerde Ross Daly Atina'ya gelerek bağlamayı tekrar gündeme getirdi. Genç kuşaktan benim gibi insanlar da ondan öğrendi saz çalmayı. Bu arada bir de "bulgari" denilen Girit tamburası vardır. Bu sazın son ustası Fistalieri idi.
Bağlamayla bulgariyi karşılaştırırsak...
Bulgari biraz lavtaya benziyor. Sapı ve telleri daha kalın, ud gibi kartal kanadından bir mızrapla çalınıyor. Önceleri, bağlama gibi, perdeleri misinadan ve komalıymış; ama son bulgari örneklerinde buzuki gibi komasız, madeni perdeler var.
Albümlerinizde bağlamayla çaldığınız parçaların tümü Anadolu'dan Türkçe sözlü türküler. Acaba bağlama Yunan halk türkülerine uymuyor mu?
Bazılarına uyar, bazılarına uymaz. Yunan halk müziğinde bağlama yoktur, ama son yıllarda iyi bağlamacılar bu parçaları çok güzel yorumladılar ve halka bağlamayı sevdirdiler.
Türkçe sözleri anlamadan türküleri yorumlamaya çalışmak zor olmuyor mu?
Bu önemli bir konu. Çünkü halk müziklerinde hep bir hikaye anlatılır. Önce Yunanca çevirisini edinip okuyoruz. Ayrıca bu türküleri söyleyen solist arkadaşlar az-çok Türkçe biliyor.
Hangi topluluklarda bağlama çalıyorsunuz?
Sadece bağlamalardan oluşan bir topluluğumuz var, orada Türkçe ve Yunanca parçalar çalıyoruz. Yani, bir bağlama takımı kuracak kadar bağlamacı var artık Atina'da. *(gülüyor)* Ross Daly ile çalışmaya devam ediyorum. Ayrıca profesyonel olarak Saragoudas'larla Küçük Asya şarkıları çalıyoruz.
Şelpe tekniğiyle ilgileniyor musunuz?
Evet, Ramazan Güngör'ün albümünde duydum ve çok etkilendim. Büyüleyici bir bağlama sesi, ama bana çok zor geliyor. Hiç şelpe çalan birini izlemediğim için tekniği tahayyül edemiyorum. Bir gün mutlaka öğrenmek isterim.

İstanbul taksimi

Panagiotis Dimitrakopoulos (kanun): Sekiz yıldan beri kanun çalıyorum. Hocam, FM Records'un prodüktörü Petros Tamburis'tir. Henüz acemi bir öğrenci olduğum için belirli bir üslûbum olduğu söylenemez. Yunanistan için de kanun çok yeni bir enstrüman. 1930'larda ünlenen Lambros Savahidis bir yana bırakılırsa, 1980'lere kadar Yunanistan'da kanun çalan yoktu. Son on yıldır Petros Tamburis'in gayretiyle kanun genç kuşağın ilgisini çekti. Gençler İstanbul tarzı taksime bayılıyor. Ancak henüz Yunan müziğinde kanun özel bir yer edinemedi, sadece bir renk sazı olarak kullanılıyor. Mesela genelde ben Hacidakis tarzı modern enstrümantal müzik albümlerinde renk sazı olarak çalıyorum. Bu yüzden kanunda Yunan üslûbundan bahsedemeyiz. Her şeyi dinlemeye çalışıyorum. Türk, Arap, Acem, Mağribi bütün kanun sanatçılarını takip etmeye gayret ediyorum. Ama tabii ki Yunanlı dinleyicinin psikosentezine hitap eden tarz, İstanbul kanunudur.

Söyleşi: **Salih Nâzım Peker**

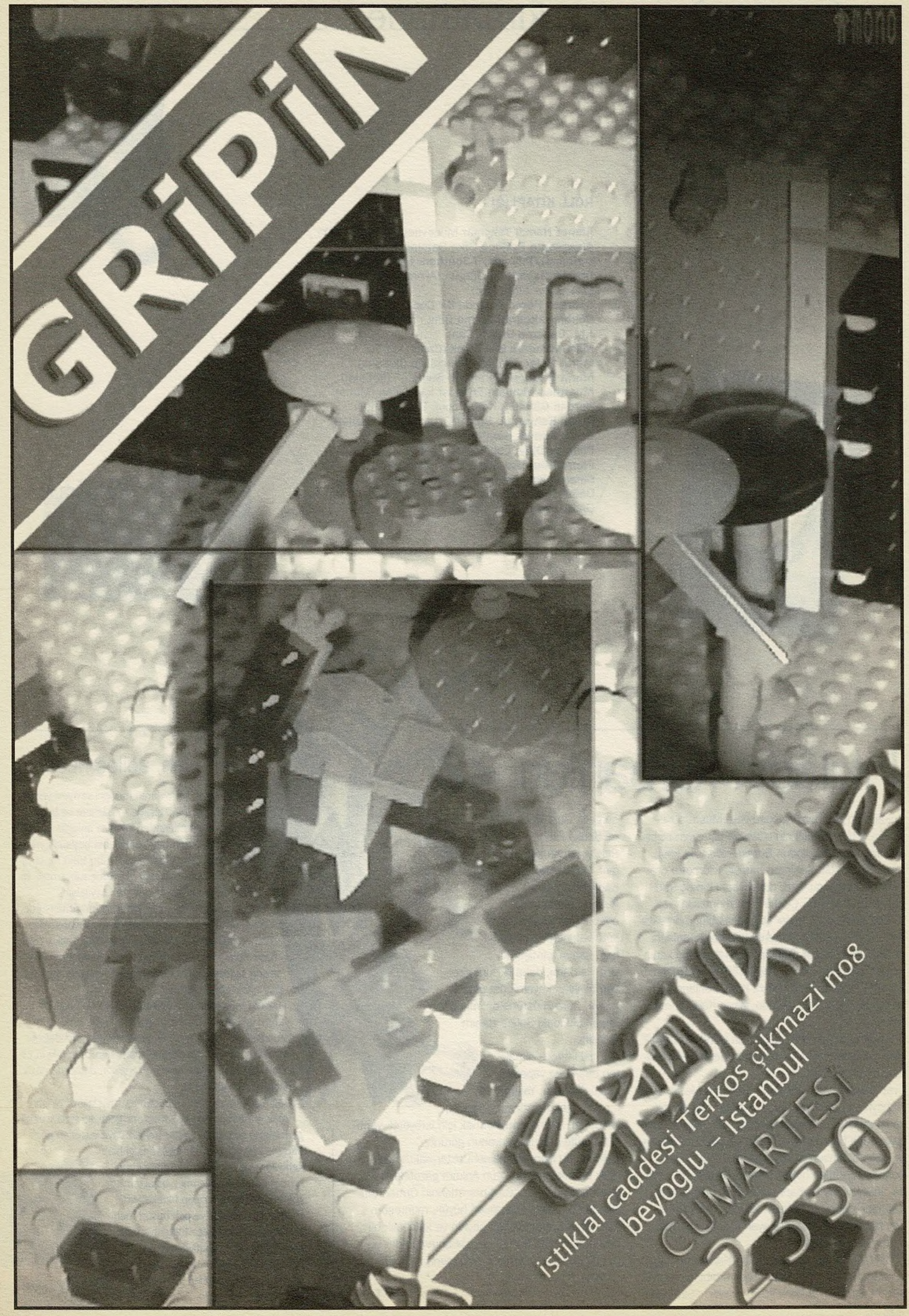
GRİPİN
BREAK
istiklal caddesi Terkos çikmazi no8
beyoglu - istanbul
CUMARTESİ
2330

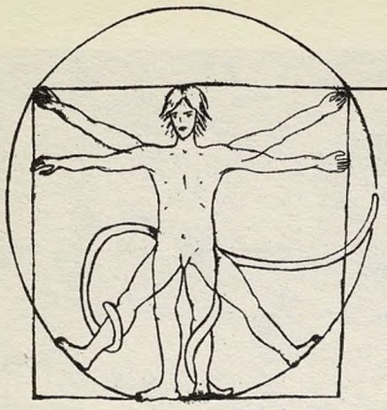

ROLL KİTAPLIĞI

Ahmet Hamdi Tanpınar Mücevherlerin Sırrı (YKY)
Alessandro Baricco Öfke Şatoları (Can)
D.Hopper/P.Fonda/T.Southern Easy Rider (Roll)
Dragan Babic Son Sürgün (Ayrıntı)
Enis Batur Elma (Sel)
Georges Perec W ya da Bir Çocukluk Hatırası (Metis)
Gökhan Akçura Unutma Beni - Ivır Zıvır Tarihi 1 (Om)
J.M. Coetzee Utanç (Can)
Milan Kundera Bilmemek (Can)
Murat Belge Tarihten Güncelliğe (İletişim)
Murat Toklucu "Taraftarın Senle..." (İletişim)
Murathan Mungan Erkekler İçin Divan (Metis)
Nurdan Gürbilek Kötü Çocuk Türk (Metis)
Orhan Kahyaoğlu Bülent Ortaçgil (Chiviyazilari)
Orhan Pamuk Kar (İletişim)
Philippe Djian Eşiktekiler (Ayrıntı)
Pierre Bourdieu Sanatın Kuralları (YKY)
Sinan Gündoğar Üç Kürt Ozanın Hikayesi (Sî)
Umberto Eco Günlük Yaşamdan Sanata (Adam)
Ümit Ünal Kuyruk (Oğlak)

İnkılâbın kurbanları

Ankara'nın ilk önemli balosu Gazi Mustafa Kemal'in Orman Çiftliği'nin istasyon binasının açılışı şerefine verdiği balodur. Burası küçük, iki katlı, basit bir binadır. Şehirden beş-altı kilometre ötedeki bu istasyonu Gazi, davetlilerini birkaç tren vagonunda götürür. Çünkü hem muntazam yol yoktur, hem yeteri kadar otomobil bulunmamaktadır... Gazi misafirlerini, trenin kompartımanlarını dolaşarak selamlar. Baloda hepsi hepsi üç kadın vardır: Yakup Kadri'nin, Falih Rıfkı'nın ve Ruşen Eşref'in hanımları... Mustafa Kemal onların kompartımanına gelince, Leman Yakup Kadri hemen atılır:

"- Paşam, bu inkılâbın kurbanları yalnız biz miyiz? Hani ya yaver beylerin, mebus beylerin, vekil beylerin hanımları?.."

Evet, baloda, yaver beylerin, mebus beylerin, vekil beylerin hanımları yoktur. Balolar hâlâ gerçek kadın nüfusuna kavuşamamıştır. Bu nedenle balo salonunda bazı ilginç sahneler de yaşanır. Ortalıkta kadın bulunsun niyetiyle, Ankara'nın Fresko Barından getirilen birkaç artisti görünce, bu sefer de "inkılâbın üç kurbanı biz miyiz?" diye çıkışan bayanlar salonu terketmek isterler. Tehlikeyi erken farkedenler, misafir bayan artistleri hemen oradan uzaklaştırırlar...

Bu ilk baloyla ilgili anıları Leman Karaosmanoğlu'ndan dinleyip "Tek Adam" adlı kitabına aktaran Şevket Süreyya Aydemir şöyle yazıyor: "Sıra dansa gelir. Gazi, önce Şefika Falih Rıfkı'yı dansa kaldırır. Onu Yakup Kadri Bey, Saliha Ruşen Eşrefle takip eder. Fakat yerler öyle kötü ve acemice cilalanmış, sabunlanmıştır ki, Gazi ile damı, daha ilk tura girerken ayakları kayarak üst üste yığılırlar. Onların üstüne de Yakup'la onun kolundaki Saliha Hanım devrilirler.

Gazi işi latifeye almaktan başka ne yapabilirdi ki... Hatta o, Yakup Kadri'nin de kendi üstlerine yıkılışını, Yakup'un, sahneyi hafifletmek için isteyerek yaptığı bir latife gibi alır. Memnun görünür."

Balonun bu ilginç ayrıntılarını aktarmaktan çok uzak bir haber, ertesi gün Ankara gazetelerinde şöyle boy gösterir: "Gazi hazretlerinin Orman Çiftliğinde dün akşam verdikleri büyük, muhteşem balo, kadın ve erkek çok seçkin ve kalabalık bir davetli kitlesinin huzuru ile, sabahlara kadar büyük bir neşe ile geçmiştir. Müstesna bir müzik, danslar, eğlenceler vs..."

Gökhan Akçura, Unutma Beni - Ivır Zıvır Tarihi 1

Cıvımadan, adileşmeden!

Kadın, erkek her insanın medeni seviyesi yemek yeyişinden daha ziyade müsamere ve balolardaki hareketlerinden kolayca anlaşılır. Memleketimizde büyük inkılâbın başladığı yıllardan önceki zamanlarda bu türlü toplanışlar adet olmadığı için bizde müsamere ve balo muaşereti henüz pek yeni sayılabilir.

Bundan dolayıdır ki, gerek hususi müsamerelerde, gerek umumi balolarda, hatta resmî suvarelerde hemen daima münasebetsiz hadiselere, cıvık ve sırnaşık tiplere tesadüf edilmekte ve cıvımadan, bilhassa son saatlere doğru adileşmeden nihayete eren balolar nadir görülmektedir.

Halbuki müsamerelere ve balolara ayrı ve itinalı bir kıyafetle iştirak edilmesi dahi gösterir ki, bu türlü içtimalarda laubalice ve hoyratça eğlenmek asla caiz değildir ve herkes kendi hareketlerine azami derecede dikkat etmekle ve kadın, erkek herkese karşı son derecede nazik bulunmakla mükelleftir.

Bağırarak konuşmak, masadan masaya lakırdı yetiştirmek, mütemadiyen dolaşmak, rasgeldiğile fazla yarenliğe başlayıp sırnaşmak, güzel tuvalet veya vucütleri göz hapsine almak, musiki temposuna el hareketlerile veya mırıldanarak iştirak etmek, hizmet edenlere seslenmek balolarımızda çok görülen başlıca çirkin hareketlerdir. Hele laübali danslar ve pek hususi mahiyette bulunmıyan gece toplantılarında arkadaş teşvikile tuhaflıklar ve numaralar yapmak medeni ve haysiyetli insanların çok çekinmeleri lazım gelen bir noktadır. *(Yedigün, 7 Mart 1939)*

İthaki'de
Fantazya Rüzgârı

DİSKDÜNYA SERİSİ BEŞİNCİ KİTAP

ŞİFACI

Terry Pratchett

Bir sekizinci oğlun, sekizinci oğlu vardı. Doğal olarak da bir büyücüydü. İş orada kalsa iyiydi. Ama –ayrıntısına girmek pek hayrımıza olmaz– yedi oğlu oldu. Ardından da bir sekizincisi... büyücünün karesi... bir büyü kaynağı... bir ŞİFACI...

Şifacı'da Rincewind ile Sandık'ın dönüşüne ve Diskdünya'nın karşı karşıya kaldığı en büyük –ve en komik– tehlikeye tanıklık edeceksiniz.

FANTASTİK EDEBİYATI İRONİ İLE BİRLEŞTİREN PRATCHETT'TAN PARILTILI ZEKÂLARA SESLENEN BİR BAŞYAPIT DAHA

DİSKDÜNYA'YA GİRMEYE VE TERSYÜZ EDİLMEYE HAZIR MISINIZ?

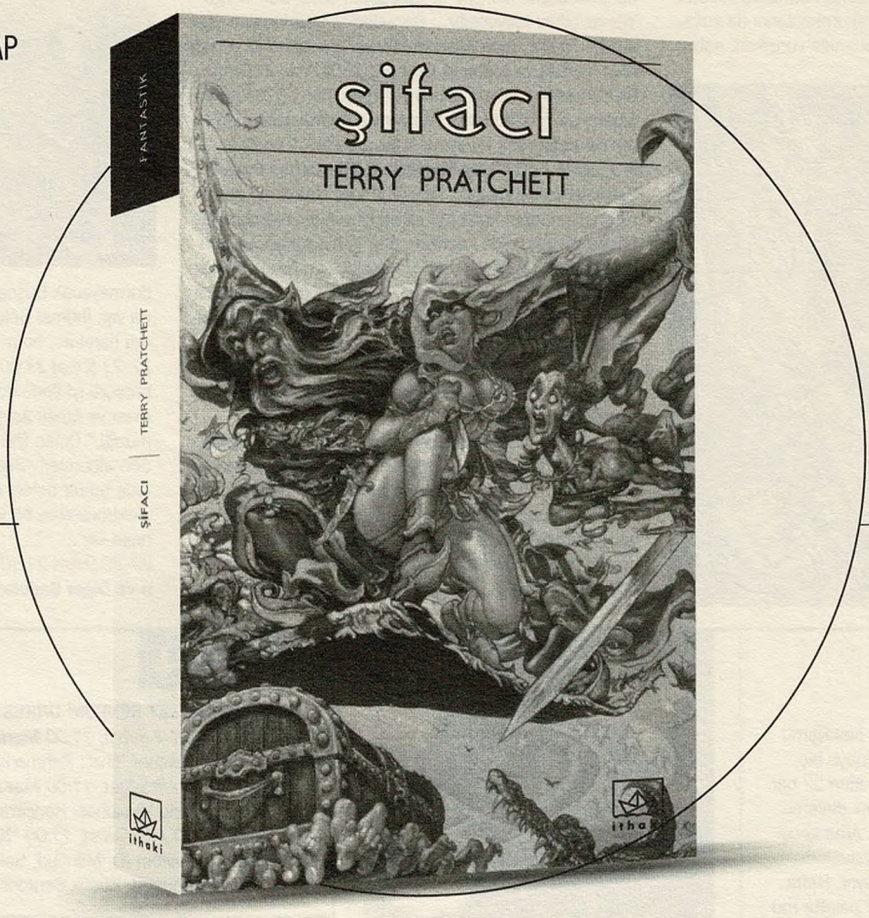

ÖLÜM KAPISI SERİSİ BİRİNCİ CİLT:
EJDER KANADI
Margaret Weis - Tracy Hickman

SHANNARA EFSANESİ SERİSİ:
SHANNARA'NIN KILICI
SHANNARA'NIN ELFTAŞLARI
Terry Brooks

DİSK DÜNYA SERİSİ:
BÜYÜNÜN RENGİ
FANTASTİK IŞIK
EŞİT HAKLAR EŞİT AYİNLER
MORT
Terry Pratchett

FATİH CONAN
Robert E. Howard

AVALON'UN SİSLERİ SERİSİ:
BÜYÜ USTASI
YÜCE KRALİÇE
GEYİK KRAL
MEŞE AĞACINDAKİ TUTSAK
Marion Z. Bradley

ATLANTİS'İN ÇÖKÜŞÜ
Marion Z. Bradley

GEZGİN ORMAN
YANAN ŞEHİR
Wolfgang Hohlbein

KILIÇ VE BÜYÜ ÖYKÜLERİ-1

YILDIZ TOZU
Neil Gaiman

TÜM KİTAPÇILARDA!

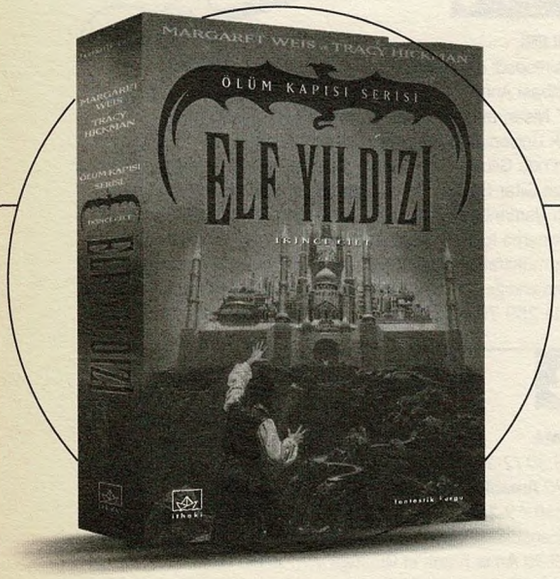

ÖLÜM KAPISI SERİSİ İKİNCİ CİLT:
ELF YILDIZI
Margaret Weis - Tracy Hickman

Tutkunu olacağınız yepyeni bir fantazya dünyasının kapıları açıldı...

Dünyaca ünlü **Ölüm Kapısı Serisi**'nin tüm kitapları İthaki'de

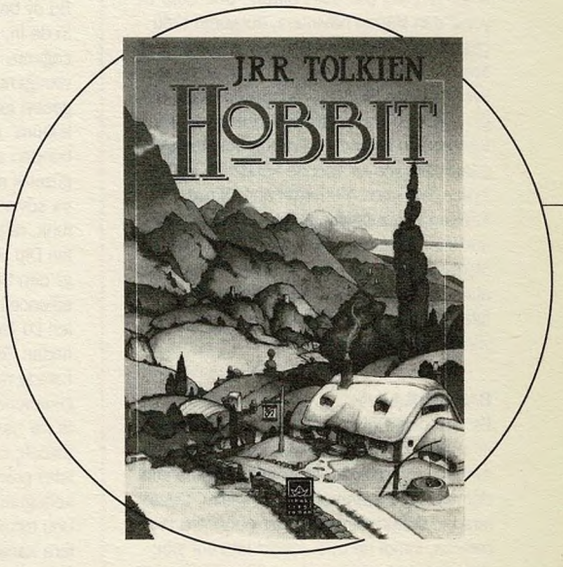

HOBBİT

J. R. R. Tolkien'in başyapıtı David Wenzel'in çizgileriyle İthaki Çizgi Roman koleksiyonunda!

Kahramanımız Bilbo'nun Büyücü Gandalf, cüceler ve elflerle çıktığı fantastik yolculuğun çizgi romanı.

Görsel bir şölen sizi bekliyor!

ithaki

www.ithakiyayinlari.com

BABYLON'DA ŞUBAT

1 Şubat 23:00 **Harem:** İlk albümleriyle bizi bir vurmalılar cangılına sokan Harem, ikinci albümünde işin içine zamane dans ritmlerini de kattı. Babylon atmosferini, sahneyi, duvarları düşünün: Elektronik imkanlarını da kullanan ritm üstadları darbukalara ahenkle vururken, nabzımız vecdle atacak...

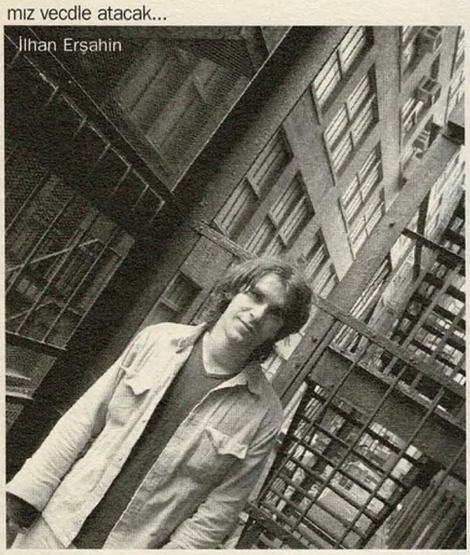
İlhan Erşahin

2 Şubat 23:00 **Latinomania:** Latin plaklarına bihakkın vakıf olan DJ Mehmet Ceyhan, coşkun samba ve merengue'lerden romantik bachata'lara uzanacak. Hem dansedeceğiz, hem de bu işin pîrleri Cihat Can - Özge Yılmaz çiftini izleyeceğiz... Geceden iyi hazırlanalım diyorsanız, "salsa/merengue workshop"a katılmanız yerinde olur: Yoncita ve Mehmet Ceyhan, 16:30'dan itibaren Latin danslarını sadece filmlerde görmüşlere, 18:00'den itibarense iyi kötü Latin danslarıyla kıvırmışlara ısındırma turu attıracak. Atölyeye katılım bedeli 10 milyon...

8-9 Şubat 23:00 **Tony Martinez & The Cuban Power:** Saksofoncu ve piyanist Tony Martinez, Küba'nın genç yeteneklerinden, koca mirası en iyi yüklenenlerden biri. Mirası yüklenmekle kalmıyor, onu dönüştürüyor ve zenginleştiriyor da: Miras dedikse, işin içinde hem geleneksel Küba müziği var, hem caz. İki koca kıtanın akarsularını aynı denize, ilk albümü "La Habana Vive"de gösterdiği gibi rock'a bulanmış Latin caza akıtıyor...

12 Şubat 21:30 **Brezilya Karnavalı**

14 Şubat 21:30 **Haldun Dostoğlu Sunar: "Adriano'dan sevgililere 60 şarkı"**

15-16 Şubat 23:00 **Buscemi:** Belçikalı Dirk Swartenbroekx'in elektronik müzik projesini en iyi müzikal kavramlar anlatıyor: Buscemi'nin bir ayağı güney yarımkürede: Afro-küban caz, bossanova, samba, salsa, Brezilya işi future caz bir yanda. Öbür yanda kulüp havaları: House, drum'n'bass, downbeat, old school electronica... Oluyor size bossa-house... DJ kabinin arkasında tek başına

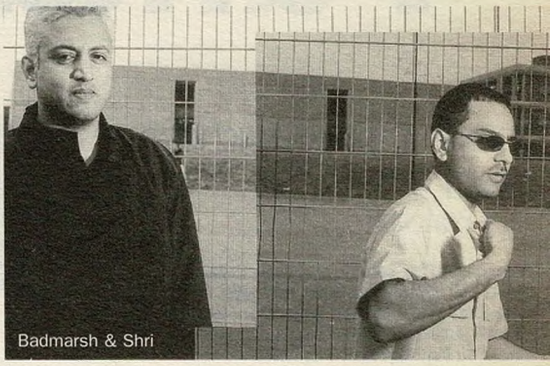
Badmarsh & Shri

durmayacak Buscemi: Yanında bas, trompet ve davul da var. İhtimal Belçika'da sıkılan güzel bir insanın ısınma harekatı, bizim de kanımızı kaynatabilir.

22-23 Şubat 23:00 **Badmarsh & Shri:** Babylon'cuların broşürü iyi ifade ediyor: "Hindistan - Britanya karşılaşması ve ötesi: Asian Underground değil, sadece dans müziği." Onları Babylon'da izlemiş, Roll'da okumuştuk. Son albümleri "Signs"ı dinleyince, kendilerini daha hararetle tekrar bekler olduk. Hint müziği, caz, hiphop ve elektronikanın bu yetkin beraberliğinin altında emek ve neşe var...

27-28 Şubat 21:30 **İlhan Erşahin Sunar: Harikalar Diyarı ve Diğer Şarkılar**

[mekân]

MELEK

Beyoğlu'nda son zamanlarda en sevdiğimiz yerlerden biri. Rahat, temiz, kasmaya hiç meyil bırakmayan, dansa teşvik eden bir bar. Mevcut düzenlemesi oturup müzik dinlemeye, sohbet etmeye daha müsait. Ama gecenin bir vaktinden sonra fıkır fıkır havalara ayak diremek pek mümkün olmuyor. Hafta içi rock'u da çepeçevre saran bir palette müzik çalan Melek, haftasonları, hele cumartesi günleri asıl çehresini alıyor: "One Step Beyond"dan Kasap havasına, dünyanın türlü çeşit kıvrak müziği mekânı ele geçiriyor, masalarda oturanları birer birer açık alana çağırıyor. Vaktiyle Shaman'da sadece kızları değil, erkekleri de dansözlüğe özendiren Barış, turntable'ın başında, kurtların döküleceğinin garantisini veriyor –biz de kendisine kefiliz. Ayrıca, her gece 4'e kadar açık olması, bir saatten sonra takılacak bar arayanlar için de kurtarıcı bir durum. Bira fiyatı, diğer fiyatlara ölçüt olsun: 1.500. En tenha halinden iğne atsanız yere düşmeyecek anlarına, çeşitli defalar tecrübe ettik: İçeride melek gibi olmayan kimseye rastlamadık...

BABA ZULA

Bir Ortaçağ meyhanesi, bir rock kalesi. Yerin iki merdiven altındaki Baba Zula, şehrin gürültüsünden rock'a, sokak selamlaşmalarından sohbete uzanmak için iyi seçim. Duvarlara hiç dokunmamışlar: Yüz yıl önce o taşlar nasılsa, şimdi de öyle. İçerisi labirent gibi: Taş sütunların ve duvarların böldüğü bir sürü oda, sıkı müzik eşliğinde, arada bir yudum içki alıp sevgiliy(l)e kapanmak için ideal. Alternatif rock, hardcore, punk, ska, bazen de Brit-pop hattından ilerliyorlar. 14 Şubat gecesi sevgilileri ve aşık bekârları sadece 80'ler şarkılarıyla ağırlayacaklar. Bira 1.5, sabah 4'e kadar açık. Galatarasay'da Mado pastanesinin yanında, 186 numaralı binanın alt katında. Numaraları 245 19 90... (Arkadaşların Baba Zula'yla ilgisi yok, sadece ismi sevmişler.)

İN DE İN

Bu ay bar kısmından yana hayli şanslıyız: İn de İn, gönül rahatlığıyla müdavimi olacağımız, orada geçen gecelerimize yanmayacağımız, bilâkis memnuniyetten ertesi geceyi iple çekeceğimiz bir yer. Bir "yeraltı kültürü" vahası. İşin arkasında Zen grubundan arkadaşlar var. Her gün bir başka güzellik mevcut; şimdilik haftanın programı şöyle: Pazartesi günleri İsmet soul, funk, reggae hattından gidecek; salı günleri Dip Sahaf'tan Volkan, Öztürk Serengil'den Siluetler'e, 60'lardan, 70'lerden eğlenceli şarkılar çalacak; çarşamba geceleri DJ Tayfun, Japon pop ve Latin şarkılarından Finlandiya tangolarına, dansa fevkalade müsait bir dünya füzyonu haritası çıkaracak; perşembe geceleri DJ Ana Bala'yla "ışık, tütsü, dans, plak" ortamına girilecek; cuma gecesi ister amatör olun, ister profesyonel, vurmalı çalgınızı koltuğunuzun altına kıstırıp İn de İn'in yolunu tutuyorsunuz, 22-24 arası tamtamlara karışıyorsunuz; cumartesi gecelerinde 60'lardan easy-listening parçalarıyla, eski zamanın avangard pop beat'leriyle DJ 6 ve DJ Trash Mango paslaşıyor; pazar günleriyse her hafta içeriği değişecek partilere ayrılmış... "Freak" alemin yaşayan tarihi İn De İn'de: Hem pop tarihinin derinliklerine ineceğiz, hem dünün ve bugünün 'in' parçalarıyla dansedeceğiz, hem de kendi yeraltı inimizde rüyamıza yatacağız. İn De İn, sabah 4'e kadar açık: Sıraselviler caddesinde, Taksim'den Kemancı'ya gelmeden sol kolda, 65 numarada...

[klâsik]

İSTANBUL DEVLET SENFONİ ORKESTRASI - ŞUBAT

1 Şubat, 19:30 / 2 Şubat, 11:00 **Marek Pijarowski** (şef), **İdil Biret** (piyano) (Mozart, 36. Senfoni "linz"; Rahmaninof, Piyano Konçertosu No.4)

8 Şubat, 19:30 / 9 Şubat, 11:00 **Marek Pijarowski** (şef), **Efe Baltacıgil** (viyolonsel) (Dvorak, Viyolonsel Konçertosu; Brahms, 2. Senfoni)

15 Şubat, 19:30 / 16 Şubat, 11:00 **"İDSO nefesli çalgılar konseri" Norbert Nozy** (şef, saksofon) (D. Milhaud, Saksofon ve nefesli beşlisi için "scaramouche"; C. Gounod, Küçük Senfoni; Mozart, Grand Partita)

[müsabaka]

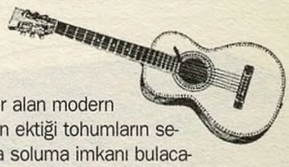

III. GİTAR GÜNLERİ

Geçen ayın ansiklopedi sayfalarında yer alan modern klasik gitarın babası Andrés Segovia'nın ektiği tohumların semerelerini 5-27 Nisan tarihleri arasında soluma imkanı bulacağız. Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi'nce düzenlenen III. Gitar Günleri'nde Gilbert Biberyan ve Thomas Müller Pering birer konser verecekler. Fakat Gitar Günleri'nin asıl önemli etkinliği, klasik gitar beste yarışması. İlhan Usmanbaş'ın onursal jüri, Server Acim'in ikinci jüri başkanlığı yaptığı yarışma için son başvuru tarihi 15 Mart. Yarışmada dereceye girenler para mükâfatının yanında, eserlerinin bir CD'ye bastırıldığını ve nota olarak yayınlandığını da görecekler. Ayrıntılar www.yildiz.edu.tr/Bugün adresinde, ya da 259 70 70 /29 75 / 29 78 no'lu telefonlarda...

[film]

BİLGİ'DE SİNEMA

1-6-7 Şubat, 19:30 /2-3-4-5 Şubat, 14:00 **Billy Elliott** yön: Stephen Daldry

4-5 Şubat, 19:30 **Amerikalı Amcam** yön: Alain Resnais

8-14 Şubat, 19:30 / 9-10-11-12-13 Şubat, 14:00 **Hayvan Çiftliği** yön: John Stephenson

11-12 Şubat, 19:30 **Anna Frank'ın Günlüğü** yön: Julian Wolff

15-16-17 Şubat **İsrail Sineması Günleri**

18-19 Şubat, 19:30 **Cinayet Mahalli** yön: André Techine

26-27 Şubat, 19:30 **Hoşçakalın Çocuklar** yön: Louis Malle

"YURTDIŞINDA YAŞAYAN SİNEMACILARIMIZ"

20 Şubat, 19:30 **İçimdeki Yabancı** (Mehmet Özçelik), **Sevda Aşk Demektir** (Sinan Akkuş), **Beyaz Mantolu Adam** (Yüksel Yavuz), **Bağlanmış** (Serhat Karadere)

21 Şubat, 19:30 **Yurtdışı Turnesi** (Ayşe Polat)

28 Şubat, 19:30, söyleşi **Thomas Balkenhol** / *20:15, gösterim* **Nisan Çocukları** (Yüksel Yavuz)

İstanbul Bilgi Üniversitesi, Kuştepe Kampüsü. www.bilgi.edu.tr

[etkinlik]

KARŞI SANAT ÇALIŞMALARI'NDA BU AY

Ocak ayında başlayan "Psikanaliz Üzerine Beş Konuşma", İskender Savaşır'ın üç konuşmasıyla sürüyor. Savaşır, 1 Şubat'ta "Ego, Beden ve Eros", 8 Şubat'ta "Nietzsche ve Freud", 15 Şubat'ta "Anlam, İktidar ve Arzu" başlıkları altında konuşacak. Her perşembe 19:00'da Aslı Erdoğan'ın koordinasyonunda düzenlenen "Edebiyat Sohbetleri" ilgimizi çekecektir. Cumartesi akşamlarıysa sinemaya ait: Fuad Erman'ın "Sinema Atölyeleri", her cumartesi 17:30'da... Karşı Sanat Çalışmaları, Galatasaray'dan Tünel'e giderken sağda, Elhamra Pasajı'nın ikinci katında.

MEDYA SANATI

18-28 Şubat tarihleri arasında, 1960'dan bu yana medya sanatındaki gelişmeleri izleyeceğiz. "Update 2.0 - Almanya: Medya - Sanat - Güncel" başlıklı etkinlikte, multimedya ve plastik sanatlar ilişkisini kurcalayabilir, son dört yılın önemli video, CD-Rom eserlerini, internet işi sanat ürünlerini görebiliriz. 13-14 Şubat günleriyse, film yönetmeni ve küratör Peter Zorn'un workshop'u var. Goethe Enstitüsü'nün Galatasaray'daki binasında düzenlenen etkinliğe katılmak için 0.212.249 20 09 ya da 0.216.326 26 67 no'lu telefonları arayarak başvuruda bulunmak gerekiyor...

[sergi]

EXLIBRIS

Exlibris, Türkiye'de son on yıldır tanınmaya başlanan güzel bir sanat. Sanatseverler, kitaplıkla meşgul olmaktan sonsuz haz duyanlar için kullanışlı bir tasnif ve etiket yöntemi. Kitaplara yapıştırılan, üzerlerinde küçük grafik çalışmaların bulunduğu bu sanatın özel koleksiyoncuları ve mütehassısları da var. Sanatçının imzaladığı exlibris'ler, gravür, taşbaskı, linolium baskı, serigrafi, fotoğraf gibi yöntemlerle çoğaltılabiliyorlar. Exlibris sanatının önemli isimlerinden biri, özgün baskı sanatçısı ve tasarımcısı Martin R. Baeyens. Sanatçı, bugüne kadar yetmişe yakın ödül aldı, bir o kadar kişisel sergi açtı. 1943 doğumlu Baeyens'in 400'e aşkın exlibris çalışmasının 117'si ve 37 serigrafisi baskısı, 6-26 Şubat tarihleri arasında Karşı Sanat Çalışmaları galerisinde görülebilir. Cemal Süreya, "bir kitapta resim şart" diyordu: Exlibris, bu işi görüyor. Kitap kokulu resimleri kaçırmayalım... (Karşı Sanat Çalışmaları, Galatasaray'dan Tünel'e giderken sağda, Elhamra Pasajı'nın ikinci katında.)

[kitap]

BÜLENT ORTAÇGİL –"Ayrı Düşmüşüz Yanyana"

Orhan Kahyaoğlu, Chiviyazilari, 270 sayfa

Bu memlekette yaşamak tuhaf: Güzel bir şeyle karşılaşınca tabii sevineceğiz ama, bu güzelin bu topraktan yeşeren bir emsaline rastlayınca, kadir kıymet müessesesinin oturduğunu gördükçe şaşırıyoruz. Pop ve rock kültürü, bu memlekette şifahi bir kültür olarak büyüdü; şarkıcılara, şarkıyazarlarına dair kitaplarsa, ancak son yılların ürünü. Emek sarfedilmiş, iyi araştırılmış ve iyi yazılmış, ciddi başvuru kaynağı olabilecek kitaplar o kadar çok değil. Koca Bülent Ortaçgil müziği, artık hakettiği payeye ulaştı, kitaplaştı: Usta kalem Orhan Kahyaoğlu'na ne kadar teşekkür etsek az. Bu "oylumlu" çalışmanın uzun girizgahında önce pop müzik tarifi yapılıyor, ardından –kantolardan itibaren– bir kitap boyutunda Türkiye'de popüler müziğin doğuşu ve gelişimi tartışılıyor. Kültürümüzün bu önemli aşaması için genel kabullerimizin de ne kadar zayıf olduğu düşünüldüğünde, Kahyaoğlu'nun bu çabası takdire şayan ve faydalı. Kitapta Ortaçgil'in hayatına gerektiğinde değiniliyor elbette, ama asıl iş, albüm albüm, şarkı şarkı, Ortaçgil'in şarkılarına hakim olan kelime dağarcığının, kavramların, sorunsalların, müzikal ve varlıksal temel meselelerin izini sürmekte. Bülent Ortaçgil'e eşlik eden olmazsa olmaz müzisyenlerin ve Ortaçgil tribute albümünün değerlendirilmesiyle nihayete eren alkışlık bir kitap...

ÜÇ KÜRT OZANIN HİKAYESİ

Sinan Gündoğar, Sî, 176 sayfa

Şivan Perwer, Nizamettin Ariç, Ciwan Haco: Kürt kültüründen, müziğinden, dilinden yeşermiş üç çiçek. Koca bir kültürün gömülmeye çalışıldığı bir dönemde, güzel seslerine muhtaç olduğumuz üç müzisyen. Sinan Gündoğar, bu üç önemli isimle birlikte, modern Kürt müziğinin esaslı bir haritası için de ilk adımları atmış oluyor. 27 Mayıs'tan 1980'e kadar olan dönem içindeki siyasal hareketleri, Kürtlerin bunlar içindeki yerini, bunların toplumsal hayata ve özel olarak da müziğe etkileriyle kitabı açıyor Gündoğar; Perwer'i ve Ariç'i de bu bağlama oturtuyor. Bir duvar gibi inen 12 Eylül'e, yükselen sağın yeni değerlerine, müziğin bunlardan etkilenişine de uzun yer ayırıyor Gündoğar ve Ciwan Haco bahsini açıyor. Yaşamöyküleriyle, müziklerinin, bestelerinin, yorumlarının temel özellikleriyle irdelediği sanatçıların albümleri hakkında da, kronolojik dizinle, epey malûmat ve zihin açıcı değerlendirme içeriyor kitap. Sadece modern Kürt müziğini değil, Türkiye'nin yakın tarihini de kurcalayacağımız bir iş çıkarmış ortaya Sinan Gündoğar...

[dayanışma]

AHMET KAYA'YA ANIT MEZAR

Karanlığa sürüklenen Türkiye'de sadece Ahmet Kaya değil, hepimiz karardık, kararttıldık. Şimdi, mezarı eğer anıt mezara çevrilmezse, Ahmet Kaya'yı artık Pére Lachaise'de tutmayacaklar. Yılmaz Güney'le yan yana, Kaya'nın Türkiye'ye en güzel gülümseyeceği yer orası. Böyle bir mecburiyet olmasa bile, Özal'ın, yarın öbür gün dikilmesi muhtemel Kenan Evren'in mezarlarından daha güzel olmalı onunki. Senelerce bizi neşelendiren, hüzünlendiren, hayatı sevdiren, bilinçlendiren, cesaretlendiren bir sanatçıya, onca severek dinlediğimiz güzelim şarkılara vefa borcumuz var. Bu iş için gereken meblağ ha deyince bulunmuyor, iş hepimize düşüyor. Gam Müzik bu pahalı işin organizasyonunu üstleniyor. Sırf bu iş için kullanılacak hesap numarasına 20 milyon yatırırsanız, güzel bir Ahmet Kaya tişörtü de adresinize postalanacak. Bir Akbank şubesine gidip "Gam Müzik Özel Havale Sistemi Kod: 0505" demeniz, 0.212.251 26 74 no'lu faksa dekontu yollamanız yeterli. Ayrıntılar www.ahmetkaya.com'da... Üzerimizde tarihî bir sorumluluk var.

Moğollar, 14 Şubat gecesi Roxy'de. "Ne zamandır Moğollar seyretmedim" diye kendinize sormaya başladıysanız, yanmışsınız. Her hafta Taksim'de, Mektup Bar'dalar...

12 Şubat'ta Kadıköy Trip'te **"Tindersticks Evening"** var. Hilmi Tezgör hazırlayacak...

Demolarından tanıdığımız **Fairuz Derin Bulut** 18 Şubat pazartesi, saat 24:00'de Açık Radyo'da, Tolga Yağlı'nın hazırladığı **Ay Palas** programında canlı çalacak...

RAM-SES
MÜZİK ATÖLYESİ

Merkez:
İstiklal Cad. Aznavur Pasajı 212/6
Yapı Kredi Kültür Merkezi Karşısı Galatasaray
Tel: 0. 212. 245 02 21

Dersane:
İstiklal Cad. Toma Apt. Şanzelize Girişi Kat. 5
Tel: 0. 212. 245 32 94

www.ramisekinci.com / www.muzikatolyesi.com
bilgi@ramisekinci.com / bilgi@muzikatolyesi.com

Türk Halk Müziği ve Batı Müziği Konservatuarlarına, Müzik Eğitim Fakültelerine hazırlık kursları

• Ses eğitimi (şan) • Keman (Türk-Batı) • Viyolonsel - Viyola • Piyano - Klavye (org) • Klasik Gitar • Flamenko - Latin Gitar • Akustik Gitar • Elektro Gitar • Bas Gitar • Jazz Gitar • Davul - Perküsyon • Bağlama • Tambur • Ud • Kanun • Kemençe - Kemane • Flüt - Ney • Saksofon - Trompet • Kaval - Mey

Ram-Ses Müzik Atölyesi Kulübü • Konser, söyleşi, imza günü, panel ve çeşitli organizasyonlar • Her perşembe "plak günü" • Her cumartesi "video gösteri günü" • Her türlü müzik materyali (nota, şarkı sözü, cd, kaset, cd-rom...) • Enstrüman alımlarında indirim • Özel organizasyonlarınıza yardım edilir • Organizasyonlarınızı atölyemizde yapabilirsiniz...

Ramis Ekinci'nin "Kopuşkılar" albümü Ada Müzik'ten çıktı
2000 yılının en ilginç albümü (Kanal 6, Number 1)

maşallah ondan bundan ödünçle idare ettiğimiz aybaşına
insanı ne sevmek derdi düşündürüyor ne de açlık derdi
maşallah istanbul'un toprağına taşına
kapı komşumuz ekmek verdi su verdi
HÜSEYİN AVNİ DEDE

Hakiki mümin, şeytandan vazgeçmez.
AHMET HAMDİ TANPINAR

anarşiste kendi ülkenden iki renk verdiğin için tenk yu şeytan: kırmızı, Barcelona'da doğmak için / siyah, Paris'te ölmek için
LÉO FERRÉ (Thank You Satan)

akarsan suyunum
kurursan çölünüm
geçersen yolunum
çık karşıma
ya beni öldür
ya al kollarına
ikimize birden
bu nehir boyları fazla
MURATHAN MUNGAN

EELS
Souljacker
(Dreamworks / Universal)

Daha çok naif ressamları, edebiyat öğretmeni şairleri ve hayatında ilk defa uzun röportaj veren popçuları anımsattığından kullanmaktan imtina ettiğim, hadi yabancı yok, duyunca midemin kekrediği iki sözcüktür "yaşama sevinci". İnsanın "hangi yaşamın, ne sevinci?" diyesi gelir; ama aynı şeylere "sevinme" olasılığımız olmayanlara, iki laf daha etmek beyhudedir.

Gri caddeler, soğuk banyolar, kalabalık cenazeler, örümcekli aynalar, hastane yemekleri, palyaçolar, kuşlar... Süpermarketlerde kuyruğa giremeyen, bir roketin fırlatılışına bakmayı içi kaldırmayan, rüyasında telefonuyla televizyonundan ayaklar bitip koşarak ondan uzaklaştıklarını gören, adı konuk listelerine giremeyen bir adam Mr.E.

Mr.E demek, Eels demek ve Eels dördüncü albümleri "Souljaker"la bir grup insana "yaşama sevinci" gibi bir şey vermeye devam ediyor. Dört albümdür değişmeyen o depresif neşe (hayat komik / ama ha ha ha komikliği gibi değil / daha çok acayip), o sakin öfke (Hayat güzel / süper hissediyorum kendimi / çünkü annem bugün / benim büyük bir hata olduğumu söyledi), o dolaysız hissiyat (Çok şeyden nefret ederim / sevdiğim şeyler az / sen de onlardan birisin biraz) insanın içine su serpiyor, "tamam ya, devam edelim" diyorsunuz.

Mark Oliver Everett, nam-ı diğer Mr. E. Dedesi, Einstein'la yazışan ünlü bir kuantum fizikçisi, babaannesi nevrotik bir şair, babasıysa Amerikan ordusundan emekli bir asker olan, çocukluğundan beri sessiz sessiz bir köşede ablası Elizabeth'in plaklarıyla oynayıp önce davul, sonra gitar çalmayı öğrenen "natural born depressive" bir şahıs. Çevresinde çok fazla Mark diye arkadaşı olduğundan, birbirlerini soyadlarının ilk harfiyle çağırmaya başlamışlar; büyüyünce en fazla Mr olmuş bizim E. de. Bir köşede sessizce iki albüm çıkarmış önce tek başına, sonra Butch Norton ve Tommy Walter'la birlikte 1996'da Eels olup "Beautiful Freak"i çıkarmışlar.

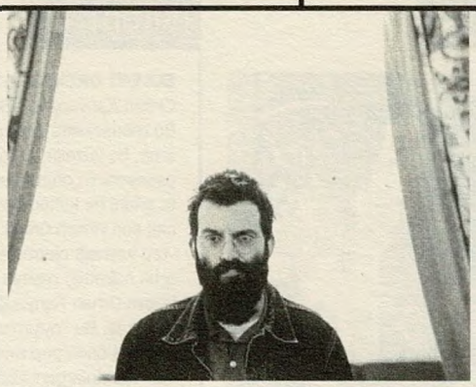

O arada Bay E'nin babası öldü, ablası Elizabeth intihar etti ve annesinin kanser olduğunu öğrendi; ee, haliyle ikinci albümleri "Electro-Shock Blues" hayli kanırtıcı sıfatlara layık bulundu. Acıyla böyle dalga geçebilecek yüreklilik takdire şayandı. Milenyum dönümünde onu izleyen "Daisies of Galaxy"yi ise en iyi, "Ayşegül" estetikli albüm kapağı anlatıyor sanırım: yaşları dört ile dokuz arasında değişen iki erkek, iki kız çocuğu, iki de yavru köpek... Fakat çocukların bir büyümüş de küçülmüşlükleri, gidip de gelmişlikleri var. Mesafeli bir coşkunun albümüydü "Daisies of Galaxy". Bir de 2000 yılında Fiona Apple'la birlikte yaptıkları turneden seçmelerin yer aldığı "What A Beautiful Morning" adlı orkestral bir albümleri var aslında. Gelelim son albüm "Ruhçalan"a... Öncelikle albümün adını 90'larda, öldürdüğü kişilerin ruhlarını çaldığını söyleyen bir seri katilden aldığını orada burada yazanlara Mr E'nin verdiği cevabı iletelim:

"Hikaye öyle değil bir kere. Ruhun çalınabilirliğiyle ben hep ilgiliydim. Fakat sorun, çalınmadan önce nerede durduğunu bilmediğiniz bir şeyin eksikliğini, çalındıktan sonra nasıl duyabileceğimizdi. Ruhumuza nasıl sahip çıkabilirdik? 'Electro-Shock Blues'dan sonra kendime hiçbir şey yazmama sözü verdiğim bir teneffüste, önce ikinci, sonra da ilk bölümü geldi aklıma 'Souljacker'ın. Kendime verdiğim sözü tutmak için de tuvalet kağıdına yazdım..."

Albüm "Köpek Yüzlü Çocuk"la açılıyor; gürültü miktarı kendi ortalamalarının üzerinde. "Aslında Hiç de Komik Değil", Latinin görse tanıyamayacağı bir tuhaf Latin esintisi taşıyor dipten dipten. "Söylediğin her şeye gülüyor olmam, çok komik olduğun anlamına gelmez " diyor anafikir olarak karşısındakine. "Fresh Feeling" ve "Friendly Ghost" çaktırmadan "Daisies of Galaxy"nin suyuna karışabilecek parçalar; "Woman Driving, Man Sleeping"se "Electo-Shock Blues"un... İnsana bir kısa film izlemiş duygusu veren huzurlu / huzursuz bir yol şarkısı sonuncu söylediğim. "World of Shit"in sözlerini hiç dinlemezseniz nasıl yumuşak bir yaz gecesi şarkısı, ama özünde her mevsim uykunuzu kaçırma potansiyeline sahip. Kapanışı yapan "What Is This Note?"sa, en Eels olmayanı albüm içinde. Çok sert girip sonunda öyle bir çözülüyor ki, bu albümü öncekilerden ayıran o yeni şeyin en abartıldığı parça da bu galiba.

Bay E'ye bir röportajda tüm yaşadıklarından ne öğrendiğini sormuş gazeteci. O da demiş ki, "Çorba içerken kaşığı hemen dibe daldırmayacaksın, üstten üstten, yavaş yavaş gezdireceksin kaşığı. Yoksa yanarsın". Madem bu çorbayı içiyoruz, biz hepimiz, yani buna mecburuz, bence Mr E ve arkadaşlarını masadan eksik etmeyelim. Daha az yanarız. *Pınar Öğünç*

RADIOHEAD
I Might Be Wrong
(EMI)

Radiohead'in birkaç yıl önceki "u dönüşünden" sonra, sağdan soldan bu sürecin eseri olan son iki albümün tamamen stüdyo işi oldukları görüşü çıkmıştı; hatta "konserde çalabiliyorlar mıymış bakalım" diye burun kıvıranlar da olmuştu. İşte en güzel cevap: "Kid A"den dört, "Amnesiac"tan üç şarkı (artı Yorke'un tek başına akustik gitar eşliğinde söylediği "True Love Waits"), Berlin, Oslo ve Maison La Romaine konserlerinden derlenip "I Might Be Wrong" adı altında, yine şahane bir bukletle piyasaya çıktı.

Sırasıyla "The National Anthem", "I Might Be Wrong", "Morning Bell", "Like Spinning Plates", "Idioteque", "Everything In Its Right Place", "Dollars And Cents" ve "True Love Waits"... Thom Yorke kimi zaman elektronik piyanosunun başında, kimi zaman omzunda gitarıyla ve sarsıcı sesiyle yine takımın kaptanlığını mükemmel götürüyor ve ekipçe coşuyorlar, coşturuyorlar. Albüm, "Idioteque"i bütün kalabalığın koro halinde söylemesi gibi enstantanelerle süslenmiş, tempo oldukça yüksek ve en ufak bir sound problemi yok.

İstanbul'u şu ana kadar es geçtikleri için, onları iş üstünde, sadece CNBC-E sayesinde görebildik. Thom Yorke enerjisiyle ve yaydığı elektrikle ayin yapan bir şaman büyücüsü gibi; Johnny Greenwood ve Ed O'Brian yeri geldiğinde gitarları çıkarıp bir sürü kablo ve düğme arasında mühendislik yapıyor; "National Anthem"de arkadan beş-altı kişilik caz ekibi çıkıyor (albümdeki versiyonda maalesef üflemeliler yok) ve artık eskilerden hiçbir şey çalmadıkları için bir kısmımızda ufak bir burukluk bırakan konser göz açıp kapayana kadar bitmiş gibi geliyor insana.

Albüm için söylenecek pek fazla bir şey yok, şarkılar zaten tanıdık ve orijinallerinden pek bir eksikleri yok. Albüm vesilesiyle olmasa da, Radiohead, son zamanlardaki intihar meseleleri dolayısıyla Türkiye'de de gündeme oturdu. Thom Yorke ve arkadaşlarından ikinci bir Kekilli vakası yaratmaya çalışan gerzeklere hiç takılmıyoruz ve İstanbul konserini iple çekmeye devam ediyoruz. *Alican Tayla*

50→

"26 yaşında yakışıklı bir mühendisim. Sadece sesi dolayısıyla radyo spikerlerinden bir kıza görmeden aşık oldum. Acaba bu kızla evlenirsek mesut olur muyum dersiniz?" – Askerlikte görmeden atışların hesabı vardır. Gayet isabetli neticeler verir. Siz mühendis olduğunuza göre görmeden aşık olmanın hesabını bulmanız lazım. Eğer bu hesabı doğru çıkarabilirseniz, elbette mesut olursunuz.
(4 Mayıs 1961 tarihli Hayat mecmuasının Gönül Postası köşesinden)

Çakırkeyftim, seyrederken Çakır'ı / Bir söz attı fena kırdı hatırı / Ben kırılmam alsa da el satırı / Yoksa kalbimi kopar da sen al canımı
(Şamram Hanım'ın kantosu)

tahtadan helâmıza senelerden beri ilk defa camilerin ardından ay ışığı vurdu maşallah sevmekten sevilmekten bahseden pervane böceği gün boyunca etrafımızda dönüp durdu maşallah
HÜSEYİN AVNİ DEDE

Black Rebel Motorcycle Club

Black Rebel Motorcycle Club
(EMI)

Her sene rock'n'roll haritasını bir boy daha genişleten gıcır gıcır isimlere son ilave Black Rebel Motorcycle Club. Kaliforniya dolaylarından, adı kara, sesi sözü kara ama kendisi apak bir üçlü. Bir süredir Queens Of The Stone Age veya The Strokes benzeri grupların paylaştığı rock'n'roll kurtarıcılığı tacı, bu sene büyük ihtimalle onları bekliyor. Aslında geçen senenin ortalarından beri isimleri sıkça telaffuz ediliyor, ama bu ilk albümleri Atlantik'in iki yakasında neredeyse bir seneye yakın farkla çıktığı için buralara da anca geliyor.

BRMC, henüz yirmilerini yaşayan üç adam, Robert Turner, Peter Hayes, Nick Jago'dan oluşmuş. Isimlerinin kaynağı, ellilerin Marlon Brando filmi "The Wild One"daki "siyah serseri motosiklet çetesi". İlk 90'ların sonlarında boy gösterip Elements olarak yola çıkmışlar, ama sonra bunda karar kılmışlar. Isimleri itibariyle, şehrin yıkık dökük mekânlarından taşan "men in black" görüntüleriyle tam uyum içindeler. Albümleri de, baştan uca katedince beliren o kendi içine buharlaşmış, kara, kopkoyu seslere rağmen, acı-tatlı bir kızılık içinde. 80'lerin bitimine yakın veya hemen sonrasındaki Jesus and Mary Chain, My Bloody Valentine yahut eski zaman Mercury Rev'i gibi ince sızılı grupların birikintilerini elekten geçirmişler, üzerine kendi harçlarını ekleyip bugüne yakışır bir sonik alem yaratmışlar. Yüzyıllar önce Velvet Underground'un kurduğu ülküde rock-'n'roll dozunu bir kat daha arttırarak yola devam etmişler. Daha sadece bir demo grubuyken Noel Gallagher tarafından BigBrother ailesine dahil edilmek istenmeleri de bundan... Neyse ki olay sadece talepte kalmış, ama Gallagher da dahil, Johnny Marr, Courtney Love veya Tim Burgess gibi "selebriti"lerin ta zamanında söylediklerini birleştirirsek, dinleyicilerden epey önce rock starlarının sevgili grubu haline gelmişler.

Nedenini anlamak için elimizdeki tek veri, ekibin farklı yerlerde, farklı zaman dilimlerinde zuhur eden bu "self titled" albümü elbet... Bir tarafta Britanya veya kendi memleketlerinden yükselmiş kadife gürültüler, öbür uçta Patti Smith'in "en güzel Amerikan geleneği" dediği rock'n'roll, ikisi arasında seyyah olmuş, alevler içindeki albümleri... Daha kapıdan adım atar atmaz gözleri kamaştıran iki yanık aşk türküsü "Love Burns" ve "Red Eyes And Tears", albümün hangi yöne meyledeceğini açıkça gösteriyor zaten. Tekrar tekrar dinleyip bir kere daha kavrulmak için sırf bunlar bile yetecek... Sonra "biz sadece soruyoruz" dedikleri punk-song "Whatever Happened To My Rock'n'Roll?"; eski Verve'dekilerden beter sersemletici gitarlar eşliğinde "Isa'nın yerinde olsam geri dönmezdim" dedikleri "White Palms"; göz ucuyla hayatın öbür tarafına gidip geldikleri uptempo balad "Rifles"... Her neyse. Toplamda, hem bu kadar hızlı ve diri, hem de bu kadar telaşsız, iyi demlenmiş, tam 11 şarkı... BRMC ekibi, klasik rock geleneğinin en iyi tarafını, hayata "muhalif" duruşunu almış; kitap tarifi aynı ama hissedilişi sonsuz "introspektif" şarkılar yazıp insanı acıtan bir gitar-davul-bas tertibatıyla söylemiş. Nihayetinde de "rock'n'roll sadece protest müzik olarak varolmalı" deyip her döneme anca bir-iki tane düşen takvimsiz "siyah beyaz" albümlerden birini önümüze firlatmış. Bize düşen belli.
Gökhan Pamuk

System Of A Down

Toxicity
(Sony Türkiye)

1998'de heavy metal'in üzerine, grupla aynı adı taşıyan ilk albümleriyle güneş gibi doğmuşlardı, şimdi en tepede parlıyorlar. System of a Down, Ermeni asıllı dört Los Angeles'lı akıllı, fikirli gencin ürünü, zamanında Slayer'a da çok emeği geçen Rick Rubin'in keşfi. "Colombus Günü"nden "11 Eylül"e, uyuşturu ticaretinden savaşlara, dünya meselelerine kafa yoruyorlar. Bu kadarla kalmayıp geleneksel Ortadoğu ezgilerini, hardcore'u, death'i, funk'ı, rap'i, popu aynı tencerede, dibi tutmadan, gayet lezzetli pişiriyorlar.

Bir süre önce de, Slayer'ın alt grubu olarak izleyecek, kendimiz tadacaktık bu lezzeti, olmadı. SOAD'ın kafa yorduğu konulardan biri de, pek tabii ki, Ermeni kırımı çünkü. Bu konuda da faal olarak pek çok kampanyaya katılmış, Amerikan Ulusal Ermeni Kongresi'nden, maddi manevi yardımlarını esirgememişlerdi. Meseleyi Türkiye'de konuşamayacaklarını, konuşurlarsa da tatsızlıklar yaşanacağını düşünüp gelmekten vazgeçmişler. Vokalist Serj Tankian, gitarist Daron Malakian ve basçı Shavo Odadjian, Hollywood'da Ermeni Lisesi'nde eğitim almışlar. "Toxicity"den çıkan ilk single "Chop Suey"in videosunda Ermenistan bayrakları dalgalanıyor. Dört müzisyen de kökenleriyle gurur duyuyor. Ama bu onların vatan özlemiyle, milliyetçiliği karıştırdıkları anlamına gelir mi? Bilmiyoruz, ama SOAD'dan da bunu beklemiyoruz.

"Toxicity" 14 –şarkı demeyelim– ses bombasından oluşuyor. Katkılı bir adrenalin kulaklardan damarlara, oradan tüm vücuda pompalanıyor albüm boyunca. Müzikle birlikte gövdeniz de, zihniniz de açılıyor, yükseliyor. İnişe de, bir tanıdık, "Science"da şöyle bir görünüveren, sonra da outro'yu yapan Ermeni ilahisine düdüğüyle can veren Arto Tunçboyacıyan eşlik ediyor. Uyaralım, "Toxicity", müzik setinden çok walkman'e, discman'e, evden çok sokağa yakışır. *İlker Aksoy*

ankara'da farklı bir ortam...

atölye sanat
SANATSAL ETKİNLİK•TANITIM

...hem ATÖLYE ve SANAT PAZARI, hem IKINCI EL ALIŞ-VERIŞ.

paris caddesi, 62/1 KAVAKLIDERE •ANKARA
tel, fax•467 02 35

2.
İKİNCİ EL
GİYSİ
AKSESUAR
AYAKKABI
IVIR ZIVIR
ÇANTA, VS.

Bugün böyle yaşıyoruz işte: Dünyadan kopmuş durumda, bir yandan da kendimizi yapayalnız, her şeye yabancı hissetmemek için çevremizdekilerle birtakım bağlar ve noktalar arıyoruz... Tıpkı sanatçılar gibi, herkes bir tarz yaratmaya çalışıyor...
YVES SIMON, Duygu Sapması

Yeni olsun diye yeni imal etmek kısırlıktır. Mesele, sistemli ve zoraki bir yeni üretimi değildir. Hakiki yenilik, daima kaynaklara dönüşle doğar. **EDGAR MORIN**

Hiç de öyle görünmemesine karşın yenilik organik bir şeydir, evrilmeyle varılır.
MURATHAN MUNGAN

sabahın karşısında konuşmak ne zor!
incecik kül gibi kalıyorsun,
dağ susmaya giden yolu biliyor
sen bilmiyorsun.
BİRHAN KESKİN

JOHN MELLENCAMP
Cuttin' Heads
(Sony Türkiye)

John Mellencamp'i 80'lerin başında üç-beş sefer dinleyip hiç ciddiye almamış, sonra da ilişiğini tümden kesmiş bir arkadaş, birkaç ay önce Roll Disko listesinde adına rastlayınca kızgınlıkla sordu: "Sizin gibi Bruce Springsteen seven adamlar, nasıl olur da John Mellencamp'i sever?" Cevabı sorunun içinde saklıydı. "İşte tam bu sebepten" diye cevap verdik, "Springsteen'i sevdiğimiz için Mellencamp'i seviyoruz." Veya tersi –hiç farketmez: "Mellencamp'i sevdiğimiz için Springsteen'i seviyoruz."

93'te "Human Wheels" albümünde yer alan "Junior" şarkısındaki "gene bir şey kaybettiğimi biliyorum, ama ne kaybettiğimi bilmiyorum" dizeleri özetleyebilir Mellencamp'in dünyaya bakışını. Başından beri sıradan insanların (avukatı veya sözcüsü değil) hikaye anlatıcısı, masalcısı, gerçekçisi oldu Mellencamp. Ortabatı'dan, Indianalı bir taşra rock'çusu. Ama ondan çizgisiz dosya kağıdı gibi düzbeyaz bir müzik bekleyenleri şaşırttı hep. Burada yaşasa, "İstanbul'dan Üsküdar'a yol gider"i değil, "Kara Üzüm Habbesi"ni cover'lardı. Her zaman esmer güzeli bir müzik dinledik ondan. Çingenece, siyahça, melezce folk rock. Bir bakıma Dylan'ın "Desire" albümünün çocuğu o. Ustası Dylan'ın adını anmak yetmez, ustasının ustası Woody Guthrie'nin de ayak izlerine basa basa vardı bugünlere. (Ve şimdi, Guthrie'den gördüğü usûlde "fuck faşizm" yazılı gitarının üstünde.)

11 Eylül kurbanlarına yardım amacıyla düzenlenen The Concert For New York City'de söylediği iki şarkı, hababam bayrak sallayıp duran kitleyi az gıcık etmedi: "Amerika senin ve benim için değil mi? / Amerika özgürlüğün yurdu değil mi? / Küçük pembe evler var senin ve benim için / Olup olacağım buymuş demek ki / Çocukken bana demişlerdi ki / Evlat, sen Başkan olacaksın / Bütün deli saçması rüyalar gibi / Bu da geldi geçti / Ne çok insan var / Ne çok şey biliyorlar, biliyorlar, biliyorlar / Kazananlar var ve kaybedenler / Ama mühim değil / Çünkü sıradan vatandaşlar bedelini öder / heyecanların, faturaların, ölümcül hapların." (83 tarihli "Pink Houses". Vaktiyle Reagan bu şarkıyı seçim kampanyaları için istemiş, Mellencamp vermemiş.) "Irkçılık yaşıyor Amerika'da hâlâ / Kulak kesil Martin Luther King'in laflarına / Böyle büyüsün istemem çocuklarım / Nefret onaylanabilecek bir şey değil / Bir vaiz değilim ben, şarkıcıyım sadece evlat / Fakat görebildiğim kadarıyla çok işimiz var yapacak." (Son albümden "Peaceful World")

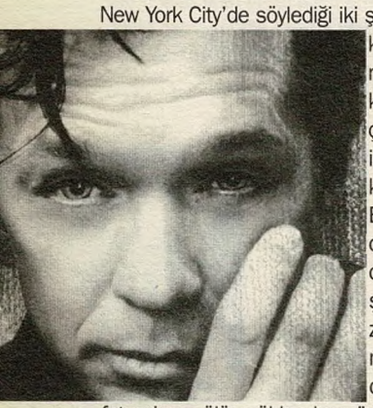

John Mellencamp şarkıları –goygoyculuk etmeden– kalabalıklara seslenen, kalabalıklarla anlam bulan şarkılar oldu her zaman. Bu yüzden 98'deki "John Mellencamp" ve 1993'teki olağanüstü güzellikteki "Human Wheels" gibi "öykücükler" içeren işleri gölgede kaldı. Yeni albüm "Cuttin' Heads" bu tehlikeden uzak, "herkesler"in albümü gibi. Albümün başında üç adet "bitirici" cinsten şarkı var: Chuck D'nin rap'lediği "Cuttin' Heads", India.Arie'nin eşlik ettiği "Peaceful World" ve Trisha Yearwood'la birlikte söylediği "Deep Blue Heart". Kemanın, akordeonun, mandolinin rock'n'roll'dan rol çaldığı parçalarla (favorilerimiz "Worn Out Nervous Condition", "Just Like You") bir ırmakta yüzercesine veya trene atlayıp gidercesine devam ediyor albüm. "In Our Lives"la noktayı koyup sahneyi bu seferlik terkeden bu adama sonuna kadar güvenebilirsiniz: "Orta yaşlı bir yeniyetmeyim ben / Endişe ve zevk adamıyım / En iyisini yapıyorum elimden gelenin / Sorunlarım yanlış belki / Ve yakayı ele veriyorum hep / Tıpkı senin gibiyim / Sevabımla günahımla." *Derya Bengi*

INDIA.ARIE
Acoustic Soul
(Universal)

"Motown Usûlü Soul"un yeni kuşak isimleri arasında en gözde olanı India.Arie. Şarkıcı, batı yakasında en çok yetişen mahsul çeşidi olan "Diva"lar içinden kolayca sıyrılacağa benziyor. Aynı güneşin yaktığından olsa gerek, sesinin, soluğunun, teninin rengi bazı sanatçılara çekmiş ister istemez onun da... Roberta Flack'tan Oleta Adams'a, Tracy Chapman'dan Erykah Badu'ya kadar uzayan bir liste bu. Ancak India.Arie bize daha çok Lauryn Hill'in "Sade" hali gibi geldi. Bu yakın temas, tipik bir Sade şarkısını andıran albümün üçüncü parçası "Promises"da iyice belirginleşiyor hatta. Albümün "Acoustic Soul" gibi, türü albüm isminden, albüm ismi türünden menkul bir isme sahip olması dışında aksayan bir şey yok aslına bakarsanız. Yeni dönem akustik soul albümleri içinde akılda kalacak yapıtlardan birisi. Sanatçının hemen her besteye yalnız ya da ortak imza atmış olması, albümün inandırıcılığını da arttırıyor. Son günlerin modası olan, her parçaya ayrı prodüktör ya da ünlü bir isim takviyesi de yok. India.Arie'nin şimdilik ortaklaşa şarkı söylediği tek isim John Mellencamp. "Peaceful World" ismini taşıyan şarkı da India'nın albümünde değil, Mellencamp'in albümünde yer alıyor. Bir bara gittiğinde fonda çalan şarkılarda aklı kalanlardansanız, India.Arie'nin "Acoustic Soul"u tam size göre. Ama tutup onu hayatınızın soundtrack'i yapabilir misiniz? Bana sorarsanız, yapabilirsiniz, ama yapmayın. *Atilla Aydoğdu*

SMASHING PUMPKINS
Greatest Hits
(EMI)

Kariyer tutkularından albüm prodüksiyonlarına, kendini beğenmişlikten enstrüman çalamamaya –bir konserlerinde bir türlü uyumlu çalamadıklarını, atıştıklarını, sonunda da apar topar sahneden kaçtıklarını biz de görmüştük televizyonda–, Billy Corgan'ın aşk, tanrı, İsa, kainat gibi derin meselelere fazlasıyla takmasına kadar eleştirildi Şahane Balkabakları. Özellikle de, saçlı ve saçsız olarak ayrılan kariyerlerinin ikinci yarısında. Açık enseye tokat eleştiriler tümüyle haksız sayılmasa da, belki biraz ağırdılar. İtiraf edelim, biz de şöyle bir Smashing Pumpkins dinleyelim diye içimizden geçirmiyorduk çok zamandır. Isınma turlarından sonra açıldık.

Grup geçen aralık başında, ilk konserine çıktığı Chicago Metro Kabare'de son konserini de verdi ve dağıldı. Corgan internet'te "duygusal" bir yazı çaktı. Bir de olmazsa olmaz, konumuz olan "best of" yayınlandı.

SP'nin "Greatest Hits"i iki CD'den oluşuyor, kartonetteki foto-albüm de cabası. Esas oğlan "Rotten Appels"da, "Siva", "Today", "Bullet with...", "Perfect" gibi bildik şarkılar, "Lost Highway" albümündeki "Eye", geçen sürede sapasağlam kalmışlar. İki yeni şarkı, "Real Love" ve mutlu son "Untitled" da idare ederler. Sınırlı sayıda basıldığı söylenen kaydedilebilir CD tasarımlı "Judas 0" ise, "Mellon Collie..." sonrası altı B-side'la kıyıda köşede kalmış on yeni kayıt içeriyor. 1994 öncesini toparladıkları "Pisces Iscariot"un devamı. "My Mistake", "Soot and Stars" gibi neler varmış yastık altında meğer. Corgan ve Chamberlian, eski Chavez gitaristi Matt Sweeney ve Will Oldham'ın kankası, basçı David Pajo'yla Zwan'i kurdu. Yeni şarkılar hazırmış ve daha "upbeat" bir sound'ları varmış. O yüzden bu albüm, şimdilik SP'ye son selâm. Değerini bilelim.
İlker Aksoy

Milletim nev-i beşerdir, vatanım ruy-i zemin (milletim insan soyudur, vatanım yeryüzü) **TEVFİK FİKRET**		Vatan birkaç dosttan ibaret. **AHMET HAMDİ TANPINAR**
âşıkken insan yıldız gibi bağlanıyor tüm bir yaradılışa **MURATHAN MUNGAN**		Kalabalık mı kalabalıktı dünya / ama ben sizi sevdim **NEŞE YAŞIN**
taş yarılıyor bir çiçek için, yol veriyor kısacık konuşuyor çiçek: "dünya" diyor, "gördüm, benimle tamamlanıyor." **BİRHAN KESKİN**	İzmir'de bir ağaç gördüm / Adı karabiberdi / Ya karabiber türküsü Allahım / Necati Cumalı söylerdi / Soba borusu gibi bir sesi vardı / Karabiberim derdi, karabiberim / Candarmalar geliyor kalk gidelim **BEDRİ RAHMİ EYUBOĞLU**	şehrin insanı, şehrin insanı, şehrin pahalı zevklerin insanı, ucuz cesaretlerin **İSMET ÖZEL**

STING
All This Time
(Universal)

80'li yılların ilk yarısında, bir kaşık suda fırtınalar estiren Gong isminde bir dergi vardı. Gong, tabloid boyda yayınlanan ve ayda bir muhakkak Sezer Güvenirgil'in kapak olduğu bir mecmuaydı. İki "koca" sayfası yabancı müziğe ayrılırdı ve bu sayfalardaki yazıları da genelde (yanlış hatırlamıyorsam) Deniz İzgi isminde bir beyefendi yazardı. Biz de onun satırlarından o günlerde "The Wall"la Amerika'da listebaşı olan Pink Floyd'un aslında müzik piyasasının bir maşası olduğunu öğrenir, yabancı menşeeli müzikten tiksinir hale gelirdik. Zat-ı muhteremin kaleminden kan damlardı. Sting'in de grubuyla birlikte en popüler olduğu yıllardı bu yıllar. Grubunun adı The Police'ti ya Sting'in... Gong dergisine göre The Police, İngiltere'de "yeni sağcılar"ın en çok sevdiği üçlüydü. Sting de yeni sağcıların sözcüsü...

Gel zaman git zaman Gong kapandı, The Police dağıldı, New York'taki ikiz kuleler yıkıldı. Ayakta kalansa sadece Sting oldu. Grubuyla ulaştığı kitleden daha geniş bir dinleyici kesimine kavuştu. 80'li yıllarda Sting, yazarımızın söylediğinin 180 derece tersinde cereyan eden siyasi olaylara da öncü oldu. Yağmur ormanlarının kurtarılması için yağmur korosu kurdu, hatta Şilili kadınlar yalnız başlarına dansetmesinler diye kendilerine kavalyelik bile etti. 90'lı yıllarda "Desert Moon" dışında kendisinden hatırladığımız, Yoga sayesinde karısını kaç saat memnun kıldığıyla sınırlı kaldı. Tahminimizce bu süre, o dönemde yaptığı albümlerinde dinleyicisinin kulağını tatmin ettiği dakikalardan daha uzundu.

"Tüm bu zamanlar"ın dökümünü daha önce bir "best of"la bize hatırlatmış olsa da, "All This Time", taşıdığı birkaç özellik sayesinde Sting'e kayıtsız kalmamıza mani oluyor. Malûm, albümün ilk özelliği kaydedildiği günün, melûn 11 Eylül 2001 olması... İtalya'da Sting'in o gün verdiği konserin canlı kayıtlarından oluşuyor "All This Time"... Bu tarz denk düşmeler bize pek samimi gelmese de, biz albümün işitsel boyutuna dikkat çekelim. The Police dağıldıktan sonraki ilk iki albümünü cazcı müzisyenlerle yapan Sting'in "All This Time"ı, kendisinin o günleri ve arkadaşlarını ziyaret ettiği bir albüm olmuş. Gitarda Dominic Miller, davulda Manu Katche (kendisi Phil Collins'ten sonra ülkemizde en çok tanınan davulcu değil midir?) yer alıyor dersek, sanırız kadroyu aşağı yukarı hayal edebilirsiniz. Şarkılara gelince... "Fragile"dan "Mad About You"ya, "Roxanne"den "Moon Over Bourbon Street"e, ne kadar mazimize pelesenk olmuş şarkı varsa, 11 Eylül günü bu sahnede icra edilmiş. Ama bir kere yıkılmaya görsün, eskinin harabeleri üzerine yeni bina dikmeniz, sıfırdan başlamanızdan daha zor olur.

Atilla Aydoğdu

TERENCE TRENT D'ARBY
Wild Card
(Universal)

Gelmiş geçmiş en büyük hayal kırıklığı yaratan albümleri sıralamaya kalksanız, Terence Trent D'Arby'nin "Neither Fish Nor Flesh"i mutlaka ilk 10'da yer alır. Oysa bizce en iyi albümüdür sanatçının. Ama adı gibi ne et olabilmiştir ne balık. Hatta yanlış hatırlamıyorsak, Sony'nin gelmiş geçmiş en az satan albümü ünvanı bu albüme aittir. "Rain" gibi 80'li yıllarda ülkemizde de hit olan bir şarkıya imza atmış Terence'ın en büyük şanssızlığı, yanlış yerde yanlış renkte olması galiba. İngiltere'de zenciyseniz ve soul kökenli bir müzik yapacaksanız, iki kere düşünmeniz gerekir. Çünkü adamı ne adada ne de yeni kıtada ciddiye alan çok kişi çıkmaz. Oysa Terence, dönemdaşı Lenny Kravitz'den çok daha özgün bir müziğe imza attığı gibi, günümüzdeki mirasçısı Craig David'den fersah fersah ilerde bir besteci. Ama işte, ne olduysa saçlarını kestirip civciv sarısına boyadıktan sonra kapağında poz verdiği ve adını "TTD'nin Vibratorü" koyduğu "enteresan" dördüncü albümünden sonra oldu. Bu da tam yedi yıllık bir süreç demek...

Yeni TTD albümünün adı "Terence Trent D'Arby's Sananda Maritreya's Wild Card"... Albümün adının yaptığı çağrışımlara bakılırsa, Terence bu yedi yıllık dönemde doğuya gidip erenler arasına karışmış. Dönerken de ne var ne yoksa bohçasına doldurup getirmiş. Belki de bu yüzden 18 şarkı ve 80 dakikaya varan bir süre içinde söyleyeceklerini anlata anlata bitiremiyor... Bu uzun maceranın akılda kalan parçalarıysa, başlarda yer alan "The Inner Scream", bir wah- wah gitarın sürükleyip götürdüğü "Sayin' About You" ve sona ramak kala iç burkmayı beceren "Shadows"... Ondan ne köy olur, ne de kasaba diyenler vardır muhakkak da, bizim için o, hâlâ Terence Trent D'Arby...

Atilla Aydoğdu

Eylül mehtabının sudaki çırpınışlarını seyretmek için, Suadiye'deki uzun vapur iskelesinin ucuna kadar giden bir dost grubunun içinde, ben de vardım. Etrafımızı gençler ve kahkahalar çeviriyordu. Kiminin elinde caz havaları öksüren bir radyo, kiminin kolunda yayvan İngiliz şivesiyle Türkçe tangolar söyleyen bir kız. Bütün bu gençlik için, gökteki ay fluoresan lambaların en yükseğinden ve sokak argosu ile basmakalıp nükteler savurarak eğlenmenin bir bahanesinden başka bir şey değildi. Kıyının elektrikleri, Suadiye gazinosunun cazı, neşeli grupların kahkahaları, önümüzdeki baygın renk, ışık ve rüya tablosunu parçalıyor, sessizliği canavarca bombalıyordu. (...) Bütün İstanbul, hayır, bütün dünya kıyılarında elektrik, caz ve kahkaha mehtaba, suya ve sessizliğe hakaret etmektedir ve bunun farkında değildir. **PEYAMİ SEFA** (1952)

JAY-Z
The Blueprint
(Universal)

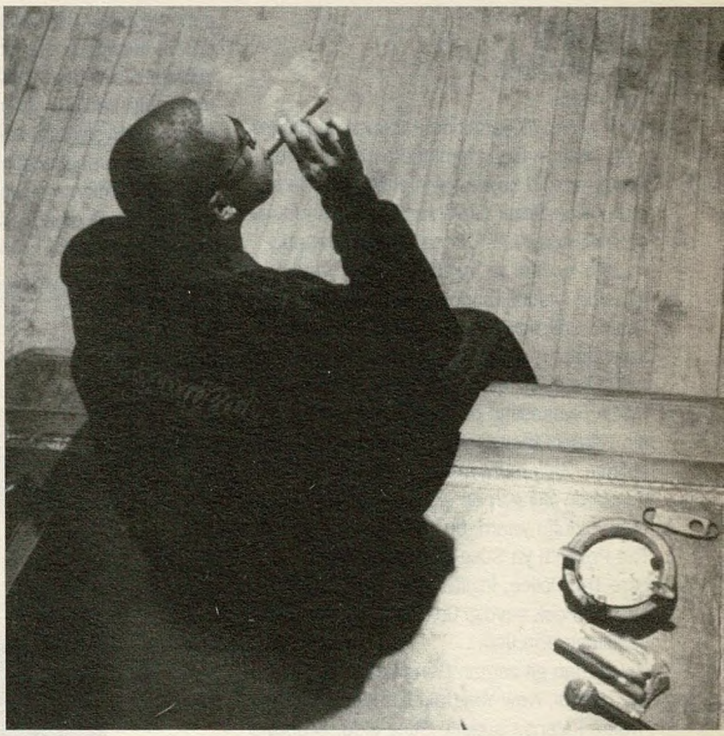

Bir vakitler Amerika topraklarını kuzey - güney diye bölen savaşlar, şimdi doğu ve batı sahillerine, özellikle de rap sahnelerine taşmış durumda. Gerçi onlarınki topyekûn savaştan çok birer kan davası ama, ortalık yine husumetini alenen kusmaktan çekinmeyen rapper'larla dolu. Jay-Z de epeydir bu taifenin sivri uçlarından... Bütün o Pasifik sahili rapper'larında kanıksadığımız ne varsa, külliyen onda da mevcut. Bir taraftan fena halde "materyalist" hazımsızlık çekiyor, ama öbür tarafta, inci inci sample'ları diziyor, zamane vuruşlarıyla katmerleyip üzerine sözlerini, zehirli kafiyelerini ekliyor...

"The Blueprint", 2001'in sonlarında Batı yakasının en muhabbetle karşılanan albümlerinden biri oldu. Namının aksine bir çeşit "mihenk taşı" değil, ama bir çırpıda o tarafların rap-hiphop alemine ışınlayıp oralarda neler olup bittiğini aksettiren, uzun dilli albümlerden... Yine "ben süperim, hepsinden öteyim" konseptinde; kronik siyah beyaz çatışmasından çok "niggaz" arası çekişmelerle, içinden öfke ve bol para pul karı kız geçen hikayelerle dolu. Nitekim başta Mobb Deep ve Nas olmak üzere, öbür yakanın rapper'larına kadar dilini uzatıyor Jay-Z.

Yüzyılların arena kültürü, malûm. Onlar birbiriyle didişirken, biz sözlü muhatapların dışında kalanlara da seyirlik bir şeyler düşüyor elbet. Zemininde Doors'un "Five To One"ından apartılmış kesitlerle daha da ihtişam kattığı "Takeover"... Sayısız soul plağını yeniden dirilten "U Don't Know", "Hola' Hovito" gibi sample zenginlikleri... Sonra vitrinin arkalarında da hiç fena parçalar durmuyor. Ara ara "ben bugünün Sinatra'sıyım" gibi şeyler demesi tuhaf gelebilir, ama albümü "full flavour" bir hiphop keyfini garantiliyor. *Gökhan Pamuk*

Us3
An Ordinary Day In An Unusual Place
(Universal)

Batakhanelerde, karanlık, tekin olmayan sokaklarda her türlü hayat sıkıntısını ve sınırda yaşamanın hikayesini müziğe indiren "Caz Çağı"nın sularının durulmasının üzerinden epey bir zaman geçti. Doğası gereği fırlama bir müziğin, tabak çanak kırmadan sadece hoşgörülebilir yaramazlıklar yapmasının tabiatına uymadığı da aşikâr. Us3, zamanın cazı mevzuuna ve cazı sırça saraydan çıkarmaya kafayı takmış isimlerden biri. Takmakla da kalmayıp ona asiti az cazı bol bir şablon biçiyor. Üçüncü dünyanın ve evsizleri, sokakta yaşayanları işaret eden dördüncü dünyanın mağduriyeti, parçalarının altından üstünden, her yerinden dökülüyor.

Yeni albüm "An Ordinary Day In An Unusual Place", 1993 tarihli "Hand On The Torch" ve 1997 tarihli "Broadway & 52nd"dan sonra çıkan üçüncü albümleri. Gene ağır sample beat'ler, New York'lu Alison Crockett'in şahane soul vokali ve vücudunuzu kontrol dışı bırakan bir groovy atmosfer. Us3, Crockett'in yanısıra, JC Concato ve asıl adam konumundaki Londralı DJ - yapımcı Geoff Wilkinson'dan müteşekkil bir ekip. Sözkonusu albümde, adı bu üçlüyle anılması farz olan bir diğer şahsiyetse, New York'lu rapper Michelob.

"You Can't Hold Me Down" Nat Adderley'in "Jive Samba"sından alınan sample ve çift sitarla –ki solo atan Ravi Shankar öğrencisi Guarav Mazumdar– bir latin-hindu funk'ı kuruyor. Ve "işte ne parça" dedirten groove'un taçlarından biri "Let My Dreams Come True": Drum'n'bass altyapısı, kaptıran piyano (Neil Angilley), trompet emprovizasyonları (Mika Myllari) ve tabii ki Alison'ın vokaliyle albümü edinmenin en sağlam 15 sebebinden biri. Geri kalan 14 sebepten birini teşkil eden "Dead End Street"de Michelob, rap'iyle şehrin tam da ortasında yer alan sınırlarından, karanlıktan bahis açıyor. "Enough", politik hip hop'un, funky-soul'un eski tüfeği Gil Scott-Heron'un bir monolog sample'ıyla açılıyor. Drum'n'bass, Us3'nin "An Ordinary Day In An Unusual Place" albümünde, diğerlerine kıyasla daha hakim. Buna kanıt oluşturan başka bir parça da "Why?". Us3 geleneksel cazın, soul'un, funk'ın kendisine ve öğelerine saygıda kusur etmiyor. Bunun yanısıra sample, hip hop, elektronika, DJ seti gibi öğelerin, cazın zaten doğasında olan dinamiğini tekrar harekete geçiren ana destekler olacağını ortaya seriyor. Albümün kitapçığında son birkaç yılın afet, savaş, göç ve mağduriyetlerine retrospektif bir bakış var. Bu fotoğrafların eşliğinde dinlediğiniz albüm, sizi dünyanın herhangi bir caz köşesinden diğerine yerleştiriyor. Dünyanın başka bir caz köşesine, tekrar hoşgeldiniz. *Cem Sorguç*

54→

BU KÖŞE ÖZÜR KÖŞESİ 1. Ajans'taki kısa haberlerde anlaşılmaz sebeplerle bazen gaflet uykusuna dalıyoruz. Mesela 58. sayıdaki U.N.K.L.E - Thom Yorke işbirliği ve söz konusu klip, 60. sayıdaki Foo Fighters albümü, siz de iyi biliyorsunuz ki, gayet eski işler. Biz yeni gibi duyurmuşuz. **2.** Geçen sayıdaki Roll Disko'da Le Tigre'in "Feminist Sweepstakes" albümünü Kathleen Hanna'nın eski grubu Bikini Kill'e maletmişiz. **3.** İkibin yıl sonu değerlendirme sayfalarında Q dergisinin birincisini Ryan Adams olarak ilan ettik ama, Adams'ın birinciliği, sadece soyadının A ile başlıyor olmasından.

Gördüğün gibi, genç bir adam değilim, dünyada benim görmediğim bir şey varsa, zaten görülmeye değmezmiş.
NABOKOV, Karanlıkta Kahkaha

Gelecek onu ilgilendirmiyordu; o sonsuzluğu istiyordu; sonsuzluk, duran, hareketsizleşen zaman; gelecek sonsuzluğu imkansızlaştırıyor; o geleceği yok etmek istiyordu.
MILAN KUNDERA, Bilmemek

Ulan karınca
46'ncı kata nasıl çıktın
Merdivenle mi
Asansöre mi bindin?
BEDRİ RAHMİ EYUBOĞLU

DEEP DISH
An Ordinary Day In An Unusual Place
(Universal)

1991, zamanımızın disko çocukları clubber ve raver'ların günlüklerinde yıldızlı pekiyiyle anılır. Bu yılın kenara not düşülmesi gereken mutlu rastlaşmalarından biri de, komşumuz Acem topraklarında doğan iki müzik aşığı Ali "Dubfire" Shirazinia ve Sharam Tayebi'nin Washington DC'de, aynı partide DJ'lik yaparken tanışmaları oldu. Bir yıl sonra Ali-Sharam, aradan on yıl geçtiğinde elektronik dans müzik aleminin en prestijli ikilisi olarak kutsandıkları Deep Dish adını aldılar.

Hip hop ve house'la haşır neşir olarak atıldıkları müzik dünyasında, Jackson kardeşlerden Michael'la Janet'tan tutun da, Madonna, Depeche Mode, Rolling Stones ya da Sven Vath gibi isimlerin şarkılarına yaptıkları remikslerle ilerledi Ali-Sharam ikilisi. 1998, ikilinin Deep Dish olarak yayınladıkları ilk LP "Junk Science"ın parlak çıkışına sahne oldu. Deep Dish, sırasıyla yayınladığı "Yoshieque" (1999), "Renaissance Ibiza" (2000), "Yoshieque II" (2001) LP'leriyle süperstar DJ'ler arasında ayrıcalıklı yerini aldı. Geçtiğimiz yıl Rolling Stone'un okuyucu anketlerinde, en iyi DJ/dans müziği kategorisinde ikinci seçilen Deep Dish, başta İngiltere olmak üzere, Avrupa ülkelerinde yayınlanan irili ufaklı bütün elektronik müzik dergilerinde de listelerin üst sıralarında dolanıyor. Müzik serüvenleri boyunca türden türe merak saran, güzel olan her sesi kendi benzersiz imbiklerinden süzen Deep Dish, şimdi de Global Underground serisinin 21'incisi olan "Moscow" adlı iki CD'lik bir setle karşımızda. Meraklılarının malûmu, bu seri, progresif dalgasının en kararlı temsilcilerinden biri. Deep Dish de Moskova'nın XIII adlı kulübünde kaydedilen bu setinde geleneği bozmuyor ve kendi sound'unu progresif house'la çok başarılı bir şekilde harmanlıyor. Yaptıkları müziği progresif sıfatına hapsetmek istememeleri, müziklerini trippy-tribal-funky-house olarak adlandıran Deep Dish için anlaşılabilir bir durum. Sharam'ın biraz melankolik başlayıp tribal ve "dark"a dönüşen, sonunda da progresif bağlanan bir set olarak tanımladığı ilk CD, 16B'nin muhteşem "Escape - Driving to Heaven" adlı şarkısıyla açılıyor. Bu şarkıda ekibin teknisyenlerinden Richard Morel'in cuk oturmuş vokalinin de hakkını teslim edelim. Soul Providers'ın "Rise" şarkısına ikilinin yaptığı NRG dub remiksini, Giritli Gpal'ın Ghos remiksi "I Can See The Lights" izliyor. Ardından Dido'nun "Thank You" adlı şarkısına Deep Dish'in yaptığı remiks geliyor. Bu şarkının ikiliye geçen yıl Madonna'nın "Music" şarkısına yaptıkları remiksle birlikte ikinci kez Grammy adaylığı da getirdiğini belirtelim. İkinci CD'yse Sharam'ın deyişiyle daha "bangır bangır". Eski stüdyo arkadaşları BT'nin "Shame" şarkısına Way Out West'in yaptığı remiksle açılan set, Professor Okku'nun "Word Unspoken"ıyla devam ediyor. Sharam, Nick Warren'ın dub anlayışının çok zengin olduğunu, bunun da kendilerine çok uyduğunu söylüyor. İtalyan emektar Dino Lenni'nin Chaka Khan'ın soul klasiği "I Feel For You" adlı şarkısına çektiği tekno cilası, Markus Shultz'un Fat Boy Slim remiksi "Bird of Prey"e doğru uzayıp gidiyor... House aleminin itibarlı ismi 16B –nam-ı diğer Omid Nurizade– ve şu sıralar Berlin'de ikamet eden Namito'yla birlikte İran kökenli DJ'lerin altın çağına imza atan Ali'yle Sharam'ın şimdilik son çalışmaları "GU Deep Dish Moscow", harika "Driving To Heaven"ıyla ve benzersiz sound'uyla her zamankinden daha lacivert, daha "deep"... *Alişan Çapan*

RÖYKSOPP
Melody A.M.
(EMI)

Çıktığı günden itibaren elektronik müzik çevrelerinde bir hayli ilgi görmekte olan "Melody A.M.", Norveçli ikili Röyksopp'un ilk albümü.

Albümün neredeyse tamamında kutup dairesinin oldukça yakınlarında bir yerlerde dolaşıyor bu iki genç adam; belli belirsiz distortion'lı sound, "arktik" efektler... Fakat akustik davul ve bası, analog synth sesleri birçok parçada tercih etmiş olmalarıyla, yer yer 70'lerin funk ve soul'una uzanınca eriyor buzlar.

Örneğin yedibuçuk dakikalık "Röyksopp's Night Out"un bir bölümü oldukça 70'ler; funky bas ve wah wah gitarlar... Parçanın bütünü içinse, "tempo-su hızlandırılmış bir Portishead parçası" demek zorundayım... TV'de videosuna rastlamış olabileceğiniz "Poor Leno", albümde en "dans" ve en "şarkı" formundaki parçası Röyksopp'un. Ünlü DJ Sander Kleinenberg bir remix de yapmış bu parçaya...

İkili, örnek aldıkları iki isim olarak Eric Satie ve ünlü "arty" porno film müzikçisi Francis Lai'ı saymış bir söyleşide. Ancak yine Norveç-Bergen çıkışlı, "arktik ambient" diye adlandırabileceğim bir müziğin efsanevî ismi –Biosphere adıyla da tanınan– Geir Jennsen'den de etkilendiklerini inkâr etmiyorlar; armoniler ve melodiler de andırmıyor değil.

Röyksopp bana göre gelecek vaat eden bir duo; "Melody A.M." de gönül rahatlığıyla alınıp dinlenecek iyi bir albüm. Ancak bir nevi ara döneme girmiş olan elektronik müzikte 90'ların jungle'ı, drum'n'bass'ı gibi "bir sonraki büyük olay"ın arayışında olanlar, bu ikiliye de, bazı diğerlerine olduğu gibi, taşıdıklarının dışında önem ve anlam yüklüyorlar sanki... *Aylin Aslım*

ROLL DİSKO OTUZ

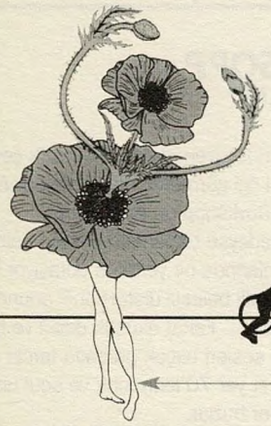

YİRMİALBÜM

Ahmet Kaya Hoşçakalın Gözüm...
Barış Manço Kurtalan Ekspres Yeni Bir Gün
Brigitte Fontaine Kékéland
Bülent Ortaçgil Benimle Oynar mısın
Ciwan Haco Dûrî
The Clash Sandinista
Graham Coxon Crow Sit On Blood Tree
Herbie Hancock Future2Future
John Zorn Naked City
Kraftwerk Trans-Europe Express
Le Tigre Feminist Sweepstakes
Macy Gray The Id
MC5 Kick Out The Jams
Nev Herşeye Rağmen
Pixies Surfer Rosa
Pulp We Love Life
Rolling Stones Beggars Banquet
Ryan Adams Gold
Tanita Tikaram Ancient Heart
Vanessa Paradis Bliss

ONŞARKI

Blondie Heart Of Glass
Bunalım Taş Var Köpek Yok
Cake Long Skirt Black Jacket
Haluk Levent Kaçış
Howie B All This Means To Me
Kibariye Kimbilir
Marc Almond Death's Diary
Marlene Dietrich Falling In Love Again
Massive Attack Spying Glass
Sparklehorse Dog Door

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Stereophonics** Just Enough Education To Perform
2. **Robbie Williams** Swing When You're Winning
3. **Gordon Haskell** Harry's Bar
4. **Sophie Ellis Bextor** Read My Lips
5. **Dido** No Angel
6. **Nelly Furtado** Whoa Nelly
7. **Sum 41** All Killer No Filler
8. **Jools Holland** Small World Big Band
9. **Anastacia** Freak Of Nature
10. **Alicia Keys** Songs In A Minor

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Alan Jackson** Drive
2. **Creed** Weathered
3. **Linkin Park** [Hybrid Theory]
4. **Nickelback** Silver Side Up
5. **Ludacris** World Of Mouf
6. **Ja Rule** Pain Is Love
7. **Nas** Stillmatic
8. **Usher** 8701
9. **Pink** M!ssundaztood
10. **Enya** A Day Without Rain

FRANSA ALBÜMLER

1. **St. Germain** Tourist
2. **Star Academy** Album
3. **Various** "Ragga Connection"
4. **Manu Chao** Clandestino
5. **DJ Abdel** Total Rand B
6. **M** Je dis aime
7. **Jean-Jacques Goldman** Chansons pour les pieds
8. **Mylène Farmer** Best of...
9. **Moby** Play
10. **Pleymo** Episode 2 Medecine Cake

14 Şubat vesilesiyle

EN GÜZEL AŞK ŞARKILARI

All Hung Up In Your Green Eyes - **Sandy Posey** • Aşığınım - **Fedon** • Because The Night - **Patti Smith** • Bu Havada Gidilmez - **Nazan Öncel** • Bu Kalp Seni Unutur mu - **Fikret Kızılok** • Dance Me To The End Of Love - **Leonard Cohen** • Dilek Taşı - **Gülden Karaböcek** • Güllerin İçinden - **Mazhar Fuat Özkan** • Hop Hop Gelsin - **Erkin Koray** • Human Touch - **Bruce Springsteen** • I'll Have To Say I Love You In A Song - **Jim Croce** • I Love You - **Ümit Besen** • I Want You - **Bob Dylan** • I Want You - **Elvis Costello** • Into My Arms - **Nick Cave and The Bad Seeds** • İkimiz Bir Fidanız - **Hakkı Bulut** • Kalbimi Affettim - **Seyyal Taner** • Kimler Geldi Kimler Geçti - **Ajda Pekkan** • Kol Düğmeleri - **Barış Manço** • Legendary Hearts - **Lou Reed** • Let's Stick Together - **Bryan Ferry** • Love The One You're With Or Be With The One You Love - **Stephen Stills** • Mihriban - **Musa Eroğlu** • My Funny Valentine - **Frank Sinatra** • Nathalie - **Gilbert Bécaud** • Ne me quitte pas - **Jacques Brel** • One Love - **U2** • Saçların - **Bülent Ortaçgil** • Sen Ağlama - **Sezen Aksu** • Send Me A Postcard - **Shocking Blue** • Seninle Bir Dakika - **Semiha Yankı** • Sevdim Seni - **Özdemir Erdoğan** • Something - **Beatles** • Still Loving You - **Scorpions** • Suzie Q - **Creedence Clearwater Revival** • The One I Love - **REM** • The Wind Cries Marry - **Jimi Hendrix** • Till The Next Time Say Goodbye - **Rolling Stones** • Vazgeçmem - **Müslüm Gürses** • Zahidem - **Neşet Ertaş**

=16

Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?

KOD MÜZİK / Atlas
1. **Tortoise** The Ex "In The Fishtank"
2. **Rechenzentrum** John Peel Sessions
3. **Pram** Telemetric Melodies
4. **Stereolab** First Of The Microbe Hunters

KÖSTEBEK / Aznavur
1. **The Tea Party** Interzone Mantras
2. **Pulp** We Love Life
3. **Rammstein** Mutter
4. **Lacuna Coil** Unleashed Memories

PLASTİNKA / Anabala
1. **2/5BZ** Battal Ebru (demo)
2. **Juan Garcia Esquivel** Cabaret Mañana
3. **Kazi Arindam** Singing Guitars
4. **John Cage:** Tribute

KARGA / Atlas
1. **Nitin Sawhney** Prophesy
2. **Strokes** Is This It?
3. **Herbie Hancock** Future II Future
4. **Limp Bizkit** New Old Songs

BRONX / Taksim
1. **James** Walking Alone
2. **Jack Of Jill** Love Song
3. **Grandaddy** The Crystal Lake
4. **Alexander Würz** I Want You

HAYAL KAHVESİ / Taksim
1. **Prince** Women
2. **US3** Get Out
3. **Depeche Mode** Exciter
4. **Asian Travels** Ja sha taam

KARGA / Kadıköy
1. **Morphine** The Night
2. **Laurie Anderson** Washington Street
3. **Brian Eno** Rising Dust
4. **Kat Onoma** Magic

BABA ZULA / Taksim
1. **Leonard Cohen** Famous Blue Raincoat
2. **Madness** One Step Beyond
3. **Babybird** Atomic Soda
4. **Radiohead** The Trickster

birikiüçdörtbeşaltıyedisekizdokuzonbironikionüçondörtonbeşonaltıonyedionsekizondokuzyirmiyirmibiryirmiikiyirmiüçyirmidörtyirmibeşyirmialtıyirmiyediyirmisekizyirmidokuzotuzotuzbirotuzikiotuzüçotuzdörtotuzbeşotuzaltıotuzyediotuzsekizotuzdokuzkırkbirkırkikırkürkırkdörtkırkbeşkırkaltıkırkyedikırksekizkırkdokuzelli

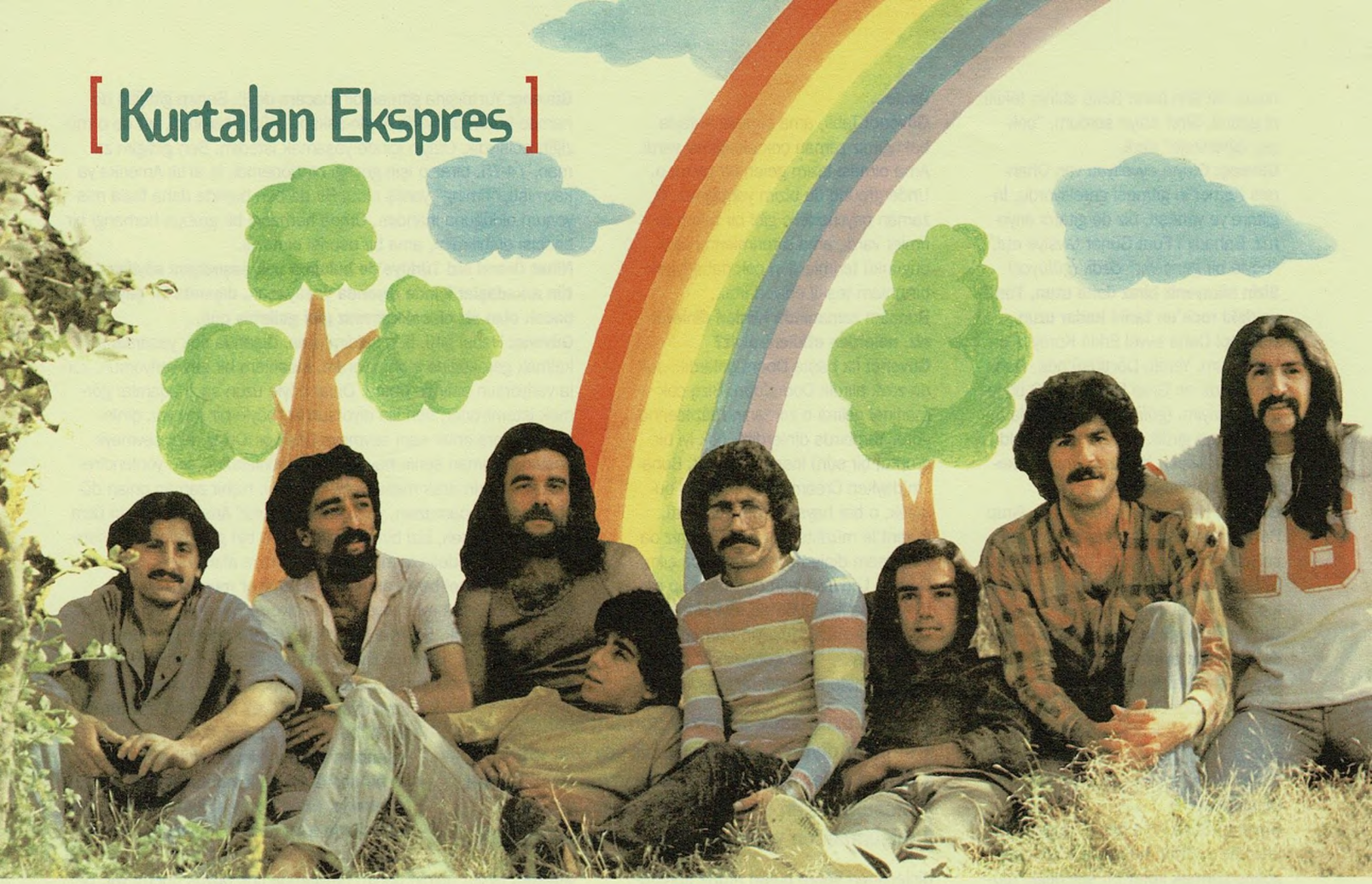

Tam gaz Kurtalan Ekspres: Bir yandan yeni albüme hazırlanıyorlar, diğer yandan Cem Karaca'yla sahne alıyorlar, rock'n'roll'un bam telinden çalıyorlar. Manço'nun vefatının üçüncü sene-i devriyesinde, yeni projelerin arifesinde, Türkiye rock'unun üç lokomotifiyle konuştuk. Karşınızda, Grup Bunalım'dan bugüne bas gitarın pîri Ahmet Güvenç, ekspresin ateşçisi Bahadır Akkuzu ve bir Paris bağlantısı: 70'lerde grubun klavyesinde oturan, "Yeni Bir Gün"ün mimarlarından Kılıç Danışman... Dünden bugüne, yarına Kurtalan Ekspres –Erkin Koray nidalarıyla: Çöh çöh çöh çöh...

HAYAT KATARI

Kurtalan Ekspres artık yoluna tek başına devam ediyor, bazen de Cem Karaca'yla beraber konserlere çıkıyorsunuz. Cem Karaca'yla birleşmeniz nasıl oldu?

Ahmet Güvenç: Biz senelerdir zaten Cem'le dostuz. Devamlı bir grup yapalım diye konuşuyorduk, bir türlü olmuyordu. Yunanistan'da bir konseri vardı, "nasıl yaparız" dedi. Bir baktık, Kurtalan'la beraber gitmişiz...

Sahneye de daha fazla çıkmaya başladınız...

Güvenç: Sahnedeki becerimiz, kondüsyonumuz bayağı arttı. Prova yapar gibi devamlı çalmak daha güzel. Müzik organizma gibi. Bir canlı düşünün, bütün fonksiyonları çalışmazsa o canlı yaşayamaz. Bizim hepimizin çaldığı enstrüman onun bir organı. Müziğin organik bir şey olduğunu görüp öyle yaşamaya ve görmeye başladığın zaman, müzik kopamayacağın bir şey, bir yaşam biçimi oluyor.

Bahadır Akkuzu: Sahnede her seferinde değişik çalıyoruz, bir işaretle her şey değişiyor. Sahnedeki hissedişlerimizle, uzun süreyi birlikte geçirmekle ilgili bu. 25 senedir Ahmet'le aynı odada kalırız. Dünyanın her tarafında beraber kaldık. Birbirimizi iyi tanıyoruz, iyi bir dostuz. Müzik iyi dostlardan çıkıyor, öyle sokaktan toplayacağın beş kişiyle olmuyor. Bu bir felsefe işi. O felsefeyi bulduğun insanlarla bir arada oluyorsun. Biz grupçuyuz, günübirlik grupçulardan değiliz.

Bas çalmaya başlayacak herkes için ders kitabı niteliğinde sizin çaldığınız albümler. Nasıl başladınız bas çalmaya?

Güvenç: Tesadüfen. Çok eski gruplarımızdan bir tanesinde, basçı bir konsere çıkamayacaktı. Ben o zaman gitar çalıyordum. O konserde bas çaldım ve çok sevdim. Çünkü aletin fonksiyonu çok değişik. Zamanla eski bas anlayışından zaten uzaklaştım. Mesela Shadows'unki 36-24-36. Hadi gel de çal. Şimdi benim için çok basit bir şey, ama o zaman için görülmemiş bir şeydi...

Akkuzu: Ahmet sahnedeyken en önde seyredenlerden biriydim. Dört yaş farkımız var, dört yaş o zamanlar çok önemli. Herkes bildiğimiz dörtlükler, belli notalar içinde rock bası çalardı, bu adam avangard çalıyordu. Çaldığı da hiç rahatsız etmiyordu, son derece güzel geliyordu... Babam ilk defa, haftasonu tek başıma çıkmama, akşam 8'e kadar istediğim gibi gezmeme izin vermişti. İlk konserime, Erkin Koray Yeraltı Dörtlüsü'ne öyle gittim. Kendime göre çok önemli müzisyendim, önde durup her şeyi öğrenmem lazımdı. Ahmet'in tam önüne oturdum, çalarken ağzında penayı tutuyordu, bütün konser boyunca ona takıldım: Nerede kullanıyor, nerede kullanmıyor? Bir şey olmak istiyordum ben de. Bir şey olmak istiyorsan, karşındaki insanı çok iyi izlemek zorundasın.

Anadolu'nun en ücra köşelerine gitsek, bizi biri alıp ailesinden biri gibi muamele gösteriyor. Bunun bedeli var mı? Bunu kaç liraya alabilirsin?

Sizin gitar maceranız nasıl başladı?

Akkuzu: 1963 yılında konservatuara seçildim. Üç-dört ay devam edebildim, babamın memurluğu sebebiyle İstanbul'dan ayrılmak zorunda kaldık. Sonra mandoline başladım. 1967 12 Haziran günü Trabzon'da bir tane gitar bulabildim. O zaman gitar bilinmiyordu o kadar. Güleceksiniz ama, gitarı nasıl öğrendim? Trabzon'da seyrettiğim Türk filmlerinde gitarı görüyordum...

Güvenç: Nee? Yapma ya!

Akkuzu: Gitar denen nesneyi oralardan öğrendim, evet. O gitar hâlâ duruyor, akustik bir gitar, şimdi kullanılabilecek gibi değil. Onunla başladım, sonra yavaş yavaş geliştirdim, Ahmet'in bana çok yardımı oldu.

İkiniz de Kurtalan Ekspres'in ilk kadrosunda yoksunuz galiba...

Güvenç: 75'de girdim ben. Bahadır da, 1979'da, "Yeni Bir Gün"de vardı.

Akkuzu: Ondan evvel çeşitli yerlerde çalışıyordum, ama bilinen isimler altında bir durum yoktu.

Gruba katılışınız nasıl oldu?

Akkuzu: 77'de Siret Yurtsever'le çalıyordum, şu anda İsveç'te. Bir rock-'n'roll grubumuz vardı. Grubun basçısı –nam-ı diğer Panço Mithat– Mithat Da-

Üstte, yıl 1981, "Sözüm Meclisten Dışarı"nın kapağından: Kılıç Danışman, Bahadır Akkuzu, Ahmet Güvenç, Serdar Akatlar, Caner Bora, Serdar Ertürk, Celal Güven, Barış Manço.

→57

nışan, bir gün bana Barış abinin teklifini getirdi. Siret abiye sordum, "çok şey öğrenirsin" dedi.

Güvenç: Olayın evveliyatı var. Ohannes Kemer'in gitmesi gerekiyordu, İngiltere'ye yerleşti, biz de gitarcı arıyoruz. Bahadır'ı Fuat Güner tavsiye etti, "böyle bir genç var" dedi. *(gülüyor)*

Sizin hikayeniz biraz daha uzun, Türkiye'deki rock'un tarihi kadar uzun...

Güvenç: Daha evvel Erkin Koray'la çalışıyordum, Yeraltı Dörtlüsü'nde. Daha öncesinde de Grup Bunalım... O üç kişiden biriyim. *(gülüyor)* 17 yaşında öyle bir olaya girdik, buraya kadar geldi.

"Taş Var Köpek Yok"un sonunda konuşan siz misiniz?

Güvenç: Hayır, ama galiba Cem. Grup Bunalım'ı lanse eden kişi Cem Karaca'ydı. Hem sözü yazdı, hem lanse etti. Biz onların konserlerinden önce çıkıp yarım saat çalıyorduk.

Bülent Ortaçgil'le yaptığımız söyleşide hep sizin evinize geldiğini, beraber büyüdüğünüzü anlatıyordu...

Güvenç: Bülent benim çocukluk arkadaşım. Bizim Esentepe'deki evde çocukluğumuz, gençliğimiz beraber geçti.

"Suna Abla" şarkısı da o yılların ürünü galiba...

Güvenç: Suna Abla benim annem. Anlatılmaz o. Bizim hepimize o zaman göğüs germek kolay bir şey değil. *(gülüyor)* Bizim evde kalırdı arkadaşların çoğu.

Suna Abla ne derdi dinlediğiniz müziklere, sever miydi?

Güvenç: Katlanıyordu zavallı. *(gülüyor)* O klasik müzik dinlerdi.

Akkuzu: Suna Abla nelere katlandı nelere! Biz bir ara Ahmet'le beraber resim yapıyoruz, aynaların üzerine, çerçevelere çakıyoruz. Suna Abla da paçaları kıvırmış, kolları sıvamış, elinde çekiçler, camlar ellerini keser... Bizimle beraber bizim gibiydi. Suna Abla hakikaten bizim ablamızdı.

Güvenç: Annem beni 17 yaşında doğurmuş, kendi çocukmuş. Ben dokuz yaşındayken de babamı kaybettik. Ondan sonra zaten beraber büyüdük sayılır, bir arkadaşlığımız var. O benim her zaman şansımdı, birine arkadaş gibi durumunu anlatmak ve tartışabilmek, en asi olduğun dönemlerde bile, büyük bir şanstı.

Akkuzu: Düşünün, bir sürü zırzop adamı evinde barındırıyor. Hangi anne bu kadar gönül rahatlığıyla davranabilir?

Güvenç: Ama bizim çocuklar da başkaydı. Herkes başka bir faaliyetin içinde: Biri gelir şiir yazar, biri bir köşede müzik dinler... Bülent çok ançuez severdi, o geldiği zaman ançuez alırdık. *(gülüyor)*

Grup Bunalım nasıl doğdu o evden?

Güvenç: Lisedeyken bir grubumuz vardı, Bülent Ortaçgil, onun kardeşi Ercü, Galip Boransu, ben... Doors falan çalardık, okul konserlerine çıkardık. Biz biraz daha sertleşince, ayrıldık. Bülent aynı çizgiye devam etti...

Bunalım devrin en sert grubuydu herhalde...

Güvenç: Tabii, ama şimdiki kafayla baktığımız zaman çok eksiğimiz vardı. Ama olması lazım gelen bir tarzdı o. Underground'du bizim yaptığımız. O zaman psychedelic gibi bir takım terimler vardı, ama o terimlerin hepsi bugünkü terimlerden çok daha iyiydi, bir anlam teşkil ediyorlardı...

Bunalım zamanında kimleri dinlerdiniz, nelerden etkilenirdiniz?

Güvenç: İlk başta Doors çalardık, çok da zevk alırdık Doors'dan. Bize çok marjinal gelirdi o zamanın müziklerine göre. Yardbirds dinlerdim, çok iyi bir gruptu, bir sürü insan yetiştirdi. Bunalım'dayken Cream diye bir gruba bulaştık, o bizi bayağı tepetaklak etti. Bülent'le müzikte fikir ayrılıklarımız da biz Cream dinlemeye başlayınca çıktı. Derken Led Zeppelin diye bir grup çıktı. Aydın'la ikimiz 68'de alet almaya Londra'ya gittik, Hüseyin (Sultanoğlu) burada kaldı. "Led Zeppelin II" daha yeni çıkmıştı, anormal bir olaydı. Onu dinledikten sonra bütün müzik görüşümüz, mantalitemiz değişti ve o yoldan gitmeye başladık. Korkunçtu, o zaman yapılan müzikten bayağı farklıydı.

Böyle uzun saçlı adamlar görmek istemiyorlar; sen illa diyorsun ki "böyle bir şey var, dinleyin"... Sonra onlar seni sevmeye başlıyor. Senin artık mesuliyetlerin vardır, hiçbir zaman onları düşünmeden yapamazsın, yapmaman gerekir...

Bir de İzmir maceranız var galiba...

Güvenç: Rezalet oldu. Üstelik fuardan çağırdılar, günceliz ya. Yabancı besteler okurduk sahnede, iki-üç tane de kendi şarkımız vardı, "Başak Saçlım", "Taş Var Köpek Yok"... Iron Butterfly okurduk, Deep Purple, birkaç tane Jethro Tull... İzmir fuarında, düşünebiliyor musun, Manisa'dan İzmir'e traktör almaya gelmiş takkeli adamlar... *(gülüyor)*

Nihat Örerel "bizde doğal acid kafası vardı" diye anlatıyor...

Akkuzu: O zaman biraz öyle olması gerekiyordu. 1960'ların sonları, 70'ler, bırakın saçı, favorinin bile garip karşılandığı bir devirde çıkıyorsunuz. Beyninizin çok fazla sıhhatli olmaması gerek. Yahut da çok sıhhatli olması gerek, dahiyle deli arasındaki fark gibi bir şey. Ezelden uzun saçlıyız biz, moda unsuru olarak yaşamadık bunu. İspanyol paçaya bile garip bakılırdı. Göğüs gerdik bunlara, şimdikiler bunun sonuçlarını keyifle yaşıyorlar.

Güvenç: Araya sonra bir askerî müdahale giriyor, bütün yapılan şeylerin hepsi bitiyor. 68'lerin bilgi birikimi öbür nesillere aman geçmesin, mesele orda...

Fehiman Uğurdemir Almanya'da, Kılıç Danışman Fransa'da, Nihat Örerel Yeni Zelanda'da, Aydın Çakus Amerika'da, Ohannes Kemer Avustralya'da... Bu kuşağın bu kadar dağılması neden? Kalınmasa da, mutlaka bir yurtdışı macerası oluyor hem...

Güvenç: Yurtdışına gitmek bir macera değil. Benim gittiğim dönemde bütün dünyada Anglo-sakson müziği hakimdi, biz de o müziğin izcisiydik. Olayın içinde yaşamak istedim. Ben gittiğim zaman, 74-75, biraz o işin geçtiği bir dönemdi. İş artık Amerika'ya kaymıştı, "timing" yanlış oldu. Bir de ben burada daha fazla misyonum olduğuna inandım. Orada herhangi bir grubun herhangi bir basçısı olabilirdim, ama bir esprisi olmazdı.

Nihat Örerel sizi Türkiye'de bulunca çok şaşırdığını söylüyor, bütün arkadaşlar içinde dışarıda yaşayacak, dışarıda bir şeyler yapacak olan siz olacakmışsınız gibi gelirmiş ona...

Güvenç: Hepsi gitti, ben kaldım ama. Dışarıda çok yaşarsanız, kalmak gerektiğine inanmıyorum. İnsanlara bir şey veriyorsun, zorla veriyorsun aslında başta. Onlar böyle uzun saçlı adamlar görmek istemiyorlar; sen illa diyorsun ki "böyle bir şey var, dinleyin"... Sonra onlar seni sevmeye başlıyor. Onlar seni sevmeye başladığı zaman senin hayatını onlar yönlendirir, sen yönlendiremezsin. Senin artık mesuliyetlerin vardır, hiçbir zaman onları düşünmeden yapamazsın, yapmaman gerekir. Anadolu'nun en ücra köşelerine gitsek, bizi biri alıp ailesinden biri gibi muamele gösteriyor. Bunun bedeli var mı? Bunu kaç liraya alabilirsin?

70'lerdeki genel heyecanı şimdi özlemiyor musunuz?

Güvenç: Biz hâlâ aynı heyecanla yapıyoruz her şeyi, bizim için değişen bir şey yok. Biz aynı misyonda devam ediyoruz. "Yeni Bir Gün"ün yanına "Benimle Oynar mısın"ı, Mazhar Fuat Özkan'ın ilk albümünü koyacaksın, o zaman anlayacaksın ki o dönemde güzel şeyler yapılmış. Niye? İşte bunu araştırmak lazım, bu da bizim işimiz değil.

İnsanların birbirleriyle, müzikle ilişkilerinde de bir başka sıcaklık var sanki. Hep anlatılır mesela, Erkin Koray'lı, İsmet Sıral'lı, arabeskçilerle rock'çuların kaynaştığı zamanlar...

Güvenç: İsmet abinin benim hayatımda çok büyük önemi var. Bize çok önemli şeyler öğretti, Allah rahmet eylesin. İsmet abi Ataköy'de, kızkardeşinde kalıyordu, kendisi ev tutamıyordu maddi olanaksızlıklar yüzünden. Her sabah saat 8'de yürüyerek yola çıkardı Ataköy'den, 10 gibi Esentepe'ye gelirdi, ben onun nescafe'sini hazırlamış olurdum. Akşama kadar prova yapardık, 7 gibi çıkar, tekrar yürüyerek Ataköy'e dönerdi. Hiç kimseden maddi yardım talep etmeyecek kadar onurlu bir kişiydi. 60 yaşında yürüyerek gidip gelirdi, benim gibi 18 yaşında bir çocuğun evine. Öyle bir insandı, daha ne anlatayım? Bir notanın nasıl mâna ifade edebileceğini, ne yaparsan o notanın mâna olabileceğini veya o mânayı yapmazsan o notanın sadece bir sesten ibaret kalacağını bana İsmet abi öğretti.

Akkuzu: Tek bir cümle bazen insanın felsefesini yerleştiriyor. Rahmetli Şerif Yüzbaşıoğlu da öyle, muhteşem bir insandı.

Güvenç: Büyük ölçüde onların bize verdikleri feyzle 15 sene Timur Selçuk'ta bas dersi verdim. Şimdi kendi dershanem var. Elimden

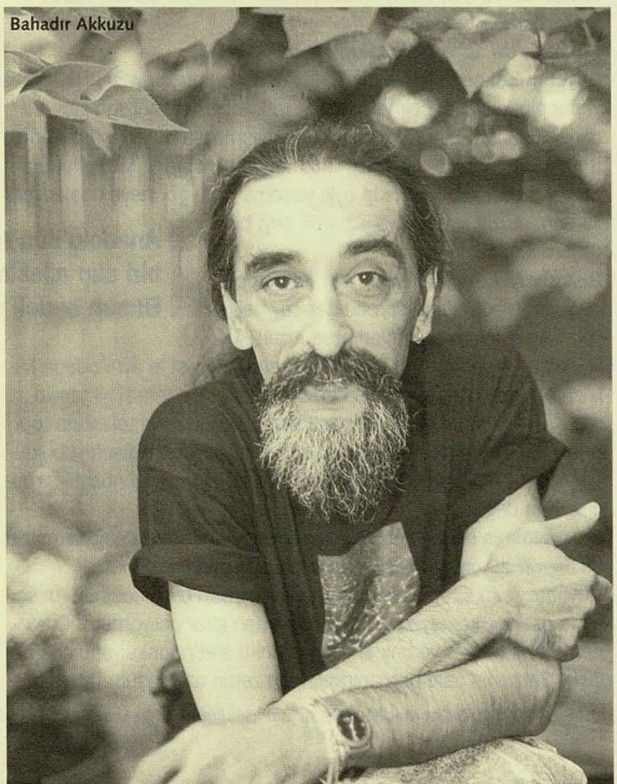
Bahadır Akkuzu

Foto: Muhsin Akgun

hiç çıkmadıysa 700 tane talebe çıktı. Bülent Ortaçgil'le beraber Berklee'ye yazılmaya karar vermiştik, bilgi eksiğimiz vardı. Berklee'yi bitirdim, orada öğrendiklerimi yüzlerce kişiye öğrettim. Misyon işte bu. Taşın çok ağır olması gerekir ki, üstüne gelecek ağırlığı çekebilsin. Biz o taşız.

Punk'la hiç ilişkiniz oldu mu?

Güvenç: Hayır, hiç sevmedim. Bizim çirkinliğe karşı bir antipatimiz var. Tamam, dünya güzel değil ama, biz varsak, onu güzel yapmak için bir çaba sarfetmeliyiz diye inanıyorum.

Akkuzu: Biz felsefesi olan rock'un içine doğduk: Rock, klasik rock, hard rock, senfonik rock, psychedelic rock, sonra free caz...

"Dönence" çok deneysel bir parça, çok da sevildi, nasıl açıklanabilir bu?

Güvenç: Düpedüz avangard... Onu çala çala oturttuk, uzun zaman sevilmedi, sonradan patladı. Bugünlerde daha çok patladı, çünkü boşluğa girildi.

"2023", "2024", "2025" de öyle; popüler albümlerde çok rastlanmayan denemeler...

Güvenç: Bir riff var, o riff'i devamlı çevirerek, her seferinde başka bir forma sokarak değiştirirdik. Progresif müzik işte. Araba modeli gibi bir şey değil yani. Ya grubun ensemble becerisine, ya kişisel becerilere bağlı bir takım çalışmalardır onlar. Kendini geliştirdikçe onun içine koyuyorsun, gittikçe büyüyor. Aslında tekdüze bir kalıp.

Akkuzu: Armonik yapısına baktığın zaman, hiç de cazip bir şey değil. Ama orada bir felsefe oturtuyorsun, şimdi olmayan şey o.

"Sakla Samanı Gelir Zamanı"dan 80'lerin ortalarına, "24 Ayar"a kadar bayağı bir rock grubuydu Kurtalan Ekspres, albümlerde de. Sonra, işin içine Garo Mafyan'ın düzenlemeleri girince, tatsız bir pop müziği oluştu Barış Manço plaklarında...

Güvenç: Grup duruyordu, albümlerde biz çalmadığımız için o hava yoktu. Konserleri asla albümler gibi çalmadık. Şimdi tabii Barış'tan doğan bir boşluk var. Bunu neyle doldurabiliriz? Müzikalitemizi yükselterek.

Memnun muydunuz son dönem Barış Manço albümlerinden?

Güvenç: "Yeni Bir Gün"den memnunduk, "Sözüm Meclisten Dışarı"dan da öyle. Ondan sonrakilerden memnuniyetimiz giderek azaldı, en son albümlerden hiç memnun değiliz. O "El salla" filan, bize hiçbir şekilde bir vizyon veremedi.

Garo Mafyan'ın yapabileceği aranjman işinin altından siz pekâlâ kalkabilirdiniz, kalkıyordunuz da...

Güvenç: Biz yapsak, öyle yapmazdık. Zaten bugüne kadarki bütün aranjeleri grup yapmıştır. İki yapıtın arasındaki farkları sizin belirlemeniz lazım. Nasıl uğraşılırdı biliyor musunuz o albümlerle?

Akkuzu: O zamanın teknolojisi içinde yaratılmış bir sound vardı o albümlerde. Ama daha sonrakilerde, ilerleyen teknolojiye rağmen, bize kalırsa bir sound yok. Suçlanacak kimse yok, bu bir istek ve arz-talep meselesi. Ama bu bizim işimiz değildi, biz sadece bir-iki parçada bir dostluk nişanesi olarak çaldık. Felsefe olarak asla kabul etmediğimiz bir şey.

Barış Manço da bir arz-talep dengesini gözeterek mi yaptı o müzikleri?

Güvenç: Zannetmiyorum, öyle yaptıysa bile yanlış yaptı. Çünkü o albümlerden sonra satışlar ciddi şekilde düştü.

Akkuzu: Türkiye'de hi-fi sisteminin oluşmadığı, Dual pikapların bile olmadığı bir dönemde, milyon civarında sattı "Yeni Bir Gün". Radyo bile yoktu albümü tanıtacak. Stüdyoya girince, hata yapınca bir daha, bir daha çalıyorduk. Hep beraber çalıyoruz ya, birimiz hata yapınca, herkes baştan başlıyor.

Toplu kaydın avantajları neler?

Güvenç: Şimdi biz burada çalacağız, o müzik uzayda dalgalanıp gidecek. Bir gün ışık hızını yakalarlarsa, onu bulup dinleyebilecekler. *(gülüyor)* Bir hafta sonra burada çaldığım zaman, burada çaldığım şey çıkmayacak, başka bir atmosfer olacak. Grup aynı bile kalsa, buraya gelen üç kişi değişirse, o atmosfer değişecek. Kayıtta bunu sunî olarak tek bir şekle sokuyorsun. Kayıt aslında müziğin felsefesine aykırı bir şey, ama başka türlü de yayma imkanın yok.

Şimdi bir albüm çıkınca "çok uğraştık, hatta davulları canlı kaydettik" diyorlar, acayip bir şeymiş gibi. Zorlaştı mı artık bu iş?

Güvenç: Öyle bir canlı kayıt yapılır, fakat herkesin umduğundan daha uzun sürer birebir çalınsa. Mixing aşaması da inanılmaz uzun sürer. O zamanın karşılığında da ödenmesi gereken bir para var, olay bu.

Akkuzu: Eskiden parçalarda çekmeler oluyordu. Led Zeppelin'de de var bu, Deep Purple'da da. Şimdi her şey çok mod-a-mod oldu. Ama o hafif çekmelerin keyfi kalmadı. Yeri geldiğinde parçanın biraz gevrekleştiğini hissederdin, o lezzet yok oldu, bitti.

Güvenç: Lokomotifi 60 km hızla giderken ne kadar dinlersin? Lokomotif, bir müzik midir? Müzikse, bugün yapılan bir takım şeyler de müziktir. Parça değişiyor, ritm değişmiyor bugün.

Kurtalan Ekspres ismi nasıl bulunmuş?

Güvenç: Kurtalan Ekspres, bizim çok değer verdiğimiz bir isim. Değiştirelim mi diye çok düşündük, ama esprisi çok güzel. Türkiye'yi boydan boya geçen bir ekspres bu. Turnelerle ilgili hissiyatımıza da cuk oturuyor.

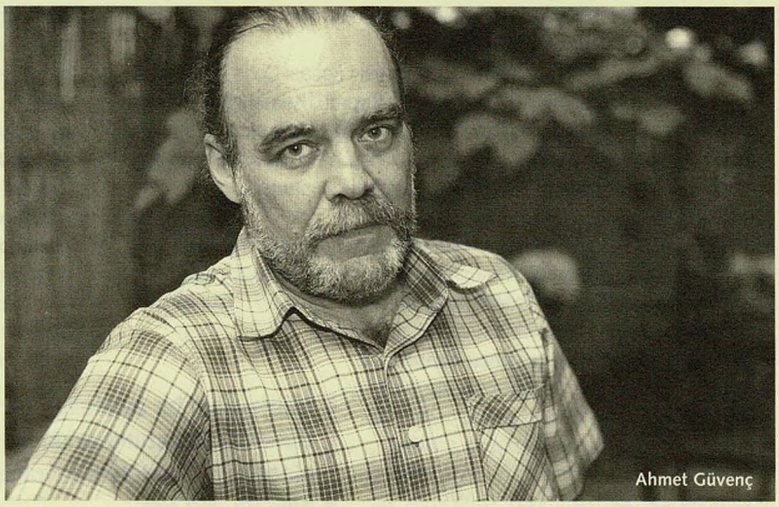
Ahmet Güvenç

Akkuzu: Şimdi Viyana'ya kadar gidiyor tren. Barış'ın ölümünden sonra trenin adı Barış Manço Kurtalan Ekspres oldu. Sirkeci'den ilk yolcuları biz gönderdik.

Siz bindiniz mi hiç Kurtalan Ekspres'e?

Güvenç: Yok, biz trenle gidemiyorduk, çünkü tren belli bölgelere uğrayabiliyor. Turneler için hep otobüs kiralalardık, koltuklarda uyuya uyuya giderdik.

Sürekli konser, turne, müziği besleyen şeyler, değil mi?

Güvenç: Evet, öyle, ama turneden döndükten sonra sinir içinde kalıyorduk. Doğru dürüst bir uyku hiçbir zaman yok, doğru dürüst yemek yok. Hiç zannetmeyin ki bugün yolda gördüğünüz benzinlikler o zaman vardı. Bir çorbacı bulurduk, herkes gidip çorbasını içerdi, sona kaldıysan, bakardın ki çorba kazanının altında üç tane karafatma yüzüyor! Bunu gördükten sonra herkes de o çorbayı içmiş bulunuyor! Böyle yaşadık.

Akkuzu: O zaman Türkiye'de petrol sıkıntısı vardı. Anlaşmayı "şu kadar varil mazot" diye yapıyorsun. Oradan başka şehre gidemezsin çünkü. İlin sınırına geliniyor, mazot bekleniyor; mazot gelmezse, şehre girilmiyor. Başka şansınız yok, kalırsınız orada.

Güvenç: Hasat toplama mevsimi, bütün traktörler kilometrelerce kuyruk, mazot bekliyorlar, ama bizim otobüsü tarlaya sokuyorlar, pompayla mazot çekip veriyorlar...

Grubun yaptığı sıkı müzikten bahsediyoruz, mazot bekleyen adamlar mazotlarını size veriyorlar, konserinizde sizi alkışlıyorlar, plaklar çok seviliyor... Bunu bugün yapmak, o tarz bir müzik yapıp sevdirmek çok zor...

Güvenç: Zor değil. Yirmi yaşında olsaydık, aynen yapardık. O enerjimiz var hâlâ.

Akkuzu: İnsanların beğenisi de değişti. Bazı iyi kanallar var, ama popüler kanallarımız hâlâ bir takım kadınların popolarında. Eskiden TRT ve denetim vardı sadece, şimdiyse ciddi bir bozulmaya yöneliyorlar. "Az sonra" diye bir kelime var. Bu, Türk toplumuna yapılmış en büyük hakaret, bu toplumu öküz yerine koymaktan başka bir şey değil. Buna karşı koyabilen bir toplum yok. İnsan kendini bu kadar sığır yerine koyabiliyorsa, yapabileceğin hiçbir şey yok. Bu kadar saygısızca davranılan bir toplumdayız. Ne demek "az sonra" yahu? Vereceksen ver, vermeyeceksen verme arkadaş!

Güvenç: Müziğin niye sertleştiğini biraz anlamış oldunuz...

Akkuzu: Artık bırakın güruhlara saygısızlığı, şahsın kendisine saygısızlık başladı. Biz insan olarak bunu anlamıyoruz. İşte protestlik burada başlıyor. Bunun siyasi bir dille de olması gerekmiyor. İnsan olmanın bilincine varmak, "ben insanım, insan gibi yaşamak istiyorum" demek...

Güvenç: Başka bir dünya, insanların sokakta yürürken güldüğü bir Türkiye istiyoruz.

Eski kıyafetlerinizi ne yaptınız, duruyorlar mı?

Güvenç: Duruyor bazıları. Yaptırıyorduk onları. İngiltere'ye gittiğimizde ayakkabıları alıyorduk. Belki benzer şeyler yaptırırız şimdi de, hiç belli olmaz... *(gülüyor)*

1960'ların sonları, 70'ler, bırakın saçı, favorinin bile garip karşılandığı bir devirde çıkıyorsunuz. Beyninizin çok fazla sıhhatli olmaması gerek. Yahut da çok sıhhatli olması gerek, dahiyle deli arasındaki fark gibi bir şey.

Söyleşi: **Merve Erol - Serkan Seymen**

KILIÇ DANIŞMAN: PARİS'TE BİR KURTALAN VAGONU

RÜYA GİBİ, TARİH GİBİ

Türkiye'den mi başlayalım, Fransa'dan mı?
Kılıç Danışman: Türkiye'den, Türkiye'den.
Müziğe İzmir'de oturduğun yıllarda mı başladın?
İzmir'de başladım. Miserables (Sefiller) diye bir grubumuz vardı. Yaşlar 16-17. Günün popüler şarkılarını çalıyorduk. Beatles, Rolling Stones, Led Zeppelin falan gibi gruplardan parçalar... O zamanlar Türkçe pop yoktu daha. 1964-1969 yıllarından söz ediyorum.
Tanıyabileceğimiz kimler vardı o grupta?
Paris'ten tanıyabileceğin, Senem'in (Diyici) eski kocası Çetin vardı, gitarist. Çocukluk arkadaşımdır. Emre şarkı söylüyordu, Kemal gitarist, İlhan davulcu, ben de orgda. İlhan Özdemir İzmir'de bir müzik okulunda bateri dersleri veriyor. Emre avukat oldu. Kemal Alpay'ın bir ara Ankara'da senatoda olduğunu duydum. Yıllar geçti, kontaktlar koptu tabii.
Okulla aran nasıldı?
Çok iyiydi. Hatta müdür, müzikle dersleri birlikte götürdüğüm için iftihar ediyordu. Bir de okula Milliyet yarışmasında birincilik kazandırınca, aramız daha da iyi oldu. Özel Erdem Koleji'ndeydim. Yıl 1967. Okul ikinci oldu, ben Türkiye'de orgçular arasında birinci oldum.
O grubun dışında müzik çalışman olmadı mı?
Geçtiğimiz yıl ölen Necdet Karar'la çalıştım bir süre. Şopen Necdet derdik, çok iyi piyano çaldığı için. İngilizce, Fransızca piyasa şarkıları söylerdi kendisi. O yılların en iyi orglarından biri vardı elimde: Bir Hammond. Uzun süre Nato'nun subaylar kulübünde çalıştık. Yine Çetin gitardaydı. Davulda Vedat Soyerk vardı. Vedat yıllardır Oslo'da yaşıyor.

Müzisyenin bir ayrıcalığı, bir havası olsun isterdik. Gündelik hayatımızda da bu böyleydi. Neysen o olacaksın. Sahtekâr davranışları olanları da gördük, hâlâ da çok var.

İstanbul maceran ne zaman başladı?
Balıkesir'de askerlikte tanıştığım Ritm 68'in basçısı Talat'ın önayak olmasıyla, Cem Karaca Moğollar'a katıldım. Önceden haberleşmeye başlamıştık. Askerlik bittikten iki gün sonra da İstanbul'a gittim ve başladık. Akabinde turneye çıktık.
Kimler vardı o dönem Moğollar'da?
Davulda Ayzer Danga, basta Taner Öngür, gitarda Cahit Berkay, ben de klavyedeydim. Benden önce Murat Ses vardı klavyede, davulu da Engin Yörükoğlu çalıyordu. Engin bir ara Paris'e yerleşmişti. Bir yıla yakın bu şekliyle devam ettik. Sonra dağıldı grup ve Dadaşlar'ı kurup Ersen'le çalışmaya başladık. "Bir Ayrılık Bir Yoksulluk Bir Ölüm"le iyi bir çıkış yaptık. Bu grupta da ben, Taner Öngür (bas), Fehiman Uğurdemir (gitar), Mehmet Gözüpek (davul) vardık. Bu grup da bir buçuk yıl kadar gitti. Sonra yine Taner'le beraber –Taner'le çok uzun beraberlikler oldu– Edip Akbayram ve Dostlar'la çalıştık, altı ay kadar. Sonra Cem Karaca Dervişan'ı kurduk. Yine Taner var grupta. Sonra yine Taner'le 1975'in sonlarında Barış Manço Kurtalan Ekspres'e katıldık.

Cem Karaca Dervişan
Altta solda Kılıç Danışman

Kimler vardı Kurtalan Ekspres'te?
Fehiman vardı. Çift davul çalıyordu grup; Nur Moray'la Caner Bora davuldaydı. Grupta çok değişiklikler oldu. Nur, Fehiman, Taner ayrıldı. Ahmet (Güvenç) katıldı, Ohannes (Kemer) gitar çaldı bir ara, saksofoncu Oktay (Aldoğan) geldi gitti. Ama uzun süre grubu Caner Bora (davul), Celal Güven (perküsyon), Ahmet (bas), Bahadır Akkuzu (gitar) ve ben götürdük.
Kurduğunuz, fakat günışığına çıkmadan dağılan gruplarınız da oldu mu?
TANK diye bir grubumuz vardı... T: Taner Öngür, A: Aydın Çakuş –Aydın Amerika'ya gitti sonra, Amerikan gruplarıyla çalıyormuş, dergilerde fotoğraflarını görenler olmuş–, N: Nur Moray, K: Kılıç Danışman. Progresif Türk popu yapıyorduk. Kayıtlar falan da yaptık, ama çıkmadı. Konser de vermedik hiç. Sonra bir ara, 1974'te, Fikret Hakan - Erenler'i kurduk. Sinema artistlerinin sahneye çıkma modası vardı o yıllarda. Fikret Hakan çok güzel Azeri türküler söylüyordu. Bir buçuk-iki ay çalıştık, ama onun film çalışmaları yoğunlaşınca, hiç sahneye çıkamadan bitti olay.
Bu gruplar Türk pop müziğinde çığır açmış, Anadolu Pop türünü yaratmış gruplar. O güne kadar yalnızca Batı müziği yaparken, nasıl bir sürecin sonunda bu türe yöneldin?
Alpay gibi, Siluetler gibi Türk popundan isimleri çok severek dinliyordum. Siluetlerden Mesut Aytunca arkadaşımdı. Hatta ondan Marshall marka bir ampli satın almıştım. Sonradan öldürdüler onu... Türk popuna bir sevgim vardı zaten, gruplar kuruldukça da, elimden geleni vermeye çalıştım. Büyük katkılarım olduğunu düşünüyorum. Çok severek yaptım çünkü.
O dönemlerde Cem Karaca'yla çalışmak pek kolay olmasa gerek. Başınıza tatsız olaylar gelmedi mi hiç?
Gelmez mi! İzmir Atatürk kapalı spor salonunda orglar, bateriler parçalandı, şişeler atıldı. İskenderun'da birisi kılıç çekti bize, sahneye saldırdı. Bekçiler, polisler adamın üzerine sandalye falan tuttular. Neler gördük neler! Otobüslerin camları mı kırılmadı? Tarih gibi. Ben çevirdim çoktan o sayfayı, unuttum. Hatırlamak bile istemiyorum. Ama güzel olan, acayip bir şekilde direniyorduk. Hep bildiğimizi yaptık.
Senin direkt siyasi bir tavrın, bir angajmanın da yoktu herhalde...
Kesinlikle yoktu, ben müzikal olarak bakıyordum olaya.
Anlattığın bir olay vardı: İstanbul Üniversitesi'nin oralarda MHP'lilerden dayak yiyormuşsunuz az kalsın...
Birkaç gün önce İstanbul Spor Sergi Salonu'nda bir konser vermiştik. "Nem Kaldı" şarkısını söylerken, Cem, "birkaç tane itten gayrı nem kaldı" diyordu. O gün Cem'in evine gidiyorduk, sigara almak için mi, içki almak için mi, neyse artık, durduk bir bakkalın önünde. Taner de vardı arabada. Farkında değildik, meğer Ülkü Ocağı'nın önündeymişiz. Etrafımızı çevirdiler, silahlar milahlar... Yanımda gördüm, soğuk soğuk...
Sonra ne oldu peki?
Cem sihirbaz gibidir. Hemen etkisi altına alır çevresindekileri. İndi arabadan, hemen bağladı işi. "Yarın geleceğim, konuşacağız" dedi. Randevu verdi. *(gülüyor)*
Gitti mi bari randevuya?
Hıh. Randevusuna gitmedi bak, doğru söyleyelim. *(gülüyor)*
Ersen'le ilgili neler düşünüyorsun?
Ersen çok iyi bir arkadaştı. Çok güzel turnelerimiz oldu birlikte. Ne sebeple ayrıldığımızı bile hatırlamıyorum. Bir işsizlik dönemi oldu galiba, o yüzden bıraktık birlikte çalışmayı. Belli bir müzikal kapasitesi vardı. Kendi başına bir şey yapmaktan çok, grup elemanlarının onun için bir şeyler yapması gerekiyordu. O da Türk popuna imza atmış sanatçılarımızdandır, bunu da unutmamak lazım.
Galiba en uzun çalıştığın Barış Manço oldu...
Evet. 1975'te başladım Barış'la çalışmaya. 82'ye kadar bayağı kuvvetli, 85'e kadar da hafif hafif devam etti. Avrupa turnelerine katıldım, bir-iki Anadolu turnesi yaptık. 86'da da zaten bir Fransızla evlenip Paris'e geldim.
Kelimenin tam anlamıyla havalı bir gruptunuz. Birçok hayranınız olmalı. O dönemleri nasıl yaşadın?
Çok güzel yaşadım. Gençliğim harikulade, rüya gibi geçti. En güzel yerlerdeydik, en güzel arkadaşlarlaydık...
Güzel kızlar da dahil buna herhalde...
Güzel kızlar, her türlü güzel sanatlar da dahil tabii. *(gülüyor)*
Gerek kılık kıyafet, gerekse yaşama biçiminiz bakımından dönemin yaban-

cı rock gruplarıyla aşağı yukarı aynı görüntü içindesiniz. Herhalde etkileniyordunuz.
Özenti değildik ama, Türkiye'ye biraz o havayı koklatmak isteyen şahıslardık. Müzisyenin bir ayrıcalığı, bir havası olsun isterdik, ne diyeyim. Gündelik hayatımızda da bu böyleydi. Müzisyenin bir kişiliği olması lazım. Neysen o olacaksın. Sahtekâr davranışları olanları da gördük, hâlâ da çok var. Aklı başında şahıslar –halktan bahsediyorum– bunu hemen görür zaten.
Uzun saçlarınız, sakallarınız ya da giysileriniz halk arasında nasıl karşılanıyordu?
Onun da başka türlü savaşını verdik. Saç yüzünden, kırmızı ayakkabım var diye çok dayak yedim. Orası da bir gerçek. Şimdi alışıldı. Uzaydan gelmişiz gibi bakıyorlardı bize.
Herkesin ilgisini çekmek gibi hoş tarafı da var ama işin...
Ee, gençlik vardı tabii... Gerçi gençlik olsun olmasın, saçımızı uzatırız yine...
Şu anda saçlar beyaz da olsa hayli gür, ama kısa...
Birkaç ay öncesine kadar bayağı uzundu. Uzayabilir, uzayabilir. *(gülüyor)*
Sende en çok iz bırakan albüm hangisi oldu?
Barış'la yaptığımız "Yeni Bir Gün". Çok uzun çalıştık o albüm için. Sürekli Barış'ın Moda'daki evindeydik. Sabah akşam beraberdik. İyi de bir albüm oldu bence.
Eşinle Avrupa turneleri sırasında mı tanıştın?
Hayır, Çeşme'de Altın Yunus otelinde. Ben müzisyenlik yapıyordum, o da tatile gelmişti. Nereden nereye, tesadüf işte. Sonra Paris'e yerleşmeye karar verdim.
Paris'te ilk kimlerle çalıştın?
Senem Diyici'yle şirin bir grubumuz vardı. Birçok konser oldu. Çetin vardı,

Dadaşlar: Taner Öngür, Mehmet Gözüpek, Kılıç Danışman, Fehiman Uğurdemir

Uskan vardı. Uskan sonradan Esin Afşar'a çok perküsyon çaldı. O Türkiye'ye gitti. Çetin'le Senem ayrıldı, dağıldık. Bir ara Engin Yörükoğlu'yla çalıştık. Komersiyal müzik yapıyorduk. Bir kabarede çalıştık. Öyle işte...
1986'dan bugüne 16 yıl geçmiş. Fakat sen birkaç cümleyle özetleyip, sanki biraz konuyu kapatmak ister gibisin. Çok mu farklı iki ülkede yaşadıkların?
Çok farklı tabii. Burada o yaptığımız müziği yapmaya imkan yok. İmkan olsa da, o müzisyen arkadaşlarımı bulamıyorum. Farklılık bu... O dönemler birlikte çalıştığımız arkadaşlar hâlâ o tür müziği sürdürüyorlar. Burada maalesef o tarzda müzisyen yok.
Bir yandan da müzikte kalman ve hayatını kazanman gerekiyor. Bunun için neler yapıyorsun?
(bir süre düşünüyor) Piyano bar... Yine grup çalışmaları var. Türkiye'den, Damlalar olarak bilinen bir grupla çalışıyorum. Arman (bas), Hayko (gitar, vokal), Kamuran (davul), Fransız bir de gitaristimiz var, Jacques. "Hotel California" gibi nostaljik bir repertuarımız var. Temiz temiz çalmaya çalışıyoruz. Böyle gidiyor işte...
Türkiye'nin kendi alanında en iyi gruplarıyla çalıştıktan sonra, belki en yüksek noktasında bırakıp buraya yerleştin. Niye geldim buraya dediğin oluyor mu zaman zaman?
Çok kızdım kendime. Arkadaşlarım da çok kızdı... Yalnız, yapacağım çok şeyler var hâlâ. Birçok kompozisyon birikti. Onları halkım için değerlendireceğim.

> **Türkiye'nin kokusu geldi burnuma, arkadaşlarımı, o yılları yaşar gibi oldum tekrar. O kadar güzel şey yaşandı ki, kötü olayları hatırlamıyor bile insan.**

Gelmeseydin nasıl olurdu sence?
Bilemeyeceğim onu... Ama, kalsaydım çok daha verimli olacağımı, çok daha güzel şeyler yapacağımı sanıyorum. Bir zaman kaybı var gibi geliyor bana...
16 yıl...
Evet, az değil. Dönmeyi düşünüyorum, yalan değil... Burada yaşasam dahi, orada halkıma bir şeyler vermeyi istiyorum.
O halk neden o kadar önemli senin için?
(büyük bir heyecanla, sesi titreyerek) Neden mi? Doğduğum, kendi ülkem, nasıl... Sevdiğim ülkem, benim halkım o yahu... Önemli olmaz olur mu? Ayrımsız olarak hem de. Köylüsünden şehirlisine, kimseyi ayırt etmeyen bir insanım ben. Hepsini seviyorum, hepsini... Onu unutmaya imkan yok. Hâlâ sesleri kulaklarımda çınlıyor. Yıllarca onların arasında turneler yaşadım. Evet, bunun özlemini çekiyorum, hem de iyice çekiyorum.
Kurtalan Ekspres'in geçtiğimiz günlerde Cem Karaca'yla birleşip yeniden konserler vermeye başladığını duyunca neler hissettin?
Zaten sürekli arkadaşlarımla telefonda görüşüyoruz. Ahmet çok kızdı bana, geçen sene üstüne basa basa Türkiye'ye gitmemi istedi. Bahadır da öyle... Burda evlilik söz konusu. Gidip oraya yerleşmek, büyük değişim. Cem'le birleşmelerine çok sevindim. Türk popunun sayılı isimleri hepsi çünkü.
Ben de olsaydım demiyor musun?
Cem'le yeniden çalışmak isterdim tabii.
Söyleşi boyunca Türkiye'den bahsederken gözlerin parıldadı, Fransa'ya geldiğimizde dokunsak ağlayacak gibi oldun...
Şu anda öyle, şu anda öyle. Şu kafede oturmuş bunları konuşurken Türkiye'nin kokusu geldi burnuma, arkadaşlarımı, o yılları yaşar gibi oldum tekrardan. Kolay değil. O kadar güzel şey yaşandı ki, kötü geçen olayları hatırlamıyor bile insan.
Şimdi elimizde sihirli bir değnek olsa, nereye ve hangi yıla dönmek istersin?
Vallahi, yine bu yıl olsun, fakat çok güzel bir grubun içinde olmak isterim. *(gülüyor)*

Söyleşi: **Doğan Ertener**

"Yeni Bir Gün"ün kapağında Kurtalan Ekspres: (sol alttan saat istikametinde) Bahadır Akkuzu, Ahmet Güvenç, Kılıç Danışman, Celal Güven, (göbekte) Caner Bora

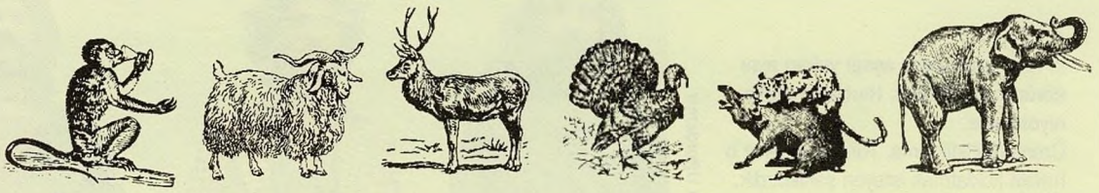

a→

ALTAMONT

Rolling Stones, 1969'da, "Let It Bleed" albümünün ertesinde uzun bir ABD turnesine çıktı. O günlerde "dünyanın en büyük rock'n'roll grubu" ilan edilen Stones, turne boyunca gişe rekorları kırdı. Ancak, Altamont otobanında verdikleri ücretsiz konser, topluluğun üzerine kara bir gölge düşürdü. Grateful Dead'in tavsiyesi üzerine Stones, konserin güvenliğini sağlamak üzere Hell's Angels'ı angaje etti. Fakat bu trajik biçimde geri tepti. Organizasyon her bakımdan dökülüyordu, ancak asıl trajedi, Stones'un sahnede olduğu esnada cereyan etti. Meredith Hunter adlı 21 yaşındaki siyahî bir genç, Hell's Angels üyeleri tarafından bıçaklandı. Kamuoyunun tepkisi üzerine, Stones bir süre ortalıkta görünmedi ve kimi eleştirmenlerin cahilce olup bitenlerden "Sympathy For The Devil"ı sorumlu tutmalarından ötürü, bu şarkıyı repertuarlarından düşürdüler. *(All Music Guide Rock Ansiklopedisi)*

O gün oradaydım, Flying Burritos olarak Altamont'ta sahne almıştık. Çok basınçlı bir gündü, kötü bir şey olacağı hissediliyordu. Kalabalık berbat bir itiş kakış içindeydi. Sahneye bas gitarımla çıkabilmek için Hell's Angels'la dalaşmak zorunda kalmıştım. Kafayı sıyırmışlardı. Bu durumun sorumlusu Stones değildi. Hell's Angels'ı güvenliği sağlamak için angaje eden Grateful Dead'di. Ve bu bir kabus yarattı. Gökyüzü kara bulutlarla kaplıydı, konser alanındaki ruh hali de öyleydi. Ve sonuç tahayyül edilebilecek en kötü senaryoydu. O günün 60'ların sonu olduğunu hissettim. Beatles'ın ve Gerry & the Pacemakers'ın harikulade masumiyetinden bu noktaya gelinmişti... The Burritos'un country tarzı müziği, kalabalığı bir hayli yatıştırmıştı. David Crosby'le aramızda geçen konuşmayı hatırlıyorum. Crosby Stills Nash and Young sahneden yeni inmişti. Crosby, "ya, çok tuhaf bir şeyler oluyor orada" demişti. Fakat biz sahneye çıktığımızda her şey yolunda gibiydi. Kalabalıktaki kaynaşma durulmuştu –belki de sadece ritm değişikliğinden. Ortam pozitifleşmişti, iyi karşılandık, bayağı alkışlandık... Oteldeki odamda aldım kötü haberi. Stones sahnedeyken, Hell's Angels, Meredith Hunter adlı bir genci bıçaklamıştı. Şaşırdığımı söyleyemem.

Chris Hillman *(The Byrds ve Flying Burritos'un gitaristi)*

b→

BEYİN

Başta insan olmak üzere, yüksek sınıftan hayvanların beyni bir ikiz organdır. İki yarımküre ne dereceye kadar birbirlerinden bağımsız olarak faaliyet gösterebilir, ayrı ayrı şeyler hissetmeleri, başka başka düşünmeleri olanaksız mıdır? Nesne sağ elde tutuldukta, dokunma duygusu sol beyine gitmekte ve hatta eşyanın ne olduğunu bilmekte ve tanımlamaktadır. Sol elde tutulursa, sağ yarıya giden dokunma hissini hasta sözle tanımlayamamakta, fakat örneğin benzeri bir eşyayı işaret ederek belirtebilmektedir. Bundan derhal şu sonuca varılabilir, beynin her iki yarısı vücudun aksi taraflarından gelen yardımcı duyularda etkimektedir. Sol yarımın sağ eli tam olarak kontrol ettiği, fakat sol elde bu yeteneğin zayıf olduğu, aynı şekilde beynin sağ yarısının da sol eli tam, sağ eli ise kısmen kontrol edebildiği anlaşılmıştır. Eğer tutup da beynin iki yarısı aralarında anlaşamaz ve aynı el için değişik emirler yağdırmaya kalkarsa, genellikle elin aksi tarafındaki beyin yarısı galip gelmekte ve kumandayı ele alarak asayişi sağlamaktadır. Sağ yarımkürenin bu yetersizliği acaba iki parçanın birbirinden ayrılmasından sonra aklî kudretini aptallık derecesine mi düşürecektir? Konuşma kapasitesini ölçmek için yapılan ilk testlerde bile bunun böyle olmadığı anlaşılmıştır. Bazı uyarımlar ise her iki beyinde aynı reaksiyonu uyandırmaktadır. Özellikle heyecan yaratan uyarımlar! Örneğin hastaya bir sürü resim arasında birden çıplak bir kadın resmi gösterildikte, uyarım ister sağ, ister sol beyne yapılsın, hastada aynı etkiyi yapmaktadır. Örneğin bu test bir kadın hastayla yapıldıkta, uyarım sol beyine verildikte hasta gülmüş ve sözle resmin bir çıplak kadın olduğunu belirtmiştir; uyarımı bu defa sağ beyne verdikte, hasta hiçbir şey görmediğini söylemiş ise de, aniden tebessüm ederek kıkır kıkır gülmeye başlamıştır. "Neye gülüyorsun?" diye soruldukta, "bilmem, hiç, aman ne acayip makine!" diye cevap vermiştir. Yani sağ beyin gördüğü nesneyi etraflıca tanımlayamamakta, fakat aynen sol beyin gibi reaksiyon göstermektedir.

Bütün bunlar göstermektedir ki, iki beyin yarımküresinin birbirinden ayrılması tek kafada iki bağımsız beynin, iki bağımsız aklın meydana gelmesine sebep olacaktır. Şurasını da deneylere dayanarak kesin olarak söyleyebiliriz ki, beyni çok genç yaşta birbirinden ayrılacak olursa, akıl yetenekleri bakımından her iki beyin yarısı da bugün yetişkin bir insanın sol beyninin düzeyine erişebilecektir.

Bilim ve Teknik, Mart 1968

e→

ESQUIVEL, JUAN GARCIA

"Uzay popu"nun, karmaşık bir easy-listening'in öncüsü, orkestral pop avangardı, aranjör, kompozitör, piyanist, şovmen, kayıt uzmanı... John Zorn'a göre, "güzel bir pop mutasyonu yaratan dahi bir aranjör", B-52's elemanı Fred Schneider'a göre, "aranjörlerin ve produktörlerin ders alarak dinlemesi gereken, çağının ötesinde bir adam"... "Venüs'ün balo salonları" için big band parçaları yazan, "Mars'tan geldiği" söylenen bir müzisyen...

20 Ocak 1918'de Meksika'da, Tampico'da doğdu. On yaşındayken ailesi Mexico City'ye taşındı. Keyboard'lara ve elektroniğe düşkündü. 14 yaşında şehrin en popüler radyo istasyonunda solist olarak çalışıyordu, 18'ine geldiğinde kendi 22 kişilik orkestrasını yönetiyordu. 1950'lere gelindiğinde, yeni enstrümanlarla desteklenen orkestrasında 54 kişi çalıyordu. Bu dönemde, konserlerin ve radyo kayıtlarının dışında, "Cabaret Tragico", "The Madness Of Rock'n'roll" gibi filmlerin müziklerini yaptı, bu filmlerde rol aldı. 1958'de Hollywood'a gitti ve plaklarını orada yapmaya başladı. "To Love Again", "Other Worlds, Other Sounds", "Exploring New Sounds In Stereo", "Infinity In Sound", "Latin-esque" gibi plakları, orkestra mantığında, big band kompozisyonunda çığır açtı. Esquivel'in kaydettiği parçalar, bazı küçük sözlerin dışında, "zu zu zu", "ba ba ba", "pav vav" gibi nidalar, ıslıklar, çığlıklarla doluydu. Bazen farklı şeyler çalan iki orkestranın müziğini harmanlar, stereo kayıtta sağdan ve soldan gelen seslerle oynardı.

Klasik enstrümanların yanında, Çin işi ziller, Ondioline gibi ilk dönem klavyeler, theremin, bir çeşit klarnet olan Buzzimba gibi çok yaygın olmayan çalgılar kullanırdı. Birçok hayranı, Esquivel'in müziğinin "görsel" bir müzik olduğunda ısrarlı. Esquivel, 1963'de Las Vegas'da canlı şov programlarına başladı, sonradan psikedelik rock çevrelerini de etkileyecek olan ışık efektleri kullandı. Son kaydını Meksika'da, 1968'de yaptı.

Hep iki dirhem bir çekirdek giyinen Esquivel, hayatında dört tutkusu olduğunu söyledi: "Müzik, arabalar, kadınlar, piyano –illa da bu sıralamada olmayabilir." 1993'de bir otomobil kazası geçirdi, kalça kemiği kırıldı. Ömrünün son yıllarında tekerlekli sandalyeye muhtaç kalan Esquivel, geçen sene mayıs ayında altıncı kez evlendi. Üstad, 3 Ocak'ta aramızdan ayrıldı.

g→

GUERNICA

"Beni yalnızca, resimlerimdeki şeylerin ne oldukları ilgilendiriyor, ne anlama geldikleri değil. Eğer benim tablolarımdaki belirli şeylerden belirli bir anlam çıkarılırsa, bu tamamıyla rastlantıdır, yoksa benim bu anlamı iletmek gibi bir amacım olmadı... Ben bir tabloyu kendisi için, şeyleri kendileri için resmediyorum. Anlam, benim bilinçaltımda saklıdır. Benim ressamlığımda, hiçbir bilinçli propagandacı amaç yoktur. 'Guernica' resmi dışında..." *(Pablo Picasso)*

İspanya Bask bölgesinde küçük bir kent olan Guernica, 26 Nisan 1937 tarihinde Alman

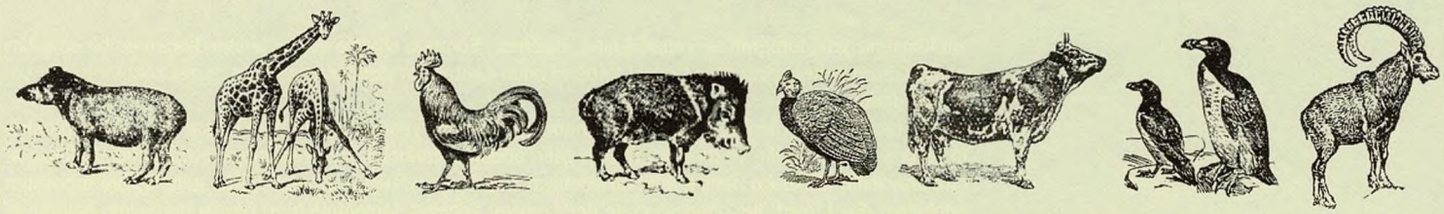

Pablo Picasso, "Guernica", 1937

uçaklarının saldırısına uğradı.

"26 Nisan'ın ikindi üstü... Harikulade açık bir gün, hava yumuşak ve bulutsuzdu. Guernica'nın varoşlarına saat beşe doğru vardık. Yollar çok işlekti, çünkü alışveriş günüydü. Aniden sirenler ötmeye başladı ve bizi bir korkudur aldı... Kısa bir süre sonra Guernica üzerinde yabancı bir uçak göründü... Ve kentin merkezine üç bomba attı. Bunun üzerinden çok geçmeden yedi uçak gördüm, bunları altı tane daha izliyordu ve sonra beş uçak daha geldi. Uçaklar çok alçaktan uçuyorlardı, olsa olsa ikiyüz metre yükseklikteydiler. Bu arada kadınlar, çocuklar ve yaşlı adamlar isabet alıp, sinekler gibi, yerlere dökülüyorlardı, her yerde büyük kan birikintileri görüyorduk. Tarlada tek başına duran yaşlı bir çitfçi gördüm. Bir makineli tüfek yağmuru öldürdü onu. 18 uçak, bir saatten çok Guernica üzerinde birkaç yüz metre yükseklikte kaldılar ve bomba üzerine bomba yağdırdılar... Daha sonra kraterleri gördük. Bu kraterlerin 16 metrelik çapları ve sekiz metrelik derinlikleri vardı. Uçaklar saat yediye doğru gittiler, ama bu sefer çok daha fazla yüksekten uçan yeni bir uçak dalgası geldi. İkinci filo, kentimizin üzerine yangın bombaları attı. İkinci bombardıman 35 dakika sürdü, ama tüm bölgeyi şiddetle yanan bir fırına benzetmeye yetti bu süre. Bu yangın bombalarıyla yapılan saldırının hangi amacı güttüğünü hemen anlamıştım. Bunlar yangın bombaları kullanarak tüm dünyayı, Basklıların kenti kendilerinin yakmış olduğuna inandırmak istiyorlardı..." *(Hans-Christian Kirsch, "Tanıkların Ağzından İspanya İç Savaşı")*

"Savaşın resmini yapmadım çünkü ben fotoğrafçı gibi konuların peşinden koşan ressamlardan değilim. Ancak, o zamanlar yaptığım tablolarda savaşın varolduğu su götürmez. Belki de ilerde, bir tarihçi resmimin savaşın etkisiyle değiştiğini ortaya koyar." *(Pablo Picasso)*

S→

SABA, ZİYA OSMAN

(30 Mart 1910 - 29 Ocak 1957)

Ziya Osman deyince, benim aklıma tertemiz, pırıl pırıl bir şeyler gelirdi. Yunmuş arınmış, bir yağmur sonrası gökyüzü örneğin. Ne varsa dünyada en temiz, o gelirdi. Kadirli'den İstanbul'a gelmiştim. İşsizdim. Arada sırada Varlık'a uğruyordum, birkaç uzun hikâyemi göndermiştim. Bir gün Varlık'ta Ziya Osman'la karşılaştım. Hikâyelerimi okuduğunu, sevdiğini öyle candan bir yakınlıkla söyledi ki, işsizliğimi, yıkılmışlığımı unutuverdim. *(Yaşar Kemal)*

Hep aynı gündelik kelimelerin yardımiyle, hiç adileştirmediği diliyle, şiirlerinde ne kahramanlık menkıbeleri söylenilmekte, ne de aşk ilâhesinin çektirdiği buhranların uzun ilâhileri duyulmaktadır. Kendisi o kadar mazbut ve mütevazı görünürdü ki, ömrünün siyanet melekleri olan samimiyet ve ciddiyet sayesinde şiirin duymadığı ve ruhunun inanmadığı mübalağalara hiçbir zaman sapmamıştır. *(Abdülhak Şinasi Hisar)*

Ona niye avukatlık yapmadığını sordum. "Ben kendi hakkımı koruyamıyorum. Başkalarının hakkını nasıl korurum" deyişini hiç unutmam. *(Necati Cumalı)*

Alain-Fournier'nin bir sözü vardır, mektuplarından birinde bir dostuna yazmış: "Belki de ben bütün bütün gerçek bir yaratık değilim." Ziya Osman'ı gördüm mü, hep bu söz aklıma gelirdi. *(Tahsin Yücel)*

Ben, yirmidört saati ile onun kadar şair bir başka insana az rastladım. Sanki yaşamıyordu da, sadece yaşadığını hayal ediyordu... Başka bir âlemin insanı olmasına, yanlışlıkla aramıza inmiş bulunmasına rağmen, bunu bir gün bozuntuya vermedi. Küçüklüklerimizi, hamlıklarımızı, bir kelime ile insanlıklarımızı bir gün olsun yüzlemedi. Bize, üstten bakmak şöyle dursun, inciniriz diye kenardan bile bakmadı. Sanki bizdenmiş gibi aramıza karıştı. Cırtlak borazanların, gürültücü davulların, çığırtkan timballerin, saygısız kontrbasların ortalığı velveleye verdiği alaydan yetişme, şefsiz dümensiz, akortsuz notasız bir orkestrada bir flüt partitürü ile yetinip bunu gerçek sanatkârlara has değme bir ustalık ve eşsiz bir alçakgönüllülükle çalıp gitti.

Bazı akşamlar, insanlarla boğuşmaktan yorgun ve bezgin, Kadıköy vapurundan çıkınca "şu civardaki bir evde Ziya Osman var" diye düşünürdüm. "Hasta masta, ama var ya, yaşıyor ya" diye avunurdum. Onu yaşatabildiği o ince yaprağı soldurup öldürmediği müddetçe bu havayı, bu çevreyi yaşanmıyacak, dayanılmayacak kadar zehirli, oksijensiz bulmazdım. *(Haldun Taner)*

Vincent Van Gogh, "Yıldızlı Gece", 1889

y→

YILDIZLI GECE

Yıldızlarla dolu gece / Karıştır paletinde maviyi griye; / Seyret bu yaz gününü / Ruhumdaki karanlığı anlayan gözlerinle. / Resmet tepelerdeki gölgeleri / Sonra ağaçları ve nergisleri; / Yakala rüzgarı ve kış ayazını / Karla kaplı toprağın renklerinde.

Anlıyorum şimdi / Ne demek istediğini, / Aklından neler çektiğini, / Başkalarını nasıl azat ettiğini. / Ama bilemediler seni dinlemeyi / Belki şimdi dinlerler seni

Yıldızlarla dolu gece / Çiçekler ateşler içinde; / Mor gökyüzünde uçuşan bulutlar / Aksediyor Vincent'in gözlerinde. / Deri değiştiriyor renkler, / Kehribar başakların gündüz çayırları, / Yıpranmış yüzlerin acılı çizgileri, / Yumuşuyor ressamın şevkatiyle.

Anlıyorum şimdi / Ne demek istediğini, / Aklından neler çektiğini; / Başkalarını nasıl azat ettiğini. / Ama bilemediler seni dinlemeyi; / Belki şimdi dinlerler dediklerini.

Çünkü sevemediler seni / Ama sevgin sevgilerin en gerçeği; / Ve yıldızlarla dolu gecede / Ümit artık tükendiğinde / Sen de gittin aşıkların ülkesine / Ama şunu da bil ki Vincent, / Bu dünya uygun bir yer değil / Senin kadar güzel birine.

Yıldızlarla dolu gece / Portreler asılı boş salonlarda; / Çerçevesiz başlar isimsiz duvarlarda / Dünyaya bakıyorlar unutmayan gözlerle. / Sokakta gördüğün yabancılar gibi / Yıpranmış insanlar paçavralar içinde; / Kanlı bir gülün gümüşten dikenleri / Parçalanmış yatıyor karların üzerinde.

Anlıyorum şimdi / Ne demek istediğini, / Aklından neler çektiğini / Başkalarını nasıl azat ettiğini. / Ama dinlemediler, dinlemiyorlar seni / Belki hiç dinlemeyecekler dediklerini.

Don Mc Lean, "Vincent" (1972)

r→

ROLLING STONE'DA ROLLING STONES

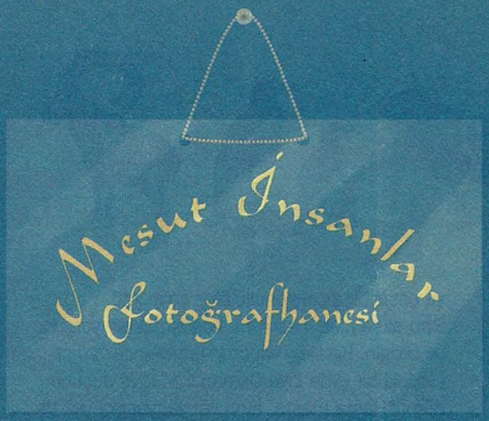

O akşam işimden erken çıkabilmiştim. Şöyle Beyoğluna kadar bir uzanayım dedim. Köprüden, saatlerdir pis hava ile dolmuş ciğerlerimin teneffüs hakkını vererek, Halici ve Boğaziçini selâmlayaraktan geçtim.

Bir zamanlar oturduğum semtlerin vapurları yine hep o hareket telâşı içindeydiler. İşte Kadıköyüne kalkacak 6 vapurunun zili çalmıya başladı. İşte Boğazın Anadolu sahilini yapacak 6,5... Bir zamanlar saniyeleri bile kıymetli olan bu kâh küsurlu, kâh küsursuz rakamlar şimdi benim için eski ehemmiyetlerini ne kadar kaybetmişler! Zil istediği kadar acılaşabilir, memur demir kapıyı kapamak tehdidini istediği kadar ileri götürebilir; ben artık o vapurların yolcusu değilim, benim oralarda artık kimsem kalmadı. Yüksekkaldırım'dan istediğim kadar yavaş, eski kitap satan dükkânların camekânları önünde istediğim kadar oyalana oyalana çıkabilirim. Tünele varınca tramvay bekliyormuş gibi üzüntülü bir hal alarak tramvaya binenleri seyreder, sonra yayan gitmeğe karar vermiş bir insan tavriyle etrafı seyrede ede Galatasaraya, Taksime kadar yürüyebilirim.

Karşımdan insanlar geliyor, arkamdan insanlar geliyor. Arkamdan yürüyenler nihayet beni geçiyorlar, karşımdan gelenlerin bazıleriyle bir an bakışıyoruz; bazıları beni görmüyorlar, benim de görmediklerim oluyor, bana sürtünenler, çarpanlar oluyor. Erkekler, kadınlar, uzun boylular, kısa boylular, yaşlılar, gençler, güzeller, çirkinler, zenginler, fakirler... Kocalı kadınlar, henüz nişanlılar, yalnızlar, kolunda sevgilisi olanlar, anneleri yanında yürüyen küçük çocuklar var. Cahit Sıtkı'nın, bir şiirinde "gün hazinesi" dediği bacaklarını uzun konçlu şosonlarda hapsetmiş bir ömür hazinesi genç kızlar var. Yalınayak çocuklar da var. Ayakları muhafazalıların arasında seğirtip gazete satmağa çalışıyorlar. Fakat ayakları üşümüyor gibi, herhalde alışmışlardır, diyorum. Hem onlar da kunduralılardan daha az mesut görünmüyorlar. Onlardan gazete alan zenginler, verdikleri paranın gerisini istemiyorlar. Bu onların sevincini bir kat daha artırıyor.

...Bu caddeye ne kadar da çok fotoğrafçı toplanmış, şimdiye kadar kaç tanesinin önünde resimleri seyredaldım. Bütün bu mesut insanlar buralara da saadetlerini tesbit ettirmek için koşuşmuş olacaklar. Bu resimlerde yaşayacaklarından, daha uzun zaman tebessümleri devam edecek. Şu gelin, demin gördüğüm kocalı kadın değil mi? Şu pembe yüzlü, çift örgülü saçlı küçük çocuk, daha demin sıçrayarak yanımdan geçen genç kız değil mi? Belli belli! Bu fotoğrafhanelerde hiç ölülerin resmi yok. Zaten en yakın mezarlık buraya kilometrelerce uzakta. Bu caddede ancak mesut dolaşılabilir. Yalnız bu caddede bulunmak insanı mesut etmeğe kâfidir. Yaşadığımı, ben de saadetimi düşünmeliyim. Şu kadar dükkânın içinde elbet beni de mesut, hiç olmazsa memnun edebilecek şeyler satanlar da yok değil ya! Şuracıkta kunduralarımı boyatabilirim. Şu kravatı pekâlâ satın alabilirim. Yeni gelmiş şu şiir kitabı bana pekâlâ zevkli saatler geçirtebilir. Ben de pekâla şu mesut insanların fotoğraflarını çıkarttıkları fotoğrafhanelerden birine girebilir, ben de mesudum, benim de resmimi çekebilirsiniz, diyebilirim. Fotoğrafçı da itiraz edemez, sizin kimseniz yok, fotoğrafı ne yapacaksınız, diyemez. Sorarsa, elbette günün birinde benim de bir sevgilim olabilir. Sizin çekeceğiniz bu en güzel fotoğraf onun çantasının gizli bir köşesinde, güzel kokular içinde yatabilir, derim.

Sonra, beni sevecek kimse çıkmasa bile, haberiniz yok mu, yeni bir şiir kitabım intişar etti, bu kitap pekâlâ bana şair dedirtebilir, ve kimbilir, zaman gelir, edebiyat tarihçisi, bu kitap intişar ettiği zamanki fotoğrafımı arayabilir. İstikbalin nefis kağıtlı bir edebiyat tarihinin sayfaları arasından bütün gençliğimle tebessüm edebilirim. Evet, evet, hiç olmazsa genç değil miyim, ağarmış saçlarımla biraz bezgin duruşuma bakmayın, nüfus tezkerem yanımda, buyurun, ben daha genç sayılırım. Ve sırf genç olmam, benden isteyeceğiniz tebessümü dudaklarımda yaratabilir.

Bütün duvarları fotoğraflarla kaplı holde bekliyorum. Bütün fotoğraflardaki insanlar tebessüm ediyorlar. İşte, yeni rütbesinin verdiği gurur ve emniyetle istikbaline gülümseyen genç subay. Büyük bir lâstik topu dünyanın en büyük hazinesi imişçesine sıkı sıkı tutmuş, yanaklarından sıhhat fışkıran gürbüz çocuk. Bir fakültenin mezunlar hâtırası: Hocalar memnunluk ve iftihar içinde; yeni mezunlar da hocalarının etrafında, sırtlarından bir yükü atmış, uzun bir yolu bitirip bir ağaç altına oturmuş insanların saadetiyle gülüyor, hep gülümsüyorlar.

...Burada her şey, herkes birbirine gülümsüyor. Hiçbir ihtiyar, hiçbir çirkin, hiçbir düşünceli insan resmi yok. Sanki bu fotoğrafhaneye sevinçsiz hiçbir insan ayak atmamış. Yahut fotoğrafçı, bir muvaffakıyet sırrı olarak, makinesinin karşısında candan gülümsiyemiyecek müşterisinin fotoğrafını çekmemiş.

Ben böyle düşünürken, birden atelyenin kapısı açıldı, gelin, elindeki çiçeklerden daha beyaz beyazlar içinde, yanında genç kocası, bir bahar havası bırakarak, bir bahar rüzgârı gibi önümden geçtiler, kendilerini bekliyen otomobile bindiler. Fotoğrafçı onları selâmetledikten sonra bir müddet daha eşikte kalarak otomobili gözleriyle takibetti, sonra geri döndü, yarattığı eserden memnun bir sanatkâr haliyle kendi kendine gülümseyerek, beni görmeden bulunduğum tarafa birkaç adım attı. Neden sonra varlığımı farkedip, tatlı bir rüyadan uyanır gibi, bakışlariyle ne istediğimi sordu.

–Fotoğrafımı çektirmek istiyorum. Güzel olmasını arzu ettiğim bir fotoğraf çektirmek istiyorum, dedim.

Ben konuşurken adam da beni baştan aşağı süzüyor, yüzü deminki memnunluk halini yavaş yavaş kaybediyor, âdeta endişeli bir ifade alıyordu:

–Buyurun atelyeye, dedi.

Ben önde, o arkada, çiçek ve lâvanta ile karışık bütün bir saadet kokusunun dalgalandığı atelyeye girdik. Gösterdiği sandalyeye oturdum. Makinenin arkasına geçti, örtünün altında yüzü kayboldu, yalnız arasıra sesini işitiyorum:

–Tabiî durun!

–Kendinizi sıkmayın!

–Buraya fotoğraf çektirmek üzere gelmiş olduğunuzu unutun!

–Güzel, sevinçli şeyler düşünün!

Bunu ihtar etmesine hacet yoktu, ben buraya zaten sevinçli düşüncelerle gelmiştim. Şimdi burada çekilecek fotoğrafı belki bir gün sevgilim çantasında taşıyacak... belki bu resim...

Birden fotoğrafçının sesi, bu sefer biraz daha asabî, yükseldi:

–Lûtfen, zorla gülümsemeyin!

Evet, zorla tebessüm ne kadar çirkindir! Zaten benim zorla gülmeye ihtiyacım yok. Şu adesenin arkasından bütün bir ebediyet bana bakıyor demektir, ben de bütün o ebediyete, bana hayran kalacak bütün o müstakbel nesillere büyük bir şair gibi biraz mağrur, biraz yüksekten, sadece tebessüm edebilirim.

Çok mu fazla kendini beğeniş? Çok büyük, hattâ gülünç bir iddia mı? Doğru! Benim esasen hayatta hiç bir iddiam olmadı ki!.. Bu çıkacak fotoğrafımın daha küçük, daha mütevazı bir vazifesi olabilir...

...Dışarıdan gelen şu hayat gürültüsüne dalarak, şu odaya sinmiş beyaz gelin kokusunu teneffüs ederek, şu karşı binanın saçaklarında gagalariyle öpüşen güvercinleri seyrederek, demin holde seyrettiğim fotoğrafları gözümün önüne getirerek, o delikanlı mezunlardan biriymiş gibi, genç subay gibi, bir gün şahadet mertebesine erişebileceğimi düşünerek, elimde sevgilimin eli varmış gibi, ortalarında çocuklariyle fotoğraf çektirmiş olan evlilerin o rahat tebessümüyle... Fakat şimdi niçin böyle uğraşıp duruyorum? Niçin kendi kendimi aldatmağa çalışıyorum? Benim asıl mesut zamanlarım ne oldu? Niçin asıl o zamanlar resim üzerine resim çıkartmadım? Neden bugün buraya tek başıma geldim?

Fakat şimdi böyle şeyler düşünmenin de sırası mı ya! Dünyada her insan az çok bir felâkete uğramış olabilir. Bunun için büsbütün kötümser olunur mu?.. Felâketler yerine saadetleri, ölmüşler yerine doğacakları, geçmişler yerine gelecekleri düşünmeliyim. Hem...

Birden, fotoğrafçı siyah örtüsünü başından atarak doğruldu. Yüzü hattâ biraz terlemişti, ümitsiz bir tavırla:

–Beyim mâzur görün, sizin fotoğrafınızı çekemiyeceğim, dedi.

Ziya Osman Saba, *Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi*